

Programmabegroting 2027-2030

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Inleiding	4
Leeswijzer	7
Nieuw beleid	9
Het programmaplan	12
Programma 1: De gemeente waar het goed wonen is	13
Programma 2: Een gezonde en veerkrachtige gemeente	34
Programma 3: De werkende gemeente	51
Programma 4: De dienstverlenende gemeente	75
Programma 5: Bedrijfsvoering / overhead	84
Algemene dekkingsmiddelen	92
Onvoorzien	96
Vennootschapsbelasting	97
Paragrafen	98
Paragraaf Financiering	99
Paragraaf Verbonden partijen	104
Paragraaf Lokale heffingen	119
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	126
Paragraaf Grondbeleid	136
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	142
Paragraaf Bedrijfsvoering	151
Paragraaf Openbaarheid	155
Financiële positie	156
Meerjarenraming	157
Overzicht van baten en lasten	159
Overzicht van incidentele baten en lasten	160
Financiële uitgangspunten	162
Geprognostiseerde balans	163
EMU saldo	167
Bijlagen	168
Bijlage A: Kerngegevens	169
Bijlage B: Investeringslijst (investeringen 2026-2029)	171
Bijlage C: Reserves en voorzieningen 2026-2029	175
Bijlage D: Overzicht in beeld	178
Bijlage E: Staat van personeelslasten	179
Bijlage F: Indicatoren	183
Bijlage G: Overzicht geraamde baten en lasten taakvelden	187
Bijlage H: Verdeling taakvelden over de programma's	191
Bijlage I: Afschrijvingstabel	192

Inleiding

Samen bouwen aan een ondernemende en leefbare gemeente

Met genoegen bieden wij u de programmabegroting 2027 aan.

Met deze begroting geven we invulling aan de koers van het coalitieprogramma 2026-2030 '**Doorbouwen aan een ondernemend en leefbaar Oude IJsselstreek**'. Een gemeente waarin inwoners gezond, kansrijk en veerkrachtig kunnen leven, waarin ruimte is voor ondernemerschap en ontwikkeling en waarin we de kracht van onze kernen en gemeenschappen benutten.

2027 is het eerste volledige begrotingsjaar waarin we deze koers verder in praktijk brengen. We bouwen voort op wat al in gang is gezet en zetten nieuwe stappen. Tegelijkertijd staan we voor grote maatschappelijke en ruimtelijke opgaven, zoals woningbouw, bestaanszekerheid, een sterke arbeidsmarkt, migratie en asielopvang en de ontwikkeling van onze leefomgeving. Deze opgaven vragen om keuzes, samenwerking en een lange adem.

Koers houden en ruimte geven

We kiezen voor een koers waarin ontwikkeling en leefbaarheid hand in hand gaan. We willen ruimte bieden om te wonen, werken en ondernemen en tegelijkertijd investeren in sterke kernen, een aantrekkelijke leefomgeving en voorzieningen die inwoners verbinden.

Daarbij geven we ruimte aan initiatieven van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties en nemen we verantwoordelijkheid voor de kwaliteit en toekomstbestendigheid van onze gemeente. Niet alles kan tegelijk en niet iedere ontwikkeling ligt volledig binnen onze invloedssfeer. Daarom zoeken we actief de samenwerking op met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, de regio en andere overheden.

Bij onze keuzes kijken we steeds naar wat nodig is, waar de gemeente verschil kan maken en wat financieel en maatschappelijk haalbaar is. Zo houden we koers en blijven we ruimte bieden voor ontwikkeling.

Financiële positie

Een gezonde financiële positie is een belangrijke voorwaarde om onze ambities te realiseren. Voor 2027 ligt er een sluitende begroting en daarmee een solide financiële basis voor het komende jaar.

Voor de jaren daarna is het beeld onzekerder. De financiële positie van gemeenten staat onder druk door ontwikkelingen in het gemeentefonds en keuzes van het Rijk. Ook Oude IJsselstreek moet vanaf 2028 rekening houden met aanzienlijke tekorten. In het huidige meerjarenperspectief loopt dit op tot meer dan € 3 miljoen.

Dat vooruitzicht vraagt om aandacht, maar niet om paniek. Het is nog niet duidelijk hoe het financiële beleid van het Rijk en de komende circulaire zich ontwikkelen. Daarom kiezen we ervoor om 2027 financieel solide en sluitend te begroten en de ontwikkelingen richting 2028 en verder nauwlettend te volgen.

We houden verschillende scenario's in beeld. Uit eerdere trajecten ligt al een pakket aan mogelijke maatregelen klaar, dat we actualiseren zodra daar aanleiding toe is. Bij de Voorjaarsnota 2028 willen we hierover met de gemeenteraad het gesprek voeren. Dan is er naar verwachting meer duidelijkheid over het gemeentefonds, het rijksbeleid en onze financiële positie en kunnen we, indien nodig, gericht keuzes maken om de begroting structureel in balans te houden.

Nieuw beleid

Het nieuwe coalitieprogramma geeft richting aan onze ambities voor de komende jaren. Een eerste inventarisatie heeft geleid tot voorstellen voor nieuw beleid die in de begroting 2027 zijn opgenomen. In de bijlage E 'Staat van personeelslasten' leest u nog een inhoudelijke toelichting op een aantal personele uitdagingen die wij hebben en hoe we hier invulling aan willen geven.

Daarmee maken we een eerste deel van onze ambities concreet. Tegelijkertijd moeten ambities en financiële mogelijkheden met elkaar in balans blijven.

Daarnaast werken we aan een strategische uitvoeringsagenda. Hierin worden de ambities uit het coalitieprogramma in samenhang uitgewerkt, voorzien van prioriteiten en een realistische planning. De agenda biedt de komende jaren houvast bij de uitvoering en wordt betrokken bij de Voorjaarsnota 2028 en de begrotingen daarna. Daarmee ontstaat ook een logisch moment om met de raad het gesprek te voeren over prioriteiten, fasering en financiële consequenties.

Woonlasten

Voor 2027 kiezen we ervoor de totale woonlasten voor inwoners met 2,5% te laten stijgen, gelijk aan de verwachte inflatie. Daarmee houden we vast aan het woonlastenprincipe uit het coalitieprogramma.

Binnen de verschillende woonlasten zijn er wel verschillen. Het OZB-tarief blijft gelijk aan 2026, terwijl de totale OZB-opbrengst stijgt als gevolg van de verwachte gemiddelde waardeinstijging van woningen met circa 6,5%. De tarieven binnen de afvalstoffenheffing blijven gelijk aan 2026 en de rioolheffing daalt met ruim 1%, mede doordat financiële buffers worden ingezet die de afgelopen jaren zijn opgebouwd.

Reserve Sociaal Domein

We stellen voor de bestemmingsreserve Sociaal Domein van circa € 3 miljoen vrij te laten vallen ten gunste van de Algemene Reserve.

De risico's binnen het Sociaal Domein verdwijnen daarmee niet. Ze worden meegenomen in de integrale risicoanalyse en opgevangen binnen het gemeentelijke weerstandsvermogen. Daarmee worden deze risico's op dezelfde manier beoordeeld als risico's binnen andere onderdelen van de gemeente.

Deze keuze sluit aan bij de aanbevelingen uit het accountantsverslag en bij de huidige ontwikkeling binnen het Sociaal Domein. De reserve is sinds 2024 niet meer aangesproken en afzonderlijke aanhouding is vanuit integraal risicomanagement niet langer noodzakelijk. De risico's blijven daarmee onderdeel van het totale financiële beeld van de gemeente.

Belangrijkste accenten voor 2027

Wonen en leefbare kernen

We blijven volop inzetten op woningbouw, met de ambitie om tussen 2025 en 2036 2.500 nieuwe woningen te realiseren. Tegelijkertijd investeren we in sterke en aantrekkelijke kernen, met ruimte voor sport, cultuur, erfgoed en ontmoeting.

Economie en een vitaal buitengebied

We geven ondernemers ruimte om te investeren en te groeien en versterken de verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt. In het buitengebied zoeken we naar een goede balans tussen agrarisch ondernemerschap, natuur, landschap, water, recreatie en toerisme.

Gezond, kansrijk en veerkrachtig

We blijven investeren in bestaanszekerheid, gezondheid, preventie en kansengelijkheid, met extra aandacht voor jeugd en jongeren. Ook nemen we verantwoordelijkheid voor de opvang en huisvesting van vluchtelingen, statushouders en Oekraïense ontheemden, met oog voor de draagkracht van onze gemeente en kernen.

Duurzaam en toekomstbestendig

We werken verder aan energiebesparing, duurzame energie, klimaatadaptatie en bereikbaarheid. De beperkte netcapaciteit vraagt daarbij om tijdige keuzes, omdat deze direct raakt aan onze mogelijkheden voor woningbouw en economische ontwikkeling.

Toegankelijk, veilig en weerbaar

We blijven werken aan toegankelijke en begrijpelijke dienstverlening vanuit het perspectief van de inwoner. Tegelijkertijd investeren we in veiligheid, maatschappelijke weerbaarheid en de aanpak van ondermijning.

Vooruitblik

Met deze programmabegroting leggen we de basis voor de uitvoering van onze ambities in 2027. We bouwen voort op wat is bereikt, maken ruimte voor nieuwe ontwikkelingen en houden oog voor financiële en maatschappelijke haalbaarheid.

We kiezen daarbij voor een nuchtere lijn: ambitieus waar het kan, zorgvuldig waar het moet en altijd met het oog op de langere termijn.

De komende jaren zullen nieuwe ontwikkelingen en onzekerheden met zich meebrengen. Dat vraagt om een gemeente die financieel gezond, bestuurlijk wendbaar en organisatorisch sterk is. Met deze begroting zetten we daarvoor een belangrijke stap.

Zo bouwen we samen verder aan een ondernemend en leefbaar Oude IJsselstreek: een gemeente waarin het goed wonen, werken en leven is, nu én in de toekomst.

Meerjarenraming 2027-2030 (x1000)		2027	2028	2029	2030
Resultaat programmabegroting 2026-2029		1.131	-715	-812	-812
Autonome ontwikkelingen					
1	De gemeente waar het goed wonen is	-1.897	-442	-1.312	-1.402
2	Een gezonde en veerkrachtige gemeente	-619	-906	1.151	1.169
3	De werkende gemeente	140	-68	-45	-15
4	Dienstverlening	-409	-398	-364	-479
5	Bedrijfsvoering	-2.513	-2.894	-2.710	-2.346
99	Algemene dekkingsmiddelen	5.940	3.944	1.149	2.711
Totaal autonome ontwikkelingen		641	-763	-2.132	-363
Beleidsmatige ontwikkelingen					
1	De gemeente waar het goed wonen is	-158	-180	-235	-422
2	Een gezonde en veerkrachtige gemeente	-97	-97	-97	-97
3	De werkende gemeente	-200	-184	-200	-200
4	Dienstverlening	-150	-9	-9	-9
5	Bedrijfsvoering	-302	-409	-217	-225
99	Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	-
Totaal beleidsmatige ontwikkelingen		-907	-879	-758	-953
Totaal resultaat 2027-2030		864	-2.357	-3.701	-2.128
Incidenteel begrotingssaldo		628	1.917	577	803
Structureel begrotingssaldo		236	-4.274	-4.278	-2.931

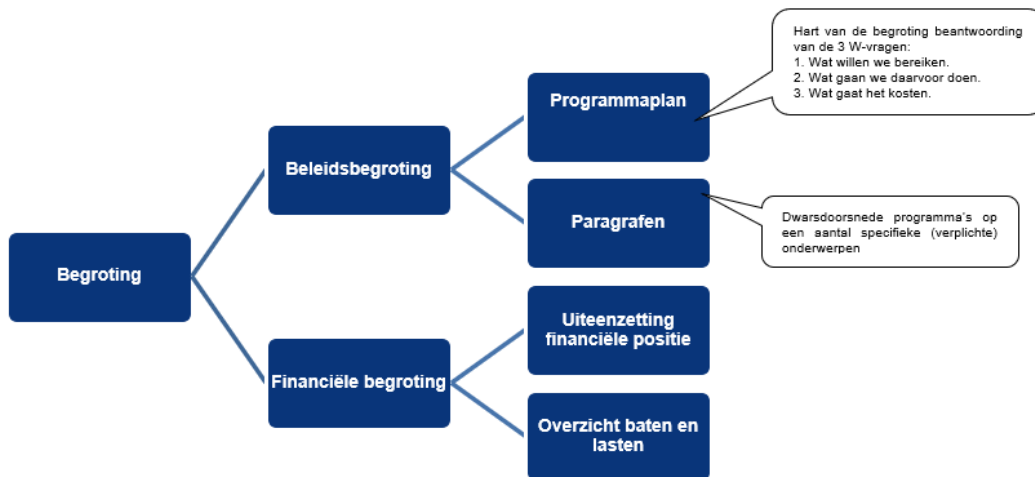
* Saldo resultaat wordt voor 2027 toegevoegd aan de algemene reserve , 2028 t/m 2030 worden onttrokken.

Leeswijzer

De basis van onze begroting bestaat uit de volgende vijf programma's, die elk een verschillend domein vertegenwoordigen:

1. De gemeente waar het goed wonen is (fysiek)
2. Een gezonde en veerkrachtige gemeente (sociaal)
3. De werkende gemeente (economie, onderwijs en samenwerking)
4. De dienstverlenende gemeente (dienstverlening, veilig en schoon)
5. Bedrijfsvoering

De vier beleidsprogramma's dragen elk vanuit hun eigen domein bij aan één of meer opgaven uit het coalitieprogramma.

De doelen in het programmaplan van deze begroting zijn uitgewerkt in verschillende onderwerpen, die hieronder kort worden toegelicht:

Onderwerp	Toelichting
Nummer en titel doel	Het doel samengevat in enkele woorden
Doelomschrijving	Een beknopte omschrijving van het doel dat we nastreven (horend bij de vraag " <u>wat willen we bereiken?</u> ")
Termijn	De termijn waarop we streven naar realisatie van het doel. Daarbij onderscheiden we: - Korte termijn (= 2027, deze begroting) - Middellange termijn (= 2028 en 2029) - Lange termijn (=2030 of later)
Primair SDG doel	De SDG die het meest van toepassing is
Secundair SDG doel	Eventuele andere SDG's waar het doel invloed op heeft
Portefeuillehouder(s)	De betrokken portefeuillehouder(s)
Taakveld	Het taakveld (financieel) waar het doel bij hoort en waar de relevante middelen op begroot staan (horend bij de vraag " <u>wat mag het kosten?</u> ")
Context	Een toelichting op de aanleiding van het doel, waarom we het belangrijk vinden, welke ontwikkelingen er zijn e.d.
Uitvoering	Welke subdoelen worden onderkend en welke prestaties worden in 2027 geleverd om het doel te bereiken (horend bij de vraag " <u>wat gaan we daarvoor doen?</u> ")
Monitoring	Uitleg hoe we de voortgang meten, hoe we vaststellen of we het doel bereiken

Nieuw beleid

Inleiding

Vanwege de vorming van een nieuwe coalitie is voor 2027 geen Voorjaarsnota opgesteld. Daarom worden alle autonome en beleidsmatige ontwikkelingen rechtstreeks betrokken bij de Programmabegroting 2027.

In dit hoofdstuk zijn de beleidsmatige ontwikkelingen voor de begroting 2027 opgenomen. Het gaat om nieuw beleid en investeringen die leiden tot een wijziging van de begrotingslasten en/of -baten ten opzichte van de bestaande begroting. De voorgestelde wijzigingen dragen bij aan het realiseren van de gemeentelijke ambities en aan het uitvoeren van noodzakelijke en gewenste ontwikkelingen.

De tabel 'Voorstellen nieuw beleid' geeft een overzicht van de beleidsmatige ontwikkelingen waarvoor aanvullende middelen worden gevraagd. Het nieuwe beleid wordt hieronder per programma nader toegelicht. Ook zijn de kapitaallasten van de nieuwe investeringen opgenomen. Deze investeringen worden verder toegelicht in de investeringslijst.

Pgr	Voorstellen nieuw beleid (x 1.000)	2027	2028	2029	2030
1	Netcongestie	-150	-150	-150	-150
1	Hondenlosloopveld	-8	-8	-8	-8
2	Extra inzet Jongerenwerk (1 fte)	-97	-97	-97	-97
3	Extra impuls economie	-65	-65	-65	-65
3	Waterrecreatie, basis op orde	-35	-	-	-
3	Aanjaagbudget cultuur	-40	-40	-40	-40
3	Toegankelijke kunst en erfgoed	-25	-5	-5	-5
3	Stimulering sportverenigingen	-10	-10	-10	-10
3	Sportstimulering regionaal	-10	-10	-10	-10
3	Routestructuur voor wandelen en fietsen versterken	-15	-10	-	-
4	Weerbare en veerkrachting samenleving	-150	-	-	-
5	Digitaliseren bouwdoSSIers	-52	-52	-52	-52
5	Uitnodigingskader uitvoeren en recreatieve ontwikkelingen versnellen	-200	-200	-	-
5	Klantencontactstelsysteem	-50	-35	-35	-35
		-907	-682	-472	-472

Pgr	Kapitaallasten Investeringsen (x 1.000)	2027	2028	2029	2030
1	Hondenlosloopveld	-	-1	-1	-1
1	Stichtingskostenaccommodatie subsidie Padelbanen LTC IJsselweide	-	-6	-6	-6
1	Stichtingskostenaccommodatie subsidie Padelbanen De Varsseveldse Lawn Tennis Club (VLTC)	-	-5	-5	-5
3	Binnensportaccommodaties, gymzaal Etten	-	-44	-44	-44
3	Binnensportaccommodaties, gymzaal Megchelen	-	-	-26	-26
1	Aanpak kleine verkeersmaatregelen	-	-8	-16	-24
1	Bijdrage governance Aanpak Droogte	-	-	-16	-32
1	Reconstructie DR Arrienstraat / Frank Daamenstraat	-	-	-	-161
1	Vervanging Openbare Verlichting 2027-2030	-	-20	-40	-60
1	Dekking lagere onderhoudslasten exploitatie openbare verlichting	-	20	40	60
1	Brug Bergbeekslag	-	-	-29	-29
1	Speelruimtebeleidsplan / vervanging speeltoestellen	-	-2	-4	-6
4	Plaatsen hekwerk en afsluitbare poorten brandweerkazerne Varsseveld	-	-3	-3	-3
4	Vervanging tractor begraafplaats	-	-6	-6	-6
4	Dekking reserve begraafrechten	-	6	6	6
5	Aanbrengen zonwerende screens gemeentehuis	-	-6	-6	-6
5	Aanbrengen koelinstallatie gemeentehuis Gendringen	-	-95	-95	-95
5	Vervanging tractiemiddelen/wagenpark	-	-21	-29	-37
		-	-191	-280	-475

Investeringsbedragen (x 1.000)

2027	2028	2029	2030
15			
70			
64			
701			
	409		
100	100	100	100
	250	250	250
	100	2.415	
362	362	362	362
	450		
20	20	20	20
25			
40			
75			
1.200			
150	55	55	55
2.822	1.746	3.202	787

Totaal beleidsmatige ontwikkelingen	-907	-873	-752	-947
--	-------------	-------------	-------------	-------------

De autonome en beleidsmatige ontwikkelingen en de investeringen maken integraal onderdeel uit van het financiële beeld van de Programmabegroting 2027.

Een nadere duiding van de personele consequenties als gevolg van nieuw beleid zijn meegenomen bij de toelichting "Personeel en taakstelling: de uitdaging" in bijlage E.

Programma 1

Netcongestie

Door netcongestie is tijdige afstemming over netcapaciteit een steeds belangrijkere randvoorwaarde voor woningbouw. Extra capaciteit voor procesbegeleiding en -bewaking is nodig om woningbouwinitiatieven tijdig te prioriteren, faseren en af te stemmen met initiatiefnemers en netbeheerders. Hiervoor is € 300.000 nodig, waarvan € 150.000 kan worden gedekt uit CDOKE-middelen. Hiermee wordt bijgedragen aan het realiseren van de woningbouwopgave en de afspraken uit de Woondeal.

Hondenlosloopgebied

Naast de investering voor de inrichting, waaronder hekwerk, bankjes en afvalbakken, is vanaf 2027 structureel € 8.000 per jaar nodig voor onderhoud van het losloopgebied. Hiermee wordt voorzien in de behoefte aan een veilige locatie waar honden onaangeliend kunnen worden uitgelaten. Dit komt tegemoet aan de behoefte van hondenbezitters en verbetert het gebruik van de openbare ruimte voor hondenuitlaatmogelijkheden.

Programma 2

Extra inzet jongerenwerk

Vanaf 2027 wordt het jongerenwerk structureel uitgebreid met 1,0 fte (€ 97.000 per jaar). Hiermee wordt de preventieve ondersteuning van jongeren versterkt, kunnen problemen eerder wordenesignaleerd en wordt ingezet op het voorkomen van zwaardere vormen van jeugdhulp.

Programma 3

Extra impuls economie

Om de economische positie van de gemeente toekomstbestendig te versterken, wordt structureel € 65.000 extra beschikbaar gesteld. De middelen worden ingezet voor de versterking van de arbeidsmarkt, toekomstbestendige bedrijventerreinen, innovatie en ondernemerschap en voor het versterken van de samenwerking tussen overheid, ondernemers en onderwijs. Hiermee wordt bijgedragen aan behoud van werkgelegenheid en een sterk en toekomstbestendig economisch klimaat.

Waterrecreatie, basis op orde

Voor de eerste uitvoeringsfase van de ambitie Waterrecreatie Oude IJssel is in 2027 een incidenteel budget van € 35.000 nodig. De middelen worden ingezet voor onderzoek, voorbereiding en het creëren van randvoorwaarden voor nieuwe recreatieve voorzieningen en initiatieven langs de Oude IJssel. Hiermee wordt de basisinfrastructuur versterkt, ruimte geboden aan ondernemers en bijgedragen aan de ontwikkeling van de Oude IJssel als aantrekkelijke waterrecreatiebestemming en aan de versterking van de vrijetijdseconomie.

Aanjaagbudget cultuur

Vanaf 2027 is structureel € 40.000 beschikbaar als flexibel aanjaagbudget om kansrijke culturele ontwikkelingen en onverwachte kansen snel te kunnen ondersteunen. Hiermee kan de gemeente culturele initiatieven aanjagen en bijdragen aan onder meer broed- en maakplaatsen, talentontwikkeling en het behoud van culturele activiteiten en tradities.

Toegankelijke kunst en erfgoed

In 2027 wordt eenmalig € 20.000 ingezet voor het behouden en toegankelijk maken van kunst- en erfgoedcollecties, waaronder de ijzercollectie. Daarnaast wordt vanaf 2027 structureel € 5.000 per jaar ingezet om kunst en erfgoed toegankelijk te maken voor inwoners en het onderwijs.

Stimulering sportverenigingen

Vanaf 2027 stellen we structureel € 10.000 extra beschikbaar voor de stimulering van sportverenigingen.

Hiermee versterken we de vitaliteit en continuïteit van sportverenigingen en dragen we bij aan een toegankelijk en actief sportaanbod binnen de gemeente.

Sportstimulering regionaal

Vanaf 2027 stellen we structureel € 10.000 extra beschikbaar voor regionale sportstimulering. Hiermee houden we onze bijdrage in lijn met die van andere deelnemende gemeenten en versterken we de regionale samenwerking op het gebied van sport en bewegen.

Routestructuur voor wandelen en fietsen versterken

In 2027 en 2028 versterken we de lokale wandel- en fietsroutestructuur door de bestaande routes te beoordelen en waar nodig te verbeteren of aan te passen. Hiervoor is incidenteel € 15.000 nodig in 2027 en € 10.000 in 2028. Hiermee sluiten we aan bij de regionale kwaliteitsimpuls van Achterhoek Toerisme en grensoverschrijdende routeprojecten. Samen met regionale en lokale partners werken we aan een toekomstbestendig en aantrekkelijk routenetwerk dat bijdraagt aan de vrijetijdseconomie en de leefbaarheid van de gemeente.

Programma 4**Weerbare en veerkrachtige samenleving**

In 2027 is een incidenteel budget van € 150.000 nodig voor de verdere uitvoering van de aanpak Weerbaarheid en Veerkracht. Hiermee worden onder andere de gemeentelijke crisisorganisatie en continuïteit versterkt, noodsteunpunten voorbereid en de zelfredzaamheid en samenredzaamheid van inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties vergroot. Zo wordt de gemeente beter voorbereid op langdurige crises en verstoringen.

Programma 5**Digitaliseren bouwdoSSIERS**

In de periode 2027-2030 worden de bouwdoSSIERS van de periode vóór 2005 gedigitaliseerd. Hiervoor is jaarlijks € 51.500 extra nodig (4 jaar). De uitvoering verzorgt het ECAL voor ons. Digitalisering maakt doSSIERS sneller en eenvoudiger toegankelijk, verbetert de dienstverlening aan inwoners en bedrijven en verlaagt op termijn de uitvoeringskosten.

Uitnodigingskader uitvoeren en recreatieve ontwikkelingen versnellen

In 2027 en 2028 is jaarlijks € 200.000 nodig voor tijdelijke extra personele capaciteit. Hiermee worden recreatieve en toeristische ondernemersinitiatieven volgens het Uitnodigingskader Recreatie en Toerisme tijdig beoordeeld en begeleid. Hiermee worden kansrijke initiatieven sneller planologisch mogelijk gemaakt en wordt bijgedragen aan de ontwikkeling van de vrijetijdseconomie en een vitaal buitengebied.

Klantcontactstelsysteem

Voor de implementatie van een klantcontactstelsysteem wordt in 2027 maximaal € 50.000 eenmalig geraamd. Vanaf 2028 wordt hiervoor maximaal € 35.000 per jaar geraamd voor licenties, onderhoud en support. Het stelsysteem geeft medewerkers direct inzicht in eerdere klantcontacten en gemaakte afspraken, waardoor vragen sneller en consistentere kunnen worden afgehandeld en de dienstverlening aan inwoners en ondernemers wordt verbeterd.

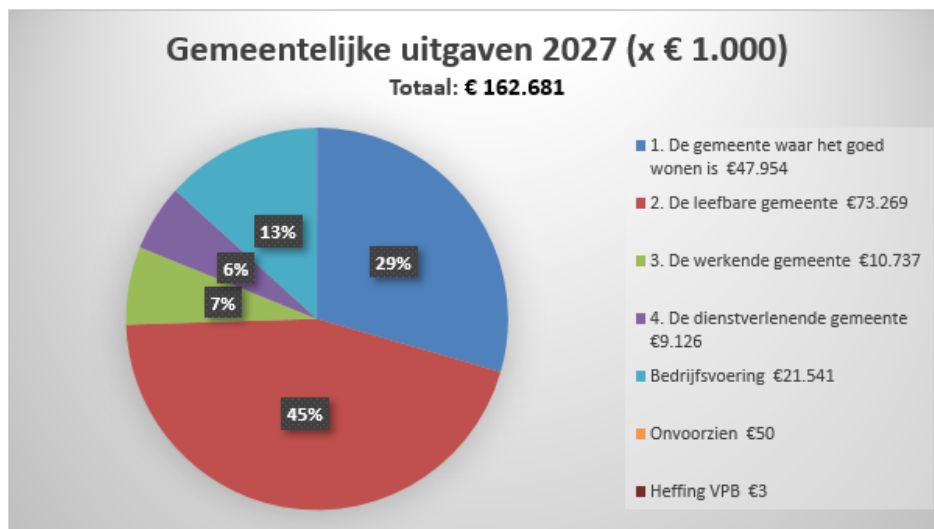
Het programmaplan

Een belangrijk onderdeel van de begroting zijn de programma's met de programmaplannen. Deze plannen zijn de uitwerking van de opgaven die in het coalitieprogramma 2026-2030 'Doorbouwen aan een ondernemend en leefbaar Oude IJsselstreek' zijn gegeven. Ze bestaan dan ook vooral uit ontwikkelingen (impulsen), doelen en acties waar we (extra) focus op leggen en middelen voor inzetten.

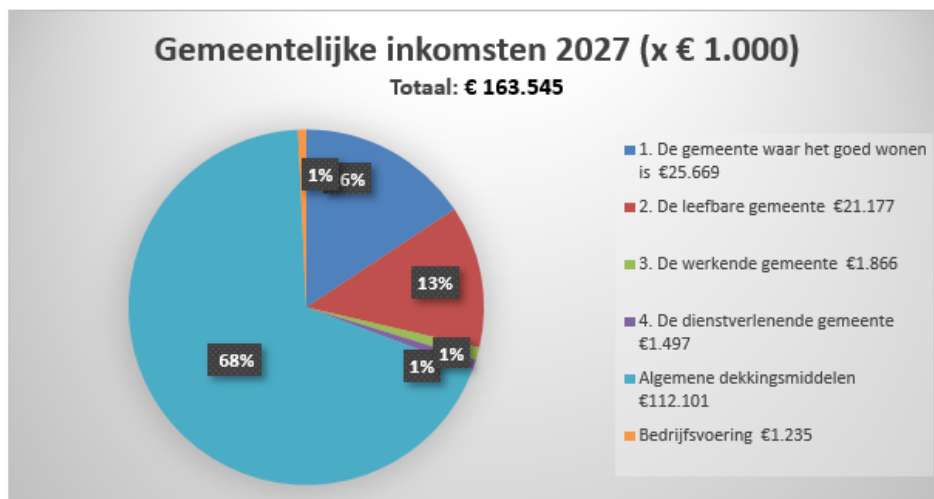
In de programma's 1, 2 en 3 geven we aan hoe we inhoudelijk bijdragen aan de dimensies van de brede welvaart en de inhoudelijke stappen die we daarvoor zetten. De manier waarop we dit doen, is terug te vinden in programma 4; dienstverlening. Tot slot hebben we ook een rol als werkgever. Dit is terug te vinden in programma 5; bedrijfsvoering.

De programmaplannen vertellen echter maar een klein deel van wat wij vanuit onze gemeentelijke organisatie aan taken uitvoeren. Het grootste deel (ruim 80%) is going concern; denk aan het verstrekken van de paspoorten, onderhouden van groen, innen van OZB, verstrekken van subsidies, het afhandelen van meldingen openbare ruimte, etc. De going concern taken zijn uiteraard financieel wel verwerkt, maar vindt u inhoudelijk in de programmabegroting niet uitgebreid terug. Zo is ook het meerjarenperspectief vooral gericht op de financiële wijzigingen.

In onderstaand cirkeldiagram is te zien hoe we het totaal van al onze middelen (ongeveer € 163 mln) uitgeven:

In onderstaand cirkeldiagram is de verdeling van het totaal van onze ontvangsten (ongeveer € 163 mln) te zien:

Programma 1: De gemeente waar het goed wonen is

Inleiding

Inleiding

We werken aan een gemeente waar het goed wonen, werken en leven is, nu en in de toekomst. De opgaven binnen Programma 1 raken direct aan de leefomgeving van onze inwoners. De opgaven zijn: voldoende passende woningen, duurzame energie, veilige bereikbaarheid, minder afval, sterke kernen en een vitaal buitengebied.

De komende jaren staan in het teken van uitvoering, keuzes maken en samenwerken. Veel opgaven zijn langjarig en vragen om een zorgvuldige balans tussen ambities, beschikbare middelen, wettelijke taken en ontwikkelingen in de samenleving. In 2027 zetten we daarom verdere stappen in planvorming, uitvoering en monitoring. Zo houden we zicht op de voortgang en kunnen we bijsturen waar dat nodig is.

Duurzame mobiliteit en bereikbaarheid

We werken aan een gemeente die verkeersveilig, duurzaam, leefbaar en goed bereikbaar is. Het Mobiliteitsplan Oude IJsselstreek 2025-2040 vormt hiervoor de basis. In 2027 zetten we stappen in veilige weginrichting, betere fietsverbindingen, bereikbare kernen en de aanpak van verkeersveiligheidsknelpunten. Ook werken we aan betere afstemming tussen openbaar vervoer en doelgroepenvervoer. En stimuleren we duurzame mobiliteit, onder meer via fietsvoorzieningen en laadinfrastructuur.

Een afvalvrije gemeente

We werken toe naar een circulaire en afvalvrije gemeente in 2050. Met het beleidsplan Van Afval Naar Grondstof (VANG) 2022-2030 zetten we in op minder restafval, betere afvalscheiding en meer hergebruik van grondstoffen. In 2027 ligt de nadruk op kwaliteitsverbetering van afvalstromen. Daarbij blijven milieu, kosten en service steeds in balans.

Een thuis voor iedereen

We willen dat verschillende doelgroepen in onze gemeente een passende woning en een echt thuis kunnen vinden. Onze ambitie is om tussen 2025 en 2036 2.500 nieuwe woningen te bouwen. In 2027 gaan we verder met uitleglocaties, inbreidingslocaties en de voorbereiding van nieuwe woningbouwlocaties. Ook stellen we een Volkshuisvestingsprogramma op, waarin we vastleggen waar, hoeveel en voor wie we bouwen.

Een vitaal buitengebied

Het buitengebied is belangrijk voor landbouw, natuur, landschap, wonen, water en vrijetijdseconomie. Met het programma Vitaal buitengebied vertalen we landelijke, provinciale en regionale opgaven naar onze lokale situatie. In 2027 werken we aan een programmavisie, een programmaplan en een participatieaanpak. Daarnaast gaan we verder met onder meer de Aanpak Droogte, landschapsversterking, vergroten biodiversiteit en realiseren van de boscompensatie opgave.

Klimaatadaptieve groene kernen

We werken aan gezonde, veilige en aantrekkelijke kernen die beter bestand zijn tegen hitte, droogte en wateroverlast. Op basis van vastgestelde streefwaarden weten we waar in bestaand bebouwd gebied de grootste opgaven liggen. In 2027 werken we de Klimaatagenda verder uit tot een gemeentelijk programma klimaatadaptatie. Daarmee bepalen we welke doelen, prioriteiten en maatregelen nodig zijn om onze kernen stap voor stap klimaatbestendiger te maken.

Minder energie verbruiken, meer duurzame energie opwekken

We zetten in op minder fossiel energiegebruik, meer energiebesparing en meer duurzame energieopwekking. In 2027 werken we verder aan het verduurzamen van woningen, bedrijven, maatschappelijk vastgoed en onze eigen gemeentelijke gebouwen. Ook bereiden we stappen voor richting aardgasvrij wonen en bouwen. Daarnaast blijven we werken aan duurzame opwek, binnen de regionale afspraken.

Omgevingsvisie

Sinds 1 januari 2024 is de Omgevingswet van kracht. Deze wet bundelt bestaande wetten voor de fysieke leefomgeving. Gemeenten moeten hierdoor werken aan één integrale omgevingsvisie en één omgevingsplan. De omgevingsvisie is het langetermijnplan van de gemeente voor de fysieke leefomgeving. Het gaat daarbij om alles wat we om ons heen zien en ervaren: wonen, werken, verkeer, milieu, water, natuur, erfgoed en gezondheid. Medio 2026 is de startnotitie voor de omgevingsvisie vastgesteld. In 2027 en 2028 gaan we aan de slag met een omgevingsanalyse en koersdocument om te komen tot een omgevingsvisie. Stapsgewijs werken we dan toe naar één omgevingsplan voor het hele grondgebied in 2032, beginnend met de kernen.

Netcongestie

Het elektriciteitsnet zit op veel plekken vol. Daardoor kunnen bedrijven, voorzieningen en soms woningbouwprojecten niet altijd op tijd worden aangesloten. De situatie is structureel veranderd. Onbeperkte netcapaciteit is niet meer vanzelfsprekend.

Het Rijk kiest voor een nieuwe fase: sneller bouwen én slimmer gebruiken. Dat betekent versnelling van energie-infrastructuur, meer regie, kortere procedures, betere benutting van bestaande netten, flexibele contracten, tijdsafhankelijke nettarieven en meer inzet van flexibiliteit bij huishoudens en bedrijven.

Voor woningbouw wordt netcapaciteit een vroeg ruimtelijk en planologisch aandachtspunt. Als gemeente moeten wij vanaf 1 oktober 2026 al tot 10 jaar vóór oplevering netcapaciteit aanvragen voor geplande woningbouw. Projecten moeten beter worden gefaseerd en voorbereid, met inzicht in benodigde capaciteit. Tegelijk blijft risico bestaan op vertraging als lokale netten niet tijdig worden verzwaard. Netbewuste nieuwbouw en tijdige afstemming met netbeheerders is dus essentieel!

Voor bedrijven komen er meer routes dan alleen “wachten op volledige aansluiting”. Beschikbaarheid blijft echter sterk afhankelijk van locatie en flexibiliteit in het energiegebruik.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

1.1 Duurzame mobiliteit en bereikbaarheid

Doelomschrijving

Een leefbare, duurzame, verkeersveilige en goed bereikbare gemeente voor alle verkeersdeelnemers, zowel binnen onze gemeente als in de aansluiting op onze regio.

Termijn	Lang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	wethouder Spijkers
Taakveld	2.1 Verkeer en vervoer

Context

Mobiliteit is een belangrijk onderdeel van het dagelijks leven. Duurzame mobiliteit draagt bij aan een goede balans tussen leefbaarheid, veiligheid en bereikbaarheid. Onze ambities zijn, binnen de kaders van Rijks-, provinciaal- en regionaal beleid, uitgewerkt in het Mobiliteitsplan Oude IJsselstreek 2025-2040. Dit is in 2025 vastgesteld. Het mobiliteitsplan bevat een brede visie op mobiliteit, vertaald naar concrete ambities en maatregelen.

Het mobiliteitsplan laat zien hoe de gemeente ook in de toekomst bereikbaar, leefbaar, aantrekkelijk en veilig blijft voor inwoners, werknemers, bedrijven en bezoekers. Daarbij houden we rekening met ontwikkelingen zoals woningbouw, economische groei en aanpassingen aan de infrastructuur. De gewenste netwerken voor fietsers, gemotoriseerd verkeer en vrachtverkeer uit het mobiliteitsplan, zijn de basis voor nieuwe projecten en reconstructies.

Ook de komende jaren blijven we investeren in verkeersveiligheid, met speciale aandacht voor de omgeving van scholen, sport- en speelplekken. Daarnaast stimuleren we duurzame mobiliteit door te investeren in goede fietspaden, goed openbaar vervoer en door onze kernen zo in te richten dat mensen zich er prettig voelen.

De financiële opgave die hieruit voortvloeit voor de periode 2026-2029 is groot. Het mobiliteitsplan uitwerken en uitvoeren vraagt financiële inzet van Rijk, provincie, regio en van onze eigen gemeente. We werken hierbij samen met partners, maken gebruik van beschikbare subsidies en combineren werkzaamheden waar mogelijk. Onzeker hierbij zijn de wereldwijde ontwikkelingen die zorgen voor prijsveranderingen. Deze hebben mogelijk invloed op de uitvoering van de werkzaamheden.

Duurzaam energieverbruik is ook een onderdeel van de mobiliteitsopgave. We nemen op dit moment deel aan een gezamenlijke (landelijke) concessie voor het plaatsen, beheren en onderhouden van openbare laadpalen. Binnen deze concessie werken we samen met een gecontracteerde laadpaalexploitant. Deze samenwerking biedt de mogelijkheid om samen oplossingen te ontwikkelen voor de uitdagingen. Zoals netcongestie, het afstemmen van de uitrol van laadinfrastructuur op de beschikbare netcapaciteit en het stimuleren van innovatieve laadoplossingen.

Uitvoering 2027

Subdoel	Het uitvoeren van maatregelen uit het mobiliteitsplan die prioriteit hebben gekregen.
Prestaties	Onderzoek naar de inrichting van de Debbeshoek, Frank Daamenstraat en Dr. Ariënsstraat in Uift als gebiedsontsluitingsweg 30 km/u (GOW30) . In Terborg en Silvolde onderzoeken we de toekomstige inrichting van de doorgaande wegen. Het betreft de geprioriteerde maatregelen voor de Doetinchemseweg en Silvoldseweg in Terborg en de Uiftseweg, Markt en Terborgseweg in Silvolde. Doel is om de wegvakken, met uitzondering van de Markt, in te richten als gebiedsontsluitingsweg met een maximumsnelheid van 30 km/u (GOW30). We voeren variantenstudies uit naar onder andere een mogelijke zuidelijke rondweg Silvolde. Deze studie geeft inzicht in de mogelijkheden en onmogelijkheden van verschillende tracés. De studie vormt de basis voor een besluit voor een eventueel vervolg. Indien nodig bereiden we voor de daadwerkelijke uitvoering een afzonderlijk financieringsvoorstel voor. In 2026 is een onderzoek gestart naar de verbetering van het utilitaire fietspadennetwerk en de verkeersveiligheid rondom voorziening. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek, gaan we vanaf 2027 aan de slag met de uitvoering. De kosten maken we inzichtelijk op basis van het lopende onderzoek.
Subdoel	De aanpak van kleine verkeersveiligheidsknelpunten.
Prestaties	Op een aantal plekken in de gemeente, bijvoorbeeld waar we een hogere snelheid hebben gemeten, voeren we verkeersveiligheidsmaatregelen. Onder andere op de Kapelweg en de Miltseweg.
Subdoel	Verschiedende vormen van openbaar vervoer en doelgroepenvervoer beter op elkaar afstemmen.
Prestaties	Uitwerken van een openbaar vervoer-pilot in samenwerking met ZOOV, Arriva, provincie Gelderland en Regio Deal. Doel is een betere afstemming tussen openbaar vervoer en doelgroepenvervoer, inclusief inzicht in kosten en vervolgstappen.
Subdoel	Uitvoeren van Integraal Toekomstbeeld Varsseveld 2050.
Prestaties	In 2027 bereiden we de plannen voor van de mobiliteitsopgaven voor Varsseveld. In december 2025 is hiervoor een financieringsbesluit genomen. De verwachting is dat we de plannen niet voor 2028 uitvoeren.

Monitoring

De genoemde opgaven uit het Mobiliteitsplan zijn in de tijd weggezet. Hiermee kunnen we per onderdeel bepalen wie, wanneer bepaalde ontwikkelingen oppakt. Daarnaast kunnen we zien wat de voortgang is voor wat betreft realisatie en financiële inzet. Voor de overige opgaven hangt monitoring af van de maatregelen die voortkomen uit de verschillende studies.

1.2 Een afvalvrije gemeente

Doelomschrijving

In 2050 is de gemeente circulair (en afvalvrij). In 2030 willen we als tussenstap de afvallast beperkt hebben tot 25 kilogram per jaar/ per inwoner.

Termijn	Lang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	wethouder Hunting
Taakveld	7.3 Afval

Context

Voor het behalen van deze ambitie was een wezenlijk nieuwe strategie nodig. Met het beleidsplan VANG (Van Afval Naar Grondstof) 2022-2030 werken we als gemeente toe naar een toekomst met zo min mogelijk (huishoudelijk) afval. De keuzes in het beleidsplan zijn gemaakt op basis van de driehoek milieu, kosten en service:

- Milieu: we verminderen de hoeveelheid grof en fijn restafval;
- Kosten: we gaan efficiënt om met mensen en middelen en werken hard om de kosten van het afvalbeheer voor onze inwoners zo laag mogelijk te houden. We werken volgens het principe 'de vervuiler betaalt'.
- Service: we verhogen onze dienstverlening voor de herbruikbare grondstoffen en beperken onze dienstverlening voor het restafval. We vinden het belangrijk dat de meeste inwoners (zeer) tevreden blijven over de manier waarop we de grondstoffen inzamelen. Waar nodig passen we maatwerk toe om onze inwoners te ontzorgen.

Sinds februari 2025 is de Europese Verordening voor Verpakkingen en Verpakkingsafval van kracht. Deze heeft als hoofddoel de milieu-impact van verpakkingen drastisch te verminderen zonder de interne EU-markt te verstoren. De wetgeving legt strengere eisen op aan bedrijven om verpakkingsafval te reduceren, hergebruik te stimuleren, plasticvervuiling te bestrijden en gebruik van nieuwe grondstoffen te beperken.

De VNG en Verpact (de uitvoeringsorganisatie voor de producentenverantwoordelijkheid) sloten samen een nieuwe overeenkomst, "Samenwerkingsovereenkomst verpakkingen 2025-2030" voor de inzameling en verwerking van kunststofverpakkingen. Met deze overeenkomst zetten ketenpartners en gemeenten een belangrijke stap naar een circulaire economie, waarin elke lege verpakking opnieuw als grondstof kan worden gebruikt. De afspraken richten zich niet alleen op méér inzameling, maar vooral ook op een betere kwaliteit van het ingezamelde materiaal. Dat maakt hoogwaardige recycling mogelijk.

Vanaf 1 januari 2027 betalen de afvalverbrandingsovens meer CO₂ belasting en deze tarieven lopen per jaar op. Als afvalverbrandingsinstallaties meer belasting gaan betalen, is het aannemelijk dat zij de kosten grotendeels door berekenen aan degenen die het afval komen brengen. Dat zijn bedrijven en gemeenten. Daardoor wordt het nog belangrijker om weinig afval over te houden.

In het voorjaar van 2026 hebben we een tussentijdse (2022-2025) evaluatie van het VANG-beleid uitgevoerd. Hieruit blijkt dat dit beleid effectief is. Met name de tariefstelling voor restafval, welke in 2024 is ingevoerd, heeft geleid tot een daling van de hoeveelheid restafval per inwoner. Ook blijkt dat veel inwoners hun afval zorgvuldig scheiden. Het doel van 50 kilo restafval per inwoner in 2025 is nog niet bereikt, maar er is een duidelijke positieve trend. In de tussentijdse evaluatie hebben we mogelijke vervolgstappen opgenomen.

Uitvoering 2027

Subdoel	Kwaliteitsverbetering van afvalscheiding
Prestaties	Uitvoeren van het plan van aanpak (eind 2026) dat is opgesteld naar aanleiding van de tussentijdse evaluatie. Maatregelen die hierin staan genoemd zijn onder andere onderzoeken van de mogelijkheden van nascheiding (conform het coalitieprogramma) en het verbeteren van de kwaliteit van de pbd afvalstroom (plastic, blik en drankverpakkingen).
Subdoel	Tegengaan van voedselverspilling
Prestaties	We stellen een plan van aanpak op om voedselverspilling verder te verminderen en voeren dit plan van aanpak (deels) uit.
Subdoel	Gedragsverandering stimuleren
Prestaties	We intensiveren "gedragsgestuurde" voorlichtingscampagnes. Denk hierbij aan het versterken van de sociale normen en het bouwen aan gezamenlijke verantwoordelijkheidskaders als onderdeel van de bovenstaande subdoelen.

Monitoring

We monitoren de voortgang op ons doel door bij te houden hoeveel restafval we verwerkt hebben. Op basis van de afvalsorteeranalyse uit Q4 van 2024 weten we hoeveel grondstoffen nog in het restafval zitten. Vanuit onze nieuwe overeenkomst met Verpact zijn in 2026 sorteeranalyses gedaan op ons pbd-afval. Bekeken is wat de hoeveelheid stoffen (oftewel geen pbd) is in deze grondstof.

Als we bijsturen kijken we altijd naar de driehoek: milieu, kosten en service.

1.3 Een thuis voor iedereen

Doelomschrijving

Een passende woning en thuis realiseren voor de verschillende doelgroepen in onze gemeente.

Termijn	Lang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	wethouder Ankersmit
Taakveld	8.3 Wonen en bouwen

Context

Woningbouwambitie

De gemeenteraad heeft het gemeentelijk woningbouwprogramma vastgesteld op 2500 woningen van 2025 tot en met 2035. Deze ambitie komt overeen met de afspraken die wij met het Rijk en provincie hebben gemaakt in de Woondeal 1.1. In de Woondeal 1.1 is vastgelegd dat er woningen in onze gemeente nodig zijn voor de autonome behoefte met een accent op ouderen en starters, de instroom van arbeidskrachten én van woningzoekenden die zich uit andere delen van het land in de Achterhoek willen vestigen. Doel van de ambitie is het versterken van de sociaaleconomische ontwikkeling van de regio, behouden en bevorderen van de leefbaarheid en het stimuleren van een meer evenwichtige bevolkingsopbouw.

Huisvesting aandachtsgroepen

Naast de reguliere woningbouw is ruimte nodig voor het huisvesten van zogenaamde aandachtsgroepen: dak- en thuislozen, spoedzoekers, ex-GGZ-cliënten, statushouders en vluchtelingen. In regionaal verband hebben wij hiervoor het uitvoeringsprogramma 'Wonen, welzijn en zorg' opgesteld. Bij de uitvoering daarvan werken wij intensief samen met de wooncorporatie en de zorginstellingen. Bij de huisvesting van aandachtsgroepen gaat het niet alleen om de woning, maar ook om de woonomgeving en de aanwezigheid van passende welzijns- en zorgvoorzieningen. We doen dit op basis van een goede verdeling van inwoners uit deze aandachtsgroepen over de regio.

Woonzorgzones

De sterke groei van het aantal ouderen vraagt om zowel aanzienlijke nieuwbouw als om transformatie van bestaande bouw om deze geschikt te maken. Met het inrichten van woonzorgzones proberen we de huisvesting zoveel mogelijk dichtbij belangrijke voorzieningen te organiseren. Met woonzorgzones brengen we formele en informele verbanden samen. En willen we oudere inwoners zoveel als mogelijk de gelegenheid geven om zelfstandig te blijven wonen. De principes berusten op het versterken van de sociale basis in wijken en buurten. Hierbij werken we intensief samen met zorginstelling Azora en woningbouwcoöperatie Wonion. Een gezamenlijke 'buurtverbinder' fungeert in de woonzorgzones als aanspreekpunt voor inwoners die hulp of zorg nodig hebben. De buurtverbinder gaat in gesprek met ouderen en andere inwoners om te inventariseren welke ondersteuning nodig is en hoe deze kan worden geboden. In Ulft is een buurtverbinder gestart.

Starters, sociale huur en sociale koop

Voor starters op de woningmarkt is het belangrijk dat er meer sociale huurwoningen komen, maar ook meer goedkope koopwoningen. Aanvullend op sociale huurwoningen bouwen we 10 procent betaalbare koopwoningen om vooral starters de kans te geven een huis te vinden.

Bovenstaande onderwerpen komen terug in het op te stellen volkshuisvestingsprogramma. Dit is een programma in de zin van de Omgevingswet. Het volkshuisvestingsprogramma geeft invulling aan de grondwettelijke taak van de overheid om te zorgen voor voldoende woongelegenheid. Het programma bevat strategische beleidskeuzes, maar is vooral gericht op de regie en de uitvoering. Dit betekent dan ook dat we in het programma duidelijk aangeven hoeveel woningen we gaan bouwen, welke plekken daarvoor het meest geschikt zijn en voor welke doelgroepen we dit doen. We stellen het programma conform de wet vast voor 01-07-2027.

Met het volkshuisvestingsprogramma bieden we de duidelijkheid die overheden, wooncorporaties en marktpartijen nodig hebben om de woningbouwopgave in de komende 10 jaar (met een doorkijk over daarna) op te pakken en te realiseren. Het programma vervangt de Woonvisie van 2018. Deze dateert uit een periode van krimp en is daarom niet meer actueel.

Uitvoering 2027

De woningbouwopgave vraagt om een structurele en consistente inzet van de gemeente. Deze loopt en hiermee gaan wij de komende jaren verder. De stap van planvorming naar realisatie duurt meerdere jaren.

Subdoel	Realiseren van uitleglocaties en inbreidingen
Prestaties	De uitleglocaties de Tuit, Lenteleven en Biezenakker vorderen goed. De omgevingsplannen voor deze grote woningbouwlocaties zijn vastgesteld; in 2025 voor de Tuit en 2026 voor Lenteleven en Biezenakker. De eerste fases voor de Tuit leveren we in 2027 bouwrijp op. Bij Lenteleven en Biezenakker starten we met bouwrijp maken in 2027. Voor de andere twee uitleglocaties Voorbroek en 't Hiddink zit de planvorming nog in een eerdere fase. In 2027 nemen we besluiten over deze plannen. Verschillende inbreidingslocaties zoals de Wesenthorst en de Keurkamer krijgen vorm waarbij we stapsgewijs toewerken naar de realisatie. In 2027 stellen we voor beide projecten het omgevingsplan op.

Subdoel	Vorbereiden van planvorming extra locaties
Prestaties	Naast uitleglocaties en inbreidingen die nu gerealiseerd worden, maken we in 2027 een plan voor extra inbreidings- en uitbreidingslocaties. Deze hebben we nodig om ons doel van 2.500 nieuwe woningen te realiseren. Voor de realisatie van extra woningen gebruiken we bestaande regels, zoals de lokale kwaliteitscriteria, maar ook aanvullend beleid zoals "een straatje erbij". Het is belangrijk dat we werken aan een constante bouwstroom, afstemming met de markt en aansluiting op de regionale en lokale woningbehoefte.
Subdoel	Opstellen van het volkshuisvestingsprogramma
Prestaties	We stellen het volkshuisvestingsprogramma op. Dit is een van onze opgaves, na het in werking treden van de "Wet versterking toezicht op de volkshuisvesting" per 01-07-2026.
Subdoel	Opstellen van een huisvestingsverordening
Prestaties	We stellen een huisvestingsverordening vast voor 01-01-2028. Onderdelen zijn: een urgentieregeling voor aandachtsgroepen, een fair-share verdeling van woningzoekenden over de regio en het instellen van een regionaal orgaan voor het stellen van urgenties voor woningtoewijzing. De aandachtsgroepen die voor een urgentie in aanmerking komen zijn in de Wet versterking toezicht op de volkshuisvesting opgenomen.
Subdoel	We onderzoeken de mogelijkheden voor een leegstandsverordening
Prestaties	We onderzoeken in 2026 of een leegstandsverordening kan bijdragen aan het verminderen van leegstand en het versnellen van de woningbouw. Hiermee voeren we de motie 'leegstandsverordening' uit. De uitkomst van dit onderzoek is bepalend voor de mogelijke vervolgstappen.

Monitoring

Over de voortgang van de woningbouw leggen wij in het kader van de woondeal periodiek verantwoording af aan de provincie Gelderland. De gemeenteraad ontvangt jaarlijks een rapportage met daarin de voortgang van de woningbouw. Op basis van de uitkomsten kan, indien noodzakelijk, bijsturing plaatsvinden.

1.4 Een vitaal buitengebied

Doelomschrijving

Een vitaal, leefbaar en toekomstbestendig buitengebied, met ruimte voor nieuwe ontwikkelingen.

Termijn	Lang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	wethouder Hunting (Vitaal buitengebied) en wethouder Ankersmit (Aanpak droogte)
Taakveld	8.1 Ruimte en leefomgeving

Context

In het buitengebied komen de opgaven voor landbouw, landschap, natuur, vrijetijdseconomie en wonen samen. In 2023 is bestuurlijk besloten aan de slag te gaan met het lokaal programma Vitaal buitengebied. Met dit programma vertalen we de landelijke, provinciale en regionale opgaven op het gebied van landbouw, landschap, natuur en water naar de lokale context. Ook geven we invulling en uitvoering aan onze eigen ambities voor een toekomstbestendige agrarische sector op erfniveau, een gevarieerd landschap en veerkrachtige natuur, een gevarieerde vrijetijdseconomie en goed wonen in het buitengebied. Dit doen we samen met medeoverheden, gebiedspartners en onze eigen gemeenschap, juist vanuit de brede kennis, expertise en innovatiekracht die lokaal en regionaal al aanwezig is. Het programma is onder de Omgevingswet het geschikte instrument om ambities te vertalen naar maatschappelijke doelen, acties en beleidskeuzes die nodig zijn om tot resultaat te komen. In 2026 wordt de startnotitie voor het programma Vitaal buitengebied vastgesteld.

De basis voor het programma is inmiddels gelegd. Zo is zowel binnen als buiten de gemeentelijke organisatie bekendheid gegeven aan en draagvlak gecreëerd voor het programma, zijn voorbereidingen getroffen, en zijn de nodige onderzoeken gedaan. Zo had het Kadaster al een gebiedsanalyse uitgevoerd die inzicht geeft in kansen en knelpunten voor de agrarische sector. Eveneens wordt er momenteel een verdiepende analyse voor de Oude IJssel uitgevoerd die gericht is op maatregelen om droogteschade tegen te gaan zonder de kans op wateroverlast te vergroten.

Inmiddels stellen Rijk en provincie concrete doelen op gebied van landbouw, landschap en natuurherstel en is de Aanpak Droogte klaar voor de volgende stap. In 2025 hebben alle samenwerkingspartners zich met de Bestuurlijke Overeenkomst Aanpak Droogte en Wateroverlast Achterhoek en Liemers gecommitteerd aan het agenderen van en het investeren in projecten en gebiedsprocessen, om vanaf 2028 aan de slag te gaan met de uitvoering. Deze ontwikkelingen vragen om de uitvoering vanuit en dus de opstart van ons lokaal programma Vitaal buitengebied.

Uitvoering 2027

Subdoel	Opstellen van het programma Vitaal buitengebied.
Prestaties	Onderzoeken welke nationale, provinciale en regionale ontwikkelingen in het landelijk gebied de kaders vormen voor onze lokale ambities en doelstellingen in het buitengebied. Opstellen van een participatieplan en uitvoeren van de eerste stappen van het participatieplan, met inwoners, ondernemers, organisaties en gebiedspartners. Ontwikkelen van de programmavisie Vitaal buitengebied, waarin we ambities vertalen naar langetermijndoelen. De programmavisie draagt ook bij aan de gemeentelijke omgevingsvisie. Uitwerken van de programmavisie naar een programmaplan met concrete doelstellingen per deelgebied voor de eerste programmaperiode, en de benodigde inspanningen, investeringen en afspraken met betrokken partijen die nodig zijn om de doelstellingen te bereiken.
Subdoel	Voortzetten van lopende regionale en lokale ontwikkelingen
Prestaties	Input leveren voor projecten en gebiedsprocessen voor de eerste uitvoeringsperiode (2028-2034) van de Aanpak Droogte, aan de hand van de in 2026 vastgestelde Meerjareninvesteringsagenda. Onderzoeken van kansrijke locaties voor iconische routebeleving met buurgemeenten, zoals de Halse Rug. En versterken het landschap langs deze routes met de RES-gelden (Regionale Energiestrategie). Uitvoering geven aan de aanlegsubsidie Landschap en biodiversiteit, en de Boscompensatieregeling van Rijkswaterstaat.
Subdoel	Anticiperen op het nationale Natuurplan dat uitvoering geeft aan de Natuurherstelverordening en daarmee gevolgen heeft voor gebruik, inrichting en beheer van het buitengebied.
Prestaties	We starten met de revitalisatie van onze grotere bossen, zoals Idinkbos, Engbergen, de Paasberg en Vennebulten, op basis van de in 2026 opgeleverde bosinventarisatie; Starten met lokale maatregelen en onderzoeken van onze rol in de regionale samenwerking rond natuurbrandbeheersing.

Monitoring

Datagedreven werken maakt het mogelijk om de huidige situatie in beeld te brengen en de ontwikkelingen te monitoren. Hiermee herkennen we kansen en knelpunten die richting geven aan verdere beleidsontwikkelingen. Zo worden het aantal en type (agrarische) bedrijven, landgebruik in brede zin, en de kwantiteit en kwaliteit van groenblauwe dooradering gemonitord.

Zodra concrete, meetbare doelen in het programmaplan zijn vastgesteld, wordt gemonitord of inspanningen daadwerkelijk bijdragen aan de doelstellingen. Ook evalueren we of het programma op koers ligt. Zo wordt duidelijk of er meer, minder of andere maatregelen nodig zijn, of dat we de ambities in de omgevingsvisie moeten bijstellen.

1.5 Klimaatadaptieve groene kernen

Doelomschrijving

We werken aan een gezonde, veilige en aantrekkelijke leefomgeving in de kernen, door te zorgen dat klimaat effecten van hitte en wateroverlast binnen streefwaarden blijven.

Termijn	Lang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	wethouder Hunting
Taakveld	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Context

In de afgelopen jaren hebben we de risico's van klimaatverandering voor onze inwoners, wateroverlast, droogte en hittestress, in beeld gebracht. Daarnaast zijn streefwaarden ontwikkeld en vastgesteld voor hitte, wateroverlast en groen in onze kernen. Op basis van deze streefwaarden zijn alle woonkernen in de gemeente geanalyseerd. Er zijn 14 locaties in bestaand bebouwd gebied gedefinieerd waar meerdere streefwaarden worden overschreden.

In het coalitieprogramma 2026-2030 is beschreven dat we het beleid uit de Klimaatagenda verder uitwerken. En dat klimaatadaptatie een vast onderdeel wordt van ruimtelijke plannen, waarbij per ontwikkeling een zorgvuldige en haalbare afweging wordt gemaakt.

Dit programmaonderdeel is niet gericht op nieuwe ruimtelijke plannen, maar op bestaand bebouwd gebied waarvan bekend is dat maatregelen nodig zijn om aan de vastgestelde streefwaarden te voldoen. We weten dat in bestaand bebouwd gebied op enig moment een (forse) investering nodig is. Tegelijk verandert de leefomgeving voortdurend en blijft ook het klimaat merkbaar veranderen. Dat betekent dat we niet alleen aan de slag moeten met de 14 gedefinieerde locaties. Maar we moeten ook alert blijven op locaties waar, door veranderingen in de omgeving of door bijvoorbeeld demografische veranderingen, ook streefwaarden worden overschreden. In 2025 hebben we ervoor gekozen om de Klimaatagenda uit te werken tot een programma. Dit om de verschillende activiteiten binnen de thematische opgave om de leefomgeving klimaatadaptief in te richten, vorm te geven en onderling af te stemmen.

Een programma kenmerkt zich door een startnotitie, programmavisie en een programmaplan. Daarbij bakent de startnotitie de reikwijdte van het programma af, wordt in de programmavisie het globale langetermijndoel vastgelegd en geeft het programmaplan aan welke stappen richting dat langetermijndoel gedurende de programmaperiode worden gezet en welke concrete, meetbare doelen daar voor die periode bij horen.

De programmavisie draagt ook bij aan de gemeentelijke omgevingsvisie. Deze werkwijze sluit aan bij de beleidscyclus die de Omgevingswet voorschrijft en maakt het mogelijk om op meerdere momenten bij te sturen op inhoud en detailniveau en geeft inhoudelijke commitment voor de duur van het programma. Dat commitment is de grondslag voor het aanvragen van de benodigde investeringen. Waarbij we vanzelfsprekend ook waar mogelijk gebruik maken van subsidiemogelijkheden. Helderheid over het inhoudelijke commitment geeft daarnaast ook helderheid wat we (in de lopende programmaperiode) níét gaan doen. Op deze manier blijft het globale langetermijndoel van klimaatadaptatie, het beschermen van de inwoners tegen de gevolgen van hitte, wateroverlast (en overstroming) en droogte behouden, maar worden aan dat globale doel concrete en meetbare doelstellingen voor de lopende programmaperiode verbonden.

Het langetermijndoel voor dit programma komt voort uit het nationale Deltaprogramma (in 2050 moet Nederland waterrobuust en klimaatbestendig zijn ingericht). De opzet en inhoud van het programma stemmen we af op de Bestuurlijke visie op samenwerken aan water Achterhoek+ 2024, die Oude IJsselstreek mede ondertekend heeft.

Uitvoering 2027

Subdoel	Opstellen van een programma klimaatadaptatie
Prestaties	In 2027 krijgt het gemeentelijke programma klimaatadaptatie stapsgewijs vorm, van startnotitie via programmavisie naar programmaplan.

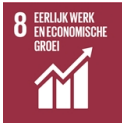
Monitoring

In het vakgebied klimaatadaptatie heeft monitoring een bijzondere rol. Dat heeft zowel te maken met de vraag wat een klimaatadaptatieve inrichting precies is, als met de vraag hoe kan worden gemeten hoe klimaatadaptief een locatie is. Daarom kijken we bij het programmatisch werken ook vanaf de start wat en hoe gemonitord kan worden. Hierbij is het uitgangspunt dat we zoveel mogelijk gebruik maken van bestaande instrumenten en bronnen, waaronder het regionale samenwerkingsverband DataLabGO.

1.6 Minder energie verbruiken, meer duurzame energie opwekken

Doelomschrijving

Wij werken aan een duurzame en toekomstbestendige gemeente. Dit doen we door het fossiele energiegebruik te verminderen én het inzetten van duurzame energiebronnen. De focus ligt hierbij op de gebouwde omgeving én de opwek van duurzame energie. We faciliteren initiatieven die bijdragen aan de energietransitie en ondersteunen inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Als gemeentelijke organisatie geven we het goede voorbeeld.

Termijn	Lang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	wethouder Hunting
Taakveld	8.3 Wonen en bouwen

Context

Het Nationaal Klimaatakkoord van 2019 is afgesloten om klimaatverandering te verminderen. Nationaal is het doel gesteld om in 2030 55 procent minder broeikasgassen uit te stoten dan in 1990. Daarnaast is het doel om in 2050 de energietransitie van fossiele energie naar hernieuwbare energie te hebben voltooid. Deze nationale doelstelling is regionaal bekrachtigd in het derde Akkoord van Groenlo. Gemeenten moeten uitvoering geven aan dit klimaatakkoord voor de thema's: elektriciteit en gebouwde omgeving. Denk hierbij aan het verduurzamen van de bestaande (woning)bouw en het opwekken van duurzame energie ter vervanging van fossiele energie.

Het klimaatakkoord is regionaal vertaald in het Regionaal Uitvoeringsprogramma Energietransitie Achterhoek 2024-2030. Hierin zijn de doelen voor de Achterhoek gekwantificeerd. In dit programma zijn integraal opgenomen de Regionale Energiestrategie (RES 2021) voor de opwek van duurzame energie en de gemeentelijke Transitievisie warmte (TVW 2021).

Het Regionaal Uitvoeringsprogramma Energietransitie Achterhoek 2024-2030 is in 2026 gemonitord. De monitoring geeft aan in welke mate we de kwantitatieve doelen van het gehele programma halen. Ook geeft het aanbevelingen voor de komende jaren. Op specifieke onderdelen worden de resultaten in voortgangsrapportages bijgehouden, zoals bij het energieloket en de RES.

Ook werkt de RES Achterhoek organisatie aan het opstellen van een Regionaal Programma Energiesystemen (RPE). Energie heeft in de toekomst een meer integrale benadering nodig, waarbij gekeken wordt naar de samenhang van de verschillende onderdelen van het energiesysteem zoals opwek zon en wind, warmte, groene moleculen (zoals waterstof), infrastructuur, besparing en innovaties. Een Regionaal Programma Energiesystemen is een van de manieren om de netcongestie te verminderen.

Eind 2024 hebben we het regionale programma uitgewerkt voor onze gemeente in het Gemeentelijk Uitvoeringsprogramma Energietransitie 2024-2030. Het resultaat dat we nastreven is, net als in het regionale programma, duidelijk weergegeven in cijfers. Het regionale en gemeentelijke uitvoeringsprogramma lopen tot en met 2030.

De afgelopen jaren hebben we diverse specifieke uitkeringen (SPUK's) van het Rijk gehad voor de uitvoering van het klimaatakkoord. Er is budget voor (extra ambtelijke) capaciteit én voor specifieke maatregelen binnen de energietransitie zoals subsidies voor woningisolatie en het verminderen van energiearmoede. Deze budgetten verantwoorden we aan het Rijk.

Uitvoering 2027

Het doel dat we nastreven is duidelijk weergegeven in cijfers in het Gemeentelijk Uitvoeringsprogramma Energietransitie 2024-2030. We willen dit doel halen door het uitvoeren van verschillende projecten en activiteiten, ingedeeld in thema's (duurzaam wonen, duurzame gebouwen (niet woningen) en duurzame opwek). De voortgang van het Gemeentelijk Uitvoeringsprogramma Energietransitie 2024-2030 monitoren we elke 2 jaar.

Subdoel	Thema duurzaam wonen: het verduurzamen van de woningvoorraad (55% CO2 besparing in 2030 ten opzichte van 1990, en energieneutraal in 2050)
Toelichting	Het gaat om het beperken van de warmtevraag van huishoudens (door isolatie), en daarnaast het vervangen van fossiele energiebronnen door duurzame energie. Denk bijvoorbeeld aan warmtepompen als duurzame warmtebron en zonnepanelen voor duurzame elektriciteit. De gemeente helpt huishoudens hierbij. Woningcoöperatie Wonion neemt de huursector grotendeels voor haar rekening. De gemeente richt zich op alle particuliere woningeigenaren. We werken bij de aanpak voor de verduurzaming van de gebouwde omgeving steeds intensiever samen met de regiogemeenten en ons gezamenlijke Energieloket Achterhoek. Hierdoor kunnen we efficiënter en effectiever werken.
Prestaties	We maken het verplichte Warmteprogramma. Dit is de opvolger van de Transitievisie Warmte (TVW). In het warmteprogramma leggen we vast hoe de gemeente van het aardgas af gaat. De alternatieven van het aardgas maken we inzichtelijk en we maken een planning. Het Warmteprogramma is een programma onder de omgevingswet en wordt onderdeel van de gemeentelijke omgevingsvisie. We ondersteunen particuliere eigenaren bij de verduurzaming van hun huis via het Energieloket Achterhoek, subsidieregelingen en de aanpak energiearmoede. De resultaten worden bijgehouden. Afronden van de verkenningsfase voor een warmtenet bij de RZWI (rioolwaterzuiveringinstallatie) voor Etten, Terborg en Gaanderen. Het Rijk en de provincie onderzoeken manieren om de financiële haalbaarheid voor warmtenetten te verbeteren. Deze ontwikkelingen zijn van belang om een besluit te nemen voor een volgende fase. De verduurzaming van de gebouwde omgeving botst soms met de bescherming van de flora en fauna zoals vastgelegd in de Omgevingswet. Om inzicht te krijgen, gaan we beginnen met het maken we een pré-SMP (soortenmanagementplan) en een SMP.

Subdoel	Thema duurzame gebouwen (niet-woningen): verduurzamen van alle gebouwen die geen woningen zijn (55% CO2 besparing in 2030 ten opzichte van 1990 en energieneutraal in 2050).
Toelichting	Dit thema richt zich op alle gebouwen die geen woningen zijn, zoals bedrijfsgebouwen (kantoren), maatschappelijk en gemeentelijk vastgoed (zoals scholen en sportaccommodaties). Ook deze gebouwen moeten, net als woningen, de fossiele energie uitfasen voor 2050. Bedrijven krijgen hierbij onze ondersteuning via ons regionale Duurzaam Ondernemerscentrum Achterhoek (DOA). De inkoop en verduurzaming van de gemeentelijke energie blijft bij AGE B.V.
Prestaties	Samen met de regiogemeenten ontwikkelen we een aanpak om de verschillende sectoren van bedrijven en maatschappelijk vastgoed (gebouwen, niet woningen) beter te bereiken. Deze aanpak rollen we uit. We maken een routekaart voor het toekomstbestendig maken van onze gemeentelijke gebouwen. Uiterlijk moeten in 2050 alle panden van het aardgas af. Dit is een opgave van het Rijk. We willen dit stap voor stap aanpakken en daarom gaan we in 2027 ook aan de slag met een of enkele gebouwen. Het overige maatschappelijk vastgoed zoals scholen en accommodaties van sportverenigingen moet ook uiterlijk in 2050 aardgasloos zijn. We gaan in gesprek met de diverse partijen, stimuleren en assisteren de eigenaren en gebruikers van deze gebouwen bij deze opgave.

Subdoel	Thema duurzame opwek (en opslag): we voldoen aan de RES-doelstelling in 2030
Toelichting	De RES-doelstelling houdt in dat de Achterhoek in 2030 1,35 TWh per jaar aan duurzame energie opwekt. In de RES 2.0 (vastgesteld in 2026) is afgesproken dat dit gebeurt met: · 0,350 TWh zon op gebouwen · 0,735 TWh windenergie · 0,265 TWh zon op land
Prestaties	We herijken het gemeentelijk beleid voor de opwek van duurzame energie uit 2019/2020. We hebben nog een extra windopgave uit de RES 2.0 van 0,132TWh aan windenergie te realiseren. Dit komt overeen met ongeveer 1 windmolen. We zijn betrokken bij het windmoleninitiatief van de gemeente Montferland. Een van de molens komt waarschijnlijk op het grondgebied van onze gemeente. Met deze molen kunnen we onze windopgave uit de RES 2.0 invullen. De opgave voor zon op gebouw (uit de RES) blijft groot. Het realiseren hiervan is moeilijker geworden vanwege de netcongestie. We onderzoeken wat er wel kan.

Subdoel	Energietransitie: we werken samen met het Rijk en Liander aan voldoende netcapaciteit voor iedereen.
Toelichting	Voor woningbouw wordt netcapaciteit een vroeg ruimtelijk en planologisch aandachtspunt. Als gemeente kunnen wij vanaf 1 oktober 2026 al tot 10 jaar vóór oplevering netcapaciteit aanvragen voor geplande woningbouw. Projecten moeten beter worden gefaseerd en voorbereid, met inzicht in benodigde capaciteit. Tegelijk blijft het risico bestaan op vertraging als lokale netten niet tijdig worden verzwwaard. Netbewuste nieuwbouw en tijdige afstemming met netbeheerders is dus essentieel! Voor bedrijven komen er meer routes dan alleen “wachten op volledige aansluiting”. Beschikbaarheid blijft wel sterk afhankelijk van locatie en flexibiliteit in het energiegebruik.
Prestaties	We doen een netcongestie onderzoek om meer zicht te krijgen op de knelpunten. Bij netcongestie wordt gezocht naar oplossingen. Mogelijkheden zijn energiehubs (energiedelen), het inzetten van flexibel vermogen en opslag. We vragen actief netcapaciteit aan voor geplande woningbouw. We blijven actief betrokken bij het zoeken naar oplossingen voor netcongestie.

Monitoring

Er zijn landelijk, regionaal en lokaal duidelijke doelen vastgelegd. Om de doelen te halen, is het monitoren belangrijk

Gemeentelijk Uitvoeringsprogramma Energietransitie en de RES

In 2026 is de eerste monitoring van de het Regionale Uitvoeringprogramma Energietransitie vastgesteld. Er zijn voorstellen gedaan voor aanpassingen. Het regionale programma heeft een directe lijn met ons gemeentelijke programma.

In 2027 monitoren we het Gemeentelijk Uitvoeringsprogramma Energietransitie 2024-2030. Hiervoor maken we onder andere gebruik van het regionale dashboard. Aan de hand van deze monitoring doen we voorstellen voor aanpassingen. Ook komt er in 2027 een nieuwe voortgangsrapportage RES. De voortgang van de RES-Achterhoek wordt elke twee jaar gemonitord.

Raadsplanning

Onderwerp	Kwartaal	Horend bij doel
Nota Grondbeleid	Q2	Paragraaf Grondbeleid
Onderzoek naar de inrichting van de Debbeshoek, Frank Daamenstraat en Dr. Ariënsstraat in Uift	Q4	1.1 Duurzame mobiliteit en bereikbaarheid
Onderzoek naar de toekomstige inrichting onderzoeken van de doorgaande wegen in Terborg en Silvolde	Q4	1.1 Duurzame mobiliteit en bereikbaarheid
Volkshuisvestingsprogramma	Q2	1.3 Een thuis voor iedereen
Huisvestingsverordening	Q1	1.3 Een thuis voor iedereen
Programma Vitaal buitengebied.	Q3	1.4 een vitaal buitengebied
Programma klimaatadaptatie	Q3	1.5 Klimaatadaptatie Kernen
Warmteprogramma	Q4	1.6 Minder energie gebruiken, meer duurzame energie opwekken
Beleid duurzame opwek	Q3	1.6 Minder energie gebruiken, meer duurzame energie opwekken
(warmtenet RWZI/ als het proces verder gaat, nog in onderzoeksfase))		1.6 Minder energie gebruiken, meer duurzame energie opwekken
Windpark AZUM (met gemeente Montferland)	Q1	1.6 Minder energie gebruiken, meer duurzame energie opwekken

Wat kost het?

Programma 1 (x 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten					
Bestaand beleid	47.549	45.985	49.692	49.528	49.378
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	158	180	235	422
Autonome ontwikkelingen	-	1.811	1.705-	1.234	1.650
Totaal lasten	47.549	47.954	48.168	50.998	51.450
Baten					
Bestaand beleid	26.325	25.755	29.018	29.292	29.292
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	-	-	-	-
Autonome ontwikkelingen	-	86-	2.146-	78-	248
Totaal baten	26.325	25.669	26.872	29.215	29.540
Totaal programma 1	21.224-	22.286-	21.296-	21.783-	21.909-
inclusief:					
Afschrijvingen/Rente	8.058	7.839	8.634	9.511	9.926
Verdeling interne kosten	11.887	10.742	10.725	10.561	10.411
Totaal	19.945	18.582	19.359	20.072	20.337

Beleidsmatige ontwikkelingen.

De beleidsmatige ontwikkelingen worden toegelicht in het hoofdstuk nieuw beleid.

Autonome ontwikkelingen.

Lasten autonoom	afwijking	toelichting
Indexering diverse budgetten	-253.161 N	Loon en prijsindexatie diverse budgetten. In programma 1 gaat het voornamelijk om indexaties op het gebied openbare verlichting, sport, groen, openbare ruimte en gebouwen.
MJOP onderhoud	43.319 V	De totale bijstelling van de meerjarenonderhoudsplanning accommodaties resulteert in een lagere onttrekking. Alle budgettaire aanpassingen binnen het MJOP verlopen via de reserve (programma 5) en geven in totaliteit geen saldo voor de begroting.
Kapitaallasten	509.376 V	Kapitaallasten geven een voordeel, dit betreft met name een rentevoordeel. Dit bedrag is excl. kapitaallasten voor afval en riolering die zijn meegenomen bij deze onderdelen.
Groot onderhoud wegen	-625.000 N	Effect uit het nieuwe wegenbeleidsplan 2027-2030 om het groot onderhoud van de wegen naar niveau Basis (5,5) te krijgen. Met name de asfaltverhardingen scoren op dit moment een onvoldoende (4,4). Totaalbedrag voor groot onderhoud wegen komt uit op 2.550.000, waarmee de komende jaren naar ons streefniveau gewerkt moet worden.
Klein onderhoud wegen	-255.000 N	Voor klein onderhoud wegen wordt in het nieuwe wegenbeleidsplan 2027-2030 een bedrag van 10% van het groot onderhoud aangehouden. Veel klein onderhoud vindt momenteel plaats nadat werken aan het elektriciteitsnetwerk in onze grond hebben plaatsgevonden. Hiervoor worden komende jaren ook meer degeneratievergoedingen ontvangen.
Verkeersmaatregelen	-54.000 N	Groot onderhoud en vervanging materialen van de Bolland aan de Kerkstraat Uift kost in 2027 40.000. Daarnaast is er in 2027 groot onderhoud aan de verkeersborden, 14.000. Dit wordt eens in de aantal jaren gepland.
Voetbalcomplexen	-69.000 N	In april 2026 is het onderhoud van de voetbalcomplexen voor komende jaren vastgesteld. De aanbesteding is 69.000 hoger uitgevallen dan het bedrag dat in 2026 structureel is opgenomen. Deze verhoging komt vooral door een hogere kostenstijging, dan de index die afgelopen jaren via een vaste afspraak is toegepast. Met de voetbalverenigingen is een ingroeimodel afgesproken, waarin de voetbalverenigingen jaarlijks meer huur gaan bijdragen om deze kosten deels te dekken.
Groenvoorzieningen	-28.000 N	Areaaluitbreiding van openbaar groen. Bij een aantal projecten in de afgelopen jaren, zoals De Laegte (Terborg), Hofskamp (Varsseveld) en Heuvelstraat (Silvolde), is er meer openbaar groen aan de buitenruimte toegevoegd die ook moet worden onderhouden.
Riolering	433.101 V	Voordeel op de kosten riolering. De exploitatiebudgetten zijn geïndexeerd en het voordeel ontstaat voor een groot deel uit de kapitaallasten. Een lagere rente waarmee gerekend wordt, levert al een voordeel van 280.000 op.
CDOKE (klimaat en energietransitie)	-534.000 N	In de begroting 2026-2029 was er onzekerheid over hoe de CDOKE middelen bij de gemeenten terecht zouden komen. Hiervoor hadden wij op taakveld 8.3 uitgaven als inkomsten begroot. Voor 2027 worden de inkomsten in de algemene uitkering (taakveld 0.7) ontvangen voor een bedrag van 1.262.000. Dit is meer dan wij vorig jaar hadden ingeschat. Hierdoor kunnen wij in taakveld 8.3 ons uitgavenbudget verhogen met 534.000. Vanaf 2028 is er nog onduidelijkheid over de systematiek en zijn zowel de uitgaven als de inkomsten op taakveld 8.3 begroot. Per saldo een budgettair neutrale wijziging, omdat het ontvangen bedrag van Rijk wordt ingezet voor Capaciteit Decentrale Overheden Klimaat en Energie (CDOKE).
Sportcomplexen subsidie	-80.000 N	Structurele verhoging van de exploitatiesubsidie met 50.000. Voor deze verhoging is dekking binnen de bestemmingsreserve 'Sportcomplex IJsselweide'. Eenmalige bijdrage van 30.000 voor nieuw opgerichte stichting.
Frank Daamenpand	-54.610 N	Exploitatiekosten Frank Daamenpand. Hiervoor is dekking binnen de huuropbrengsten ketenpartners Frank Daamenpand.
Wesenthorst	-103.300 N	Exploitatiekosten De Wesenthorst voor opvang Vluchtelingen en AdHoc leegstandsbeheer. Voor de kosten die betrekking hebben op de opvang Vluchtelingen is dekking binnen de SPUK opvang ontheemden Oekraïne (programma 2).
Bluemers	-33.164 N	Exploitatiekosten van voormalig schoolgebouw de Bluemers, dat in 2026 is teruggekomen naar de gemeente. Het pand is tijdelijk in gebruik gegeven aan basisschool de Plakkenberg.
Monumentensubsidie	-40.000 N	Budgetneutrale mutatie. Jaarlijkse cofinanciering van de Provincie voor de instandhoudingssubsidie monumenten.
Omgevingsvergunningen	-25.000 N	Budgetneutrale mutatie. Hogere kosten extern advies welstand, hier staan hogere opbrengsten leges welstand tegenover.
Omgevingsvergunningen RO inhuur personeel	-40.000 N	Wij verwachten extra leges uit omgevingsvergunningen RO door een grotere werkvoorraad. Om deze werkvoorraad aan te kunnen zal hiervoor extra personeel worden ingezet.
Omgevingsvergunningen Wonen en bouwen inhuur personeel	-75.000 N	Wij verwachten extra leges uit omgevingsvergunningen Wonen en Bouwen door een grotere werkvoorraad van de (woon)initiatieven die er liggen. Om deze werkvoorraad aan te kunnen zal hiervoor extra personeel worden ingezet.
Grondcomplexen	139.174 V	Naar aanleiding van de vastgestelde MPG (meerjarenbegroting grondexploitaties) zijn ook de kasstromen voor de komende begrotingsjaren geactualiseerd. Als volgt: Complex de Rieze VI nadeel: 1.131.996 Varssevelds Industriepark (VIP) voordeel 756.147 Grondcomplex de Tuit voordeel 604.400 Grondcomplex Sinderen nadeel 32.228 Grondcomplex Netherden nadeel 57.149 Per saldo heeft deze actualisatie geen effect op ons jaarresultaat aangezien het resultaat uiteindelijk op de balans onder de voorraden terecht komt. Zie daarvoor ook de baten autonoom.
Kleine bedragen	-40.653 N	Kleine afwijkingen
	-1.184.918 N	

Baten autonoom	afwijking	toelichting
Indexering diverse budgetten	57.034 V	Indexatie van huren en pachten van onroerende goederen.
Reguleren openbare ruimte (irt Klein onderhoud wegen)	160.000 V	Meer degeneratievergoedingen door werkzaamheden aan onder andere elektriciteitsnetwerk op ons grondgebied. Hier tegenover staat vaak herstelwerkzaamheden aan ons wegen en
Voetbalcomplexen	-63.000 N	Afgelopen jaren werd er voor onderhoud voetbalcomplexen door de voetbalverenigingen 100.000 aan huur bijgedragen. Daarnaast was er een onttrekking uit de algemene reserve van 100.000. Deze onttrekking liep conform ons vorige besluit in 2015 af. De voetbalverenigingen dragen volgens ingroei-model steeds meer bij. In 2027 zijn de inkomsten in totaal 137.000.
Riolering	-433.101 N	Een nadeel op de inkomsten riolering wordt veroorzaakt door het verlagen van het tarief rioolheffing. Daarbij hoeven wij ook minder te onttrekken uit het bufferfonds riolering door de lagere kosten.
CDOKE (klimaat en energietransitie)	-728.000 N	In de begroting 2026-2029 was er onzekerheid over hoe de CDOKE middelen bij de gemeenten terecht zouden komen. Voor 2027 worden de inkomsten in de algemene uitkering (taakveld 0.7) ontvangen voor een bedrag van 1.262.000. Hierdoor verlagen wij onze inkomsten verlaagd met 728.000 op taakveld 8.3. Vanaf 2028 is er nog onduidelijkheid over de systematiek. Per saldo een budgettaire neutrale wijziging, omdat het ontvangen bedrag van Rijk wordt ingezet voor Capaciteit Decentrale Overheden Klimaat en Energie (CDOKE).
Huurinkomsten diverse locaties	88.615 V	Huuropbrengsten van diverse locaties. Een deel van het pand de Wesenthorst is in het kader van leegstandsbeheer gehuurd door AdHoc. Voor de Antoinusschool wordt geen huur meer ontvangen in verband met leegstand. Het Ouhlokaal is verhuurd. Jaarlijkse bijdrage voor het pomphuisje aan de Bongersstraat.
Kantoor Frank Daamenstraat	94.000 V	Inschatting van de verwachte huuropbrengsten bij verhuur van het kantoorpand aan de Frank Daamenstraat aan ketenpartners.
Monumentensubsidie	40.000 V	Budgetneutrale mutatie. Jaarlijkse cofinanciering van de Provincie voor de instandhoudingssubsidie monumenten.
Omgevingsvergunning RO	40.000 V	Met de invoering van kostenverhaal zijn er aangewezen bouwplannen waarop dit wordt toegepast. Hiernaast zijn er nog plannen die hier buiten vallen en de kosten door deze leges gedekt dienen te worden. De leges waren in het verleden te laag en zijn nu aangepast zodat het beter aansluit bij de werkelijke kosten (personele inzet) en daarmee ook automatisch beter aansluit bij het kostenverhaal bij de aangewezen plannen.
Omgevingsvergunning Bouwen en Wonen	25.000 V	Budgetneutrale mutatie. Hogere kosten extern advies welstand, hier staan hogere opbrengsten leges welstand tegenover.
Omgevingsvergunning Bouwen en Wonen	75.000 V	Hogere opbrengsten leges door de uitgifte van vergunningen voor de realisatie van een aantal grotere bouwprojecten en renovatie van woningen alsmede de uitgestelde inwerkingtreding van de Wet Kwaliteitsborging bouwen voor verbouw
Grondcomplexen	-139.174 N	Naar aanleiding van de vastgestelde MPG (meerjarenbegroting grondexploitaties) zijn ook de kasstromen voor de komende begrotingsjaren geactualiseerd. Complex de Rieze VI voordeel: 1.131.996 Varssevelds Industriepark (VIP) nadeel 756.147 Grondcomplex de Tuit nadeel 604.400 Grondcomplex Sinderen voordeel 32.228 Grondcomplex Netterden voordeel 57.149 Per saldo heeft deze actualisatie geen effect op ons jaarresultaat aangezien het resultaat uiteindelijk op de balans onder de voorraden terecht komt. Zie daarvoor ook de lasten autonoom.
Kleine bedragen	57.500 V	Kleine afwijkingen

-726.126 N

Wat zijn onze reguliere taken in dit programma.

Overzicht baten en lasten per taakveld (x 1.000) Programma 1	2027	
	lasten	baten
0.10 Mutaties reserves	626	640
<i>Storting en onttrekkingen aan algemene - en bestemmingsreserves.</i>		
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	1.551	1.398
<i>Aan-en verkoop onroerende zaken, pachten en huren en accommodaties.</i>		
2.1 Verkeer en vervoer	8.571	337
<i>Verkeersbeleid, verkeersveiligheid, beheer en onderhoud wegen, gladheidsbestrijding, openbare verlichtingen en civieltechnische kunstwerken.</i>		
2.2 Parkeren	91	-
<i>Uren.</i>		
2.5 Openbaar vervoer	2	-
<i>Basismobiliteit.</i>		
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.814	1.775
<i>Grondexploitatie bedrijventerreinen bijdrage zand- en grindwinning.</i>		
5.2 Sportaccommodaties	4.163	1.348
<i>Beheer, exploitatie en onderhoud sportaccommodaties voor sportbeoefening.</i>		
5.4 Musea	225	-
<i>Bijdrage oudheidkundige verenigingen.</i>		
5.5 Cultureel erfgoed	223	55
<i>Historische gebouwen, beschermde stads-en dorpsgezichten en overige objecten met historische waarde in de publieke ruimte.</i>		
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	5.598	89
<i>Bossen en natuurterreinen, groenvoorzieningen, speelplaatsen en landschapsbeleid.</i>		
7.2 Riolering	9.878	10.353
<i>Beheer en onderhoud, vervanging en uitbreiding riolering. O.b.v. GRP (Gemeentelijk Riolering Plan). Opbrengsten rioolheffing.</i>		
7.3 Afval	4.888	5.262
<i>Inzameling en verwerking van huishoudelijke afvalstoffen. Opbrengsten afvalstoffenheffing en reinigingsrechten.</i>		
8.1 Ruimtelijke ordening	1.869	170
<i>Bestemmingsplannen, Omgevingsvergunningen, plattelandsontwikkeling en Basisregistratie Grootchalige topografie.</i>		
8.2 Grondexploitatie(niet-bedrijventerreinen)	3.702	3.616
<i>Grondverwerving, bouw en woonrijp maken, verkoop van bouwrijpe gronden van niet-bedrijventerreinen (zie hiervoor 3.2).</i>		
8.3 Wonen en bouwen	4.754	626
<i>Omgevingswet, bouwvergunningen, volkshuisvesting, duurzaamheidsagenda en circulaire economie.</i>		
Totaal Programma 1	47.954	25.669

Programma 2: Een gezonde en veerkrachtige gemeente

Inleiding

In de gemeente Oude IJsselstreek werken wij aan een samenleving waarin inwoners gezond, kansrijk en naar eigen vermogen kunnen deelnemen aan het dagelijks leven. Wij zetten in op het versterken van de veerkracht van inwoners en gemeenschappen, zodat mensen zoveel mogelijk zelfstandig regie kunnen voeren over hun leven en ondersteuning beschikbaar is wanneer dat nodig is.

Met dit programma zet de nieuwe coalitie de koers voort die in 2019 is ingezet met de visie 'Naar het hart van de beweging'. Deze visie gaat uit van een fundamenteel andere benadering van het sociaal domein: niet het systeem of de voorziening staat centraal, maar de inwoner, diens mogelijkheden, omgeving en eigen kracht. De ontwikkelingen van de afgelopen jaren laten zien dat deze koers nog altijd actueel is. Sterker nog, de uitgangspunten van de visie sluiten nauw aan bij de landelijke beweging richting een sterker sociaal domein, meer preventie, meer samenwerking door en rondom inwoners en het versterken van gemeenschappen.

De gemeente onderschrijft daarbij de maatschappelijke opgaven die door de VNG en Divosa zijn benoemd in de propositie De Waarde van het Sociaal Domein: het bevorderen van bestaanszekerheid, kansengelijkheid en gezond samenleven. Deze opgaven vormen samen de basis voor een samenleving waarin inwoners mee kunnen doen, zich kunnen ontwikkelen en zo lang mogelijk zelfstandig kunnen functioneren.

Het uiteindelijke doel van dit programma is dat inwoners van Oude IJsselstreek gezond, gelukkig en veerkrachtig leven. Gezondheid wordt daarbij breed opgevat: niet alleen als het ontbreken van ziekte, maar als het vermogen van mensen om zich aan te passen, regie te voeren en betekenisvol deel te nemen aan de samenleving. Een sterke sociale basis, passende ondersteuning en gelijke kansen dragen bij aan een hogere kwaliteit van leven en beperken tegelijkertijd de behoefte aan gespecialiseerde en langdurige zorg. Daarnaast ondersteunen we inwoners in hun weg naar financiële rust. Dit doen we door inwoners te motiveren richting werk en participatie en door bij te dragen aan een stabiel en toereikend inkomen.

De komende jaren worden sterk beïnvloed door landelijke ontwikkelingen op het gebied van gezondheid, welzijn, zorg en bestaanszekerheid. In het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) werken gemeenten, zorgverzekeraars en maatschappelijke partners samen aan een sterker zorg- en sociaal domein. Onderdeel hiervan is het realiseren van een landelijk dekkend aanbod van zogenaamde basisfunctionaliteiten op het snijvlak van zorg, welzijn en publieke gezondheid. Deze zijn gericht op vijf leefgebieden: kansrijk opgroeien, gezonde leefstijl, mentale gezondheid, vitaal ouder worden en het verminderen van gezondheidsachterstanden. Daarnaast wordt gewerkt aan een gezonde en sociale basisinfrastructuur waarin inwoners dichtbij huis toegang hebben tot laagdrempelige ondersteuning, ontmoetingsvoorzieningen en sterke lokale netwerken.

Ten slotte worden het plan Basisdienstverlening schulphulpverlening, de Participatiewet in balans, de Wet van school naar duurzaam werk en de Wet handhaving sociale zekerheid geïmplementeerd.

Zo dragen we bij aan een stabiele financiële situatie, het werken vanuit vertrouwen, maar ook op een transparante manier handhaven waar dit nodig is.

Een belangrijke ontwikkeling daarbij is de verdere versterking van **lokale teams**. In het landelijke convenant *Sterke Lokale Teams* hebben gemeenten, het Rijk en uitvoeringspartners afgesproken dat inwoners voor vragen en ondersteuning terecht kunnen op een herkenbare plek dichtbij huis. Lokale teams werken integraal, versterken de samenwerking met onder meer huisartsen en maatschappelijke organisaties en ondersteunen inwoners bij het hervinden of behouden van regie op hun leven. Het Frank Daamengebouw gaat hier een belangrijke rol in vervullen naast de inzet op het integraal werken die wij in het verlengde daarvan hebben ingezet.

Deze ontwikkelingen sluiten aan bij de ambities van Oude IJsselstreek en geven verdere invulling aan de beweging die al eerder lokaal is ingezet. De komende jaren blijven wij daarom investeren in preventie, een sterke sociale basis, integrale ondersteuning, samenwerking met inwoners en maatschappelijke partners en het versterken van de eigen kracht van inwoners en gemeenschappen.

Hiermee draagt dit programma bij aan drie samenhangende maatschappelijke doelen:

- Het verbeteren van de gezondheid en kwaliteit van leven van onze inwoners.
- Het verbeteren van de door inwoners ervaren kwaliteit van hulp en ondersteuning, waarbij mensen worden geholpen regie over hun leven te behouden of terug te krijgen.
- Het beheersen en waar mogelijk verlagen van de maatschappelijke en gemeentelijke kosten door tijdige, passende en preventieve ondersteuning.

Zo bouwen wij verder aan een gemeente waarin inwoners gezond, kansrijk en veerkrachtig kunnen leven en waarin ondersteuning beschikbaar is voor wie dat nodig heeft.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

2.1 Versterken van de sociale basis en samenredzaamheid

Doelomschrijving

Wij versterken de sociale basis als fundament voor een mentaal en fysiek gezonde, inclusieve en veerkrachtige gemeente. Samen met inwoners, vrijwilligers, verenigingen en maatschappelijke organisaties bouwen we aan sterke buurten en dorpen. Inwoners worden tijdig gezien, ondersteund en verbonden. Er zijn plekken waar inwoners elkaar ontmoeten, meedoen en elkaar kunnen helpen. Door te investeren in laagdrempelige ondersteuning, ontmoeting, preventie, participatie en onderlinge betrokkenheid vergroten wij de leefbaarheid, gelijke kansen en de veerkracht van onze inwoners en helpen wij hen zoveel mogelijk zelf de regie over hun leven te houden.

Termijn	Middellang en lange termijn
Primair SDG doel	
Secundair SDG doel	
Portefeuillehouder(s)	wethouder Ankersmit
Taakveld	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Context

Binnen onze gemeente bestaat de sociale basis uit een breed netwerk van inwoners, vrijwilligers, maatschappelijke organisaties en professionele partners die samen bijdragen aan ontmoeting, ondersteuning, participatie en preventie. Als gemeente hebben wij een beperkte rol in de sociale basis. Wij richten ons daarom vooral op het versterken van dat wat er al is en het faciliteren van een sterke sociale basis.

De maatschappelijke opgaven worden steeds complexer en raken vaak meerdere levensdomeinen. Tegelijkertijd staat de formele zorg onder druk en neemt de belasting van informele netwerken, mantelzorgers en vrijwilligers toe. Dit vraagt om een sociale basis die dichtbij, stevig, toegankelijk en wendbaar is, en die tijdig ondersteuning biedt waar nodig.

In 2026 heeft er een aanbesteding plaatsgevonden waarmee wij voor de komende jaren een samenwerkingspartner aan ons verbinden die zich volledig gaat richten op het versterken van die sociale basis.

Uitvoering in 2027

Subdoel	We zetten in op het vergroten van bekendheid van de mogelijkheden en activiteiten binnen de sociale basis in alle kernen.
Prestaties	- Inwoners zijn bekend met de (nieuwe) samenwerkingspartner voor de sociale basis, weten waarvoor zij daar terecht kunnen en hoe zij deze kunnen bereiken. Daarvoor start deze samenwerkingspartner in 2027 o.a. met de doorontwikkeling van de sociale kaart (www.onzeoudeijsselstreek.nl) tot een platform van en voor inwoners, waar inwoners samen met maatschappelijke partners informatie over activiteiten, ondersteuning en initiatieven in hun wijk of kern kunnen vinden en delen. - Eind 2027 heeft de nieuwe samenwerkingspartner het bereik van mantelzorgers met 20% vergroot ten opzichte 2026.

Subdoel	We zetten in op het vergroten van bewustwording over eigen verantwoordelijkheid in zorg en ondersteuning in alle kernen.
Prestaties	In alle kernen (15) in de gemeente is een maatschappelijke dialoog georganiseerd met het thema: "Hoe wil jij later oud worden?".

Subdoel	We zetten in op het vergroten van de samenredzaamheid: zoveel mogelijk inwoners redden zichzelf met behulp van hun sociale netwerk en ondersteuning van anderen.
Prestaties	- In 2027 zetten we op 3 plekken (Silvolde, Ulft en Terborg) een buurtverbinder in om inwoners samen te brengen en ontmoeting en verbinding te versterken. - De (nieuwe) samenwerkingspartner versterkt in 2027 de sociale basis door inwoners, vrijwilligers en maatschappelijke organisaties beter met elkaar te verbinden en initiatieven te ondersteunen. In 2027 is dit zichtbaar doordat meer inwoners en organisaties elkaar weten te vinden en gebruikmaken van het netwerk en de voorzieningen in de sociale basis. - We breiden Samen Sterker Thuis uit naar inwoners in het kader van de 70+-screening bij maximaal vier huisartsenpraktijken, waarbij in 2027 ten minste 20% van de 70-jarigen zonder zorgvraag wordt bereikt.

Monitoring

- Meer inwoners hebben regie over eigen leven (2024: 86% --> 2028: 90%, bron: [GGD Kompas](#)).
- Het aantal inwoners dat redelijk tot goed sociale steun vanuit de omgeving kan ontvangen blijft gelijk. (2024: 95,9% --> 2028: 95,9%, bron: [GGD Kompas](#)).
- Het aantal inwoners dat gebruikmaakt van een Wmo-maatwerkvoorziening Huishoudelijke Hulp blijft de komende jaren minimaal gelijk aan het niveau van 2026, ondanks de verwachte vergrijzing.

2.2 Preventie, vroegsignalering en mentale veerkracht.

Doelomschrijving

We investeren in preventie, vroegsignalering en het versterken van mentale veerkracht, zodat inwoners zoveel mogelijk zelfredzaam blijven en tijdig, zo nabij mogelijk, passende (laagdrempelige) ondersteuning krijgen. Daarbij versterken we samen met onze partners de voorwaarden voor een veilige leefomgeving, zodat risico's op onveiligheid vroegtijdig kunnen worden aangepakt en problemen niet escaleren. Zo realiseren we een samenleving waarin mentale gezondheid wordt genormaliseerd, netwerken worden versterkt en professionele zorg alleen wordt ingezet wanneer dat echt nodig is.

Termijn	Middellang en lange termijn
Primair SDG doel	
Secundair SDG doel	
Portefeuillehouder(s)	wethouder Ankersmit, wethouder Spijkers, wethouder Bennink, burgemeester Werger
Taakveld	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie 6.2 Toegang 7.1 Volksgezondheid

Context

In Oude IJsselstreek zetten wij in op het versterken van de mentale en fysieke gezondheid van inwoners, het tijdig signaleren van risico's en het bieden van passende ondersteuning voordat problemen verergeren. Door te investeren in preventie en veerkracht willen we gezondheidsachterstanden verkleinen, de inzet van specialistische ondersteuning waar mogelijk voorkomen en inwoners in staat stellen zo lang mogelijk gezond, veilig en zelfstandig mee te doen in de samenleving.

Mentale gezondheid is daarbij een belangrijk aandachtspunt zowel regionaal als lokaal. Daarnaast heeft de gemeenteraad in meerdere moties het belang benadrukt van een preventieve aanpak binnen het zorg- en veiligheidsdomein. Door risico's eerder te signaleren, samen te werken over domeinen heen en tijdig passende ondersteuning en interventies te bieden, willen we escalatie van problemen voorkomen en inwoners perspectief bieden.

Uitvoering in 2027

Subdoel	We voorkomen gezondheids- en sociale problematiek door preventie, vroegsignalering en een sterke samenhang tussen zorg en veiligheid.
Prestaties	• We actualiseren het lokale uitvoeringsplan Samen Veilig Verder 2024-2028 en richten ons daarbij op het vergroten van kennis, vaardigheden en bewustwording van inwoners en professionals, zodat zij signalen van huiselijk geweld, kindermishandeling en femicide tijdig herkennen en weten hoe zij passend kunnen handelen. • We verstevigen de positie van de aandachtsfunctionaris Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (HGKM) als zichtbaar en deskundig aanspreekpunt binnen de organisatie. Dat doen we o.a. door het aantal aandachtsfunctionarissen uit te breiden van 3 naar 6 verspreid over verschillende (uitvoerende) teams. • Meldingen van huiselijk geweld en kindermishandeling bij Veilig Thuis worden gezamenlijk snel beoordeeld, waarna passende hulp wordt ingezet en de wachttijd na melding bij Veilig Thuis afneemt. • Door middel van training en kennisdeling vergroten we de kennis en bewustwording over mensenhandel binnen de eigen organisatie en bij ketenpartners. • We starten een campagne over geweld tegen vrouwen en meisjes, gericht op het vergroten van de bewustwording onder inwoners en het versterken van het veiligheidsgevoel van vrouwen en meisjes in onze gemeente. • We implementeren 3 interventies uit het Preventie en Handavingsplan Alcohol en drugsgebruik (Q4 2026 in de gemeenteraad): ○ Ontwikkelen en uitvoeren van 2 oudercampagnes (NIX18 + Zien Drinken Doet Drinken). ○ We maken afspraken met VO-schoolbestuur van Almende College over alcohol- en nicotinevrije schoolomgeving. ○ Uitbreiden van het 'Helder op School' aanbod van klas 1 en 2 naar een aanbod voor klas 3 en 4.
Subdoel	We vergroten de fysieke en mentale gezondheid en veerkracht van inwoners door een breed preventief aanbod en het terugdringen van gezondheidsachterstanden van inwoners met een lage Sociaal Economische Positie (SEP) door de benodigde basisfunctionaliteiten voor iedere inwoner toegankelijk te maken uiterlijk in 2030.

Prestaties	• We maken een start met de implementatie van de verplichte basisfunctionaliteiten vanuit het Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord (AZWA) en werken samen met de zorg- en welzijnspartners aan de lokale inrichting van deze functies. • We realiseren minimaal één laagdrempelig steunpunt in de gemeente dat bijdraagt aan de versterking van mentale gezondheidsnetwerken en inwoners laagdrempelig toegang biedt tot ontmoeting, ondersteuning en herstelgerichte activiteiten. • In 2027 zien we maandelijks een groei in het aantal gevoerde verkennende gesprekken in het kader van de mentale gezondheidsnetwerken. • We evalueren in 2027 de pilot praktijkondersteuner huisarts jeugd (POH jeugd) bij Huisartsenpraktijk Het Borgse Huis, maken inzichtelijk welke resultaten zijn behaald en nemen een besluit over het vervolg. • Samen met onze partners ontwikkelen we in 2027 op minimaal drie thema's (zoals opvoeding, weerbaarheid, relaties, scheiding en mentale gezondheid) een groepsaanbod en starten we met de uitvoering daarvan. • In het schooljaar 2027-2028 implementeren we nieuwe werkwijze om in samenwerking met het onderwijs en zorgaanbieders te komen tot passende ondersteuning/zorg in het onderwijs binnen onze visie en wettelijke verplichtingen. • De uitkomsten van het regionale onderzoek naar aanbod m.b.t. scheidingsproblematiek worden vertaald in een lokaal uitvoeringsplan dat wordt uitgevoerd vanaf de tweede helft van 2027.
------------	--

Subdoel	We creëren een gezonde (fysieke) leefomgeving en een sterke preventieve infrastructuur die bijdraagt aan het voorkomen en uitstellen van (zwaardere of specialistische) zorg.
Prestaties	• Een Gezonde en Sociale Leefomgeving krijgt een stevige plek als bouwsteen in de nog te ontwikkelen Omgevingsvisie. • In 2027 versterken we de Rookvrije Generatie door meer rookvrije kind omgevingen (gericht op sport, spelen en onderwijs) te creëren; het aantal rookvrije sportorganisaties groeit van 16 naar 25, op alle speelplekken in Oude IJsselstreek is een bord of tegel geplaatst en alle schoolomgevingen zijn rookvrij. • In 2027 is de bestaande bewustwordings- en communicatieaanpak rondom hittestress, samen met maatschappelijke en zorgorganisaties, verder uitgewerkt en uitgevoerd als onderdeel van het lokale hitteplan.

Monitoring

- Het percentage inwoners met een lage Sociaal Economische Positie (SEP) dat hun gezondheid als (zeer) goed ervaart stijgt van 62% (laatste meting in 2024) naar 65% (volgende meting in 2028) (*Bron: [Ouderen en Volwassenenmonitor GGD Noord- en Oost-Gelderland](#)*)
- Het aantal jeugdigen met een verwijzingen naar specialistische GGZ daalt (-20% in 2030 t.o.v. 2026).

2.3 Bestaanszekerheid, eigen regie, talentontwikkeling en participatie voor iedereen

Doel

Iedere inwoner in Oude IJsselstreek groeit op, leeft en wordt ouder in een omgeving die talentontwikkeling, gezondheid, veiligheid en welzijn ondersteunt. Mensen zijn financieel bestaanszeker, krijgen tijdig passende ondersteuning waar nodig (zoals via Wmo en jeugdhulp) en kunnen naar vermogen meedoen via werk, onderwijs, vrijwilligerswerk, mantelzorg, sociale en maatschappelijke inzet of andere vormen van participatie. Zo zorgen we ervoor dat iedereen, jong en oud, met én zonder ondersteuningsvraag, erbij hoort en mee kan doen in onze samenleving.

Termijn	Middellang en lange termijn
Primair SDG doel	
Secundair SDG doel	
Portefeuillehouder(s)	wethouder Spijkers, wethouder Bennink
Taakveld	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken (vervoer naar school) 6.3 Inkomensregelingen (incl. schuldhulpverlening) 6.4 WSW en beschut werk 6.5 Arbeidsparticipatie 6.6 Hulpmiddelen en diensten Wmo 6.7 Wmo en Jeugdhulp 6.8 Opvang en (jeugd)bescherming 6.9 Coördinatie en beleid Wmo

Context

Wanneer ondersteuning nodig is, zetten we deze zo tijdig en passend mogelijk in. Daarbij is ondersteuning nooit een doel op zich, maar een middel om inwoners te versterken. We richten ons op het realiseren van bestaanszekerheid als basis, het vergroten van de eigen regie, het benutten van talenten en het mogelijk maken van participatie. Vanuit onze visie sluiten we aan bij wat voor inwoners van waarde is en werken we samen met hun netwerk en maatschappelijke partners aan oplossingen die passen bij het gewone leven. Zo draagt iedere vorm van ondersteuning bij aan het vermogen van inwoners om, ieder op zijn of haar eigen manier, mee te doen.

Uitvoering in 2027

Subdoel	Inwoners beschikken over voldoende bestaanszekerheid als basis om regie te voeren over hun eigen leven.
Prestaties	• In 2027 richten we begeleiding én nazorg in voor inwoners met schuldhulpverleningsvragen. • We verbeteren onze informatievoorziening (o.a. op onze website) over rechten en plichten van de inwoner binnen de Participatiewet en wat wij als gemeente kunnen betekenen voor de inwoner. • In 2027 is met minimaal 20% van de inwoners die een aanvraag doen voor de meedoenregeling persoonlijk contact geweest. • We ontwikkelen de wijze van handhaven binnen de Participatiewet door en implementeren de Wet handhaving sociale zekerheid. • 40% van de totale uitstroom van inwoners met inkomensondersteuning in 2027 heeft als reden 'uitstroom richting werk'.

Subdoel	Inwoners ontwikkelen hun talenten en doen naar vermogen mee in de samenleving (werk, participatie, dagbesteding, onderwijs, Samen Sterker Thuis, Jeugdhulp).
Prestaties	• We hebben de dienstverlening van (de gemeentelijke teams die opereren onder de naam) Stoer op het vlak van participatie en werk verder door ontwikkeld voor specifieke doelgroepen, zoals oudkomers of inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. • In 2027 nemen we een besluit over de inrichting van de dienstverlening op het gebied van inburgering op lange termijn. • Het jongerenwerk breidt haar aanwezigheid en zichtbaarheid op scholen uit en is tenminste drie keer per week aanwezig op het Almende college. • Op twee plekken in de gemeente (De Lichtenberg in Silvolde en sport- en ontmoetingspark IJsselweide) werken we samen met inwoners en samenwerkingspartners aan laagdrempelige inloop ontmoetings- en ondersteuningsvoorziening waar we op minimaal één van die plekken starten met indicatieloze dagbesteding. • We breiden de tussentijdse keukentafelgesprekken in het kader van vervoer naar school uit naar een grotere (op basis van de evaluatie van het beleid) nader te bepalen doelgroep.

Monitoring

- Het aantal thuiszitters (leerlingen die niet naar school gaan) daalt (-20% in 2030 t.o.v. 2026).
- Het aantal jeugdigen dat instroomt in jeugdhulp met verblijf daalt (-20% in 2030 t.o.v. 2026).
- Het aantal eerste uithuisplaatsingen daalt (-5% in 2027 t.o.v. 2026).
- Het aantal inwoners dat instroomt in beschermd wonen (Wmo) daalt (-20% in 2028 t.o.v. 2026)
- Het aantal inwoners dat gebruikt maakt van begeleiding groep (Wmo) daalt (-20% in 2030 t.o.v. 2026).

2.4 Integrale samenwerking rondom de inwoner

Doel

Inwoners met een ondersteuningsvraag ervaren samenhangende ondersteuning doordat gemeente, partners en professionals integraal samenwerken vanuit de situatie, mogelijkheden en behoeften van de inwoner. Gemeente (waaronder de teams die opereren onder de naam STOER), welzijnsorganisaties, zorgaanbieders, onderwijs en inwoners werken samen vanuit één gezamenlijk perspectief op de inwoner en zijn gezinssysteem. Dit draagt bij aan een samenhangende ondersteuning die aansluit bij hun situatie, wensen en mogelijkheden. Hierdoor krijgen zij sneller passende hulp, houden zij meer regie op hun leven en worden problemen duurzaam opgelost.

Termijn	Middellang en lange termijn
Primair SDG doel	
Secundair SDG doel	
Portefeuillehouder(s)	wethouder Spijkers, wethouder Bennink, wethouder Ankersmit
Taakveld	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie 6.2 Toegang 6.3 Inkomensregelingen (incl. schuldhulpverlening) 6.4 WSW en beschut werk 6.5 Arbeidsparticipatie 6.6 Hulpmiddelen en diensten Wmo 6.7 Wmo en Jeugdhulp 6.8 Opvang en (jeugd)bescherming 6.9 Coördinatie en beleid Wmo 7.1 Volksgezondheid

Context

Inwoners met een hulpvraag binnen het Sociaal Domein hebben vaak te maken met meerdere professionals, organisaties en voorzieningen. Om inwoners goed te ondersteunen is het belangrijk dat deze partijen niet afzonderlijk van elkaar werken, maar vanuit één gezamenlijk perspectief samenwerken rondom de inwoner en het gezinssysteem.

Integraal werken betekent dat professionals breed kijken naar de ondersteuningsbehoefte van inwoners, gebruikmaken van elkaars expertise en samen met de inwoner werken aan passende oplossingen. Door de ondersteuning beter op elkaar af te stemmen, wordt voorkomen dat inwoners hun verhaal meerdere keren moeten vertellen, ontstaan minder overdrachtsmomenten en kunnen problemen eerder worden aangepakt.

Een belangrijke ontwikkeling hierin is de ingebruikname van het Frank Daamen gebouw, waarin verschillende partijen samenkomen. De komende periode zetten we stappen om de samenwerking verder te ontwikkelen van *samen werken onder één dak* naar *samenwerken vanuit één gezamenlijke aanpak voor de inwoner* in alle kernen in de gemeente.

Uitvoering in 2027

Subdoel	We versterken de samenwerking tussen de gemeente, regionale en maatschappelijke partners rondom de inwoner.
Prestaties	• We hebben het regioplan van de Wet van school naar duurzaam werk lokaal geïmplementeerd. • Samen met onze partners organiseren we meerdere keren per jaar kennisdeling en thema-bijeenkomsten onder andere gericht op houding en gedrag van professionals richting inwoners en elkaar. • In 2027 vindt er 4 keer een moreel beraad en 4 keer een casuïstiekoverleg plaats in diverse samenstellingen met als doel te leren over onze integrale samenwerking en deze te verbeteren. • Bij vraagstukken rondom veiligheid gaan we samen met Veilig Thuis en de Gecertificeerde Instellingen (in duo's) optrekken richting inwoners en/of het gezin in plaats van na of naast elkaar. We werken aan een warme overdracht tussen de Raad van de Kinderbescherming en het lokale team.
Subdoel	We zorgen voor soepele overgangen tussen voorzieningen en dienstverlening, zodat inwoner continuïteit en passende ondersteuning ervaren.
Prestaties	• We starten een pilot gericht op het versoepelen van de overgang van ondersteuning voor inwoners van 18- naar 18+ (leeftijd). • We versimpelen het switchen van verschillende ondersteuningssoorten, zoals van dagbesteding naar werk of andersom en nemen daarbij minimaal 2 werkprocessen onder de loep. • In 2027 starten we met de uitvoering van het plan (zie raadsplanning) om te komen tot Sterke Lokale Teams.

Monitoring

- 70% van de inwoners met een meervoudige ondersteuningsvraag ervaart dat professionals onderling goed samenwerken en ondersteuning op elkaar aansluit.
- 70% van de inwoners met een meervoudige ondersteuningsvraag ontvangt binnen de afgesproken termijn een gezamenlijke afgestemde aanpak van betrokken partijen.

Raadsplanning

Onderwerp	Kwartaal	Horend bij doel
Vangnet aanvraag BUIG	Q2	Bestaanszekerheid, eigen regie, talentontwikkeling en participatie voor iedereen
Jaarstukken GGD	Q2	Preventie, vroegsignalering en mentale veerkracht.
Jaarstukken Stadsbank Oost Nederland	Q2	Bestaanszekerheid, eigen regie, talentontwikkeling en participatie voor iedereen
Regiovisie inkoop Jeugd en Wmo	Q2	Bestaanszekerheid, eigen regie, talentontwikkeling en participatie voor iedereen
Regionale gezondheidsnota + Lokale uitvoeringsagenda	Q3	Preventie, vroegsignalering en mentale veerkracht.
Verordening Sociaal Domein	Q4	Bestaanszekerheid, eigen regie, talentontwikkeling en participatie voor iedereen
Beleidsplan Sociaal Domein	Q4	Programma 2
Governance JGZ	Q4	Preventie, vroegsignalering en mentale veerkracht.
Governance Zorg en Veiligheid	Q4	Preventie, vroegsignalering en mentale veerkracht.
Governance SDA	Q4	Preventie, vroegsignalering en mentale veerkracht.

Wat kost het?

Programma 2 (x 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten					
Bestaand beleid	68.662	64.619	64.266	63.849	63.699
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	97	97	97	97
Autonome ontwikkelingen	-	8.553	3.314	688	669
Totaal lasten	68.662	73.269	67.677	64.634	64.466
Baten					
Bestaand beleid	14.350	13.243	13.245	13.248	13.248
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	-	-	-	-
Autonome ontwikkelingen	-	7.934	2.408	1.838	1.838
Totaal baten	14.350	21.177	15.653	15.086	15.086
Totaal programma 2	54.312-	52.092-	52.024-	49.547-	49.380-
inclusief:					
Afschrijvingen/Rente	208	64	67	68	68
Verdeling interne kosten	8.236	8.882	8.745	8.486	8.337
Totaal	8.444	8.946	8.812	8.554	8.405

Beleidsmatige ontwikkelingen.

De beleidsmatige ontwikkelingen worden toegelicht in het hoofdstuk nieuw beleid.

Autonome ontwikkelingen.

Lasten autonoom	afwijking	toelichting
Indexering diverse budgetten	-1.836.932 N	Loon en prijsindexatie diverse budgetten. In programma 2 gaat het voornamelijk om de budgetten van jeugdzorg en de participatie wet (BUIG).
Volksgezondheid	-46.447 N	De (concept) begroting voor 2027 van de GGD bedraagt afgerond 997.000 inclusief 38.000 aan indexatie. De autonome stijging bedraagt 46.000 en komt voort uit een gewijzigde inwonersbijdrage en een incidentele bijdrage van 17.000 voor de borging van de continuïteit van de JGZ.
Veilig Thuis WMO & Jeugd	-56.774 N	De verhoging van de bijdrage aan Veilig Thuis wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een toename van het aantal meldingen en adviesvragen. Ook neemt de complexiteit van de casuïstiek toe en zijn er vaker wachtlijsten bij ketenpartners, waardoor Veilig Thuis langer betrokken blijft. Hierdoor is uitbreiding van de inzet noodzakelijk. Uitbreiding vindt plaats door verhoging van de normuren van een aantal diensten. De extra inzet biedt ruimte voor betere veiligheidsbeoordelingen, afstemming met betrokken en lokale teams en een stevige monitoring. Hiermee wordt de kwaliteit van de dienstverlening geborgd en wordt het risico op escalatie en hermeldingen verkleind. Daarnaast dient Veilig Thuis te voldoen aan wettelijke eisen op het gebied van informatiebeveiliging (NIS2).
Toegang tot jeugdhulp	-53.000 N	Op basis van de kostprijs 2027 van Buurtzorg Jong - gebaseerd op 17,6 fte aan jeugd- en gezinswerkers - bedraagt de autonome mutatie 53.000. In 2025 is er een taakstelling neergelegd om het aantal fte's te minderen. Hier heeft Buurtzorg Jong aan voldaan. 17,6 FTE is het minimum wat zij nodig hebben om de opdracht uit te kunnen voeren.
Reiskosten inburgeraars nieuwe wet	-25.000 N	Er is sprake van een toename van het aantal inburgeraars en daarmee nemen ook de reiskosten toe (o.a. de Arriva passen). Ten opzichte van 2025 hebben we 50 inburgeraars meer.
Wet inschakeling werkzoekenden (WIW)	25.000 V	De Wet Inschakeling Werkzoekenden is een aflopende regeling. De laatste inwoner die onder deze regeling viel heeft in 2026 de pensioengerechtigde leeftijd behaald. Om die reden is dit budget volledig afgeraamd.
Jobcoaching	28.000 V	We geven structureel minder uit aan jobcoaching via Laborijn. De loonwaardemetingen doen we zelf. Er wordt kritischer gekeken naar inzet, duur en intensiteit van de jobcoaching.
Maatschappelijke banen	200.000 V	We constateren dat de begeleiding van inwoners naar werk of maatschappelijke participatie beter verloopt door de inzet van bestaande instrumenten. Denk daarbij aan loonkostensubsidie, de inzet van beschut werk, jobcoaching, werkervaringsplaatsen. Het budget wordt vanaf 2027 structureel afgeraamd. Momenteel is er nog sprake van één maatschappelijke baan en er liggen plannen om een maatschappelijke baan binnen het Frank Daamenpand in te richten.
WMO Maatwerkvoorzieningen	189.961 V	Bij de maatwerkvoorzieningen Wmo gaat het om beschikkingen die betrekking hebben op rolstoelen, scootmobielen, woonvoorzieningen en fietsen. Op basis van de historische realisatie en het haljaar beeld 2026 zijn zowel de ZIN als PGB budgetten voor deze maatwerkvoorzieningen aangescherpt. Het gaat hierbij met name om de woonvoorzieningen en fietsen.

Bijzondere bijstand	-138.970	N	De diverse onderdelen binnen de bijzondere bijstand zijn waar nodig aangescherpt. De belangrijkste ontwikkelingen zitten in de volgende rubrieken: Bewindvoering: Met name de kosten van bewindvoering nemen toe (80.000) doordat het aantal inwoners dat onder bewind wordt geplaatst toe neemt. Voorzieningen wonen: Verder zien we, door de taakstelling om statushouders te vestigen, een toename van de kosten van o.a. woninginrichting voor deze doelgroep (20.000). Individuele inkomensvoorslag (IIT): De referentie periode is aangepast van 3 naar 1 jaar waardoor inwoners sneller een beroep kunnen doen op deze regeling. Verder worden hier de kosten vanuit de alleenverdienersproblematiek (Wet tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek) voldaan. Dit leidt tot een verwachte stijging van 40.000. Hier ontvangen we middelen voor in de Algemene uitkering.
ZOOV	-53.500	N	Het gaat hier om de Regiotaxi en het vervoer i.v.m. begeleiding. De begroting van ZOOV dient hierbij als uitgangspunt. De uitgaven van de Regiotaxi zijn vraagafhankelijk gestuurd en kunnen fluctueren. Bij vervoer i.v.m. begeleiding ligt de begroting in lijn met de realisatie over 2025 en het beeld in 2026.
Wet sociale werkvoorziening	-70.458	N	Bij de Wet sociale werkvoorziening spelen een twee-tal ontwikkelingen een rol. Binnen onze gemeente is nog 65,1% t.o.v. 2016 aan het werk, waar dit landelijk 58,8% is. Onze uitstroom van medewerkers gaat langzamer dan verwacht. Hierdoor betalen we verhoudingsgewijs ook meer aan de kosten van ondersteuning en begeleiding door Laborijn.
BUG	-153.400	N	Binnen de BUG onderdelen zijn enkele aanpassingen doorgevoerd. BBZ Levensonderhoud: In de begroting houden we financiële ruimte om twee inwoners te helpen in de BBZ. Op basis van de cijfers van de afgelopen jaren is dit voldoende gebleken. Om die reden is het budget afgeraamd. IOAW: De IOAW is een uitlooptegeling. Komende jaren bereiken een aantal inwoners de AOW gerechtigde leeftijd en is er nauwelijks nieuwe instroom. Om die reden kan het budget worden afgeraamd. LKS: Er wordt meer ingezet op loonkostensubsidie, waardoor meer mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk zijn. We verwachten dat deze lijn zich door zet.
Jeugdhulp ambulant lokaal / regionaal / landelijk	239.788	V	Het gaat hier om zowel individuele als groepsondersteuning (Subsidies in de buurt). De begroting is berekend op basis van de zorginzet die voor 2025 is verantwoord in de productieverantwoordingen en de tarieven van 2026 inclusief de verwachte indexatie voor 2027. Er is geen rekening gehouden met eventuele maatwerkovereenkomsten.
Jeugdhulp met verblijf lokaal / regionaal / landelijk	-785.846	N	Het gaat hier om alle vormen van jeugdhulp waarbij sprake is van een verblijfsvorm. Denk aan pleegzorg, JeugdzorgPlus, Jeugd-GGZ met verblijf, logeerhuizen en Residentiele instellingen. De verwijzer is veelal een gecertificeerde instelling of medisch specialist. De invloed op deze vormen van jeugdhulp is beperkt, terwijl de tarieven hoog zijn. De basis voor de begroting is het beeld over 2026 tot en met juni. Lokaal: De verwachte afwijking bedraagt 468.000. Momenteel hebben we 13 jeugdigen die verblijven in woonvoorzieningen. Van een aantal jeugdigen krijgen we de kosten vergoed via de SPUK Brede Ondersteuning. In 2026 zijn er enkele nieuwe plaatsingen geweest vanuit een jeugdbeschermingsmaatregel. Regionaal: De verwachte afwijking bedraagt 430.000. Het gaat hierbij om de regionale inkoop via de SDA. De financieringssysteematiek is sinds 1 januari 2026 gewijzigd van lumpsum naar declaraties via het berichtenverkeer (P*Q systematiek). Landelijk: Het gaat hierbij om de inzet van LTA, specialistische vormen van zorg waar landelijk maar een beperkt aantal plekken voor zijn of expertise voor is. Het gaat hierbij gemiddeld om 1 of twee jeugdigen. Dit budget is met 112.000 afgeraamd.
Jeugdreclassering en -bescherming	110.460	V	Bij jeugdreclassering zien we het aantal maatregelen toenemen. Tegelijkertijd zien we bij jeugdbescherming een daling. De budgetten zijn hierop geactualiseerd. Per saldo verwachten we hier een positieve afwijking van 110.460.
Individuele- en groeps ondersteuning WMO	-36.233	N	Bij de individuele- en groepsondersteuning WMO (Subsidies in de buurt) is de basis voor de begroting de gerealiseerde zorginzet 2025 welke is verantwoord in de productieverantwoordingen, de tarieven in 2026 en de verwachte indexatie voor 2027. Er is geen rekening gehouden met eventuele maatwerkovereenkomsten. Het plan is om vanaf 1 januari 2027 niet meer te werken met voorschotsubsidies, maar middels reguliere declaraties via het berichtenverkeer (P*Q systematiek).
PGB Begeleiding	100.282	V	We zien een dalende lijn in het aantal inwoners dat gebruik maakt van een PGB budget voor begeleiding. Op basis van de realisatie in 2025 en de prognose 2026 is het budget structureel afgeraamd.
Kleinschalige opvang	-102.000	N	De huidige maatschappelijke opvangvoorziening worden grotendeels centraal en dus regionaal georganiseerd. Gezien de omvang van de maatschappelijke opgave is een sterke samenwerking tussen regionale en lokale partijen van essentieel belang. Het doel is om zoveel mogelijk in te zetten op lokale, preventieve oplossingen die mensen weer in hun kracht zetten – voor henzelf én voor anderen. Iedereen doet ertoe. Lokale opvang en ondersteuning, dicht bij de eigen woonomgeving, zijn cruciaal voor duurzaam herstel en een succesvolle uitstroom uit de opvang. Dit draagt bij aan de ontwikkeling van een locatie die kleinschalig is en een huiselijke opzet heeft, die de bewoners rust en structuur biedt in een kwetsbare fase van hun leven. Door de opvang te situeren in een reguliere woonwijk in de nabijheid van een inlooplek waar ontmoeting plaats vindt, wordt de afstand tot de samenleving verkleind en de maatschappelijke participatie actief gestimuleerd. Men ervaart weer dat je van betekenis kan zijn voor zichzelf en de ander. Dekking komt uit de bestaande reserve Plan van aanpak kleinschalig project maatschappelijke opvang.
Beschut werk	-167.293	N	Beschut werk bestaat enerzijds uit de lasten van salariskosten, uitvoeringskosten Laborijn en reiskosten welke zijn geraamd op 595.000. Tegenover de lasten staan baten uit Loonkostensubsidie, welke zijn geraamd op 165.000. De uitsplitsing tussen de salariskosten en de loonkostensubsidie werd voorheen niet gemaakt. Dat is nu gecorrigeerd. De afwijking bedraagt per saldo 2.293 negatief.

Uitvoering inburgering (Wet Inburgering)	-111.131	N	In 2025 is gestart met het uitbesteden van taken rondom de Wet Inburgering aan Laborijn, via een dienstverleningsovereenkomst, voor de periode 2025-2026. De dienstverleningsovereenkomst wordt verlengd en deze structurele kosten meerjarig meegenomen in de begroting. Dit leidt tot een afwijking in 2027 van 432.000 negatief. De raming voor de DVO Wet Inburgering bedraagt in 2027 612.000. Deze uitgaven worden als volgt gedekt: * SPUK Wet inburgering: 122.000. * Overheveling middelen vanuit programma 5 a 184.000 doordat werkzaamheden verschuiven van de gemeente naar Laborijn. * Inzet budget cultuurverbinder programma 5 a 50.000. * Vrijval binnen Uitvoering inburgering 58.000 * Middelen versterking sociale infrastructuur ontwikkelbedrijven (overheveling vanuit Beschut werk) 137.000. Voor het resterende nadeel van 61.000 is geen directe dekking beschikbaar.
Vluchtelingen	-4.594.400	N	We geven uitvoering aan het Rijksbeleid en de regionale afspraken in het kader van vluchtelingen en voldoen aan onze wettelijke verantwoordelijkheid. Binnen deze kosten vallen de Spuk Gemeentelijke Opvang Ontheemden Oekraïne (GOO), Spuk Doorstroomlocaties (DSL) en de Spuk Particuliere Opvang Oekraïners (POO) Budgetneutrale mutatie.
Spuk Gem. hulp gedup. toesl. problematiek	-1.144.000	N	De gemeente biedt integrale ondersteuning aan gedupeerde ouders en kinderen in het kader van de toeslagenaffaire. Sommige hulpvragen binnen de jeugdzorg zijn complex en leiden tot aanzienlijke kosten. Deze verwachte kosten zijn in beeld gebracht. De gemaakte kosten komen in aanmerking voor vergoeding middels de Spuk B2 Brede ondersteuning. Budgetneutrale mutatie.
SPUK Kansrijke start	-57.370	N	Kansrijke Start is een landelijk programma dat als doel heeft om ieder kind de best mogelijke start van zijn/haar leven te geven. Het programma richt zich op de periode vanaf het begin van de zwangerschap tot de tweede verjaardag van het kind (de eerste 1.000 dagen). Budgetneutrale mutatie.
Kleine bedragen	-13.493	N	Kleine afwijkingen
			-8.552.756 N

Baten autonoom	afwijking	toelichting
Indexering diverse budgetten	1.515.923	V Indexatie van met name de rijksbijdrage BUIG
Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang	400.000	V De gemeente Doetinchem fungeert als centrumgemeente voor de Achterhoekse gemeenten (Oude IJsselstreek, Aalten, Montferland, Berkelland, Oost-Gelre, Bronckhorst en Winterswijk) en ontvangt de rijksbijdrage voor de uitvoering van Beschermd wonen en Maatschappelijke opvang. De opgaven rond de opvang raken aan die voor Beschermd Wonen. Preventie van dakloosheid is de beste en de meest efficiënte wijze van aanpakken. Daarom gaan de acht gemeenten inzetten op lokale afspraken die moeten leiden tot het afnemen van oorzaken voor dakloosheid. Hiertoe is een regionaal Actieplan in het kader van de brede aanpak dakloosheid opgesteld. Daarnaast houdt Doetinchem als centrumgemeente voor de regio een aantal opvangvoorzieningen beschikbaar voor alle inwoners vanuit de Achterhoek, die om welke reden dan ook, toch dak- of thuisloos raken. Het huidige convenant is inmiddels verlopen en voor 2026 verlengd o.b.v. de bestaande uitgangspunten. Tegelijkertijd is de geleidelijke invoering van een nieuw financieel verdeelmodel onderwerp van gesprek. Besluitvorming hierover loopt nog. Hoewel op termijn een lager overschot wordt voorzien, verwachten we dat de eindafrekening over 2026 (die in 2027 volgt) op het niveau van voorgaande jaren ligt. Om die reden is het geraamde overschot incidenteel naar bijgesteld van 250.000 naar 650.000. Meerjarig is gerekend met 250.000.
Vluchtelingen	4.594.400	V We geven uitvoering aan het Rijksbeleid en de regionale afspraken in het kader van vluchtelingen en voldoen aan onze wettelijke verantwoordelijkheid. Binnen deze kosten vallen de Spuk Gemeentelijke Opvang Ontheemden Oekraïne (GOO), Spuk Doorstroomlocaties (DSL) en de Spuk Particuliere Opvang Oekraïners (POO) Budgetneutrale mutatie.
Spuk Gem. hulp gedup. toesl. problematiek	1.144.000	V De gemeente biedt integrale ondersteuning aan gedupeerde ouders en kinderen in het kader van de toeslagenaffaire. Sommige hulpvragen binnen de jeugdzorg zijn complex en leiden tot aanzienlijke kosten. Deze verwachte kosten zijn in beeld gebracht. De gemaakte kosten komen in aanmerking voor vergoeding middels de Spuk B2 Brede ondersteuning. Budgetneutrale mutatie.
SPUK Kansrijke start	57.370	V Kansrijke Start is een landelijk programma dat als doel heeft om ieder kind de best mogelijke start van zijn/haar leven te geven. Het programma richt zich op de periode vanaf het begin van de zwangerschap tot de tweede verjaardag van het kind (de eerste 1.000 dagen). Budgetneutrale mutatie.
Beschut werk	165.000	V Beschut werk bestaat enerzijds uit de lasten van salariskosten, uitvoeringskosten Laborijn en reiskosten welke zijn geraamd op 595.000. Tegenover de lasten staan baten uit Loonkostensubsidie, welke zijn geraamd op 165.000. De uitsplitsing tussen de salariskosten en de loonkostensubsidie werd voorheen niet gemaakt. Dat is nu gecorrigeerd. De afwijking bedraagt per saldo 2.293.
Preventie jeugd	-50.000	N Dit betreft een verrekening vanuit programma 3 inzake de SPUK Onderwijsachterstanden beleid, waarbij de middelen op een andere wijze worden ingezet.
Kleine bedragen	5.110	V Kleine afwijkingen
		7.831.803 V

Wat zijn onze reguliere taken in dit programma.

Overzicht baten en lasten per taakveld (x 1.000) Programma 2	2027	
	lasten	baten
0.10 Mutaties reserves	-	102
<i>Storting en onttrekkingen aan algemene - en bestemmingsreserves.</i>		
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	11.894	5.302
<i>Statushouders, subsidiering maatschappelijke stichtingen, buurtcentra, samenlevingsinitiatieven, vrijwilligerswerk, preventie jeugd, senioren, maatschappelijk werk, toezicht kinderopvang, gezond in de stad antidiscriminatievoorziening en schoolmaatschappelijk werk.</i>		
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	121	-
<i>Alle loketvoorzieningen WMO gericht op het identificeren van eigen kracht en het geleiden naar de juiste vorm van individuele ondersteuning.</i>		
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	2.348	-
<i>Alle loketvoorzieningen jeugd gericht op het identificeren van eigen kracht en het geleiden naar de juiste vorm van individuele ondersteuning.</i>		
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-	-
<i>Alle loketvoorzieningen integraal gericht op het identificeren van eigen kracht en het geleiden naar de juiste vorm van individuele ondersteuning.</i>		
6.3 Inkomensregelingen	15.623	13.251
<i>Inkomens- en bijstandsvoorzieningen oa bijzondere bijstand en kwijtschelding gemeentelijke belastingen. Rijksbijdrage BUIG.</i>		
6.4 WSW en beschut werk	7.107	205
<i>Voorzieningen ter bevordering van maatschappelijke participatie oa beschut werk en werkverbanden sociale werkvoorziening.</i>		
6.5 Arbeidsparticipatie	2.493	-
<i>Op arbeidgerichte participatie- en re-integratievoorzieningen.</i>		
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	2.372	465
<i>Materiële voorzieningen verstrekt om zelfstandig te kunnen (blijven) functioneren, onder meer leef- en woonvoorzieningen.</i>		
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	6.547	-
<i>Dienstverlening aan individuele cliënten met een beperking, oa. Hulp in het huishouden.</i>		
6.712 Begeleiding (WMO)	2.989	-
<i>Begeleiding, persoonlijke verzorging, kortdurend verblijf overige ondersteuning gericht op het individu of huishouden/gezin.</i>		
6.713 Dagbesteding (WMO)	847	-
<i>Dagbesteding, overige groepsgerichte ondersteuning.</i>		
6.714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)	50	-
<i>Baten en lasten van maatwerkarrangementen.</i>		

6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	6.757	-
<i>Lokaal en subregionale ingekochte jeugdhulp zoals dagbehandeling, vervoersdiensten jeugdhulp ambulant.</i>		
6.752 Jeugdhulp ambulant Regionaal	564	-
<i>Regionaal niveau ingekochte ambulante zorg zoals dagbehandeling, vervoersdiensten jeugdhulp ambulant.</i>		
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	577	-
<i>Landelijk niveau ingekochte ambulante zorg in natura, ook bekend als de Landelijk Transitiearrangement (LTA).</i>		
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	2.397	1.144
<i>Lokaal ingekochte jeugdhulp waarbij de jongere niet in het eigen gezin verblijft maar in een pleegezin of een andere vorm van verblijf, waaronder crisisverblijf.</i>		
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	5.474	-
<i>Regionaal niveau jeugdhulp waarbij de jongere niet in het eigen gezin verblijft maar in een pleegezin of een andere vorm van verblijf, waaronder crisisverblijf.</i>		
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	75	-
<i>Landelijk niveau ingekochte jeugdhulp met verblijf bekend als het Landelijk Transitiearrangement (LTA).</i>		
6.791 PGB WMO	465	-
<i>Persoonsgebonden budgetten.</i>		
6.792 PGB Jeugd	57	-
<i>Persoonsgebonden budgetten jeugd.</i>		
6.811 Beschermd wonen (WMO)	637	650
<i>Beschermd wonen, maatwerkarrangementen intramuraal of GGZ.</i>		
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	107	-
<i>Opvang, spoedopvang</i>		
6.821 Jeugdbescherming	1.933	-
<i>Kinderbeschermingsmaatregelen OTS en Voogdij.</i>		
6.822 Jeugdreclassering	168	-
<i>Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie of leerplichtambtenaar in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen.</i>		
6.91 Coördinatie en beleid WMO	508	-
<i>Coördinatie maatwerkarrangementen.</i>		
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	-	-
<i>Coördinatie Maatwerkarrangementen jeugdhulp.</i>		
7.1 Volksgezondheid	1.158	57
<i>Bijdrage GGD, hartveilig wonen.</i>		
Totaal Programma 2	73.269	21.177

Programma 3: De werkende gemeente

Inleiding

Inleiding

We bouwen aan een ondernemende en leefbare gemeente. Dit staat centraal in het coalitieprogramma 2026-2030. Economische ontwikkeling met een sterke arbeidsmarkt en investeringen in maatschappelijke voorzieningen zijn de komende jaren belangrijke prioriteiten. Om deze doelstellingen te bereiken, is aanvullende inzet vanuit dit programma noodzakelijk.

De kracht van Oude IJsselstreek ligt in naoberschap, ondernemerschap, betrokken inwoners, sterke verenigingen, innovatieve maakindustrie, solide familiebedrijven en de samenwerking tussen onderwijs, ondernemers, overheid en maatschappelijke organisaties. Deze kwaliteiten maken onze gemeente veerkrachtig en vormen het fundament voor duurzame ontwikkeling.

Innovatieve economie en arbeidsmarkt

We willen de komende jaren actief meer inzet plegen om de economie verder te brengen. De economie is de basis om ontwikkelingen aan te jagen en plannen verder te brengen. Daarom stellen we extra geld beschikbaar om meer ideeën en ontwikkelingen te stimuleren, verder te helpen of van de grond te krijgen. De lokale en regionale economie is voortdurend in beweging. Kansen die zich voordoen, grijpen we aan. Het behouden van goed geschoolde arbeidskrachten en het aantrekken van nieuwe inwoners is daarbij essentieel. Samen met het bedrijfsleven zoeken we naar manieren om nieuw arbeidspotentieel aan deze regio te binden.

Ook kijken we samen met agrarische ondernemers, toeristische ondernemers en winkeliers naar de toekomst. We werken aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat en dragen bij aan de eigen kracht van de samenleving.

We blijven investeren in de ontwikkeling van bestaande en nieuwe bedrijventerreinen. Lokale ondernemers hebben veel behoefte aan uitbreiding of intensivering. Netcongestie blijft een belangrijk vraagstuk, waarbij we voor oplossingen mede afhankelijk zijn van landelijke ontwikkelingen. Zie hiervoor ook Programma 1.

Leefbaarheid en maatschappelijke voorzieningen

Economische ontwikkeling is geen doel op zich, maar een middel om de kwaliteit van leven te vergroten. Andersom geldt hetzelfde. Een aantrekkelijke leefomgeving, goede voorzieningen, onderwijs, cultuur, sport en gezondheid maken onze gemeente aantrekkelijk voor ondernemers, werknemers en nieuwe generaties. Economische kracht en leefbaarheid zijn onlosmakelijk verbonden en versterken elkaar voortdurend.

De aantrekkelijkheid van onze gemeente, voldoende woningen en een breed sport- en cultuuraanbod zijn essentieel voor mensen die hier willen wonen. Wonen en ruimtelijke ordening vallen binnen Programma 1. Binnen Programma 3 zetten we in op versterking van de leefbaarheid door meer middelen beschikbaar te stellen voor sport en cultuur, de sportclustering in Ulft en Terborg/Silvolde verder te brengen, en te onderzoeken welke subsidievorm past bij ons verenigingsleven.

Migratie en asielopvang

Gemeenten hebben belangrijke verantwoordelijkheden bij het helpen van vluchtelingen. Via asielopvang, Oekraïneopvang én de huisvesting van statushouders doen we veel aan het verzorgen van feitelijke huisvesting. Daarnaast willen we onze nieuwe inwoners ook zo snel en goed mogelijk een nieuw thuis bieden.

We zorgen ervoor dat we de opgelegde taakstellingen behalen. Via verschillende samenwerkingen, lokaal en regionaal, werken we aan taalontwikkeling, integratie, het zoeken naar een baan en goed onderwijs voor kinderen.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

3.1 Versterken economische positie door investeren in innovatiekracht

Doelomschrijving

We willen de kracht van de unieke economische positie van Oude IJsselstreek behouden en versterken door te investeren in innovatiekracht. De economische positie is onder andere geworteld in een sterke maakindustrie met innovatieve clusters.

Onze bedrijven zijn (onderdeel van) het economisch motorblok van de Achterhoek en behoren tot de meest innovatieve van Nederland. We zetten in op het stimuleren van nieuwe economische ontwikkeling, bijvoorbeeld op het gebied van robotisering, digitalisering en defensie-industrie. Actief faciliteren van start-ups, leerkringen en innovatiecentra geeft daarbij een stevige impuls.

Termijn	Middellang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	wethouder Haverdil
Taakveld	3.1 Economische ontwikkeling, 3.4 Economische promotie

Context

In het coalitieakkoord van het kabinet Jetten krijgt innovatie een centrale rol: als motor voor economische groei en welvaart, als instrument voor veiligheid en als aanjager van grote transities. Gemeenten zijn de plek waar innovatie concreet wordt: in de uitvoering, in gebiedsgerichte aanpakken, in ecosystemen en in nieuwe vormen van dienstverlening. Innovatie is daarmee geen doel op zich, maar een voorwaarde.

Een innovatieve economie vormt de basis voor veel maatschappelijke opgaven. Onze gemeente loopt al jaren voorop op dit terrein. Samen met onderwijsinstellingen, het CIVON, de Smart Hub Incubator Industry de Ideeënfabriek en events zoals de TalentenTuin ondersteunen we lokale bedrijven bij hun vernieuwende plannen. Door de economie te stimuleren en strategisch richting te geven, versterken we de unieke economische positie van onze gemeente en regio. Dat dragen we ook uit. We sluiten volmondig aan bij het “Merk” Achterhoek en de bijbehorende slogan: Hier dóen we gewoon. De slogan staat symbool voor de nuchtere, daadkrachtige en eigenzinnige houding van de regio. Ze laat zien dat de Achterhoek, en de Oude IJsselstreek dus ook een plek is waar samenwerking en no-nonsense hand in hand gaan met innovatie en lef.

Voor de toekomst richten we ons nadrukkelijk op samenwerking met het Rijk en omliggende gemeenten. We sluiten aan bij de regionale Visie Achterhoek 2050.

Gezamenlijke ontwikkeling van een regionaal bedrijventerrein vergroot onze innovatiekracht. Daarom zijn we ook aangesloten bij het landelijk Economisch Programma 'Vitale Regio's', een langjarige samenwerking tussen het Rijk en elf regio's aan de randen van Nederland om de brede welvaart en leefbaarheid te versterken. Een belangrijk aandachtspunt hierin is de ontwikkeling op het gebied van bedrijven die onder mee werken voor de defensieindustrie. Zo is de gemeente lid van de Gelderse Kopgroep Defensie: een bestuurlijk samenwerkingsverband van de provincie Gelderland en de meest betrokken gemeenten om bij te dragen aan de ambities uit de Defensienota 2026. Door regionale krachten beter te bundelen, duidelijkere langetermijnplannen, minder bureaucratie en betere toegang voor bedrijven kan innovatie worden versneld. Dit geldt in het bijzonder voor mkb-bedrijven. Investerings in defensie en technologie versterken niet alleen de veiligheid, maar geven ook een impuls aan de economie.

Internationale en nationale ontwikkelingen vragen om flexibiliteit om kansen te benutten wanneer deze zich voordoen. De samenwerking met en kennis van onze lokale ondernemers is hierbij cruciaal. Op regionaal niveau is een aanjager aangesteld om de ontwikkelingen op deze ook voor onze gemeente belangrijke sector optimaal te ondersteunen. Ook benutten wij de kansen die de grensoverschrijdende samenwerking met onze Duitse partners en beide Euregio's biedt, om zo gezamenlijk economische, ruimtelijke en maatschappelijke opgaven aan te pakken en daarmee de economische ontwikkeling in onze gemeente en de regio te versterken.

Subdoel	We stimuleren actief de innovatiekracht van onze gemeente
Prestaties	• We stellen een uitvoeringsagenda innovatie op • We intensiveren of verlengen de samenwerking met onderwijs, CIVON, SHII (Smart Hub Incubator Industry) en de Ideeënfabriek • We hebben eerste verkenningen gedaan naar de potentie van nieuwe innovatieclusters, zoals de defensie- en maakindustrie.
Subdoel	We versterken de aansluiting tussen onderwijs en de innovatieve maakindustrie om talent te behouden en aan te trekken.
Prestaties	• Samen met het CIVON en lokale ondernemers zetten we leertrajecten op. • We vernieuwen het contract met de Talententuin.

Monitoring:

- De uitvoeringsagenda innovatie is vastgesteld.
- Onze accountmanagers Economie hebben hun actieve rol ingevuld om de innovatiekracht te versterken.
- We hebben 3 projecten via het RegioDeal programma 'Startup in Residence' ondersteund
- Moeilijk vervulbare vacatures bij de lokale en regionale bedrijven zijn ingevuld.

3.2 Versterken economische door investeringen in de arbeidsmarkt

Doelomschrijving

We willen de kracht van de unieke economische positie van onze gemeente behouden en versterken door te investeren in de arbeidsmarkt. De unieke economische positie is onder andere geworteld in een hechte samenwerking tussen bedrijfsleven, onderwijs en overheid. Die samenwerking grijpen we aan om een sterkere veerkrachtige arbeidsmarkt te creëren. Dit is immers een belangrijke voorwaarde voor een vitale en toekomstbestendige economie. De grootste opgave ligt daarom niet in het creëren van zoveel mogelijk extra banen, maar in het toekomstbestendig houden van de bestaande werkgelegenheid door innovatie, voldoende ruimte voor ondernemerschap, een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt en het aantrekken en behouden van talent. De rol van de gemeente ligt in het creëren van de juiste randvoorwaarden. We stimuleren daarom actief de samenwerking zodat vraag naar personeel en aanbod van talent beter op elkaar aansluiten. Door te investeren in de economische positie is er een solide basis voor veel andere maatschappelijke opgaven.

Termijn	Middellang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	wethouder Haverdil
Taakveld	3.1 Economische ontwikkeling

Context

Een sterke arbeidsmarkt is een belangrijke voorwaarde voor een vitale en toekomstbestendige economie. Werkgevers staan voor uitdagingen zoals personeelstekorten, vergrijzing en een toenemende vraag naar nieuwe kennis en vaardigheden als gevolg van technologische ontwikkelingen. In lijn met het coalitieprogramma zetten we in op het behouden van minstens de huidige omvang van werkgelegenheid. Het toekomstbestendig maken van onze werkgelegenheid staat centraal. We focussen daarom niet primair of kwantitatieve banengroei maar op een sterk ondernemersklimaat, innovatiekracht, aansluiting met het onderwijs en het duurzaam behouden en aantrekken van talent en vakkrachten.

De economische ontwikkelingen staan niet op zichzelf, maar hangen nauw samen met onze inzet om andere doelstellingen op verschillende beleidsvelden te bereiken. Zo hangt de aanwezigheid van voldoende werkgelegenheid nauw samen met bijvoorbeeld voldoende woningbouw, goede bereikbaarheid en een aantrekkelijk voorzieningenniveau.

We richten ons daarbij met name, maar niet uitsluitend, op de sectoren zorg en techniek omdat daar de meeste werkgelegenheid is en onze grootste werkgevers zich in die sectoren bevinden.

Daarnaast nemen we deel aan de Regiodeal en de thematafel Onderwijs en Arbeidsmarkt. Dat vullen we lokaal aan met additionele afspraken met onderwijsinstellingen als Anton Tjink Techniekopleidingen.

We participeren binnen het Smart Hub Incubator Industry (SHII), ondersteunen daar waar dit wenselijk is activiteiten die door CIVON georganiseerd worden en werken nauw samen met STOER.

Vernieuwing en innovatie vragen om een brede blik, en veel innovaties ontstaan op het snijvlak van techniek en creativiteit. Creatieve vaardigheden, zoals conceptueel denken en verbeeldingskracht worden door de komst van digitalisering steeds belangrijker op de arbeidsmarkt en is onontbeerlijk voor de innovatieve economie. We richten ons daarom niet uitsluitend op technische opleidingen. We betrekken nadrukkelijk ook de creatieve sector en onderzoeken de samenwerkingsmogelijkheden met ArtEZ Opleidingen.

Uitvoering 2027

Subdoel	Werkgevers binnen onze gemeente vinden de juiste mensen bij de juiste vacatures. Inwoners vinden de juiste functie die past bij hun kennis, kunde en ambities bij voorkeur binnen de gemeentegrenzen.
Prestaties	• We stellen een economische uitvoeringsagenda op. We nemen hierin op hoe we als gemeente ondernemers en bedrijven het beste kunnen ondersteunen, specifiek per sector, bij arbeidsmarktvraagstukken • We onderzoeken de haalbaarheid voor het oprichten van een lokaal Sociaal-Economische Raad (SER). Hiermee geven we invulling aan onze regierol en versterken we de samenwerking tussen bedrijfsleven, onderwijs en overheid. • We intensiveren de samenwerking met (hoge)scholen en breiden deze samenwerking uit naar universiteiten. Daar willen we aan (internationaal) jong talent laten zien dat de Achterhoek en de gemeente Oude IJsselstreek in het bijzonder een interessante werkomgeving is. • Lokaal werken we samen met onderwijsinstellingen en andere partners, onder andere via Anton Tjink Techniekopleidingen en Technobasis. Met als doel de instroom van talent in, met name de techniek, te vergroten.

Monitoring:

- Middels de Provinciale Werkgelegenheid Enquête (PWE) krijgen we jaarlijks inzicht in de werkgelegenheidsontwikkeling op sectorniveau, gemeenteniveau, regioniveau en provincieniveau.
- Onze accountmanagers Economie volgen tijdens bedrijfsbezoeken de vraagstukken van ondernemers rondom het invullen van vacatures en leggen verslag van de cijfermatige ontwikkelingen.
- De economische uitvoeringsagenda is vastgesteld.
- De inzet op de samenwerking met het onderwijs heeft geleid tot een aantal concrete activiteiten en projecten.

3.3 Versterken economische positie door investeringen in bedrijventerreinen

Doelomschrijving

We willen de kracht van de unieke economische positie van de Oude IJsselstreek behouden en versterken door te investeren in bedrijventerreinen. Bedrijven op bedrijventerreinen zorgen voor ongeveer 40% van alle banen in onze gemeente, dat zijn 7600 banen. Goede bedrijventerreinen zijn de basis voor groei, innovatie en werkgelegenheid. Revitalisering van bestaande bedrijventerreinen en de beschikbaarheid van voldoende (kwantitatief) en goed uitgeruste (kwalitatief) uitgeefbare nieuwe bedrijfskavels zijn daarom essentieel om bedrijven te faciliteren in hun bedrijfsontwikkeling en daarmee invulling te geven aan onze werkgelegenheidsdoelen. Door te investeren in de economische positie is er een solide basis voor veel andere maatschappelijke opgaven.

Termijn	Middellang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	wethouder Haverdil
Taakveld	3.1 Economische ontwikkeling

Context

De maatschappelijke waarde van bedrijventerreinen reikt verder dan economische activiteit. Zij vormen één van de belangrijkste pijlers onder de regionale samenleving en zijn daarmee onmisbaar voor de vitaliteit van zowel de economie als de leefomgeving. Bedrijventerreinen bieden ruimte aan groeiende bestaande bedrijven, nieuwe bedrijvigheid en innovatie op fietsafstand van onze woonkernen. De druk op beschikbare ruimte neemt toe. Ontwikkelingen zoals netcongestie en de energietransitie zorgen voor vertraging en de noodzaak voor nieuwe oplossingen. We investeren in sterke en toekomstbestendige bedrijventerreinen die ruimte bieden aan bestaande en nieuwe ondernemers.

Met de ontwikkeling van Het VIP (Het Varssevelds Industriepark) komen er bedrijfskavels beschikbaar nabij Varsseveld. Voor Ulft en omgeving geldt dat de kavels op bedrijventerrein De Rieze nagenoeg zijn uitgegeven.

In het in 2025 vastgestelde Regionaal Programma Werklocaties Achterhoek (RPW) is een ontwikkelopgave opgenomen van 10 hectare lokaal bedrijventerrein in het centraal/zuidelijk deel van onze gemeente (het Oude IJsselgebied). Verder staat in het RPW een ontwikkelopgave van 40 hectare regionaal bedrijventerrein in de West-Achterhoek waarin de gemeenten Bronckhorst, Doetinchem, Montferland en Oude IJsselstreek samenwerken.

Voor lokale bedrijventerreinen zoeken we in het bijzonder de samenwerking met de gemeente Doetinchem. Beide gemeenten vormen een samenhangend stedelijk lint met onder meer Doetinchem, Gaanderen, Terborg, Silvolde, Ulft en Gendringen. Dit gebied functioneert ruimtelijk en sociaaleconomisch als één geheel.

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) heeft de regio's expliciet gevraagd na te denken over hun rol in relatie tot Defensie en nationale veiligheid. Daarop is in regionaal verband gekeken naar de ontwikkeling van een breder defensieprogramma voor de Achterhoek waarin we thema's als veiligheid, weerbaarheid en ruimtelijke ordening in samenhang bezien. De Achterhoek en Oude IJsselstreek in het bijzonder, heeft hier een sterke uitgangspositie voor omdat de maakindustrie hier geclusterd aanwezig is. We zien dit als een uitgelezen kans voor de regio en de gemeente om haar economische kracht te vergroten, bij te dragen aan nationale en Europese veiligheid, en tegelijk de regionale weerbaarheid te versterken. Zie ook doel 3.1

Uitvoering 2027

Subdoel	Het revitaliseren van bestaande bedrijventerreinen.
Prestaties	• Revitaliseren bedrijventerrein IJsselweide (Gendringen) afronden. • Opstarten revitaliseringsopgave Hofskamp Zuid.(Varsseveld)
Subdoel	Bedrijven kunnen lokaal op hun eigen kavel ontwikkelen, intensiveren of verhuizen naar een kavel passend bij de ambitie binnen de gemeentegrenzen. We behouden voldoende ruimte voor startende bedrijven of bedrijven van elders.
Prestaties	• De gemeenteraad besluit over de locatie voor de ontwikkeling van een nieuw lokaal bedrijventerrein in het zuidelijk deel van onze gemeente. • In 2027 maken we binnen West Achterhoek verband een keuze voor de locatie van een regionaal bedrijventerrein, waarmee we ruimte willen bieden aan toekomstige economische groei en bedrijvigheid in de regio. Ook zoeken we de samenwerking op met buurgemeenten Aalten en Doetinchem voor een regionale aanpak.

Monitoring:

- Revitalisering van bedrijventerrein IJsselweide is afgerond
- Er is een plan van aanpak opgesteld voor de revitalisering van bedrijventerrein Hofskamp Zuid
- De locatiekeuze voor een regionaal bedrijventerrein is gemaakt.

3.4 Versterken economische positie door investeringen in de vrijetijdseconomie

Doelomschrijving

We willen de kracht van de unieke economische positie van Oude IJsselstreek behouden en versterken door te investeren in een aantrekkelijke, onderscheidende en toekomstbestendige vrijetijdseconomie. Daarbij benutten we recreatie en toerisme als motor voor economische ontwikkeling en versterken we de leefbaarheid van onze gemeente. We dragen bij aan de werkgelegenheid, instandhouding van voorzieningen en het aantrekkelijk houden van het landschap, cultureel erfgoed en de dorpen en kernen. Hierdoor dragen we bij aan een sterke profilering van de Achterhoek en Oude IJsselstreek. Door te investeren in de economische positie is er een solide basis voor veel andere maatschappelijke opgaven.

Termijn	Middellang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	wethouder Haverdijl
Taakveld	3.3 We versterken de economische positie van Oude IJsselstreek door investeringen in de vrijetijdseconomie

Context

Oude IJsselstreek is een gemeente waar het prettig wonen, werken en recreëren is. De recreatieve sector groeit sterk op provinciaal en regionaal niveau. Zo is de sector cultuur en recreatie in 2025 goed voor 5,4 procent van de werkgelegenheid en is de sector recreatie & toerisme de enige sector, die de gemiddelde groei van bedrijven in Gelderland van 1,4% overstijgt. Een impuls in toerisme en recreatie zorgt niet alleen voor banen en bestedingen bij lokale ondernemers, maar levert ook een bijdrage aan het behoud van onze voorzieningen. Door het aanbod te verbreden en kwaliteit toe te voegen dragen we bij aan een fijne woonomgeving en economische vitaliteit. Zo profiteren zowel inwoners als bezoekers het hele jaar van een gevarieerd recreatief aanbod en een vitaal buitengebied.

Het Achterhoeks erfgoed, het landschap en de natuur bieden sterke troeven voor verhalende routes en avontuurlijke buitenrecreatie. We versterken de identiteit door recreatie en toerisme te baseren op de kwaliteiten van ons gebied, zoals de rivier de Oude IJssel, het afwisselende landschap en de cultuurhistorie. Daarbij zoeken we de balans tussen economische ontwikkeling en de kwaliteit van het landschap, zodat het buitengebied vitaal en aantrekkelijk blijft.

Wij bevorderen lokaal de innovatie en samenwerkingskracht van de vrijetijdssector, via Stichting Achterhoek Toerisme (StAT, de regionale organisatie) en Stichting Toerisme en Recreatie Oude IJsselstreek (STROIJ de lokale organisatie). Deze zet zich in voor kennisdeling en arrangementontwikkeling en organiseert thematische netwerkbijeenkomsten voor de lokale ondernemers. Met de inzet van de Saxion Kennis- en Innovatiewerkplaats werken studenten samen met ondernemers kansrijke thema's voor arrangementen, producten en diensten verder uit.

Subdoel	In 2027 krijgen recreatieve en toeristische initiatieven op basis van het Uitnodigingskader recreatie & toerisme meer ruimte en gelegenheid tot ontwikkeling
Prestaties	• We zetten gedurende twee jaar extra capaciteit in voor de begeleiding van recreatieve initiatieven. • We beoordelen en begeleiden initiatieven volgens het Uitnodigingskader recreatie & toerisme. • We begeleiden initiatiefnemers vanaf de verkenningfase tot de ruimtelijke beoordeling.
Subdoel	In 2027 benutten we de recreatieve en economische kansen van de Oude IJssel beter, door uitvoering te geven aan de eerste fase van het ambitiedocument waterrecreatie.
Prestaties	• We onderzoeken de (on)mogelijkheden voor een passantenhaven en betere aanmeer- en opstapvoorzieningen langs de Oude IJssel. • We onderzoeken de financiële haalbaarheid, investeringskosten en uitvoeringsfasering van de voorgestelde maatregelen uit het ambitiedocument waterrecreatie. • We starten een marktconsultatie voor haven- en botenloods voorzieningen.
Subdoel	Een kwalitatief hoogwaardig, toekomstbestendig en samenhangend recreatief wandel- en fietsroutenetwerk realiseren en behouden.
Prestaties	• In 2027 brengen we de kwaliteit en samenhang van het wandel- en fietsroutenetwerk in beeld en stellen verbetermaatregelen op. • We werken de routes van de Moezeköttel uit tot één hoogwaardige kwaliteitsroute, die wordt opgenomen in het regionale routenetwerk van de Achterhoek. • We verbeteren de toegankelijkheid van de rolstoelroute Engbergen en zorgen voor een duidelijke bewegwijzering en promotie. • We verkennen nieuwe iconische beleefroutes bij onder andere de Vennebulten, het Aaltense Goor, het Zwarte Veen en de Halse Rug.

Monitoring:

- Het Uitnodigingskader recreatie en toerisme is door het college vastgesteld en ter informatie aangeboden aan de gemeenteraad.
- De eerste 15 ondernemers zijn met hulp van het uitnodigingskader verder op weg met hun initiatieven.
- We meten de voortgang aan de hand van het aantal uitgewerkte en gerealiseerde recreatieve initiatieven
- De businesscase passantenhaven is opgesteld.
- We consulteren de markt om te zoeken naar kansrijke recreatie initiatieven langs het water.
- We hebben een kaart met alle lokale en regionale wandel- en fietsnetwerken.

- De rolstoelroute Engbergen is verbeterd, en feestelijk heropend door de wethouder.
- De verkenning van de beleefroute is afgerond. We hebben duidelijkheid over de mogelijke realisatie hiervan.

3.5 Versterken de leefbaarheid door investeringen in sport en sportaccommodaties

Doelomschrijving

Sport en bewegen zorgen voor een gezonde, veerkrachtige, levendige en betrokken samenleving. We willen specifiek leefbaarheid, ontmoeting en sociale samenhang bevorderen omdat dit belangrijk is voor het welzijn van inwoners. Sportverenigingen en sportaccommodaties spelen daarin een belangrijke rol. Het zijn plekken waar inwoners elkaar ontmoeten, samen actief zijn en betrokken blijven bij hun dorp of wijk. Tegelijkertijd krijgen we te maken met vergrijzing en een dalend aantal jongeren. Daarom is het belangrijk om te investeren in een sportlandschap dat ook in de toekomst past bij de behoeften van onze inwoners. Ons doel is dat inwoners langer vitaal, gezond en betrokken blijven en dat de leefbaarheid in alle kernen wordt versterkt.

Termijn	Middellang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	wethouder Ankersmit
Taakveld	5.1 Sportbeleid en activering

Context

Landelijk zien we een toename van individuele sporten. Dat betekent dat er ook een (lichte) daling is van lidmaatschappen van sportverenigingen, en sportparticipatie in het algemeen. In onze gemeente zijn gemiddeld gezien wel meer mensen lid van een (sport)vereniging. We hebben daarnaast wel te maken met vergrijzing, ook onder de actief sportende inwoners. De vraag naar sportaanbod verandert langzaam naar meer senioren sport of aangepast sporten. Door technologische ontwikkelingen, zoals e-sports, en doordat mensen sport steeds meer zien als een dienst of beleving die moet passen bij hun wensen, gemak, tijd en ervaring, ontstaan er kansen voor nieuwe vormen van sport en bewegen. Een voorbeeld hiervan zijn vitality clubs (laagdrempelige lokale beweeggroepen die samen op een vaste openbare plek in de buitenlucht bewegen)

Voor de toekomst wordt de vraag relevant welke investeringen nodig zijn om sportvoorzieningen overeind te houden, ook in de kleinere kernen. Sportclustering op centrale plekken kan kostenefficiëntie opleveren, maar ten koste gaan van leefbaarheid. De ontwikkelingen rond de locatie van SV Wisch, de toekomst van sport- en ontmoetingspark IJsselweide en sportpark De Paasberg bieden daarbij kansen om sport, ontmoeting en maatschappelijke functies beter met elkaar te verbinden.

Om doelstellingen op langere termijn te halen stellen we een nieuw beleidskader sport en sportaccommodaties op, met een doorkijk naar 2050. Daarin kijken we naar de kwaliteit, toegankelijkheid, duurzaamheid en spreiding van sportvoorzieningen binnen de gemeente. Ook onderzoeken we welke investeringen nodig zijn voor onderhoud en verduurzaming van sportaccommodaties. We stimuleren samenwerking tussen verenigingen, een inclusief sportaanbod en het multifunctioneel gebruik van accommodaties. Daarnaast onderzoeken we hoe sportlocaties beter kunnen worden ingezet als plek voor ontmoeting en maatschappelijke activiteiten. Waar mogelijk ontwikkelen we sportparken verder tot locaties waar sport, gezondheid, ontmoeting, onderwijs en andere maatschappelijke functies samenkomen.

Ook bekijken we hoe subsidieregelingen kunnen bijdragen aan toekomstbestendige verenigingen.

Achterhoek in Beweging vervult namens de 10 Achterhoekse gemeenten een lobby- en belangenbehartigingsrol richting het Rijk en de Vereniging Sport en Gemeenten.

Subdoel	We zetten in op de kwaliteit, toegankelijkheid, duurzaamheid en spreiding van sportvoorzieningen binnen de gemeente.
Prestaties	• De gemeenteraad stelt een beleidskader sport en sportaccommodaties vast. • Per beleidsdoel uit dat beleidskader zijn prestatie-indicatoren en streefwaarden vastgesteld.
Subdoel	We ondersteunen en faciliteren lokale sport- en beweegactiviteiten voor jongeren en senioren.
Prestaties	We voeren specifieke activiteiten uit die bijdragen aan een gezonde leefstijl en het terugdringen van overgewicht onder jongeren. • We hebben schoolsporttoernooien ondersteund • We hebben uitvoering gegeven aan het stimuleringsprogramma “trainer voor de klas”. Hierbij verzorgen lokale sportaanbieders gastlessen of clinics tijdens en na schooltijd. • We hebben uitvoering gegeven aan Sjors Sportief: Basisschoolleerlingen kunnen hierdoor kennis maken met lokale sportverenigingen en sportaanbieders. • Er is na schooltijd sport of spel aangeboden op drie momenten per week • Er zijn 4 sportevenementen georganiseerd tijdens de schoolvakanties • We hebben ondersteuning geboden om de buitenspeeldag in de dorpen te kunnen laten plaatsvinden. • Kinderen hebben in alle plaatsen binnen Oude IJsselstreek gebruik kunnen maken van de mobiele pumptrack, met ondersteuning van de buurtsportcoach. We voeren specifieke activiteiten uit die senioren aanmoedigen lang fit en gezond te blijven en eenzaamheid tegengaan. • Er zijn verschillende beweeggroepen georganiseerd voor senioren zoals een wandelgroep, fietsgroep, jeu de boules-groep en beweegtuinen voor senioren • We hebben Max Vitaal uitgevoerd: Dit is een stimuleringsprogramma voor 55-plussers dat gratis of vrijblijvende sportieve en creatieve activiteiten aanbiedt en 55-plussers zo op een toegankelijke manier laat kennismaken met het complete sport- en cultuuraanbod in de gemeente. • We ondersteunen vitality clubs. Hiermee borgen we het sportaanbod voor senioren. We creëren daarmee meer sport- en beweegaanbod dat aansluit bij de behoefte van de doelgroep.
Subdoel	Sportpark IJsselweide ontwikkelt zich verder tot een toekomstbestendig sport- en ontmoetingspark met sterke samenwerking tussen (maatschappelijke) gebruikers.
Prestaties	• We ondersteunen de verenigingen op sportpark IJsselweide en stimuleren de samenwerking tussen verenigingen en andere partners. • We onderzoeken en benutten kansen voor gezamenlijk gebruik van accommodaties en voorzieningen. • We dragen bij aan de verdere ontwikkeling van het sport- en ontmoetingspark IJsselweide als centrale sport- en ontmoetingslocatie.
Subdoel	Er is een passende oplossing voor de huisvestingsvraag van SV Wisch en we werken aan een toekomstbestendig sportcluster in Terborg/Silvolde.

Prestaties	• We helpen SV Wisch bij het vinden van passende huisvesting voor de fusievereniging. • Voor de locatie van voorheen VV Terborg en het sportcluster in Terborg werken we scenario's uit voor toekomstig gebruik.
Subdoel	Het jaarlijkse sportfeest draagt bij aan het stimuleren van sport en bewegen, het versterken van verbindingen binnen de sportsector en het waarderen van sportprestaties.
Prestaties	• We organiseren het jaarlijkse sportfeest. • Sportverenigingen, sporters en maatschappelijke partners zijn actief betrokken bij het evenement. • Bijzondere sportprestaties van inwoners worden gewaardeerd en in het zonnetje gezet. • We zetten het evenement in om inwoners te inspireren tot een actieve leefstijl, door actieve communicatie.

Monitoring:

- Het beleidskader Sport en sportaccommodaties is vastgesteld.
- We rapporteren jaarlijks aan de gemeenteraad over de voortgang en behaalde resultaten.
- Het aantal deelnemers aan lokale sport- en beweegactiviteiten is met 5% toegenomen ten opzichte van 2026.
(Bron: Registraties van buurtsportcoaches / Sport-ID)
- Het percentage inwoners (18+) dat voldoet aan de beweegrichtlijnen stijgt van 46.3% (2024) naar 48%.
(Bron: RIVM/CBS-beweegcijfers)
- De toekomstscenario's voor de locatie van voorheen VV Terborg en het sportcluster in Terborg zijn voorgelegd aan de gemeenteraad.
- De aanpassingen aan de sporthal IJsselweide zijn gereed zodat deze geschikt is voor gebruik door meer maatschappelijke organisaties.
- We hebben verschillende acties op touw gezet om verenigingen en maatschappelijke organisaties te laten zien dat sportclustering voordelen biedt.
- Het sportfeest is georganiseerd en een aantal sporters is in het zonnetje gezet.

3.6 Versterken de leefbaarheid door investeringen in cultuur

Doelomschrijving

Kunst en cultuur zorgen voor een gezonde, veerkrachtige, levendige en betrokken samenleving. We willen specifiek leefbaarheid, ontmoeting en sociale samenhang bevorderen omdat dit belangrijk is voor het welzijn van onze inwoners. Het aanbod van kunst en cultuur speelt daarin een belangrijke rol. Het zijn middelen die bijdragen aan zingeving, vitaliteit, het leren van nieuwe vaardigheden, zelfvertrouwen, en die verbondenheid bevorderen. Dit leidt tot een positieve bijdrage aan de samenleving. Daarom is het belangrijk om te investeren in een cultuurlandschap/infrastructuur die nu en in de toekomst past bij de behoeften van onze inwoners. Ons doel is dat inwoners langer vitaal, geïnspireerd, nieuwsgierig en betrokken blijven en dat de leefbaarheid in alle kernen wordt versterkt.

Context

In onze gemeente zijn meer dan gemiddeld mensen lid van een vereniging. Betrokkenheid en sociale cohesie zijn een belangrijk onderdeel van de cultuur in onze kernen. Dat levert een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid van onze gemeenschappen. We willen dat alle inwoners van onze gemeente aan die samenleving mee kunnen blijven doen, geïnspireerd kunnen raken, zich kunnen ontwikkelen en kunnen opgroeien tot nieuwsgierige en tolerante wereldburgers. We willen ook dat onze inwoners (mentaal) gezond en gelukkig zijn en blijven en zich prettig voelen in hun woonomgeving. Kunst en cultuur zijn hiervoor essentieel en dragen bij aan de leefbaarheid, en gezondheid van mensen. Ze bevorderen een actief leven en versterken sociale verbindingen.

Recent onderzoek laat zien dat kunstactiviteiten een positief effect hebben op de mentale en fysieke gezondheid van ouderen. Deelnemers merken verbetering van stemming, voelen meer zelfvertrouwen en de sociale interactie verbetert enorm. Deelnemen aan kunst- en cultuuractiviteiten biedt ouderen zingeving, plezier en uitdaging in het dagelijks leven. En het kan problemen zoals eenzaamheid, verlies van sociale contacten en cognitieve achteruitgang vertragen, voorkomen en verzachten.

De ontwikkeling van talent bij jongeren is van groot belang voor zowel henzelf als de maatschappij. Het ontdekken en benutten van talenten kan jongeren helpen om zelfvertrouwen op te bouwen, doelen te stellen en succesvol te zijn in verschillende aspecten van hun leven. Door talentontwikkeling worden jongeren aangemoedigd om hun passies na te streven, nieuwe vaardigheden te leren en zichzelf te blijven uitdagen. Dit leidt tot persoonlijke groei, verbeterde prestaties op school of werk, en een positieve bijdrage aan de samenleving.

We richten ons daarom met name op deze twee doelgroepen in 2027: jong en oud.

Daarnaast willen we graag voldoen aan onze zorgplicht om de bibliotheek toegankelijk, aantrekkelijk en bereikbaar te houden voor inwoners. Op basis van de wijziging van de bibliotheekwet (Wet zorgplicht voor bibliotheken) krijgt de bibliotheek een steeds breder maatschappelijke functie. Ze ontwikkelt zich tot een buurschapshuis functie, ofwel een third place. Dit is een sociale plek buiten huis en werk waar mensen leren, ontdekken, ontspannen, elkaar ontmoeten en informele sociale interacties hebben.

Subdoel	Senioren en ouderen blijven mentaal en fysiek zo lang mogelijk gezond.
Prestaties	We creëren Kreggel & Kwiek, een doorlopend kunst & cultuurmenu voor ouderen.
Subdoel	Jongeren ontdekken en ontwikkelen hun talenten.
Prestaties	Er zijn open podia en workshops voor jongeren
Subdoel	Kunst en erfgoed behouden we en stellen we openbaar beschikbaar aan de samenleving. Het behoud en het ontsluiten van deze collecties is cruciaal voor het doorgeven van het verhaal en de geschiedenis aan toekomstige generaties.
Prestaties	We behouden en beheren onze kunst- en erfgoedcollecties én we maken deze collecties toegankelijk voor een breed publiek. De ijzercollectie van het Nederlands IJzermuseum (NIJM) maken we geschikt voor de toekomst. We werken hierin samen met relevante partners en partijen, zoals stichting het NIJM, erfgoedverenigingen, musea, de Stichting DRU Industriepark, Stichting Jan Toorop, de bibliotheek, het onderwijs, kunstenaars(collectieven) en Erfgoed Gelderland.
Subdoel	We vergroten de leefbaarheid, identiteit en culturele betrokkenheid in kernen door kunst in de openbare ruimte te stimuleren en lokaal talent te waarderen.
Prestaties	• We zetten kunstprojecten op waarbij bewoners zelf meebeslissen en meemaken. • We faciliteren StreetArt en Gevelkunst: we transformeren blinde gevels of minder aantrekkelijke plekken tot creatieve blikvangers. • We zoeken de samenwerking op met Liander om transformatorhuisjes onder leiding van een professioneel kunstenaar om te toveren tot pareltjes van de wijk. • We organiseren de Kunst en Cultuurprijs
Subdoel	We maken afspraken met de bibliotheek over hun maatschappelijke functie (beschikbaarheid en dienstverlening)
Prestaties	• In het meerjaren beleidsplan omschrijven wij de brede maatschappelijke rol van onze bibliotheek. Onze bibliotheekvestigingen moeten fysiek goed zijn ingericht op ontmoeting. Een toegankelijke en aantrekkelijke ruimte is een belangrijke voorwaarde voor de laagdrempeligheid van de voorzieningen. • We onderzoeken de mogelijkheden om een pilot 'ZelfBieb' in Oude IJsselstreek uit te voeren, waarmee de bibliotheek buiten reguliere uren onbemand toegankelijk wordt via een toegangspas. Hiermee versterken we de maatschappelijke functie van deze locatie als een laagdrempelige <i>'third place'</i>.

Monitoring:

- In 2027 bereiken we met het menu Kreggel & Kwiek minimaal 300 deelnemers, op 3 locaties in de gemeente. In nauwe samenwerking met onze verenigingen, buurthuizen, dorpscafés, de bibliotheek, andere ontmoetingsplekken in de gemeente en lokale en regionale professionele kunstenaars zoals Breekijzer. Hierbij zijn minimaal 3 lokale culturele verenigingen of stichtingen betrokken.
- Er heeft 2 keer een open podium plaats gevonden, in samenwerking met de DRU Cultuurfabriek en de talentmakelaars van de Achterhoek.
- We hebben een nauwe samenwerking met De Kunstbende Gelderland en Huntenpop.

- We bereiken 50 jongeren in 2027 met workshops en de open podia.
- 10 jongeren zijn doorgestroomd naar een bovenlokaal podium of presentatie plek.
- De afspraken met de muziekschool zijn vernieuwd, waarbij we aandacht hebben voor reeds bestaande faciliteiten bij de DRU.
- Er is een plan van aanpak opgesteld om onze kunstcollectie (inclusief onze kunst in de openbare ruimte) te ontsluiten.
- De ijzercollectie is compact en hanteerbaar gemaakt en vertelt het verhaal van ons ijzerverleden. De ijzercollectie wordt beheerd door een stichting of partij die een visie op de collectie heeft en in staat is de collectie met regelmaat te tonen aan publiek.
- We hebben een transformatorhuis-pilot uitgevoerd in samenwerking met Liander, een kunstenaar en inwoners in een woonwijk.
- Er is tenminste 1 StreetArt project afgerond
- De Kunst en Cultuurprijs is uitgereikt
- In 2027 is een meerjaren beleidsplan vastgesteld door de gemeenteraad.

3.7 Versterken de leefbaarheid door investeringen in onderwijs

Doelomschrijving

Onderwijshuisvesting en kansengelijkheid voor jongeren zorgen voor een gezonde, veerkrachtige, levendige en betrokken samenleving. We willen specifiek inzetten op leefbaarheid, ontmoeting en sociale samenhang omdat dit belangrijk is voor het welzijn van onze inwoners. Onderwijs en kansengelijkheid spelen daarin een belangrijke rol. De jeugd is immers de toekomst. Als kinderen en medewerkers zo goed mogelijk kunnen leren, spelen en werken in een passende onderwijshuisvesting wordt hierdoor de leefbaarheid in alle kernen versterkt. Daarom is het belangrijk om te investeren in inclusief, gelijkwaardig en thuisnabij onderwijs en kinderopvang. De huisvesting van het bewegingsonderwijs in binnensportaccommodaties hoort hier ook bij. Ons doel is te zorgen voor passende onderwijshuisvesting zodat onze (toekomstige) inwoners vitaal, kansrijk, en betrokken blijven en zo de leefbaarheid in alle kernen wordt versterkt.

Termijn	Lang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	wethouder Bennink
Taakveld	4.2 Onderwijshuisvesting

Context

Kinderopvang, basisonderwijs en voortgezet onderwijs bieden momenteel onderdak aan ongeveer 1300 kinderen in de opvang, 2500 leerlingen in het basisonderwijs en 1600 leerlingen in het voortgezet onderwijs.

Als gemeente willen we er zijn voor onze toekomstige generatie en hen zo veel mogelijk kansen geven. Goed onderwijs is essentieel voor de toekomst van de kinderen in onze gemeente. Goed onderwijs is inclusief, biedt alle kinderen gelijke kansen en is voor zo veel mogelijk kinderen dichtbij huis beschikbaar. Met goed onderwijs dringen we armoede en kansengelijkheid terug en leveren we een bijdrage aan een samenleving waarin iedereen mee kan doen.

Kinderen spelen en leren het beste in een gebouw dat daarvoor geschikt is qua omvang maar ook qua indeling, fysieke en sociale veiligheid en gezondheid. Passende huisvesting is een belangrijke randvoorwaarde om de kwaliteit van het onderwijs tot zijn recht te laten komen. Dit is een wettelijke taak en verantwoordelijkheid van de gemeente. Daarnaast zijn schoolgebouwen echte ontmoetingsplaatsen die deel uit maken van een breder aanbod van (maatschappelijke) voorzieningen. Hiermee dragen we bij aan de leefbaarheid in onze kernen.

Het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2023-2039 moet vernieuwd worden. We sluiten aan bij nieuwe wetgeving (verwacht in 2027) en andere landelijke en regionale ontwikkelingen (onder andere: nieuwe Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs). We onderzoeken de mogelijkheden om meer financiële continuïteit te kunnen bieden voor de plannen die we in het IHP 2027-2043 opnemen. We weten dat de helft van de huidige schoolgebouwen, met name in de kleine kernen, ouder is dan vijftig jaar. Ook moeten alle schoolgebouwen in 2050 energieneutraal zijn (Energie- en Klimaatakkoord). Deze gezamenlijke opgave voor nieuwbouw, renovatie, uitbreiding en verduurzaming van onze schoolgebouwen (en deels kinderopvang) maken we inzichtelijk in het nieuwe IHP. Hierin stellen we tevens de prioriteiten en uitvoeringsvolgorde vast zodat middelen gefaseerd en doelmatig worden ingezet. We monitoren het aantal leerlingen in het basis- en voortgezet onderwijs om onze locaties af te stemmen op het verwachte aantal leerlingen. We maken gebruik van prognoses.

Subdoel	We zorgen ervoor dat onze scholen de kwaliteit van onderwijs tot hun recht laten komen, en echte ontmoetingsplaatsen zijn.
Prestaties	• We herijken het Integraal Huisvestingsplan 2023-2039. • We stellen een actuele leerlingprognose op voor het basis- en voortgezet onderwijs voor alle schoollocaties.
Subdoel	We verbeteren de kwaliteit van onderwijshuisvesting in 3 kernen
Prestaties	• Silvolde: We slopen de oudbouw. Basisschool De Plakkenberg en de BSO (buitenschoolse opvang) zijn vanaf het nieuwe schooljaar 2026/2027 tijdelijk gehuisvest in de locatie Bluemers. • Ulft: Na het vaststellen van het ruimtelijk en financieel kader voor de nieuwbouw van integraal kindcentrum (IKC) Ulft in de gemeenteraad, treffen we de voorbereidingen voor de sloop van de basisschool De Woelwaters en de nieuwbouw van IKC Ulft. De voortgang is mede afhankelijk van het nog vast te stellen omgevingsplan Plan Wesenthorst. • Varsseveld: We ronden een haalbaarheidsonderzoek af naar huisvesting van met name IKC Groeituin in relatie tot IKC de Meeander (waarvoor we op dit moment de tijdelijke huisvesting financieren) en de woningbouwplannen in deze kern.
Subdoel	We versterken de leefbaarheid in twee van onze kleine kernen door te investeren in de aanwezige sportvoorzieningen. Op basis van het onderzoek naar de binnensportaccommodaties voor bewegingsonderwijs en sport en de gesprekken met de beheerstichtingen en schoolbestuur Essentius is het voornemen om bij te dragen aan de renovatie van de gymzaal in Etten (2027) en in Megchelen (2028). Waarbij de volgorde van renovatie mede afhankelijk is van de DUMAVA-subsidie (de subsidieregeling voor Duurzaam Maatschappelijk Vastgoed). De huisvesting van het bewegingsonderwijs, het stimuleren van sportbeoefening en versterken van de leefbaarheid van deze kleine kernen zijn drie belangrijke afwegingskaders voor het besluit over een gemeentelijke bijdrage. Ook met stichting Sportbelangen Breedenbroek zijn en blijven we in gesprek over mogelijke maatregelen voor de accommodatie daar.
Prestaties	• We dragen bij aan de renovatie van de gymzaal in Etten. (2027) • We werken een plan uit voor de renovatie van de gymzaal in Megchelen voor 2028 • We blijven in gesprek met stichting Sportbelangen Breedenbroek over eventuele renovatie.

Monitoring:

- Er is een vastgesteld IHP 2027-2043 en een Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs die aansluit bij de nieuwe wetgeving (afhankelijk van landelijke ontwikkeling).
- Een routekaart voor verduurzaming van de scholen richting 2050 is onderdeel van het IHP.

- Silvolde: Na besluitvorming in de gemeenteraad over IKC Silvolde is de opdracht voor de bouw gegund. Het Schoolgebouw De Plakkenberg en gymzaal is gesloopt en het terrein is bouwrijp. De leerlingen van de basisschool De Plakkenberg en de BSO Silvolde zijn tijdelijk gehuisvest in locatie Bluemers.
- Ulft: Na vaststelling van het omgevingsplan Plan Wesenthorst is de grond bouwrijp gemaakt voor IKC Ulft. Er is een concept - ontwerp van dit IKC
- Varsseveld: er is een afgerond haalbaarheidsonderzoek voor huisvesting van de basisscholen.
- De renovatie van de gymzaal in Etten is gestart.
- Er is een plan van aanpak voor de renovatie van de gymzaal in Megchelen
- Er is stichting Sportbelangen Breedenbroek duidelijkheid verschaft of en wanneer zij in aanmerking komen voor renovatie.

3.8 Versterken van de kansengelijkheid in het onderwijs voor jeugdigen

Doelomschrijving

Kansengelijkheid voor jeugdigen (0-18 jaar) zorgt voor een veerkrachtige, levendige en betrokken samenleving. We willen specifiek inzetten op leefbaarheid, ontmoeting en sociale samenhang omdat dit belangrijk is voor het welzijn van onze inwoners. Kansengelijkheid voor jeugdigen speelt daarin een belangrijke rol. Als alle jeugdigen mee kunnen doen aan onderwijs, sport en cultuur ontmoeten ze elkaar en wordt het onderlinge begrip en daarmee de verbondenheid vergroot. Wanneer elk kind de kans krijgt zijn of haar talenten te ontwikkelen, leidt dat tot beter opgeleide inwoners, jongeren die zich verantwoordelijk voelen voor hun buurt omdat ze vanaf het begin meetellen en kansen krijgen. Ook voorkomen we dat achterstanden zich van generatie op generatie opstapelen wat leidt tot stabielere aantrekkelijke wijken en dorpen. Ons doel is te zorgen voor kansengelijkheid voor onze jeugdigen waardoor ontwikkelmogelijkheden en zelfredzaamheid worden vergroot zodat onze (toekomstige) inwoners zelfredzaam, kansrijk, en betrokken blijven. En zo de leefbaarheid in alle kernen wordt versterkt. De jeugd is de toekomst.

Termijn	Lang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	wethouder Bennink
Taakveld	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie 6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen jeugd

Context

Landelijk is kansengelijkheid al jaren een belangrijk thema. Onderzoeken tonen aan dat de plek waar je opgroeit en je sociaaleconomische achtergrond in Nederland bepalend zijn voor je latere kansen. Daarom richt de Rijksoverheid zich via de Gelijke Kansen Alliantie op het verbeteren van de startpositie van leerlingen. Maar landelijke sturing is niet voldoende. Lokale gemeenten spelen een cruciale rol in het bereiken van kansengelijkheid. En dat doen we natuurlijk niet alleen. We werken al jaren intensief samen met onderwijsinstellingen, kinderopvangorganisaties, zorgpartijen en andere maatschappelijke partners. We werken op basis van een gedeelde visie samen via het LEA-overleg. (Lokaal Educatieve Agenda).

Binnen onze gemeente heeft 1 op de 8 jongeren te maken met jeugdzorg. Dat is voor het eerst sinds 2021 een lichte daling. Vooral het aantal basisscholieren met jeugdzorg is gedaald: van 595 in 2024 naar 570 in 2025. Hoewel er natuurlijk geen 1 op 1 verband is te leggen zien we het als bevestiging om door te gaan op de ingezette weg. We weten immers ook dat de complexiteit van de jeugdproblematiek groter wordt (mentale weerbaarheid, criminaliteit en druk op de jeugdhulp).

We maken in 2027 samen met het onderwijs, de kinderopvang, welzijn en zorgpartners één gezamenlijk plan voor gelijke kansen voor alle jeugdigen in onze gemeente. Daarbij hebben we specifiek aandacht voor:

1. Het versterken van de pedagogische basis.

Breder dan onderwijs kijken we naar iedereen om het kind heen: de ouders, school, sport en jongeren. Yunio geeft bijvoorbeeld aan dat de complexiteit van gezinnen in Oude IJsselstreek toeneemt en vooral de balans tussen draagkracht en draaglast van ouders onder druk staat. Het versterken van de eigen regie bij ouders werpt positieve vruchten af.

2. Inclusief onderwijs omdat we nieuwe wetgeving verwachten van het Rijk. Op basis van onderzoek concludeert het Rijk dat inclusief onderwijs een positief effect heeft op de cognitieve en sociaal emotionele ontwikkeling van kinderen met én zonder een beperking. Kinderen met extra ondersteuningsbehoeften die inclusief onderwijs volgen, krijgen bovendien meer kansen in hun schoolloopbaan en op de arbeidsmarkt.

3. Bevorderen van gelijke kansen in de enkele kernen in Terborg en Ulft, en voor nieuwkomers in het algemeen, omdat we daar achterstanden zien die we willen verminderen. Gelijke kansen bieden betekent soms een ongelijke behandeling. Daarom zetten we extra in op de kernen en doelgroepen waar we achterstanden constateren. Belangrijk onderdeel daarvan is de aandacht voor taal- en cultuurverschillen omdat deze in onze gemeente een blijvende uitdaging vormen.

Naast bovengenoemde inzet en specifieke aandacht gaan we ook door met de uitvoering van het reguliere onderwijskansenbeleid (zoals de inzet van voorschoolse educatie) en (preventief) jeugdbeleid (zoals de inzet van jongerenwerk).

Subdoel	Vanuit een brede kijk op de omgeving van het kind, versterken we (een deel van) de pedagogische basis om kinderen en gezinnen integraal te ondersteunen.
Prestaties	- Ouderconsulenten voortzetten op 6 scholen, in de kernen Silvolde, Gendringen, Ulft, Varsseveld en Terborg. - De menukaart voor scholen invoeren en evalueren. - Ouderbijeenkomsten organiseren en de positieve opvoedtraining van Buurtzorg jong uitbreiden.
Subdoel	We ontwikkelen een gezamenlijke visie op inclusief onderwijs, als onderdeel van de visie op gelijke kansen.
Prestaties	- Gezamenlijke visie inclusief onderwijs opstellen. - Begeleiding in Onderwijs (BIO) evalueren en indien nodig anders inzetten.
Subdoel	We zetten in op gelijke onderwijskansen in Terborg en Ulft, en bij de doelgroep nieuwkomers
Prestaties	We stellen een plan van aanpak op voor het bevorderen van gelijke onderwijskansen voor jeugdigen in Terborg en Ulft. De Rijke Schooldag maakt daar in ieder geval onderdeel van uit. We stellen een plan van aanpak op gericht op jonge nieuwkomers op. Hierbij is specifiek aandacht voor grotere culturele sensitiviteit bij professionals en een meer doelgroepgerichte aanpak.

Monitoring:

- We leveren een rapportage op inzake de pedagogische basis waarbij we vermelden hoe vaak:
 - de ouderconsulent is ingezet;
 - ouderbijeenkomsten zijn georganiseerd;
 - gezinnen gebruik hebben gemaakt van het programma positieve opvoedtraining en beschrijven we welke resultaten en successen we hiermee behalen.
- De LEA heeft de gezamenlijke visie vastgesteld en deze is ter kennisname aangeboden aan de gemeenteraad.
- Er is een plan van aanpak opgesteld voor Terborg en Ulft.

- De Rijke Schooldag heeft plaatsgevonden in Terborg en Ulft en er is een rapportage opgeleverd met de resultaten of successen. Er is onderzocht of de Rijke Schooldag ook op andere scholen kan worden uitgevoerd en hiervoor is een voorlopig advies opgesteld.

3.9 Uitvoering geven aan het Rijksbeleid en de regionale afspraken in het kader van vluchtelingen.

Doelomschrijving

Asielopvang is een grote maatschappelijke opgave die direct raakt aan veiligheid, huisvesting, draagvlak, zorg, onderwijs en lokale voorzieningen. Tegelijkertijd is asielopvang niet alleen een wettelijke verantwoordelijkheid, maar ook een morele plicht en vooral een menselijke opgave: mensen die vluchten voor oorlog, geweld of vervolging moeten bescherming kunnen vinden.

Als gemeente nemen we hierin onze verantwoordelijkheid. We bieden bescherming aan mensen die vluchten voor oorlog, geweld of vervolging, en doen dit met oog voor de draagkracht en leefbaarheid van onze inwoners en gemeenschappen.

Uitgangspunt daarbij is dat mensen zo snel mogelijk mee gaan doen in de samenleving, actief kunnen bijdragen aan de gemeenschap en van betekenis zijn voor hun burens en de gemeente. Zo bouwen we verder aan een gemeente waarin we gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen voor de uitdagingen van vandaag en morgen.

Context

Het kabinet heeft ervoor gekozen vast te houden aan de Spreidingswet. Ook regionaal is unaniem besloten om de eerder gemaakte afspraken uit 2023 voort te zetten. We werken hierin samen met 8 andere gemeenten om de opvang van vluchtelingen evenwichtig over de regio te verdelen. Iedere gemeente neemt daarin verantwoordelijkheid. In vervolg hierop heeft de gemeenteraad op 17 april 2025 het Koersdocument huisvesting vluchtelingen vastgesteld dat richtinggevend is voor verdere uitwerking. Voor Oude IJsselstreek betekent dit dat wordt gezocht naar één grotere opvanglocatie buiten de kernen voor maximaal 448 mensen: 368 asielzoekers en 66 statushouders, voor een periode van maximaal 30 jaar. Daarnaast blijft de gemeente verantwoordelijk voor de jaarlijkse taakstelling voor statushouders en voor de opvang van Oekraïense ontheemden.

Naast fysieke bescherming vraagt asielopvang natuurlijk ook om ondersteuning waar dat nodig is, zodat mensen zelfredzaam worden en, wanneer zij mogen blijven, volwaardig en actief kunnen deelnemen en bijdragen aan de samenleving. Iedere inwoner draagt verantwoordelijkheid voor zichzelf en zijn naasten, en draagt waar mogelijk bij aan de mensen en de samenleving om zich heen. En als dat niet meer kan, moet iedereen toegang hebben tot voorzieningen. Het is daarom belangrijk bij de uitvoering van het beleid oog te blijven houden voor de dialoog met zowel inwoners als vluchtelingen.

We bieden vluchtelingen daarom sobere maar passende opvang of woonruimte, inburgering (taal en integratie) en begeleiding naar werk aan. Het is een gezamenlijke taak om aan wetgeving te voldoen en voorzieningen zoals onderwijs, zorg, Wmo, jeugdhulpverlening, werk en woningen toegankelijk te houden voor iedereen: oude en nieuwe inwoners. We zien hierbij dan ook nadrukkelijk niet alleen plichten maar ook kansen.

Daarnaast kan het Europese migratiepact gevolgen hebben voor landelijke wetgeving en lokaal beleid. Zodra hierover meer duidelijkheid is, beoordelen we wat dit betekent voor de uitvoering.

Uitvoering 2027

Subdoel	De taakstellingen voor opvang van Oekraïense ontheemden en statushouders zijn behaald. Voor de taakstelling voor opvang van asiel is er zicht op realisatie.
Prestaties	• We verbouwen de locaties die eigendom zijn van de gemeente en die daarvoor in aanmerking komen zodat ze zo geschikt mogelijk zijn voor meer definitieve huisvesting van Oekraïners en statushouders. • Voor de statushouders onderzoeken we de mogelijkheden om de huidige huisvesting zo in te richten dat deze past bij de beleidswijzigingen die het Rijk voor vluchtelingen heeft geïntroduceerd. Daarvoor werken we nauw samen met de woningcorporatie. • We maken afspraken met Nidos (voogdijorganisatie voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's die hier asiel aanvragen) over de huisvesting van (minderjarige) asielzoekers. In het kader van het Asielzoekersdorp (AZD) organiseren we transparante en tijdige informatievoorziening naar alle betrokkenen.
Subdoel	We begeleiden nieuwe inwoners die als vluchtelingen naar de gemeente zijn gekomen op een manier die past bij deze doelgroep. Daarbij werken we toe naar zelfstandigheid en zelfredzaamheid.
Prestaties	• We faciliteren meer contact tussen inwoners en nieuwkomers door subsidie te verlenen aan projecten als buddy to buddy. • We verzorgen preventieve ouderschapsbegeleiding voor gezinnen die herenigd worden met een referent die als minderjarige vluchteling in de gemeente is gehuisvest. • We richten de maatschappelijke begeleiding zo in dat deze aansluit op de terreinen waarop ondersteuning nodig is.

Monitoring:

- De locaties Wegwijzer en Knienbult zijn verbouwd en hernieuwd in gebruik genomen voor opvang van Oekraïense vluchtelingen.
- We hebben een plan van aanpak opgesteld voor de noodzakelijke aanpassingen aan de opvang, zowel voor de doelgroep Statushouders als Oekraïners.
- We hebben een informatiebijeenkomst met de gemeenteraad georganiseerd over het AZD. Onderdeel daarvan is in ieder geval de bestuursovereenkomst tussen COA en onze gemeente.
- Er is een keuze gemaakt over de locatie Middelgraaf en de Wesenthorst.
- Alle nieuwkomende kinderen volgen een vorm van onderwijs.
- Alle nieuwkomers hebben betaald werk, vrijwilligerswerk of nemen op een andere manier actief deel aan de samenleving.

3.10 Bouwen aan een sterke en innovatieve economie als basis voor een toekomstbestendige regio

Doelomschrijving

We werken vanuit een proactieve en verbindende rol samen met regionale, provinciale, landelijke en grensoverschrijdende partners aan maatschappelijke opgaven die de gemeentegrenzen overstijgen. Regionale samenwerking is daarbij geen doel, maar een essentieel middel om vooral de economische kracht van de Achterhoek en Oude IJsselstreek te behouden en verder te versterken. Een sterke regionale economie vormt in onze ogen de basis voor brede welvaart en maakt het mogelijk om te investeren in voldoende woningen, aantrekkelijke voorzieningen, een goed vestigingsklimaat en een toekomstbestendige leefomgeving. Door opgaven gezamenlijk en vanuit verschillende rollen en verantwoordelijkheden op te pakken, vergroten we onze uitvoeringskracht en kunnen we onze ambities realiseren.

Termijn:	Lang
Primair SDG doel:	
Secundaire SDG doelen:	
Portefeuillehouder(s)	burgemeester Werger
Taakveld	3.1

Context

Wij nemen binnen de regionale samenwerking een proactieve en initiërende rol. Wij verbinden partijen, agenderen gezamenlijke opgaven en nemen, waar dat meerwaarde biedt, initiatief om samenwerking te versterken en resultaten te realiseren. Regionale samenwerking stelt ons in staat om onze lokale economische kracht verder te ontwikkelen en maatschappelijke opgaven effectiever aan te pakken. We kijken daarbij steeds naar de meest passende wijze van realisatie. Ook hoeft niet iedere ontwikkeling, voorziening of investering binnen de gemeentegrenzen plaats te vinden. Juist door regionaal af te stemmen, elkaar aan te vullen en gebruik te maken van elkaars kwaliteiten, versterken we de economische positie van de Achterhoek en daarmee ook van de gemeente.

Daarnaast zetten wij in op een krachtige belangenbehartiging richting provincie, Rijk en Europa. Door een gezamenlijke lobby en een sterk netwerk vergroten we de kansen op passende regelgeving, financiering en investeringen die bijdragen aan onze opgaven.

Conform het coalitieprogramma investeren wij daarnaast in een verkenning van een strategische samenwerking met de gemeente Doetinchem. Daarbij brengen wij gezamenlijke opgaven in beeld en onderzoeken wij waar samenwerking kan bijdragen aan het versterken van zowel onze lokale als regionale ambities.

Ook benutten wij de kansen die de grensoverschrijdende samenwerking met onze Duitse partners en beide Euregio's biedt. Deze samenwerking is geen doel op zich, maar een middel om gezamenlijk economische, ruimtelijke en maatschappelijke opgaven aan te pakken en daarmee de economische ontwikkeling in onze gemeente en de regio te versterken.

Uitvoering 2027

Subdoel	Een krachtige 8RHK Ambassadeurs als basis voor een sterke en innovatieve economie Via het samenwerkingsverband 8RHK Ambassadeurs investeren we in een economisch sterke Achterhoek, waarin regionale samenwerking bijdraagt aan het behoud en de versterking van het ondernemingsklimaat, de arbeidsmarkt en het vestigingsklimaat. Vanuit een sterke economische basis werken wij aan brede welvaart, voldoende woningen, een aantrekkelijk voorzieningenniveau, goede bereikbaarheid en een toekomstbestendige leefomgeving.
Prestaties	• Actief deelnemen aan de bestuurlijke en ambtelijke samenwerking binnen 8RHK Ambassadeurs. • Bijdragen aan de verdere uitwerking en uitvoering van de Achterhoek Visie 2050 en de doorontwikkeling van de governance. • Actief bijdragen aan de 3 regionale ontwikkellijnen (economie, leefbaarheid en ruimte) en de bijbehorende uitvoeringsprogramma's. • Gemeentelijke projecten en programma's verbinden aan regionale en provinciale programma's en investeringsagenda's waar dit meerwaarde oplevert. • Bijdragen aan de gezamenlijke regionale lobby en public affairs.
Subdoel	Een krachtige positie van Oude IJsselstreek in regionale en (inter)nationale netwerken Het versterken van de positie van Oude IJsselstreek binnen regionale, provinciale, landelijke en Europese netwerken, zodat de belangen van onze gemeente optimaal worden vertegenwoordigd en kansen voor inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties maximaal worden benut.
Prestaties	1. Uitvoering geven aan de gemeentelijke public affairs- en lobbystrategie. 2. Onderhouden en versterken van bestuurlijke en ambtelijke netwerken, waaronder de VNG, M50 en 8RHK Ambassadeurs. 3. Oude IJsselstreek actief positioneren bij regionale, landelijke en Europese ontwikkelingen. 4. Benutten van subsidiemogelijkheden en investeringsprogramma's vanuit provincie, Rijk en Europa.
Subdoel	Strategische samenwerking voor gezamenlijke maatschappelijke opgaven Het verkennen en versterken van strategische samenwerkingen die bijdragen aan de realisatie van lokale en regionale ambities. Daarbij benutten wij de kansen die samenwerking met buurgemeenten, Duitse partners en de Euregio's biedt om de economische kracht van de regio te versterken en gezamenlijke maatschappelijke en ruimtelijke opgaven aan te pakken.
Prestaties	1. De strategische samenwerking met de gemeente Doetinchem verkennen door gezamenlijke opgaven in beeld te brengen en te onderzoeken waar samenwerking meerwaarde biedt voor de lokale en regionale ambities, waaronder de Achterhoekse verstedelijingsstrategie. 2. Deelnemen aan beide Euregio's en grensoverschrijdende samenwerkingsprojecten die bijdragen aan onze gemeentelijke opgaven.

Monitoring

Wij monitoren de voortgang van de regionale samenwerking via de gemeentelijke planning- en controlcyclus en de verantwoordingsinformatie van 8RHK Ambassadeurs. Daarbij beoordelen wij niet alleen de voortgang van activiteiten, maar vooral de versterking van de economische kracht van de Achterhoek en Oude IJsselstreek.

Specifiek monitoren wij:

1. de voortgang van de Achterhoek Visie 2050 en de bijbehorende ontwikkellijnen;

2. de bijdrage van regionale samenwerking aan de economische ontwikkeling van onze gemeente en de Achterhoek;
3. de resultaten van regionale programma's en projecten;
4. de mate waarin externe financiering en investeringen zijn aangetrokken;
5. de ontwikkeling van strategische samenwerkingen en de positie van Oude IJsselstreek binnen regionale en grensoverschrijdende netwerken.

Op basis van deze inzichten beoordelen wij jaarlijks in hoeverre onze inzet bijdraagt aan de doelstellingen uit het coalitieprogramma en de regionale visie 2050. Waar nodig stellen wij onze inzet en prioriteiten bij.

Raadsplanning

Onderwerp	Kwartaal	Horend bij doel
Kennisnemen van de economische uitvoeringsagenda	Q1	3.1 Versterken economische positie door investeringen in innovatiekracht en 3.2 Versterken economische positie door investeringen in de Arbeidsmarkt
Vaststellen locatiekeuze bedrijventerrein lokaal	Q2	3.3 Versterken economische positie door investeringen in bedrijventerreinen
Vaststellen locatiekeuze bedrijventerrein regionaal	Afhankelijk van partners	3.3 Versterken economische positie door investeringen in bedrijventerreinen
Kennisnamen van uitnodigingskader recreatie en toerisme	Q1	3.4 Versterken economische positie door investeringen in de vrijetijdseconomie
Vaststellen beleidskader sport en sportaccommodaties	Q2	3.5 Versterken de leefbaarheid door investeringen in Sport en Sportaccommodaties
Besluiten over toekomstscenario's sportcluster Terborg	Q3	3.5 Versterken de leefbaarheid door investeringen in Sport en Sportaccommodaties
Vaststellen Meerjarenbeleidsplan Bibliotheek	Q2	3.6 Versterken de leefbaarheid door investeringen in Cultuur
Vaststellen Herijking Integraal Huisvestingsplan 2023-2039 + routekaart	Q4	3.7 Versterken de leefbaarheid door investeringen in Onderwijs
Vaststellen Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs	Q4	3.7 Versterken de leefbaarheid door investeringen in Onderwijs
Vaststellen budget IKC Silvolde	Q3	3.7 Versterken de leefbaarheid door investeringen in Onderwijs
Kennis nemen van de visie Gelijke Kansen	Q3	3.8 Versterken de kansengelijkheid in het onderwijs voor onze jeugdigen
Kennis nemen van resultaten van inzet op versterking van kansengelijkheid/ pedagogische basis	Q3	3.8 Versterken de kansengelijkheid in het onderwijs voor onze jeugdigen
Kennis nemen van voortgang van het proces rondom het AZD	Afhankelijk van partners	3.9 Uitvoering geven aan het Rijksbeleid en de regionale afspraken in het kader van vluchtelingen.

Wat kost het?

Programma 3 (x 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten					
Bestaand beleid	7.238	10.541	10.754	11.807	11.795
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	200	184	200	200
Autonome ontwikkelingen	-	3-	204	181	151
Totaal lasten	7.238	10.737	11.142	12.187	12.146
Baten					
Bestaand beleid	1.249	1.730	1.730	1.730	1.730
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	-	-	-	-
Autonome ontwikkelingen	-	136	136	136	136
Totaal baten	1.249	1.866	1.866	1.866	1.866
Totaal programma 3	5.989-	8.871-	9.276-	10.321-	10.280-
inclusief:					
Afschrijvingen/Rente	1.447	1.529	1.907	2.946	2.917
Verdeling interne kosten	1.514	676	681	661	649
Totaal	2.961	2.205	2.588	3.607	3.566

Beleidsmatige ontwikkelingen.

De beleidsmatige ontwikkelingen worden toegelicht in het hoofdstuk nieuw beleid.

Autonome ontwikkelingen.

Lasten autonoom	afwijking	toelichting
Indexering diverse budgetten	-139.695 N	Loon en prijsindexatie diverse budgetten. In programma 3 gaat het voornamelijk om gemeenschappelijke regeling van de regio Achterhoek en Stichting Achterhoek Toerisme.
Kapitaallasten	363.630 V	Kapitaallasten geven een voordeel, dit betreft met name een rentevoordeel.
Onderwijsachterstandenbeleid	-130.509 N	Spuk Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) voorlopige toekenningsbeschikking. Budgetneutrale mutatie.
Combinatiefuncties	-60.000 N	De Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC) biedt ondersteuning voor de inzet van buurtsport- en cultuurcoaches. De regeling wordt gezamenlijk gefinancierd door het Rijk en de gemeente. Het Rijk heeft de Rijksbijdrage verlaagd. Lokaal zijn langjarige afspraken gemaakt over de inzet van buurtsport- en cultuurcoaches. De hogere kosten zijn bestemd om te blijven werken aan een hogere sport- en beweegdeelname, een gezonde leefstijl en het vergroten van maatschappelijke participatie van inwoners.
Sport	35.000 V	In 2026 is de Ronde van de Achterhoek georganiseerd. De geplande organisatie van de Simac Ladies Tour in 2027 is hierdoor komen te vervallen.
Informatiepunten Digitale Overheid (IDO)	-40.461 N	De Spuk Informatiepunten Digitale Overheid (IDO) is vervallen en toegevoegd aan de Algemene Uitkering. Deze middelen worden structureel toegevoegd aan de subsidie voor de bibliotheek voor instandhouding van de informatiepunten.
Kleine bedragen	-8.004 N	Kleine afwijkingen
	19.961 V	
Baten autonoom	afwijking	toelichting
Onderwijsachterstandenbeleid	130.509 V	Spuk Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) voorlopige toekenningsbeschikking. Budgetneutrale mutatie.
Kleine bedragen	5.276 V	Kleine afwijkingen
	135.785 V	

Wat zijn onze reguliere taken in dit programma.

Overzicht baten en lasten per taakveld (x 1.000) Programma 3	2027	
	lasten	baten
0.10 Mutaties reserves	17	1
<i>Storting en onttrekkingen aan algemene - en bestemmingsreserves.</i>		
5.1 Sportbeleid en activering	699	-
<i>Ondersteunen en stimuleren van recreatieve sportbeoefening. Oa subsidies sportverenigingen, Achterhoek in beweging en buurtsportcoaches.</i>		
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	2.405	481
<i>Activiteiten ter bevordering van beeldende kunst, muziek, dans en toneel. Oa. Culturele subsidies oa Dru en bijdrage muziekschool.</i>		
5.6 Media	1.210	-
<i>Bibliotheken, Regionaal Media Centrum.</i>		
3.1 Economische ontwikkeling	813	-
<i>Algemeen beleid ter versterking van de economische bedrijvigheid. Regionale samenwerking Regio Achterhoek.</i>		
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	80	25
<i>Ondernemerscentrum en markten.</i>		
3.4 Economische promotie	640	150
<i>Reclamebelasting, promotie toerisme en arbeidsmarktinitiatieven</i>		
4.1 Openbaar basisonderwijs	277	-
<i>Materiële instandhouding en gebruiksvergoeding gymlokalen / sporthallen.</i>		
4.2 Onderwijshuisvesting	1.732	70
<i>Nieuwbouw, aanpassing en uitbreiding schoolgebouwen.</i>		
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.863	1.140
<i>Onderwijsbeleid, uitvoering onderwijsachterstanden, leerlingenvervoer, peuterspeelzalen, stimulering schooldeelname.</i>		
Totaal Programma 3	10.737	1.867

Programma 4: De dienstverlenende gemeente

Inleiding

De dienstverlening van onze gemeente draait om nabijheid, maatwerk en toegankelijkheid. Of het nu gaat om het aanvragen van een paspoort of vergunning of het melden van een verloren voorwerp, wij staan klaar om onze inwoners en de organisaties in onze gemeente te helpen via verschillende kanalen: telefonisch, aan de balie, via de website, sociale media of tijdens een overleg. Wij willen dat iedereen zich gehoord, gezien en welkom voelt, ongeacht de manier waarop contact met ons wordt opgenomen.

Op basis van onze Visie op Dienstverlening hebben we de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in verbetering. We hebben al veel bereikt, maar maatschappelijke en technologische veranderingen vragen om voortdurende aanpassingen. Denk aan hybride werken, de impact van geopolitieke ontwikkelingen en de opkomst van technologieën zoals Artificial Intelligence (AI). Daarnaast verandert de behoefte van onze inwoners en willen we onze dienstverlening nog beter laten aansluiten bij hun leefwereld. Dit vraagt om een positieve en flexibele aanpak, waarbij we doen wat nodig is vanuit het perspectief van de ander.

Maatschappelijke weerbaarheid en veiligheid

Naast onze focus op dienstverlening speelt maatschappelijke veiligheid een steeds grotere rol. De Rijksoverheid heeft de campagne 'Denk vooruit' gelanceerd om de maatschappelijke weerbaarheid van inwoners te versterken. Ook wij als gemeente dragen hieraan bij door lokaal noodsteunpunten te organiseren en kwetsbare groepen te ondersteunen, zoals ouderen en mensen met een kwetsbare gezondheid. Dit vraagt om een integrale aanpak, waarbij we samenwerken met inwoners, vrijwilligersorganisaties, woningcorporaties, veiligheidsregio's en bedrijven.

Daarnaast zetten we ons in voor het beschermen van onze inwoners en bedrijven in onveilige situaties. Dit vraagt van ons ook een effectieve inzet voor toezicht en handhaving. We geven specifieke aandacht aan thema's zoals ondermijning, zodat we als lokale overheid adequaat kunnen handelen en bijdragen aan een veilige en rechtvaardige samenleving.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

4.1 Versterken van bereikbaarheid en persoonlijke dienstverlening

Doelomschrijving

We willen een sterke publieke dienst zijn, die toegankelijk is voor iedereen, waarbij vertrouwen in de gemeente essentieel is. Het optimaliseren (doorontwikkelen) van onze dienstverlening draagt bij aan het toegankelijk maken en het opbouwen van vertrouwen in onze gemeente als overheidsorgaan. Wanneer onze dienstverlening optimaal is ingericht sluiten we aan bij de behoefte van de samenleving als het gaat om de toegang tot de gemeente die eerlijk, begripvol en benaderbaar is.

Termijn	Middellang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	-
Portefeuillehouder(s)	burgemeester Werger
Taakveld	0.8 Overige baten en lasten

Context

De samenleving verwacht een toegankelijke en eenvoudig benaderbare overheid. Mensen hebben enerzijds behoefte aan fysiek contact, maar een steeds groter wordende groep wil ook graag via de digitale weg contact hebben met de gemeente op een door hem of haar gekozen tijdstip. We willen aansluiten op deze behoefte en zetten daarom in op het doorontwikkelen van onze dienstverlening zowel digitaal als analoog. We willen daarmee onze bereikbaarheid vergroten.

Continuïteit en kwaliteit van onze dienstverlening is daarbij een belangrijk aandachtspunt. Tegelijkertijd komt er steeds meer wetgeving die van invloed is op onze dienstverlening. Ook de vragen die onze inwoners hebben worden complexer. Dat betekent dat onze persoonlijke dienstverlening de komende jaren aan veranderingen onderhevig is. De basis van onze digitale dienstverlening is goed ingericht en wordt positief ervaren. Tevens zien we kansen om deze verder te verbeteren, met speciale aandacht voor toegankelijkheid voor minder digitaal vaardige inwoners en het bieden van alternatieven voor fysiek contact. We willen daar zorgvuldig uitvoering aan geven zodat inwoners blijvend kunnen rekenen op de continuïteit en kwaliteit van onze dienstverlening.

Naast de focus op inwoners willen wij ook ondernemers en in dat verlengde ook verenigingen en stichtingen van eenzelfde efficiënte en persoonlijke dienstverlening voorzien.

Uitvoering in 2027

Subdoel	Verkiezingen 2027 organiseren In 2027 organiseert de gemeente de verkiezingen voor de Provinciale Staten en de Waterschappen. Doel is het organiseren van een betrouwbaar, toegankelijk en transparant verkiezingsproces, waarbij iedere kiesgerechtigde zijn of haar stem op een veilige en laagdrempelige manier kan uitbrengen, zoals bij elke verkiezingen. De organisatie is erop gericht om de verkiezingen zorgvuldig, rechtmatig en foutloos te laten verlopen.
Prestaties	Het organiseren van verkiezingen vraagt om een goede voorbereiding, voldoende en deskundige bemensing, duidelijke communicatie richting inwoners en een efficiënte samenwerking binnen de organisatie en met externe partners. De organisatie van verkiezingen vraagt iedere verkiezing opnieuw een aanzienlijke inzet van de gemeentelijke organisatie. Naast de verkiezingsleider, die verantwoordelijk is voor de coördinatie en voorbereiding, leveren veel collega's vanuit verschillende teams een bijdrage naast hun reguliere werkzaamheden. Daarnaast speelt de inzet van inwoners een cruciale rol in het verkiezingsproces. Zij vervullen belangrijke taken op de verkiezingsdag, zoals het bemensen van stembureaus en het ondersteunen bij het telproces. Deze betrokkenheid van inwoners is van groot belang voor een goed verloop van de verkiezingen en draagt bij aan de democratische waarden van onze gemeente. Om zowel de verkiezingsorganisatie als de reguliere dienstverlening goed te laten verlopen, maken we tijdig afspraken met de betrokken teamleiders over de benodigde inzet en capaciteitsverdeling. Hiermee wordt de werkdruk beheersbaar gehouden en wordt geborgd dat zowel het verkiezingsproces als de dagelijkse dienstverlening op kwalitatief hoog niveau blijven.
Subdoel	Verbeteren van de dienstverlening door de implementatie van een klantcontactsysteem
Prestaties	Om de dienstverlening verder te verbeteren, implementeren we een klantcontactsysteem (KCS). Dit systeem biedt medewerkers direct toegang tot relevante informatie tijdens klantcontacten. Zo wordt inzichtelijk waarover eerder contact is geweest, welke acties zijn ondernomen, en welke medewerker de inwoner heeft geholpen. Daarnaast biedt het KCS de mogelijkheid informatie over gemeentelijke producten en diensten snel en eenvoudig op te halen. Dit draagt bij aan een efficiënte en correcte afhandeling van vragen. En dit voorkomt dat inwoners hun verhaal meerdere keren moeten vertellen, bevordert een snelle en correcte afhandeling van vragen, en draagt bij aan een persoonlijke en consistente dienstverlening. Bovendien versterkt het systeem de samenwerking tussen teams en levert het waardevolle managementinformatie op om de kwaliteit van de dienstverlening verder te verbeteren.

Monitoring:

1. Verkiezingen 2027

De voortgang van de verkiezingsorganisatie wordt bewaakt aan de hand van de planning, de wettelijke termijnen en de beschikbare capaciteit. In 2027 vallen de kosten van de verkiezingen hoger uit omdat twee verkiezingen tegelijk plaatsvinden: voor de Provinciale Staten en de Waterschappen. Dit zorgt voor meer drukwerk en vraagt om meer personele inzet, met name om het telproces goed te ondersteunen. Na afloop worden de verkiezingen geëvalueerd, waarbij aandacht is voor het verloop, eventuele verbeterpunten en de voorbereiding op toekomstige verkiezingen.

2. Verbeteren van de dienstverlening door de implementatie van een klantcontactsysteem

De implementatie en het gebruik van het klantcontactsysteem monitoren we op planning, gebruik en de bijdrage aan een efficiënte en kwalitatief goede dienstverlening. De ervaringen van medewerkers en inwoners benutten we om de dienstverlening verder te optimaliseren.

4.2 Weerbaarheid

Doelomschrijving

We streven naar een weerbare en veerkrachtige samenleving die effectief kan reageren op complexe veiligheidsrisico's zoals internationale spanningen, technologische ontwikkelingen en klimaatverandering. Samen met inwoners, ondernemers en samenwerkingspartners werken we proactief aan het vergroten van weerbaarheid tegen criminaliteit, maatschappelijke kwetsbaarheden en digitale dreigingen. Door bewustwording, preventie en gerichte interventies versterken we onze samenleving en gemeentelijke organisatie, en dragen we bij aan een veilige en duurzame leefomgeving.

Termijn	Middellang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	-
Portefeuillehouder(s)	burgemeester Werger
Taakveld	1.2 Openbare orde en veiligheid

Context

We zetten de komende jaren in op het versterken van weerbaarheid en veerkracht op diverse terreinen, waaronder cyberveiligheid, georganiseerde criminaliteit, rampen en crises, integriteit en maatschappelijke ondersteuning. Dit vraagt om een robuuste aanpak waarbij bewustwording, handelingsperspectief en samenwerking centraal staan. Door inwoners, ondernemers en de gemeentelijke organisatie te ondersteunen in het herkennen en voorkomen van risico's, nemen we de voedingsbodem voor criminaliteit weg en verbeteren we de digitale weerbaarheid.

Daarnaast bereiden we ons voor op langdurige crises en verstoringen, waarbij de continuïteit van vitale diensten en het bestuur gewaarborgd blijft. Onze inzet sluit aan bij het Gelders Akkoord^[1], bestuursafspraken VNOG^[2] en landelijke richtlijnen zoals de Wet Bibob^[3] en het Damocles beleid^[4].

^[1] https:// gelderland.stateninformatie.nl/document/16367144/1/1_iPDF_HetGeldersAkkoord-versie+20250703?connection_type=16&connection_id=1078760

^[2] <https://www.vnog.nl/sites/default/files/2025-11/12.%20Definitieve%20vaststelling%20bestuursafspraken%20weerbaarheid%20VNOG.pdf>

^[3] <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR746592/1>

^[4] [Uitvoeringsnota Drugsbeleid 2025 Gemeente Oude IJsselstreek | Lokale wet- en regelgeving](#)

Uitvoering in 2027

Subdoel	Digitale weerbaarheid Inwoners, ondernemers en de gemeentelijke organisatie beschikken over voldoende kennis en vaardigheden om cybercriminaliteit te herkennen, voorkomen en hierop te handelen. <i>Zie ook: programma 5, doel 5.2</i>
Prestaties	We organiseren bewustwordings- en informatiebijeenkomsten over digitale veiligheid
Subdoel	De samenleving is voorbereid op mogelijke crises en verstoringen. We versterken de continuïteit van de organisatie en de weerbaarheid van de samenleving, zodat inwoners, ondernemers en vitale voorzieningen voorbereid zijn op langdurige crises en verstoringen.
Prestaties	• Bedrijfscontinuïteit: vaststellen en structureel verankeren van het bedrijfscontinuïteitsmanagementplan (BCM) in de reguliere bedrijfsvoering, inclusief oefeningen en actualisaties. • Crisissteunpunten: inrichten van noodsteunpunten op basis van lessen uit regionale en lokale pilots en landelijke evaluaties. • Vitale voorzieningen: uitvoeren van prioritaire maatregelen op basis van de risicoanalyse vitale voorzieningen en maken van crisisbestendige afspraken met interne en externe partners. • Samenredzaamheid: brede uitrol van het Noabernoodplan-concept naar alle dorpen en kernen, inclusief een gemeentebrede toolkit voor samenredzaamheid. • Democratische processen: borgen van democratische processen en continuïteit van publieke gezondheidszorg, Wmo- en jeugdtaken tijdens langdurige crises door samenwerking met partners zoals de GGD.

Subdoel	Brede weerbaarheid tegen criminaliteit. Het vergroten van de bewustwording en weerbaarheid van inwoners en medewerkers tegen traditionele, hybride en nieuwe vormen van criminaliteit, zodat zij signalen herkennen en zichzelf en hun omgeving effectief kunnen beschermen.
Prestaties	• Preventiecampagnes: voeren van preventiecampagnes gericht op woninginbraken, babbeltucs en online oplichting. • Actieve informatievoorziening: informeren van inwoners over actuele veiligheidsrisico's via gemeentelijke communicatiekanalen. Daarbij delen we praktische adviezen om slachtofferschap te voorkomen. • Meldingsbereidheid: stimuleren van meldingsbereidheid bij verdachte situaties. • Uitbreiding samenwerking: versterken van de samenwerking met politie, Openbaar Ministerie, handhaving en ketenpartners. • Voorlichting intern: organiseren van voorlichtingen voor medewerkers van de gemeentelijke organisatie.

Monitoring

- Vergelijken van de resultaten van de tweede veiligheidsmonitor met de eerste monitor om trends en veranderingen in veiligheid en veiligheidsbeleving te analyseren.
- Gebruik maken van incidentenregistraties van de politie.
- Gebruik van de monitorresultaten om het beleid en de acties op het gebied van openbare orde en veiligheid verder te verfijnen.

4.3 Ondernijning

Doelomschrijving

We werken aan het versterken van de weerbaarheid, het voorkomen van georganiseerde criminaliteit en het verstoren van criminele netwerken. Door een krachtige aanpak maken we de gemeente minder aantrekkelijk voor criminele activiteiten en dragen we bij aan een veilige leefomgeving.

Termijn	Middellang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	-
Portefeuillehouder(s)	burgemeester Werger
Taakveld	1.2 Openbare orde en veiligheid

Context

Ondernijning is een complex probleem dat de veiligheid en leefbaarheid in de gemeente bedreigt. Door de vermenging van de onder- en bovenwereld maken criminelen gebruik van legale structuren en diensten om hun illegale activiteiten te verbergen. Het is vaak niet direct zichtbaar, maar heeft wel grote en zichtbare gevolgen voor inwoners, ondernemers en de gemeenschap. Om ondernijning te voorkomen en effectief aan te pakken, werkt de gemeente aan:

- Een sterke informatiepositie: het verzamelen en analyseren van relevante signalen en gegevens.
- Integrale samenwerking: het versterken van de samenwerking tussen publieke en private netwerkpartners.

- Verstoring en voorkoming: het actief verstoren van criminele netwerken en het voorkomen van georganiseerde criminaliteit.

Daarnaast investeren we in het vergroten van de weerbaarheid van de gemeentelijke organisatie, bestuur, inwoners en ondernemers.

Door ondermijning als prioriteit te stellen binnen het integraal veiligheidsbeleid, kunnen we flexibel inspelen op actuele trends en ontwikkelingen die relevant zijn voor de lokale context. Dit zorgt voor een brede aanpak waarin strategische keuzes worden gemaakt om zowel preventief als reactief te handelen.

Uitvoering in 2027

Subdoel	Samenwerking met netwerkpartners
Prestaties	• Uitvoeren van integrale controles met publieke en private partners om criminele samenwerkingsverbanden te verstoren. • Organiseren van structureel overleg met netwerkpartners, zoals het ondermijningsoverleg en werkgroepen voor veilige winkelgebieden en bedrijventerreinen.
Subdoel	Versterken van weerbaarheid en meldingsbereidheid
Prestaties	• Uitvoeren van een Achterhoekbrede campagne om aandacht te vragen voor het tegengaan van drugsproductie en -handel. • Investeren in de bekendheid van Meld Misdaad Anoniem, inclusief communicatie naar inwoners en ondernemers. • Trainen van gemeentelijke medewerkers om signalen van ondermijning te herkennen en te melden.
Subdoel	Onderzoek naar aanbevelingen
Prestaties	• Analyse van het onderzoek 'Ondermijning in de Achterhoek' om relevante aanbevelingen te identificeren. • Implementeren van praktische aanbevelingen die passen bij de context van onze gemeente.

Monitoren

Het ondermijningsoverleg fungeert als graadmeter voor signalen van ondermijning en voortgang in de aanpak. Daarnaast leveren integrale controles ons inzicht in de omvang van georganiseerde criminaliteit en de effectiviteit van de maatregelen.

4.4 Toezicht en handhaving

Doelomschrijving

Het domein Toezicht en Handhaving draagt bij aan een veilige en leefbare gemeente door toezicht te houden op de naleving van regels in de fysieke leefomgeving en de openbare ruimte. Het beschermen en bevorderen van de leefbaarheid voor onze inwoners heeft in de volle breedte onze aandacht.

Termijn	Middellang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	-
Portefeuillehouder(s)	burgemeester Werger
Taakveld	

Context

Toezicht en Handhaving is een dynamisch vakgebied. Maatschappelijke ontwikkelingen, nieuwe wet- en regelgeving en opgaven binnen andere gemeentelijke domeinen hebben direct invloed op ons werk. Daarom spelen wij voortdurend in op actuele ontwikkelingen.

Wij vinden als gemeente leefbaarheid belangrijk. We luisteren daarbij naar de wensen en behoeften van inwoners en ondernemers.

Iedereen die in onze gemeente woont, werkt of recreëert, moet dit veilig, duurzaam en gezond kunnen doen. Dit vraagt om naleving van regels door inwoners, bedrijven en instellingen. We stellen een deel van deze regels vast, verleent vergunningen en houdt toezicht op de naleving ervan.

Toezicht en Handhaving werkt daarbij nauw samen met andere domeinen. Zo leidt de woningbouwopgave tot meer bouwtoezicht en toezicht in de openbare ruimte. Ook ontwikkelingen binnen het veiligheidsdomein, zoals de aanpak van ondermijning, vragen om inzet van onze toezichthouders, bijvoorbeeld bij integrale controles en het signaleren van mogelijke misstanden.

Uitvoering in 2027

We voeren de werkzaamheden uit volgens het meerjarige VTH-beleid (Uitvoerings- en Handhavingsstrategie) en het jaarlijks opgestelde Uitvoeringsprogramma.

Subdoel	Het beleid sluit aan op ontwikkelingen in de samenleving en is in lijn met het coalitieprogramma.
Prestaties	• We hebben voortdurend aandacht voor de verbetering van onze beleidsprocessen. • De benodigde capaciteit voor de uitvoering brengen we in beeld, zodat we flexibel kunnen inspelen op ontwikkelingen.

Monitoren

We informeren de gemeenteraad ieder jaar over het Uitvoeringsprogramma. We maken een verslag waarin we terugblikken op het afgeronde jaar en in het Uitvoeringsprogramma vermelden we de doelstellingen voor het komende jaar.

Wat kost het?

Programma 4 (x 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten					
Bestaand beleid	8.443	8.497	8.408	8.247	8.208
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	150	9	9	9
Autonome ontwikkelingen	-	479	494	503	537
Totaal lasten	8.443	9.126	8.911	8.759	8.753
Baten					
Bestaand beleid	1.362	1.427	1.286	912	912
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	-	-	-	-
Autonome ontwikkelingen	-	70	97	139	57
Totaal baten	1.362	1.497	1.382	1.051	969
Totaal programma 4	7.081-	7.629-	7.529-	7.709-	7.784-
inclusief:					
Afschrijvingen/Rente	659	66	76	76	74
Verdeling interne kosten	2.751	2.464	2.481	2.413	2.373
Totaal	3.410	2.530	2.556	2.489	2.447

Beleidsmatige ontwikkelingen.

De beleidsmatige ontwikkelingen worden toegelicht in het hoofdstuk nieuw beleid.

Autonome ontwikkelingen.

Lasten autonoom	afwijking	toelichting
Indexering diverse budgetten	-514.343 N	Loon en prijsindexatie diverse budgetten. In programma 4 gaat het voornamelijk om gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Achterhoek (ODA) en Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland (VNOG).
Wet goed verhuurderschap	46.691 V	Vanuit de algemene uitkering hebben wij middelen ontvangen voor uitvoering van de Wet Goed Verhuurderschap. Inmiddels zijn deze werkzaamheden ingebed in de bestaande processen en zijn de extra middelen hiervoor niet meer nodig.
Kleine bedragen	-11.566 N	Kleine afwijkingen
	-479.218 N	
Baten autonoom	afwijking	toelichting
Omgevingsvergunningen	-50.000 N	De leges voor omgevingsvergunning Milieu Belastende Activiteit zijn voor het eerst in 2025 opgenomen. De raming van 100.000 was een inschatting. We zien dat deze raming structureel niet gehaald wordt.
Kleine bedragen	23.756 V	Kleine afwijkingen
	-26.244 N	

Wat zijn onze reguliere taken in dit programma.

Overzicht baten en lasten per taakveld (x 1.000) Programma 4	2027	
	lasten	baten
0.10 Mutaties reserves	-	97
<i>Storting en onttrekkingen aan algemene - en bestemmingsreserves.</i>		
0.2 Burgerzaken	2.029	1.122
<i>Publieksbalie. Verstrekken met name reisdocumenten, rijbewijzen, diverse uittreksels. Organisatie verkiezingen en voltrekken huwelijken.</i>		
0.61 OZB woningen	853	-
<i>Belasting eigendom woningen, heffing en waardering onroerende zaken.</i>		
0.64 Belastingen overig	-	8
<i>Reclameopbrengsten, precariorechten</i>		
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	3.109	11
<i>Rampenplan, rampenbestrijding, preventie, brandweergarages en de bijdrage VNOG</i>		
1.2 Openbare orde en veiligheid	1.293	39
<i>Veiligheidsbeleid, toezicht en handhaving openbare orde, APV maatregelen</i>		
7.4 Milieubeheer	1.557	52
<i>Inzameling en verwerking van huishoudelijke afvalstoffen. Opbrengsten afvalstoffenheffing en reinigingsrechten.</i>		
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	285	168
<i>Beheer en onderhoud begraafplaatsen.</i>		
Totaal Programma 4	9.126	1.497

Programma 5: Bedrijfsvoering / overhead

Inleiding

Effectieve bedrijfsvoering vormt de basis voor het realiseren van de gemeentelijke ambities en het optimaal functioneren van de organisatie. De toegevoegde waarde van bedrijfsvoering ligt in het stellen van kaders, het adviseren en het toetsen van processen. Hiermee ondersteunt het de betrouwbaarheid, doelmatigheid en innovatiekracht van de gemeente. Dit fundament stelt de gemeente in staat om haar primaire processen effectief uit te voeren en beleidsdoelen te realiseren voor de samenleving.

De medewerkers ondersteunen het bestuur en de organisatie bij de ontwikkeling van plannen en beleid, bewaken de voortgang en de kwaliteit daarvan en onderhouden relaties met externe stakeholders. Bovendien bieden zij bij (cyber) crises of noodsituaties expertise en coördinatie om snel en effectief te reageren.

De paragraaf bedrijfsvoering biedt inzicht in de algemene ondersteuning en voorwaarden die bedrijfsvoering biedt aan de primaire processen. De doelen die we in dit programma uitlichten, gaan over specifieke ambities die bijdragen aan de versterking en innovatie van de organisatie.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

5.1 Een toekomstbestendig en toegankelijk gemeentehuis

Doelomschrijving

We willen onze gemeentelijke locaties toekomstbestendig maken en brengen naar de huidige eisen, zodat de locaties toegankelijk blijven voor onze inwoners en we hen optimaal kunnen blijven bedienen. Onze locaties zijn ondersteunend aan ons werk zodat we onze taken op diverse manieren kunnen uitvoeren; faciliterend aan een hybride en vitale werkstijl.

Termijn	Middellang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	wethouder Bennink
Taakveld	0.4 Overhead

Context

In 2023 hebben we een scenariostudie uitgevoerd om de toekomstbestendigheid van ons gemeentehuis te onderzoeken. De basis daarvoor was een eerdere startnotitie gebaseerd op het MJOP (Meerjarenonderhoudsplan).

We hebben een aantal scenario's onderzocht en drie mogelijke scenario's uitgewerkt en financieel onderbouwd. Met als einddoel de realisatie van een toekomstbestendig gemeentehuis. Geen van de uitgewerkte scenario's bleek op dat moment financieel haalbaar te zijn. Maar we wisten ook: niets doen is geen optie.

We hebben vervolgens in 2024 een mogelijk vierde scenario onderzocht. Inmiddels was duidelijk dat ook gekeken moest worden naar de huisvesting van STOER. De redenen hiervoor waren inhoudelijk en huisvestingstechnisch. Op basis van dit onderzoek en het beschikbaar gestelde investeringsbudget is in 2026 de verbouwing van het Frank Daamenpand gestart. Dit wordt het nieuwe onderkomen voor het hele sociaal domein. Hier geven we samen met ketenpartners vorm aan integraal werken. Aanvullend stellen we in 2026 een plan van aanpak op voor het toekomstbestendig maken van het gemeentehuis op basis van het MJOP. In dit plan van aanpak nemen we de gestelde eisen aan (overheids)gebouwen voor verduurzaming en milieu mee.

Subdoel	Toekomstbestendig maken van het gemeentehuis
Prestaties	In de eerste helft van 2027 leggen wij een plan van aanpak voor aan de gemeenteraad voor het toekomstbestendig maken van ons gemeentehuis, uitgewerkt in verschillende scenario's. De gemeenteraad wordt in staat gesteld een keuze te maken.

Monitoring

Te volgen via de P&C cyclus.

5.2 Vergroten(cyber-)bewustzijn en weerbaarheid van inwoners, organisatie en de gemeente

Doelomschrijving

We versterken de betrouwbaarheid van de informatievoorziening en de bescherming van persoonsgegevens. Dit doen we door risico's tijdig te signaleren, passende maatregelen te treffen en de organisatie bewust en weerbaar te maken. Daarmee borgen we beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatie. En we verbeteren continu de naleving en beheersing binnen de gemeente.

Termijn	Kort
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	burgemeester Werger
Taakveld	0.4 Overhead

Context

De digitale afhankelijkheid van onze samenleving groeit snel. Inwoners regelen steeds meer zaken online, organisaties werken intensiever digitaal samen en de gemeente is daarin een cruciale schakel. Tegelijk nemen de risico's toe. Cyberaanvallen, technische storingen en misbruik van gegevens kunnen het functioneren van de overheid en het vertrouwen van inwoners direct raken. Wij zijn daarbij als gemeente mede afhankelijk van de regionale ICT-Samenwerking.

Vanuit het Rijk en in lijn met het recent vastgestelde coalitieprogramma ligt er een duidelijke opgave om onze weerbaarheid te versterken. Dat geldt niet alleen voor geopolitieke risico's en de bescherming van vitale processen, maar ook voor digitale kwetsbaarheid, bewustwording en digitale autonomie. Dit betekent voor ons dat we gericht keuzes moeten maken over regie, afhankelijkheden, veilige gegevensopslag en samenwerking met andere overheden en partners.

Nieuwe wet- en regelgeving, zoals de Cyberbeveiligingswet, BIO2 en de Europese NIS2 eisen op het gebied van digitale weerbaarheid, maakt het noodzakelijk om informatiebeveiliging structureel op orde te hebben. Dat vraagt om duidelijke bestuurlijke keuzes, goede afstemming met de uitvoering en blijvende aandacht voor risicomanagement, toezicht en verantwoording. Onze nieuwe beleidslijn sluit hierop aan. We benaderen informatiebeveiliging en privacy niet alleen als technisch vraagstuk, maar als een continu bestuurlijk en organisatorisch verbeterproces. Voor gemeenten betekent dit dat bestuur en directie niet alleen bestuurlijk verantwoordelijk zijn voor informatiebeveiliging, maar ook moeten zorgen dat passende maatregelen worden goedgekeurd, uitgevoerd en gecontroleerd.

Uitvoering 2027

De gemeente versterkt de digitale weerbaarheid en informatieveiligheid, zodat dienstverlening, gegevensbescherming en continuïteit beter zijn geborgd.

Subdoel	In 2027 is de informatieveiligheidsorganisatie aantoonbaar versterkt, zodat de gemeente beter kan sturen op risico's, capaciteit, uitvoering en samenwerking in de keten.
Prestaties	• We versterken de sturing op informatieveiligheid via het ISMS en periodieke rapportages per eenheid. • We voeren structurele bewustwordingsactiviteiten uit voor medewerkers, bestuur en waar passend inwoners en organisaties. • We oefenen een cybercrisis en benutten de uitkomsten om de voorbereiding en respons te verbeteren. • We professionaliseren contract- en leveranciersmanagement en versterken de grip op afspraken met ketenpartners en de ICT-Samenwerking. • We vergroten de inzichtelijkheid in digitale afhankelijkheden, risico's en benodigde vervolgstappen, onder meer voor digitale autonomie en weerbaarheid. • We borgen dat risico's, maatregelen en voortgang op een aantoonbare manier worden gevolgd en bijgestuurd. • We zorgen ervoor dat het bestuur goed is voorbereid en getraind om te voldoen aan de verantwoordelijkheden die voortvloeien uit de NIS2-richtlijn.

Monitoring

De voortgang op dit doel wordt gevolgd via periodieke rapportages over capaciteit, voortgang, risico's en beheersmaatregelen. Daarbij sluiten we zoveel mogelijk aan op reeds beschikbare informatie uit de planning- en controlcyclus, trainingsregistraties, incidentregistratie, leveranciersrapportages en de rapportages van CISO en FG.

De belangrijkste indicatoren zijn:

- het aantal en percentage medewerkers dat verplichte bewustwordings- en vakinhoudelijke trainingen heeft gevolgd;
- het aantal uitgevoerde cybercrisisoefeningen en trainingen en de opvolging van verbeterpunten;
- de voortgang van de implementatie en ingebruikname van het ISMS, inclusief de mate waarin de organisatie daarmee werkt;
- de bezetting en inzetbaarheid van de functies voor informatiebeveiliging, privacy en security;
- de voortgang in contract- en leveranciersmanagement, inclusief de afspraken met de ICT-Samenwerking;
- het aantal en de aard van incidenten, meldingen en openstaande verbetermaatregelen;
- de voortgang in het in kaart brengen van digitale afhankelijkheden, risico's en benodigde vervolgstappen.
- bestuur beschikt over de vereiste certificering om te voldoen aan de NIS2.

Waar vullen we deze indicatoren aan met bestaande beleidsindicatoren of vaste rapportagemomenten. Op termijn worden ook de beleidsindicatoren uit de Regeling beleidsindicatoren gemeenten structureel onderdeel van de begroting en jaarrekening, conform de aanbevelingen uit het accountantsverslag over 2025. Binnen deze begrotingsronde is volledige invoering daarvan nog niet haalbaar.

Afkorting	Betekenis	Toelichting
NIS2	Network and Information Security 2	Europese richtlijn voor Informatiebeveiliging (2e)
BIO2	Baseline Informatiebeveiliging Overheid 2	Kader voor NL-overheden informatieveiligheid (2e)
CER	Critical Entities Resilience	Richtlijn en beschrijving kritische infrastructuur (vanaf eind 2026 ook voor gemeentes)
ISMS	Informatie Security Management Systeem	Systeem van (vastgesteld) beleid, procedures en werkafspraken ten behoeve van controle (plan, do, check, act)
CISO	Chief Information Security Officer	Strategisch en onafhankelijk adviseur ten behoeve van informatieveiligheid
FG	Functionaris Gegevensbescherming	Interne toezichthouder op gebied van privacy

5.3 Versterking van inwonersparticipatie

Doelomschrijving

Door inwoners meer te betrekken en samen te werken worden plannen en beleid kwalitatief beter. Inwoners voelen zich bovendien meer betrokken bij de opgaven waar we als gemeente en samenleving voor staan.

Termijn	Middellang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	-
Portefeuillehouder(s)	burgemeester Werger
Taakveld	0.4 Overhead

Context

We vinden het belangrijk dat inwoners, organisaties en ondernemers kunnen meedoen en meedenken. Zodat zij meer invloed hebben bij onderwerpen die hen maatschappelijk raken én plannen en beleid beter worden. We leggen als gemeente duidelijk uit wat we bedoelen met participatie, op welke manieren en niveaus het kan worden ingezet en hoe inwoners kunnen meedenken of meedoen.

Andersom verwachten we ook dat inwoners betrokkenen op tijd informeren als zij een plan hebben dat invloed heeft op hun buurt of leefomgeving.

Subdoel	Verder versterken en vernieuwen van participatieprocessen
Prestaties	- In 2027 actualiseren we het participatiebeleid uit 2021 op basis van de uitkomsten van een enquête onder inwoners (eind 2025) én de ervaringen uit participatietrajecten van de afgelopen vijf jaar. Het geactualiseerde beleid leggen we ter vaststelling voor aan de gemeenteraad. - We stellen een handleiding op over participatie met daarin een format en standaard werkwijzen voor participatie bij plannen en projecten en uitleg over de participatieladder. De handleiding leveren we op in 2027 en stellen we beschikbaar aan betrokken partijen. - Wij informeren de gemeenteraad in deze coalitieperiode over de mogelijkheden voor het starten van een pilot burgerberaad. Daarbij onderzoeken en werken we mogelijke onderwerpen, kaders, voorwaarden, aandachtspunten, risico's en kosten nader uit.

Monitoring

We monitoren via de P&C cyclus.

Raadsplanning

Onderwerp	Kwartaal	Horend bij doel
Plan van aanpak toekomstbestendig gemeentehuis	2	5.1
Actualisatie participatiebeleid	3	5.3

Wat kost het?

Bedrijfsvoering en overhead (x 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten					
Bestaand beleid	19.443	20.586	19.301	18.928	19.279
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	1.166	409	217	225
Autonome ontwikkelingen	-	706	1.417	1.889	1.523
Totaal lasten	19.443	22.458	21.127	21.034	21.027
Baten					
Bestaand beleid	2.063	1.912	3.333	2.361	2.361
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	-	2.357	3.701	2.128
Autonome ontwikkelingen	-	677-	2.192-	1.633-	1.635-
Totaal baten	2.063	1.235	3.499	4.429	2.854
Totaal bedrijfsvoering en overhead	17.380-	21.223-	17.628-	16.605-	18.173-
inclusief:					
Afschrijvingen/Rente	866	978	1.083	1.096	1.086
Verdeling interne kosten	24.388-	22.564-	22.631-	22.121-	21.770-
Totaal	23.521-	21.586-	21.548-	21.025-	20.684-

Beleidsmatige ontwikkelingen.

De beleidsmatige ontwikkelingen worden toegelicht in het hoofdstuk nieuw beleid.

Autonome ontwikkelingen.

Lasten autonoom	afwijking	toelichting
Indexering diverse budgetten	-1.179.230	N Loon en prijsindexatie diverse budgetten. In programma 5 gaat het voornamelijk om indexering salarislasten, bestuurskosten en ict budgetten.
MJOP-onderhoud	-35.323	N Bijstelling meerjarenonderhoudsplanning accommodaties. Alle budgettaire aanpassingen binnen het MJOP verlopen via de reserve (programma 5) en geven in totaliteit geen saldo in de begroting. Voor programma 5 gaat het om het meerjaren onderhoud van het gemeentehuis.
Kapitaallasten	31.093	V Kapitaallasten geven een voordeel, dit betreft met name een rentevoordeel.
Tractiemiddelen	-27.500	N De afwijking wordt veroorzaakt door recent ingevoerde richtlijnen binnen Handhaving en hebben geleid tot de inzet van zwaarder uitgeruste voertuigen met hogere leasekosten.
Salarissen	-415.000	N De afwijking betreft periodieke verhogingen en de bijstelling in verband met HR21. De functies binnen onze organisatie zijn volgens de methodiek van HR21 beschreven en gewaardeerd. Door aan te sluiten bij deze methodiek (ontwikkelt in opdracht van de VNG) houden we onze organisatie toekomstbestendig. Dit heeft bij sommige functies geresulteerd in een bijstelling.
Personeelsbudgeten	-350.000	N zie bijlage staat van personeelslasten voor een nadere onderbouwing.
Personeelskosten algemeen	-38.340	N Bijstelling van het budget voor salarisverwerking ivm hogere aantallen.
Facilitair Frank Daamenstraat	-40.900	N Facilitaire kosten voor het Frank Daamenpand. Dekking van deze kosten binnen de huuropbrengsten (programma 1).
ICT	-304.300	N Hogere kosten binnen de ICT Samenwerking door prijsstijgingen en afname grotere hoeveelheden accounts en apparatuur. Enkele applicaties vergen extra upgrades en aanpassingen om te kunnen blijven voldoen aan wet- en regelgeving door landelijke en technologische ontwikkelingen bij de leveranciers. Hogere kosten voor het Centric pakket in verband met de overgang naar Saas. Aanvullende kosten voor actualisatie van de basisregistraties door jaarlijkse mutatiesignalering.
HR Pakket	-80.000	N De gemeente Doetinchem beheert de HR applicatie en voert de verwerking van de salarissen uit. De huidige applicatie die we gebruiken voor onze personeelsprocessen en salarisadministratie voldoet niet meer aan de eisen van deze tijd. Daarbij heeft het systeem achterstallig onderhoud en de leverancier is niet in staat om hier verbetering op aan te brengen. In overleg met de regionale partners hebben we besloten om gezamenlijk een aanbestedingsproces te starten, zodat we in januari 2028 kunnen overstappen op een nieuw systeem.
Kleine bedragen	-20.743	N Kleine afwijkingen
	-2.460.243	N

Baten autonoom	afwijking	toelichting
Kleine bedragen	10.267	V Kleine afwijkingen
	10.267	V

Wat zijn onze reguliere taken in dit programma.

Overzicht baten en lasten per taakveld (x 1.000)		2027	
Bedrijfsvoering / Overhead / Algemene dekkingsmiddelen		lasten	baten
0.1 Bestuur		2.716	-
<i>Salarissen, pensioenen en vergoedingen raad, college B&W, rekenkamer, griffie, bestuurskosten en de accountskosten.</i>			
0.4 Overhead		18.570	280
<i>Loonkosten ondersteunende organisatie en management, ICT kosten, huisvesting, bestuursondersteuning, gereedschappen en voertuigen.</i>			
0.5 Treasury		88	765
<i>Financiering, dividenden.</i>			
0.61 OZB woningen		-	7.795
<i>Belasting eigendom woningen, heffing en waardering onroerende zaken.</i>			
0.62 OZB niet-woningen		-	3.215
<i>Belasting eigendom en gebruik bedrijven, heffing en waardering onroerende zaken.</i>			
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds		-	100.093
<i>Algemene uitkering, integratie-uitkeringen en decentralisatie uitkeringen.</i>			
0.8 Overige baten en lasten		218	355
<i>Nog functioneel toe te rekenen stelposten en taakstellende bezuinigingen, onvoorzien.</i>			
0.9 Vennootschapsbelasting(VpB)		3	-
<i>Het eventueel te betalen bedrag voor vennootschapsbelasting.</i>			
0.10 Mutaties reserves		-	538
<i>Storting en onttrekkingen aan algemene - en bestemmingsreserves.</i>			
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten		864	-
<i>Overschot of tekort ten opzichte van de begroting.</i>			
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur		-	84
<i>Grondexploitatie bedrijventerreinen bijdrage zand- en grindwinning.</i>			
3.4 Economische promotie		-	210
<i>Toeristenbelasting</i>			
Totaal Bedrijfsvoering / Overhead / Algemene dekkingsmiddelen		22.458	113.336

Toelichting overhead

Overhead, zoals bedoeld in het BBV, wordt samengevat als bedrijfsvoeringskosten of als kosten die voortvloeien uit de PIOFACH-taken (personeel, informatie, organisatie, financiën, automatisering, communicatie en huisvesting).

Overhead mag wel worden toegerekend aan grondexploitaties, investeringen en kostendekkende activiteiten als (subsidie)projecten.

Overhead 2027 x 1.000	
Personeel	2.222
Informatie	1.361
Organisatie	5.846
Financiën	1.000
Automatisering	5.137
Communicatie	903
Huisvesting	2.312
Totaal	18.781

Indicatoren

Indicatoren	2027	Per 1000 inwoners
Formatie (fte)	377	9,50
Bezetting (fte)	319	8,04
Loonsom (x 1.000)	31.459	792
Externe inhuur (x 1.000)	2.560	64
Overhead (x 1.000)	18.781	473
Apparaatslasten (x 1.000)	40.689	1025

Apparaatskosten toegerekend	
Grondexploitatie (x 1.000)	499
Investerings (x 1.000)	287
Totaal toegerekende apparaatskosten	786
Totaalbedrag loonsom	31.459
Apparaatslasten in % van de loonsom	2%

Algemene dekkingsmiddelen

Inleiding

Baten en lasten van de gemeente, die niet direct aan een programma zijn toe te rekenen, zijn in de algemene dekkingsmiddelen opgenomen. Het gaat hierbij om

- lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is;
- de algemene uitkering uit het Gemeentefonds;
- dividend;
- rente converteerbare hybride obligatielening van Alliander;
- het saldo van de financieringsfunctie;
- de overige algemene dekkingsmiddelen;
- het bedrag voor onvoorzien.

Beleid

De beleidsruimte "Algemene dekkingsmiddelen" is beperkt. De belangrijkste regels zijn opgenomen in de Gemeentewet, het Besluit Begroting en Verantwoording, de Wet Financiering Decentrale Overheden en de Wet Waardering Onroerende Zaken. Voor zover de gemeente aanvullende lokale regels wil stellen voor het financiële beleid vindt dat plaats in een aantal verordeningen en nota's.

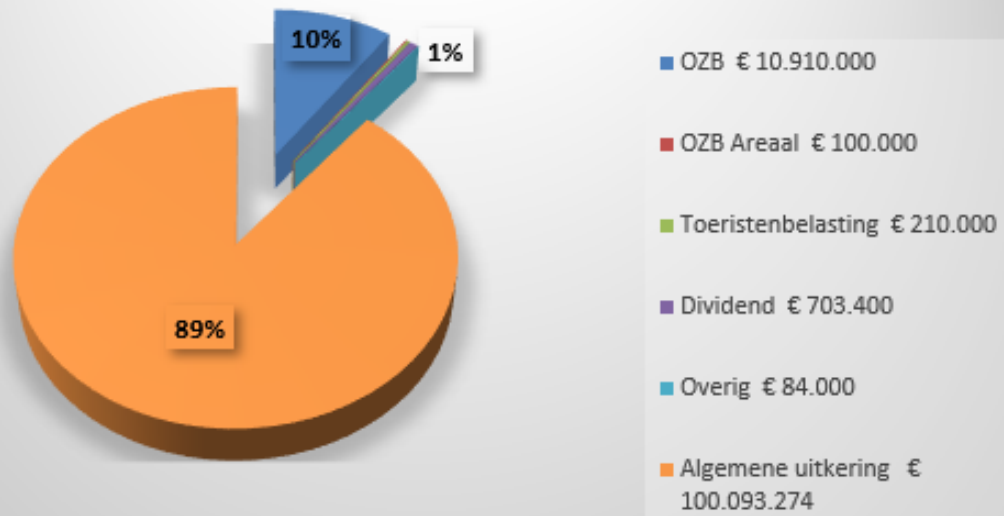
In Oude IJsselstreek zijn de volgende kaderstellende notities en verordeningen vastgesteld:

- verordening financieel beleid, beheer en financiële organisatie (2026)
- verordening controle financieel beheer en financiële organisatie (2005)
- verordening periodiek onderzoek doelmatigheid en doeltreffendheid (2005)
- treasurywet (financiering) (2017)

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen	2025	2026	2027	2028	2029
Lokale heffingen:					
- OZB	10.230	10.910	10.910	10.910	10.910
- OZB Areaal	100	100	100	100	100
- Toeristenbelasting	210	210	210	210	210
Algemene uitkering	94.510	100.093	95.745	93.958	95.519
Dividend	800	703	703	703	703
Overig	135	84	84	84	84
Saldo financieringsfunctie	-	-	-	-	-
Totaal	105.986	112.101	107.753	105.965	107.527
Onvoorzien	50	50	50	50	50

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen (x 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten					
Bestaand beleid	-	-	-	-	-
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	-	-	-	-
Autonome ontwikkelingen	-	-	-	-	-
Totaal lasten	-	-	-	-	-
Baten					
Bestaand beleid	105.986	106.161	103.809	104.816	104.816
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	-	-	-	-
Autonome ontwikkelingen	-	5.940	3.944	1.149	2.711
Totaal baten	105.986	112.101	107.753	105.965	107.527
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	105.986	112.101	107.753	105.965	107.527

Beleidsmatige ontwikkelingen

De beleidsmatige ontwikkelingen worden toegelicht in het hoofdstuk nieuw beleid.

Autonome ontwikkelingen

Baten autonoom	afwijking	toelichting
Algemene uitkering	5.407.580 V	Het effect van de septembercirculaire 2025, decembercirculaire 2025 en meicirculaire 2026. Hierin zit voor ruim 2,7 miljoen voor loon en prijsontwikkelingen. Daarnaast zijn er enkele onderdelen waar geld voor wordt ontvangen, waarin deze begroting ook verplichte uitgaven tegenover staan.
OZB-woningen	543.000 V	OZB inkomstenstijging. Tarieven blijven gelijk, de OZB inkomsten stijgen met 6,5% door de waardeontwikkeling WOZ.
OZB-niet woningen	137.000 V	OZB inkomstenstijging. Tarieven blijven gelijk, de OZB inkomsten stijgen met 2,75% door de waardeontwikkeling WOZ.
Dividend	-148.000 N	De raming van de dividenden wordt per saldo verlaagd. De dividenduitkering vanuit de BNG bank wordt lager ingeschat en de dividend vanuit Alliander iets hoger. Deze inschatting wordt gemaakt op basis van de werkelijke ontvangsten uit 2026.
	5.939.580 V	

Toelichting

Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is.

De lokale heffingen zijn uitgebreid beschreven in de betreffende paragraaf.

Algemene uitkeringen uit het Gemeentefonds

De berekening van de Algemene Uitkering is gebaseerd op de Meicirculaire 2026. De raming BTW compensatiefonds is gezet op 457.000, conform het werkelijke bedrag 2025.

Daarnaast zijn de volgende onderdelen conform de begrotingscirculaire van de provincie Gelderland verwerkt:

- De herijking gemeentefonds is conform de maximale bijdrage van 37,50 per inwoner verwerkt.
- De CDOKE gelden zijn voor 2027 verwerkt volgens het bedrag in de Meicirculaire 2026 en voor de jaren 2028-2030 alleen de basisfinanciering conform de richtlijnen.
- Er is geen stelpost Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd opgenomen.
- Er is een stelpost opgenomen voor de WMO huishoudelijke hulp en het bijbehorende vangnet conform de berekende bedragen in de Meicirculaire 2026.
- Voor de eigen bijdrage Jeugdzorg is de stelpost op 50% gezet van het bedrag in de algemene uitkering. Ondanks de ruimere richtlijnen van de provinciaal toezichthouders moeten wij nog onderzoeken of deze inkomsten volledig te realiseren zijn bij inwoners met een hulpvraag.

De raming van het gemeentefonds gebaseerd op constante lonen en prijzen, net als alle overige ramingen. In de meerjarenraming is rekening gehouden met de gevolgen die voortvloeien uit de bij de begrotingsuitgangspunten genoemde aantallen. De financiële uitgangspunten zijn benoemd in het betreffende hoofdstuk.

De algemene uitkering valt uiteen in een algemeen deel en een deel wat betrekking heeft op de daarbij behorende onderwerpen (decentralisatie- en integratie-uitkeringen).

- *Algemene deel*
Het algemene deel omvat het deel van het budget, waar de gemeente vrij over kan beschikken. De verschillen in de hoogte van de uitkering komen ten opzichte van eerdere ramingen op grond van de meicirculaire 2025 onder andere door:
 - Compensatie voor loon- en prijsstijgingen en nieuw beleid.
 - Actualisering van aantallen (bv aantal inwoners, bijstandsgerechtigden, woningen, etc).
 - Actualisering van de WOZ-waarden van ons onroerend goed.
- *Integratieuitkeringen / Decentralisatieuitkering*
Deze uitkeringen zijn bedoeld voor een specifiek doel, hieronder vallen uitkeringen als participatie, sociale infrastructuur, voorschoolse voorziening peuters, armoedebestrijding kinderen, wet kwaliteitsborging bouwen en vergunningverlening/toezicht/handhaving.

Voor loon- en prijscompensatie is voor 2027 een bedrag van 2.712.000 beschikbaar gekomen in de meicirculaire 2026.

Dividend

Het bedrag dat we aan dividend verwachten in de komende begrotingsperiode is omlaag gegaan op basis van de dividend uitkeringen in 2026 én het verwachte rendement uit de nieuwe Alliander aandelen, te weten 703.400. Dividend vanuit de BNG bank ramen we deze begrotingsperiode op 228.000 én dividend vanuit Alliander op 475.400. Zie ook het onderdeel deelnemingen van de paragraaf Verbonden partijen.

Saldo financieringsfunctie

Het saldo van de financieringsfunctie wordt bepaald door de verschillen in de geraamde rente en de gerealiseerde rente. Zie ook de paragraaf Financiering. Het percentage bespaarde rente dat wordt berekend over de stand van de eigen financieringsmiddelen per 1 januari is bepaald op 0%.

De rentelasten van de vaste activa (investeringen) worden aan de programma's toegerekend tegen de volgende omslagpercentages. Deze verschillen per jaar naar aanleiding van de begrote meerjarige financieringsbehoefte: Jaar 2027 - 1,56%, jaar 2028 - 1,94%, jaar 2029 - 2,19%, jaar 2030 - 2,27% (voor enkele geactiveerde kapitaaluitgaven gelden (historisch bepaalde) uitzonderingspercentages). Op rekeningbasis vindt nogmaals een (her)berekening plaats en worden op nacalculatorische wijze de kapitaallasten doorbelast.

Rente converteerbare hybride obligatielening van Alliander

Eind 2026 wordt deze geldlening conform planning omgezet in aandelen. Vanaf dat moment ontvangen wij jaarlijks geen vaste rente meer, maar een variabel bedrag aan dividend.

Onvoorzien

Op basis van wet- en regelgeving is in de begroting een stelpost onvoorzien opgenomen. Dit is 50.000 per jaar. Om van de stelpost onvoorzien gebruik te maken, moet het doel voldoen aan de 3 O's, onvoorzien, onvermijdbaar en onuitstelbaar.

	2027	2028	2029	2030
Onvoorziene uitgaven	50.000	50.000	50.000	50.000

Vennootschapsbelasting

Vennootschapsbelasting

Sinds 1 januari 2016 is de Wet modernisering vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen (vpb) een feit. Dit betekent dat de belastingplicht ingevoerd is voor ondernemingen van overheden voor de vennootschapsbelasting. Het achterliggende doel van de wet is, mede onder druk van de Europese Commissie, het scheppen van een gelijkwaardig speelveld tussen overheidsondernemingen en private ondernemingen. Het is de bedoeling dat overheden die winst of structureel overschotten behalen met activiteiten die concurreren met de 'markt', vennootschapsbelasting gaan betalen.

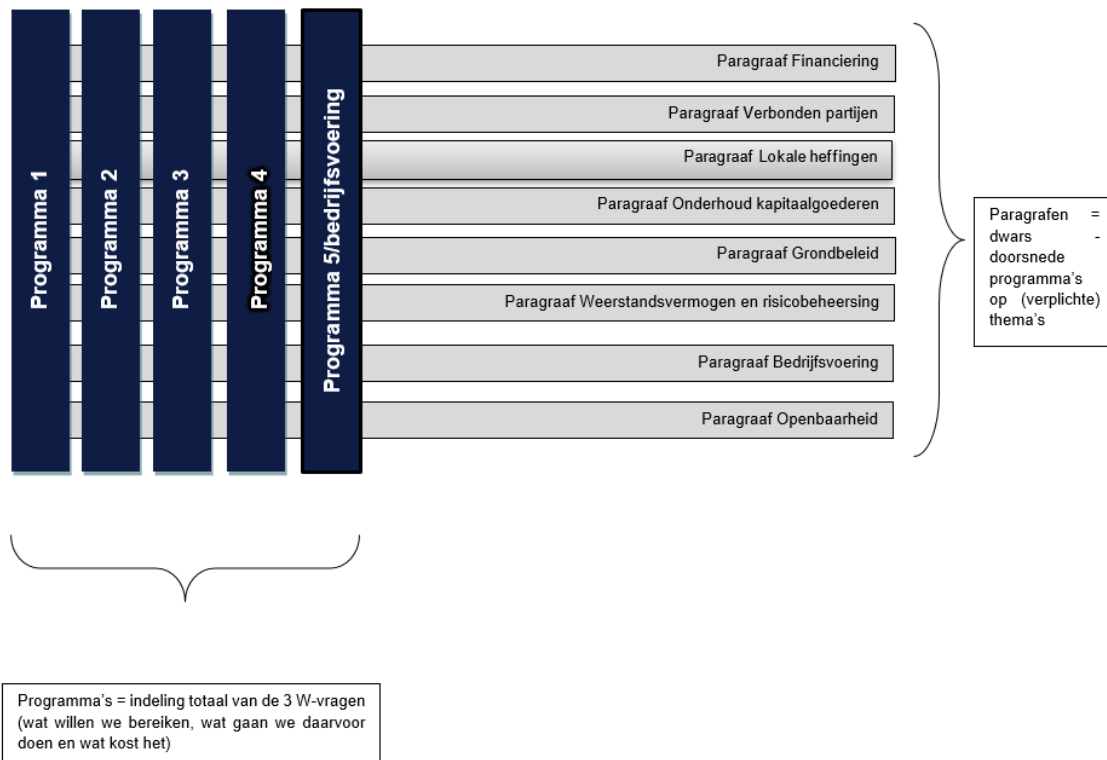
Overheidsondernemingen zijn dus vpb-plichtig indien en voor zover zij een onderneming drijven. Dat betekent dat gemeenten vpb moeten betalen over de winst die ze met hun ondernemingsactiviteiten maken.

De inventarisatie van vpb-plichtige activiteiten, de vpb-druk, het inrichten van de financiële administratie, de juridische structuur en het uiteindelijke beheer van de vpb-geldstroom is cruciaal voor het beheersen van de (fiscale) risico's.

Op basis van de gedefinieerde en beoordeelde clusters en na afstemming met de Belastingdienst is voor gemeente Oude IJsselstreek in de programmabegroting 2027-2030 structureel 3.000 opgevoerd voor het cluster bedrijfsafval. Voor de overige clusters binnen de exploitatie en het grondbedrijf verwachten wij op dit moment dat, deze begrotingsperiode, geen of geringe afdracht zal moeten plaatsvinden. Het grondbedrijf wordt jaarlijks afzonderlijk beoordeeld door een externe adviseur. Een definitief oordeel volgt uiteindelijk, ieder jaar, na controle door de Belastingdienst.

Paragrafen

Paragrafen

In de paragrafen geven we een dwarsdoorsnede van de begroting op een aantal onderwerpen door alle opgaven en programma's heen. Dit betekent dat hier algemene beleidsregels worden geformuleerd die doorwerken in verschillende opgaven en programma's. Het is dan ook mogelijk dat er doublures ontstaan met wat gemeld is in de programma's zelf. De gemeente is vrij om extra paragrafen toe te voegen.

Paragraaf Financiering

Inleiding

De paragraaf financiering geeft inzicht in de financieringspositie en de beheersing van de risico's die aanwezig kunnen zijn bij het aantrekken en/of uitzetten (uitlenen) van geld. In deze paragraaf brengen we de kansen en risico's rond financiering in beeld.

Beleid

Bij het aantrekken en uitlenen van geld is het van belang dat slechts beperkt risico wordt genomen. De belangrijkste kaders hierover zijn opgenomen in de volgende beleidsdocumenten:

- Financiële verordening, artikel 212 (2025)
- Treasurystatuut (2017)
Het treasurystatuut heeft de raad in 2017 vastgesteld. Het treasurystatuut is de vertaling van het door de gemeente gehanteerde treasurybeleid. In dit statuut zijn de doelstellingen, richtlijnen en limieten van het beleid vastgesteld. Het streven is om met zo min mogelijk risico, toch optimale (rente) resultaten te halen. Het treasurystatuut wordt in 2026 geactualiseerd en aan de raad voorgelegd.
- Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido).
Op de bepalingen in deze wet berust het treasurystatuut. Het uitgangspunt van de Wet Fido is het beheersen van risico's. Het doel is om doelmatig en doeltreffend om te gaan met de beschikbare financiële middelen.

Financiering

Financieringsbehoefte

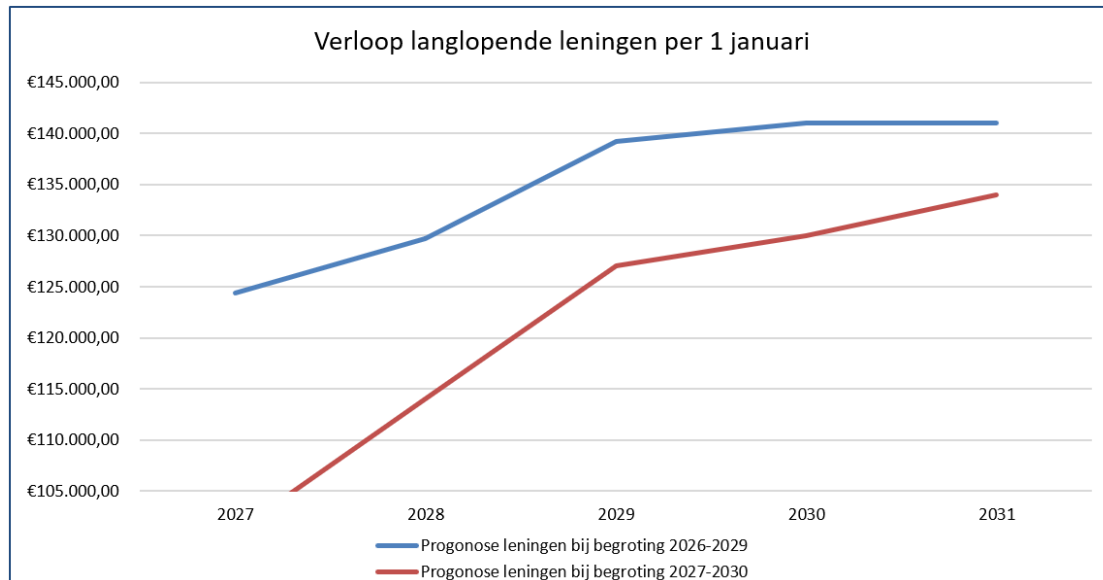
De financieringsbehoefte is het verschil tussen de boekwaarde van de investeringen en de vaste financieringsmiddelen. Deze zijn terug te vinden op de balans. Onder vaste financieringsmiddelen verstaan we de reserves en voorzieningen plus de vaste geldleningen. Hierbij houden we rekening met investeringen waarover is besloten (nieuwe investeringen). Een eventueel financieringstekort wordt eerst opgevangen door het opnemen van kasgeld (tot de kasgeldlimiet - zie onder kasgeldlimiet-). Voor het overige deel wordt een vaste geldlening aangetrokken.

Het komend jaar verwachten wij een financieringstekort, dat wordt allereerst opgevangen door aanvullende kasgeldlening(en). We gebruiken langlopende geldleningen ook om de voorraden te kunnen financieren. We verwachten daarom ook aankomende jaren, naast kasgeldleningen, langlopende geldleningen aan te moeten trekken.

Financieringsbehoefte (x 1.000)	1-1-2027
Financieringsbehoefte	
boekwaarde (im)materiële vaste activa	158.264
boekwaarde financiële vaste activa	12.442
<i>Totaal financieringsbehoefte</i>	170.706
Financieringsmiddelen	
reserves	49.456
voorzieningen	7.374
vaste geldleningen	101.000
<i>Totaal financieringsmiddelen</i>	157.830
Financieringstekort	-/-12.876

Leningenportefeuille

De gemeente heeft behoefte aan externe financiering voor het herfinancieren van de huidige (aflopende) geldleningen, voor het bekostigen van investeringen en voor tijdelijke liquiditeitsbehoeften van de exploitatie uitgaven.

Leningenportefeuille (x 1.000)	2027	2030
Stand leningen per 1 januari	101.000	130.000
Reguliere aflossingen	12.000	16.000
Nieuwe leningen (*1)	25.000	20.000
Stand leningen per 31 december	114.000	134.000

(*1) Op basis van de huidige (restant) investeringskredieten en de verwachte kosten voor (nieuwe) bouwgrondexploitaties. Toekomstige leningen worden afgesloten voor een duur van 20 jaar.

Renteschema

In onderstaand overzicht presenteren wij het rente schema van het 1e en het laatste begrotingsjaar op basis van de hiervoor gepresenteerde verloop van de leningenportefeuille.

De totaal verschuldigde rente over onze langlopende leningen en het kort geld, minus de rente die wij ontvangen vanuit de bouwgronden in exploitatie, worden middels de kapitaallasten uiteindelijk verdeeld over de diverse taakvelden.

Renteschema (x 1.000)		2027	2030
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering		2.927	4.478
b. De externe rentebaten over de korte en lange financiering		0	0
Saldo externe rentelasten en rente baten		2.927	4.478
c1. Doorberekende rente aan de grondexploitatie		-174	-127
c2. Doorberekende rente van projectfinanciering aan taakvelden	0		0
c3. De rentebaat van doorverstrekte leningen	0		0
Aan de taakvelden toe te rekenen externe rente		-174	-127
d1. Rente over eigen vermogen	0		0
d2. Rente over voorzieningen	0		0
Aan taakvelden toe te rekenen interne rente		0	0
Totaal aan taakvelden toegerekende rente		7.753	4.351
e. De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		-2.753	-4.351
f. Renteresultaat op het taakveld Treasury		0	0

Activa

De activa bestaan uit investeringen met maatschappelijk nut en investeringen met economisch nut. Investerings die kunnen leiden tot of bijdragen aan het verwerven van inkomsten zijn investeringen met economisch nut. Investerings met maatschappelijk nut hebben geen mogelijkheid tot het verwerven van inkomsten, zoals wegen en bruggen.

Op het moment dat een investering volledig is afgerond, worden de kapitaallasten berekend en het eerstvolgende jaar meegenomen in de exploitatie. De kapitaallasten bestaan uit rente en afschrijving. Als de investering helemaal is afgeschreven (bijvoorbeeld na 10 jaar), vallen de afschrijvingslasten vrij. Elk jaar hebben we daardoor zogenaamde 'vrijval' in de afschrijving. Dit is in feite de ruimte voor nieuwe investeringen, uitgaande van een vast bedrag per jaar voor kapitaallasten. In deze Programmabegroting houden we de komende jaren rekening met nieuwe kapitaallasten.

Risicobeheer

Wij zijn als gemeente voor onze uitgaven afhankelijk van externe financiering. De gemeente leent alleen geld voor de uitvoering van gemeentelijke taken binnen de kaders van de Wet Fido en het treasurystatuut. Er is sprake van totaalfinanciering; de gemeente trekt geen financiering aan voor specifieke projecten. Totaalfinanciering houdt in dat de gemeente alle uitgaven samen financiert. Deze wijze van financiering leidt tot eenvoud en efficiency. De gemeente gebruikt bij de financiering geen ingewikkelde financiële producten, zoals derivaten.

In de Wet Fido zijn kaders opgenomen ter beperking van het renterisico op de netto vlottende schuld (kasgeldlimiet) en het renterisico op de vaste schuld (renterisiconorm).

Kasgeldlimiet

Om het risico van kortlopende financiering te beperken is in de Wet Fido de kasgeldlimiet vastgesteld. De kasgeldlimiet is een vastgesteld percentage berekend over de lastenkant van de begroting. De kasgeldlimiet bedraagt 8,5 % van het begrotingstotaal. We sluiten een langlopende lening af zodra de hoogte van de kortlopende geldleningen de kasgeldlimiet drie opeenvolgende kwartalen overschrijdt. Wij benutten de kasgeldlimiet, afhankelijk van de rentestand, zo maximaal mogelijk. Onderstaand schema laat de berekening over het 1e begrotingsjaar 2027 en het laatste begrotingsjaar 2030 zien.

Kasgeldlimiet (x 1.000)	2027	2030
Begrotingstotaal per 1 januari (excl. reservemutaties)	162.038	157.199
Vastgesteld percentage	8,5%	8,5%
Kasgeldlimiet	13.773	13.362
Verwacht gemiddelde op te nemen kortlopende leningen	10.200	11.700
Ruimte (+)	3.573	1.662

Op grond van de Wet Fido is voor gemeenten de zogenaamde renterisiconorm ingesteld. Doel hiervan is dat gemeenten hun leningenportefeuille zodanig spreiden, dat de renterisico's gelijkmatig over de jaren worden gespreid ingeval van herfinanciering en renteherziening van geldleningen. De renterisiconorm geeft een aanwijzing voor de gevoeligheid van de gemeente voor veranderingen in de rente.

De renterisiconorm is gesteld op 20% van het begrotingstotaal per 1 januari. Daar wordt het berekende renterisico op de vaste schuld tegen af gezet. Het renterisico op de vaste schuld mag de renterisiconorm niet overtreffen. Onderstaand schema laat de berekening over het 1e begrotingsjaar 2027 en het laatste begrotingsjaar 2030 zien.

Renterisiconorm (x 1.000)	2027	2030
Renterisiconorm		
Lasten begroting	162.038	157.199
Percentage risiconorm	20%	20%
Totaal renterisiconorm	32.408	31.440
Aflossingen en renteherzieningen		
Reguliere aflossingen geldleningen	12.000	16.000
Geldleningen met renteherziening	0	0
<i>Totaal aflossingen en renteherzieningen</i>	12.000	16.000
Ruimte (+)	20.408	15.440

Op basis hiervan is de verwachting dat we de komende jaren ruim onder de norm blijven. Dit komt onder meer door:

- het verlengen van de aflossingstermijn voor nieuwe leningen op basis van 20 jaar
- Een hoger begrotingssaldo door het beter separaat ramen van baten en lasten op diverse plekken in de begroting (in plaats van alleen het saldo).

Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

Op grond van het BBV zijn verbonden partijen, partijen waar de gemeente een bestuurlijke relatie mee heeft en waarin we een financieel belang hebben. We hebben een zetel in het bestuur (vertegenwoordiging) of we hebben vanwege eigendom van aandelen stemrecht in de aandeelhoudersvergadering. Met financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die in geval van een faillissement achterblijven.

In het geval dat formeel juridisch geen sprake is van een verbonden partij door het ontbreken van een financieel belang conform de BBV maar er wel sprake is van een structurele bekostiging (subsidie, overeenkomst) én een bestuurlijk belang dan wordt geadviseerd deze organisaties ook op te nemen in deze paragraaf.

Beleid

Het BBV schrijft voor om van de verbonden partijen een samenvattend overzicht te geven en onderscheid te maken in gemeenschappelijke regelingen, stichtingen/verenigingen, coöperaties/vennootschappen en overige partijen.

Conform onze financiële verordening (verordening op grond van artikel 212 gemeentewet), lichten we de verbonden partijen op hoofdlijnen toe in deze paragraaf. Het gaat hierbij om partijen met aanmerkelijk financieel belang (dit zijn partijen waar we jaarlijks minimaal 50.000 aan bijdragen).

Per verbonden partij zijn de doelstellingen, activiteiten, ontwikkelingen en risico's benoemd. De paragraaf sluit af met het financieel overzicht.

De wijze waarop de verbonden partijen bijdragen aan het realiseren van onze maatschappelijke opgaven is in de programma's van deze begroting inzichtelijk gemaakt.

De verbonden partijen van onze gemeenten

1. Gemeenschappelijke Regelingen

- Erfgoed Centrum Achterhoek Liemers (ECAL) (Doetinchem)
- GGD Noord- en Oost Gelderland (Warnsveld)
- Omgevingsdienst Achterhoek (ODA) (Doetinchem)
- Regio Achterhoek (Doetinchem)
- Stadsbank Oost Nederland (SON) (Enschede)
- Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland (VNOG) (Zutphen)
- Tribuut

2. Vennootschappen en coöperaties

- AGEM (Wehl)
- BNG N.V. (Den Haag)
- VNG B.V. (Den Haag)
- Alliander N.V. (Arnhem)
- Vitens N.V. (Utrecht)
- Leisure Lands (Arnhem)

3. Stichtingen en verenigingen

- Stichting Achterhoek Toerisme (StAT) (Borculo)

4. Overige verbonden partijen

- Euregio Rijn-Waal (Kleve DLD)
- Euregio Gronau (Gronau DLD)

Gemeenschappelijke Regelingen

Erfgoed Centrum Achterhoek Liemers (ECAL) (Doetinchem)		
Relatie met de programma's	1. De gemeente waar het goed wonen is.	
Doelstelling	Uitvoeren van alle wettelijke archieftaken voor de 8 gemeenten in de Achterhoek. Uitvoeren van de zogenoemde "Staring-taken" (diensten op het gebied van behoud van en onderzoek naar streekcultuur en -historie). Voor gemeenten in de Achterhoek en Liemers.	
Activiteiten	Het beheren, toegankelijk maken en beschikbaar stellen van archiefbewaarplaatsen van de deelnemende overheidslichamen conform de Archiefwet. Het toezicht door de streekarchivaris op het beheer van de niet naar de centrale archiefbewaarplaats overgebrachte archiefbescheiden van de (8) gemeenten in de Achterhoek. Het in stand houden en bevorderen van het cultureel erfgoed in het gebied van de Achterhoek en de Liemers in de ruimste zin van het woord.	
Deelnemende partijen	• Aalten • Berkelland • Bronckhorst • Doetinchem	• Montferland • Oost Gelre • Oude IJsselstreek • Winterswijk
Bestuurlijk belang	Wethouder Haverdil neemt namens Oude IJsselstreek zitting in het Algemeen Bestuur.	
Ontwikkelingen	Het ECAL richt zich vooral op het in goede, geordende en toegankelijke staat brengen en houden van archieven zowel fysiek als digitaal. Hierbij hoort ook het digitaliseren van de archieven en collecties. Het ECAL heeft voor de periode 2027-2030 de bijdrage verhoogd. Het ECAL blijft kijken naar de opties om de kosten laag te houden. Het ECAL werkt aan een meerjarenplan waarin wordt gekeken naar de berekening van de toekomstige eigen bijdrage met de komst van het gebruik van het eDepot.	
Risico's en getroffen beheersmaatregelen	Geen.	

GGD Noord- en Oost Gelderland (Warnsveld)			
Relatie met de programma's	2. Een gezonde en veerkrachtige gemeente		
Doelstelling	De Gemeentelijke Gezondheids Dienst Noord- en Oost-Gelderland (GGD NOG) is de gezondheidsdienst van 22 gemeenten. Vanuit het missiestatement ' <i>een gezond houvast</i> ' bewaakt, beschermt en bevordert de GGD NOG de gezondheid van inwoners in de regio Noord- en Oost-Gelderland.		
Activiteiten	Met de werkzaamheden geeft de GGD NOG invulling aan de verantwoordelijkheid van gemeenten voor de publieke gezondheid van inwoners. Daarnaast voert de GGD NOG ook een aantal wettelijke taken van de Wet publieke gezondheid (Wpg) uit. De basistaken van de GGD NOG zijn onder andere: • Jeugdgezondheid (4-18 jaar) • Infectieziektebestrijding • Vaccinaties • Medische milieukunde • Technische hygiënezorg • Maatschappelijke zorg • Beleidsadvisering • Epidemiologie • Gezondheidsbevordering • Bevolkingsonderzoeken • Forensische zorg Bovenstaande basisdienstverlening is voor alle gemeenten gelijk op basis van een financiële bijdrage per inwoner. De GGD NOG voert daarnaast ook nog aanvullende dienstverlening tegen betaling uit. Dat gaat om de volgende drie taken: • Wettelijke gemeentelijke taken: gemeenten hebben de keuze om deze taken in opdracht door de GGD NOG uit te laten voeren. • Autonome gemeentelijke taken: gemeenten hebben de keuze om deze taken in opdracht door de GGD NOG uit te laten voeren. • Externe taken: de GGD NOG voert deze uit in opdracht van externen. De GGD NOG heeft een Producten- en Diensten Catalogus (PDC) voor het aanbieden van concrete, actuele, toegankelijke en praktische informatie over de GGD-dienstverlening.		
Deelnemende partijen	• Aalten • Apeldoorn • Berkelland • Bronckhorst • Brummen • Doetinchem • Elburg • Epe	• Ermelo • Harderwijk • Hattem • Heerde • Lochem • Montferland • Nunspeet • Oldebroek	• Oost Gelre • Oude IJsselstreek • Putten • Voorst • Winterswijk • Zutphen
Bestuurlijk belang	Wethouder Ankersmit is lid van het Algemeen Bestuur en de Auditcommissie.		

Ontwikkelingen	Het Algemeen Bestuur heeft een Bestuursagenda voor de periode 2023 - 2027 vastgesteld. Hierin staan de belangrijkste uitgangspunten en prioriteiten voor de GGD in de jaren 2023-2027. In de Bestuursagenda 2023-2027 staan vier prioriteiten: • Vergroten van gelijke kansen op gezondheid voor iedereen; • Mentale gezondheid; • Gezonde leefstijl; • Gezonde fysieke en sociale leefomgeving; Meer informatie is te vinden in de Bestuursagenda 2023-2027. De GGD NOG werkt de prioriteiten uit de Bestuursagenda jaarlijks verder uit in een Programmabegroting. De Programmabegroting bestaat uit vijf onderdelen: Jeugdgezondheid, Algemene Gezondheidszorg, Kennis en Expertise, Organisatieprojecten en Overhead. Een belangrijke actuele ontwikkeling voor de Programmabegroting 2027 is de uitkomst van het onderzoek naar een toekomstbestendige jeugdgezondheidszorg. De keuze waar de volledige jeugdgezondheidszorg (0 tot 18 jaar) te beleggen gaat invloed hebben op de organisatie van de GGD NOG. Op verzoek van gemeenten gaat een werkgroep ook op zoek naar bezuinigingsvoorstellen met het oog op het (uitgestelde) financiële ravijnjaar 2028.
Risico's en getroffen beheersmaatregelen	Het Algemeen Bestuur heeft de onderstaande risico's als belangrijkste risico's voor het risicomanagement vastgesteld: • Inhoudelijke risico's en risico's in de opbrengsten; • Risico's door personele omstandigheden; • Risico's in de bedrijfsvoering; De weerstandscapaciteit is vastgesteld op minimaal 95% en maximaal 105% van het weerstandsvermogen. Bij de Jaarrekening 2025 is de berekening voor het risicomanagement geactualiseerd. Het aan te houden weerstandsvermogen dient 23.000 hoger te zijn dan het vorige weerstandsvermogen. Vanuit het positieve resultaat over 2025 is 23.000 toegevoegd aan de algemene reserve om de weerstandscapaciteit weer op 100% te brengen naar 1.127.000.

Omgevingsdienst Achterhoek (ODA) (Doetinchem)			
Relatie met de programma's	4. De dienstverlenende gemeente		
Doelstelling	Het uitvoeren van omgevingsrecht conform de landelijke kwaliteitscriteria.		
Activiteiten	Vergunningverlening, handhaving en advisering op het gebied van milieuwetgeving en aanverwante specialismen.		
Deelnemende partijen	- Gemeente Aalten - Gemeente Berkelland - Gemeente Bronkhorst - Gemeente Doetinchem	- Gemeente Lochem - Gemeente Montferland - Gemeente Oost Gelre - Gemeente Oude IJsselstreek	- Gemeente Winterswijk - Gemeente Zutphen - Provincie Gelderland
Bestuurlijk belang	Wethouder Hunting neemt namens de gemeente deel aan het Algemeen Bestuur.		
Ontwikkelingen	Omgevingsdiensten en daarmee ook de eigenaren liggen al een aantal jaren onder een vergrootglas. Nadat de commissie Van Aartsen aanbevelingen heeft gedaan voor versterking van de uitvoering van Vergunning Toezicht en Handhaving (VTH) zijn deze opgenomen in het Interbestuurlijk Programma Versterking VTH (IBP-VTH). Er is een programma met zes pijlers ontwikkeld om tot een betere uitvoering van de VTH taken te komen. Daarbij zijn robuustheidscriteria vastgesteld waaraan de omgevingsdiensten moeten voldoen. Voor 1 april 2026 moeten alle omgevingsdiensten aan de criteria voldoen. Dat moet uit (tussen)rapportages blijken. Tot nu toe heeft de ODA de taken steeds uitgevoerd op basis van het beschikbare budget (gebaseerd op de ingebrachte capaciteit bij de start van de ODA in 2013). Hoewel dat altijd zo slim en efficiënt mogelijk gedaan is, zit de uitvoering van het werk onder het niveau van de risicoanalyse die in 2024 is opgesteld en voldoet de ODA niet aan de robuustheidscriteria. In 2025 is met de Omgevingsdienst Veluwe een intentieovereenkomst gesloten om te komen tot een robuuste omgevingsdienst die voldoet aan de gestelde eisen van het IBP.-VTH. De (meerjarenbegroting van de) ODA ontwikkelt zich zodanig dat bij de daadwerkelijke fusie (2029) het takenpakket zodanig is dat wordt voldaan aan de volledige IBP eisen		
Risico's en getroffen beheersmaatregelen	De eisen van het IBP-VTH zijn zodanig dat de ODA niet als zelfstandige organisatie kan blijven bestaan. Om deze reden is een intentieovereenkomst met de Omgevingsdienst Veluwe gesloten met als doel om in 2029 te fuseren tot één omgevingsdienst. Om aan de eisen van het IBP-VTH te kunnen voldoen moeten op financieel en organisatorisch vlak forse investeringen worden gedaan. De meerjarenbegroting (en dus ook de bijdrage van de deelnemende gemeenten) anticipeert hier al op. Het management van de ODA zet organisatorisch stappen om te voldoen aan de eisen van het IBP-VTH		

Regio Achterhoek (Doetinchem)		
Relatie met de programma's	1. De gemeente waar het goed wonen is 2. Een gezonde en veerkrachtige gemeente 3. De werkende gemeente 4. De dienstverlenende gemeente	
Doelstelling	De Regio Achterhoek wil met haar partners bereiken dat de Achterhoek een sterke bloeiende en innovatie economie heeft, uitgaande van eigen kracht met een aantrekkelijke arbeidsmarkt. Met een duurzaam werk-, leer-, woon- en leefklimaat. Met gezonde inwoners en oog voor de brede welvaart. Belangrijke opgaven daarin zijn: zorgen voor voldoende arbeidskrachten, verhogen van de arbeidsproductiviteit, betaalbaar en betrouwbaar vervoer, een energie neutrale en circulaire Achterhoek, een passende woningvoorraad, een hogere score op leefbaarheid en een toename van de regionale volksgezondheid.	
Activiteiten	De Regio Achterhoek samenwerking richt zich op een sterke, vitale en toekomstbestendige regio. De concept Visie 2050 is daarvoor het kompas. Het is een samenwerking tussen overheden, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Dit vindt plaats onder de naam 8RHK Ambassadeurs. Onder de 8HRK Ambassadeurs vallen de entiteiten Achterhoek Raad, Achterhoek Board en Achterhoek Thematafels. In gezamenlijkheid wordt gewerkt aan de verdere invulling van de concept Visie 2050. Deze bestaat uit drie samenhangende ontwikkelijnen: • Een veerkrachtige samenleving • De economie als stuwende kracht • De ruimte in balans De gedachte is dat deze drie ontwikkelijnen niet los van elkaar staan, maar elkaar versterken. Samen moeten ze bijdragen aan de ambitie om in 2050 dé demoregio van Nederland te zijn. Een regio die vooroploopt in het ontwikkelen en toepassen van oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen. De Regio Achterhoek is de juridische entiteit van deze structuur en voert de volgende taken uit: • Voert de regie op de algehele samenwerking (via een Dagelijks en Algemeen Bestuur) • Faciliteert het opstellen van de concept Visie 2050 • Adviseert Board en Raad over de lobby en subsidies en levert hiervoor ook de capaciteit	
Deelnemende partijen	• Aalten • Berkelland • Bronckhorst • Doetinchem	• Montferland • Oost Gelre • Oude IJsselstreek • Winterswijk
Bestuurlijk belang	Burgemeester Werger heeft zitting in het Dagelijks en Algemeen Bestuur. Daarnaast zijn de wethouders bestuurlijk vertegenwoordigd aan alle zes Thematafels.	
Ontwikkelingen	Het Rijk is voornemens een langjarige investering te doen in de Achterhoek op basis van het Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR). De Achterhoek is als enige Gelderse regio aangewezen als regio in het NPVR dat in 2025 is gestart. Voor een periode van 20 jaar gaat de regio met Rijk, provincie en de gemeenten aan de slag met een adaptieve en langjarige investeringsagenda. Om het NPVR uit te voeren ontwikkelt de Achterhoek, samen met het Rijk, een Regioplan Achterhoek. Dit document fungeert als strategische agenda. De verdere concretisering vindt plaats in uitvoeringsagenda's. In deze uitvoeringsagenda's worden plannen van aanpak, samenwerkingsvormen en specifieke acties benoemd. De drie ontwikkelijnen uit de Visie 2050 dienen als basis. De concept Visie 2050 wordt de komende tijd verder geconcretiseerd. De drie ontwikkelijnen worden vertaald naar integrale ontwikkelprogramma's. Deze vormen de basis voor een nieuwe uitvoeringsagenda van de 8RHK Ambassadeurs gericht op de uitvoering vanaf 2027. Deze ontwikkeling gaat samen met de doorontwikkeling van de regionale governance,. Hierbij wordt gekeken hoe de samenwerking slagvaardiger, integraler en effectiever kan worden ingericht.	
Risico's en getroffen beheersmaatregelen	Geen	

Stadsbank Oost Nederland (SON) (Enschede)			
Relatie met de programma's	2. Een gezonde en veerkrachtige gemeente		
Doelstelling	Op zowel maatschappelijk als zakelijk verantwoorde wijze: • voorzien in de behoefte aan sociaal geldelijk krediet; • regelen van schulden van personen in financiële moeilijkheden conform de Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening; • voorzien in budgetbeheer;		
Activiteiten	• kredietverlening • budgetbeheer • bewindvoering • schuldhulpverlening • verzorgen van aanvragen wet schuldsanering natuurlijke personen		
Deelnemende partijen	• Almelo • Berkelland • Borne • Bronckhorst • Dinkelland • Enschede • Haaksbergen	• Hellendoorn • Hengelo (O) • Hof van Twente • Lochem • Losser • Montferland • Oldenzaal	• Oost Gelre • Oude IJsselstreek • Rijssen-Holten • Tubbergen • Twenterand • Wierden • Winterswijk
Bestuurlijk belang	Wethouder Spijkers is vanuit het college lid van het Algemeen Bestuur.		
Ontwikkelingen	De Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening is ingegaan per 1 juli 2012. In algemene zin zien we een verslechterende financiële positie voor een deel van onze inwoners. Er wordt steeds vaker gebruik gemaakt van financiële ondersteuning om (dreigende) schulden op te lossen. Vanaf 2018 voeren we de intake voor de schuldhulpverlening van de Stadsbank uit in eigen beheer. In nauwe samenwerking met de Stadsbank wordt voortduren gewerkt aan het verbeteren van de dienstverlening, zodat deze beter aansluit bij de behoeften van onze inwoners en visie. Vanaf 1 januari 2023 is de SON gestart met de Klantreis. Meer persoonlijke aandacht zodat onze inwoners sneller en beter geholpen worden en de kans op recidive te voorkomen. Dit vraagt doorlopend afstemming met de Stadsbank. In 2027 blijven we samen met de Stadsbank werken aan passende en kwalitatieve schuldhulpverlening. Daarbij blijven we aandacht houden voor het verder verbeteren van de dienstverlening, het bieden van maatwerk en het ondersteunen van inwoners bij het duurzaam oplossen van hun schulden.		
Risico's en getroffen beheersmaatregelen	De in gang gezette registratie en verantwoording van de geldstroom vormt een vast onderdeel van bestuurlijke rapportages vanuit het sociaal domein.		

Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland (VNOG)			
Relatie met de programma's	4. De dienstverlenende gemeente		
Doelstelling	Het gemeenschappelijk en op regionaal niveau uitvoeren van veiligheidsbeleid, specifiek gericht op brandweertaken, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding, multidisciplinaire samenwerking en de uitvoering van de bestuursafspraken weerbaarheid, zowel preventief als repressief. Daarnaast draagt de VNOG bij aan de behartiging van deze belangen en zorgt zij voor afstemming met de taken van de gemeenten in het kader van bevolkingszorg.		
Activiteiten	• inventariseren van risico's op branden, rampen en crises; • adviseren van het bevoegd gezag over risico's op branden, rampen en crises in de bij of krachtens de wet aangewezen gevallen en in de gevallen die in het beleidsplan zijn bepaald; • ondersteunen van en uitvoering geven aan de bestuursafspraken weerbaarheid; • vergroten van de weerbaarheid van inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en de eigen organisatie. • adviseren van het college over: ○ het voorkomen, beperken en bestrijden van brand; ○ het beperken van brandgevaar; ○ het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en al hetgeen daarmee verband houdt; ○ het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand; • voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en crisisbeheersing; • instellen en in stand houden van een brandweerorganisatie; • instellen en in stand houden van een GHOR-organisatie (Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de regio); • voorzien in de meldkamerfunctie; • aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel; • inrichten en in stand houden van de informatievoorziening binnen de veiligheidsregio en tussen de veiligheidsregio en de partners die betrokken zijn bij brandweezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing.		
Deelnemende partijen	• Aalten • Apeldoorn • Berkelland • Bronkhorst • Brummen • Doetinchem • Elburg • Epe	• Ermelo • Harderwijk • Hattem • Heerde • Lochem • Montferland • Nunspeet • Oldebroek	• Oost Gelre • Oude IJsselstreek • Putten • Voorst • Winterswijk • Zutphen
Bestuurlijk belang	Burgemeester Werger vertegenwoordigt de gemeente in het Algemeen Bestuur. Gemeentesecretaris Frerix vertegenwoordigt de gemeente in het Cluster Secretarissen Overleg.		
Ontwikkelingen	De VNG heeft in 2025 de handreiking <i>Weerbaarheid en Veerkracht op Lokaal Niveau</i> opgesteld. Naar aanleiding hiervan heeft het bestuur van de VNOG in november 2025 een bestuursopdracht vastgesteld. Hierin zijn concrete actiepunten opgenomen voor zowel de gemeenten als de veiligheidsregio om de maatschappelijke weerbaarheid verder te versterken. De VNOG ondersteunt gemeenten bij de uitvoering van deze actiepunten door middel van kennisdeling, advisering, regionale afstemming en het ontwikkelen van gezamenlijke instrumenten en werkwijzen. Hiermee werken we aan het vergroten van de weerbaarheid van inwoners, organisaties en overheden en aan een betere voorbereiding op crises en verstoringen.		

Risico's en getroffen beheersmaatregelen	Bij financiële problemen binnen de VNOG kunnen de deelnemende gemeenten verplicht zijn een aanvullende bijdrage te leveren om de continuïteit van de uitvoering van de wettelijke taken te waarborgen. De financiële positie van de VNOG wordt periodiek gemonitord. Op basis van de huidige financiële situatie wordt het risico als nihil ingeschat.		
Tribuut (Apeldoorn)			
Relatie met de programma's	4. De dienstverlenende gemeente		
Doelstelling	Het tijdig en juist uitvoeren van de heffing en invordering van gemeentebelastingen en de wet Waardering Onroerende Zaken		
Activiteiten	Waarderen onroerende zaken en het heffen en innen van gemeentelijke belastingen		
Deelnemende partijen	- Gemeente Aalten - Gemeente Apeldoorn - Gemeente Brummen - Gemeente Epe	- Gemeente Lochem - Gemeente Voorst - Gemeente Oude IJsselstreek - Gemeente Zutphen	
Bestuurlijk belang	Wethouder Bennink neemt namens de gemeente deel aan het Bestuur.		
Ontwikkelingen	De colleges van B&W van Aalten en Oude IJsselstreek hebben met toestemming van hun raden op respectievelijk 2 maart 2026 en 17 maart 2026 een verzoek ingediend bij het bestuur van Tribuut om toe te treden tot de GR. De verzochte toetreding van Aalten en Oude IJsselstreek tot de GR is in de bestuursvergadering van Tribuut op 15 april 2026 aan de orde geweest. Daarin heeft het bestuur positief advies uitgebracht aan de deelnemers over toetreding van deze gemeenten. In die bestuursvergadering is ook de ontwerp-begroting 2027 besproken. Daarin is afzonderlijk zichtbaar gemaakt wat de toetreding van deze gemeenten financieel betekent voor Tribuut en de (toekomstige) deelnemers. Het positieve advies van het bestuur is samen met de ontwerp-tekst van deze GR-wijziging aan de deelnemers verzonden. Die hebben dat voor zienswijze aan hun raden aangeboden. Er zijn geen zienswijzen ingediend. Het bestuur van Tribuut heeft op 9 september 2026 de ongewijzigde ontwerp-tekst van de GR-wijziging aan de deelnemers verzonden. De deelnemers hebben vervolgens besloten tot toetreding van Aalten en Oude IJsselstreek onder voorbehoud van toestemming van hun raden. Alle raden hebben die toestemming verleend. Daarmee is de wijziging van de GR en de toetreding van Aalten en Oude IJsselstreek per 1 januari 2027 een feit.		
Risico's en getroffen beheersmaatregelen	Na decharge geldt dat Tribuut risico's beheerst door onder meer verzekeringen, risicomanagement en de opbouw van een algemene reserve. De risico's worden door Tribuut berekend op een totaal risicobedrag van 496.250 terwijl de beschikbare weerstandscapaciteit 372.100 bedraagt. De dekkingsratio bedraagt daardoor slechts 0,75. Omdat in de GR is vastgelegd dat deelnemende gemeenten ervoor moeten zorgen dat Tribuut altijd over voldoende middelen beschikt, kan een tekort uiteindelijk bij de deelnemers terechtkomen.		

Vennootschappen en coöperaties

Agem (Wehl)	
Relatie met de programma's	1. De gemeente waar het goed wonen is.
Doelstelling	De Agem is opgericht door de 8 Achterhoekse gemeenten om de energietransitie te versnellen en de Achterhoek energieneutraal te maken. Hiervoor zijn verschillende activiteiten ontwikkeld (zie hieronder).
Activiteiten	De Agem bestaat uit verschillende entiteiten, de belangrijkste zijn: • Coöperatie Energieloket Achterhoek: alles m.b.t. energiebesparing voor inwoners, van inzicht en advies over energiebesparing, tot informatie over financieringsmogelijkheden. • AGE B.V. (Agem Gemeentelijke Energie): inkoop gemeentelijke energie, waarbij (duurzame) zelflevering een van de doelen is. • Coöperatie streekenergie; realiseren van lokale Achterhoekse energieproducten, en leverancier van energie via de partners EnergieVanOns / OM nieuwe energie • Agem Energie Experts (stichting aandelenbezit Agem Energie Expert) ; Agem Ontwikkeling (project- en adviesbureau). Adviseert o.a. op alle onderdelen van Agem, maar ook aan gemeenten en externe partijen.
Deelnemende partijen	Afhankelijk van het onderdeel van Agem, maar in ieder geval • Achterhoekse gemeenten (Winterswijk heeft een aparte positie) • Gemeente Doesburg (aparte positie) • Lokale energiecoöperaties
Bestuurlijk belang	De 8 Achterhoekse gemeenten hebben in 2013 de Agem opgericht. De Agem is doorontwikkeld en er is nu een gemeentelijk deel (Energieloket, AGE) en een niet gemeentelijk deel (streekenergie, Agem Energie Experts). De betrokken partijen zitten samen in een federatie "Anders omgaan met energie" . De gemeenten zijn de enige leden van de coöperatie Energieloket Achterhoek, de Stichting Vrijwilligers Anders Omgaan met Energie, en de enige aandeelhouders van de AGE.
Ontwikkelingen	De Agem is in ontwikkeling. De opsplitsing van het gemeentelijke en niet gemeentelijke deel is voltooid maar op onderdelen zal het nog door ontwikkelen. Zo is de federatie "Anders omgaan met energie" opgericht en schrijft aan een gedeelde visie. Daarnaast moet de stichting "Vrijwilligers Anders Omgaan met Energie" vormgegeven worden.
Risico's en getroffen beheersmaatregelen	

BNG Bank (Den Haag)	
Primair doel	Bankier van en voor overheden en instellingen met een maatschappelijk belang.
Activiteiten	De strategische doelstelling van de bank is het behoud van substantiële marktaandelen in Nederlandse publieke en semipublieke domein en het behalen van een redelijk dividend voor de aandeelhouders.
Deelnemende partijen	De Staat is houder van 50% procent van de aandelen, de andere 50% is verdeeld onder gemeenten, provincies en hoogheemraadschap.
Financieel	Wij bezitten 161.460 aandelen. We begroten voor 2027-2030 228.000 dividend.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder, wethouder Bennink vertegenwoordigt onze gemeente.
Risico's	Financieel risico bij eventuele liquidatie is het verlies van maximaal de nominale waarde van onze aandelen en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting. De kans hierop schatten wij in op nihil.

VNG (Den Haag)	
Primair doel	De VNG is dé belangenorganisatie en het kennisplatform voor alle Nederlandse gemeenten
Activiteiten	Het doel van de VNG is om de krachten van gemeenten te bundelen en gezamenlijk op te treden in het belang van de lokale overheid en haar inwoners. Tegen de achtergrond hiervan werkt de VNG in toenemende mate aan de totstandkoming van gemeentelijke producten/diensten die door alle gemeenten gebruikt kunnen worden. Verder blijft de VNG zich in de nabije toekomst inzetten voor een goede financiering van de gemeenten vanuit het Gemeentefonds, passend bij de taken die gemeenten hebben. Ook op concrete dossiers, bijvoorbeeld stikstof en woningbouw, zoekt de VNG contact met politiek Den Haag om haar standpunt wat dit betreft voor het voetlicht te brengen.
Deelnemende partijen	Alle Nederlandse gemeenten zijn lid.
Financieel	
Bestuurlijk belang	Burgemeester Werger vertegenwoordigt de gemeente tijdens de Algemene Ledenvergadering. Er is sprake van een gewogen stemverhouding op basis van het aantal inwoners.
Risico's	Niet van toepassing: het eigen vermogen van de VNG is ruim voldoende om (financiële) risico's op te vangen.

Alliander N.V. (Amhem)	
Primair doel	Netwerkbedrijf dat verantwoordelijk is voor een groot deel van de energieleidingen in Nederland.
Activiteiten	Kernactiviteit is het aansluiten van klanten op de energienetwerken en het distribueren van gas en elektriciteit.
Deelnemende partijen	Provincie Gelderland, Friesland, Noord Holland en de gemeente Amsterdam bezitten 75% van de aandelen. De overige 25% is verdeeld over diverse gemeenten.
Financieel	Wij bezitten 580.414 reguliere aandelen. We begroten voor 2027-2030 424.000. Daarnaast is er het voornemen om einde van dit jaar de, op 2 december 2021, verstrekte converteerbare hybride aandeelhouderslening definitief om te zetten in aandelen. Hierdoor ontvangen wij 51.870 nieuwe aandelen. We begroten het dividend van deze extra aandelen op 51.400. Dit is gelijk aan de rente die wij tot op heden jaarlijks ontvingen.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder, wethouder Bennink vertegenwoordigt onze gemeente.
Risico's	Financieel risico bij eventuele liquidatie is het verlies van maximaal de nominale waarde van onze aandelen en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting. De kans hierop schatten wij in op nihil.

Vitens N.V. (Utrecht)	
Primair doel	Drinkwaterbedrijf dat drinkwater levert aan 5,8 miljoen particulieren en bedrijven.
Activiteiten	Verantwoordelijk voor een gezonde en duurzame samenleving met zorg voor de bescherming van natuur en milieu.
Deelnemende partijen	De aandeelhouders bestaan uit provincies en gemeenten.
Financieel	Wij bezitten 40.057 aandelen. We begroten voor 2027-2030 geen dividend.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder, wethouder Bennink vertegenwoordigt onze gemeente.
Risico's	Financieel risico bij eventuele liquidatie is het verlies van maximaal de nominale waarde van onze aandelen en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting. De kans hierop schatten wij in op nihil.

Leisure Lands (Arnhem)	
Primair doel	Recreatiebedrijf in het duurzaam ontwikkelen en exploiteren van recreatiegebieden voor breed toegankelijk vrijetijdsgebruik
Activiteiten	Leisurelands is een belangrijke partner in de ontwikkeling, het beheer en de exploitatie van openbare recreatiegebieden. De organisatie ontwikkelt en beheert duurzame en dynamische recreatiegebieden waar natuur, water en recreatie samenkomen en werkt met ondernemers aan een aantrekkelijk recreatief aanbod. Net zoals de andere negen Achterhoekse gemeenten zijn wij aandeelhouder in Leisurelands. Hiermee leveren we een gezamenlijke bijdrage aan het duurzaam beheer en onderhoud van de waterrecreatiegebieden in de regio. Zo stimuleren we de verdere ontwikkeling van de Achterhoek als aantrekkelijke toeristisch-recreatieve bestemming. Gemeente Oude IJsselstreek heeft geen recreatiegebied of recreatieplas van Leisurelands B.V. op haar grondgebied.
Deelnemende partijen	De gemeente Oude IJsselstreek is samen met 31 gemeenten aandeelhouder van Leisurelands B.V.
Financieel	De gemeente Oude IJsselstreek bezit 1.393 aandelen.
Bestuurlijk belang	In de Achterhoek trekken we in het Portefeuillehouders Overleg Vrijtijdseconomie (POHO-VE) al jaren samen op richting Leisurelands. De portefeuillehouder toerisme en recreatie van de gemeente Berkelland is gemachtigd namens de overige acht Achterhoekse gemeenten (Aalten, Bronckhorst, Oost Gelre, Doetinchem, Oude IJsselstreek, Lochem, Winterswijk en Zutphen). Vanaf 2026 zijn we met 10 gemeenten omdat Montferland ook aansluit.
Risico's	Geen.

Stichtingen en verenigingen

Stichting Achterhoek Toerisme (StAT) (Borculo)		
Relatie met de programma's	3. De werkende gemeente	
Doelstelling	Gemeenten en bedrijfsleven willen de vrijetijdssector duurzaam en evenwichtig doorontwikkelen in omvang, kwaliteit en veelzijdigheid tot een grotere economische drager in de Achterhoek. STAT verzorgt de toeristische marketing van de Achterhoek om zo meer bezoekers te genereren die langer in de Achterhoek willen verblijven, meer willen besteden en een herhalingsbezoek plannen. Daarmee wordt een bijdrage geleverd aan de Achterhoekse economie en maatschappelijk opgaven, zoals instandhouding van voorzieningen, werkgelegenheid en het binden van jongeren aan de Achterhoek.	
Activiteiten	Ondersteuning voor de leden voor allerlei toeristische activiteiten op het gebied van regionale marketing en promotie. Bevordering van gastheerschap, een goede infrastructuur qua routes, werken aan onderscheidend profiel, vitaliteit en kwaliteitsverbetering en verdere professionalisering van het aanbod. Daarnaast overkoepelend orgaan, regionale monitoring en sparring partner voor de gemeenten in de Achterhoek op het gebied van toerisme en recreatie.	
Deelnemende partijen	• Aalten • Berkelland • Bronckhorst • Doesburg • Doetinchem • Lochem	• Montferland • Oost Gelre • Oude IJsselstreek • Winterswijk • Zutphen
Bestuurlijk belang	De Achterhoekse gemeenten, met Doesburg, Lochem en Zutphen nemen deel in het bestuur.	
Ontwikkelingen	In de visie van STAT over de huidige periode staat vermeld dat STAT zich primair bezighoudt met doorontwikkeling van regiomarketing, versterking van de route infrastructuur, het opzetten kennisontwikkelingstraject en grip op gastheerschap en informatievoorziening in de regio. Er is in onze regio nog steeds voldoende ruimte voor groei, maar het zorgt ook dat we moeten nadenken hoe we die groei zo tot stand kunnen brengen dat ook onze inwoners de voordelen van het toerisme blijven inzien. Achterhoek Toerisme speelt daar een verbindende, faciliterende en stimulerende rol in.	
Risico's en getroffen beheersmaatregelen	Met STAT worden meerjarige contracten afgesloten. De stichting is afhankelijk van de bijdrage van gemeenten voor de uitvoering van hun activiteiten. Mochten deze inkomsten teruglopen, door bijvoorbeeld een steeds meer terugtrekkende overheid die meer aan de markt overlaat, dan loopt de stichting het risico om haar taken voor de gemeenten niet meer te kunnen uitvoeren. Ook spelen de politieke agenda's van de verschillende gemeenten hierbij een rol. STAT moet van toegevoegde waarde blijven voor alle gemeenten. De gemeente Oude IJsselstreek huurt bij STAT een marketing coördinator in die ingezet wordt voor toeristische productontwikkeling en lokale promotie en marketing. De marketing coördinator ondersteunt daarbij tevens STROIJ, de toeristische organisatie in Oude IJsselstreek. Mocht STAT dit niet meer kunnen doen, dan heeft dit gevolgen voor deze inhuurstructuur en voor de toeristische organisatie in Oude IJsselstreek.	

Overige Verbonden Partijen

Euregio Rijn-Waal (Kleve DLD)	
Relatie met de programma's	3. De werkende gemeente
Doelstelling	De kern van de Euregio Rijn-Waal is het versterken van de grensoverschrijdende samenwerking tussen Nederland en Duitsland. De Euregio wil ervoor zorgen dat de grens minder een belemmering vormt voor inwoners, overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties.
Activiteiten	De activiteiten zijn het verbinden van Nederlandse en Duitse gemeenten, bedrijven en organisaties met elkaar, het ontwikkelen en uitvoeren van grensoverschrijdende projecten, het benutten en begeleiden van Europese subsidies, het stimuleren van samenwerking op het gebied van economie, arbeidsmarkt, innovatie, onderwijs, zorg en klimaat/water, het ondersteunen van inwoners en grenswerken via het GrensInfoPunt.
Deelnemende partijen	De Euregio Rijn-Waal is een Nederlands-Duits openbaar lichaam met ca. 50 lidorganisaties. Tot de lidorganisaties behoren onder meer gemeenten, regionale overheden en kamers van koophandel uit de grensregio.
Bestuurlijk belang	Burgemeester Werger heeft zitting in de Euregioraad Rijn-Waal
Ontwikkelingen	
Risico's en getroffen beheersmaatregelen	

Euregio Gronau (Gronau DLD)		
Relatie met de programma's	3. De werkende gemeente	
Doelstelling	De EUREGIO Gronau is een Nederlands-Duits grensoverschrijdend samenwerkingsverband van gemeenten, (Land-)Kreise en waterschappen. De kern van de doelstelling is het wegnemen van grensbarrières en versterken van de samenwerking tussen Nederland en Duitsland, zodat inwoners, bedrijven en overheden de kansen van de grensregio beter kunnen benutten.	
Activiteiten	De EUREGIO Gronau onderscheidt zelf zeven hoofdtaken: netwerken opbouwen, grensoverschrijdende activiteiten en projecten stimuleren, belangen behartigen, inwoners en bedrijven informeren en adviseren, projecten ontwikkelen en managen, subsidies ontsluiten en samenwerken met andere grensregio's.	
Deelnemende partijen	In totaal omvat het EUREGIO-gebied 128 gemeenten, (Land-)Kreise en waterschappen. Het secretariaat is gevestigd bij de grensovergang in Gronau/Enschede.	
Bestuurlijk belang	Burgemeester Werger heeft zitting in de EUREGIO-raad	
Ontwikkelingen	De EUREGIO Gronau ontwikkelt zich verder van een platform voor grensoverschrijdende samenwerking naar een sterkere belangenbehartiger en uitvoeringsorganisatie voor gezamenlijke grensregio-opgaven. In 2026 ligt daarbij nadrukkelijk de nadruk op economie en innovatie, arbeidsmarkt, mobiliteit, zorg, duurzaamheid en het benutten van Europese middelen via Interreg.	
Risico's en getroffen beheersmaatregelen		

Financieel overzicht

Verbonden partij (x 1.000)	Pgr	Vorm	Bijdrage 2027	Eigen vermogen		Vreemd vermogen	
				01/01/2027	31/12/2027	01/01/2027	31/12/2027
Erfgoedcentrum Ecal	1	GR	236	525	377	305	276
GGD Noord- en Oost Gelderland	2	GR	997	3.102	2.700	6.295	6.234
ODA	4	GR	1.634	516	118	1.610	1.700
Regio Achterhoek	div	GR	340	6.007	5.539	17.126	7.755
Stadsbank ON	2	GR	328	2.186	1.787	8.759	8.196
VNOG	4	GR	2.778	25.061	22.365	48.066	89.950
Tribuut	4	GR	852	372	372	1.197	1.825
Totaal			7.164				

Paragraaf Lokale heffingen

Inleiding

De gemeentelijke heffingen (belastingen, leges en rechten) zijn, na de algemene uitkering uit het gemeentefonds, de belangrijkste inkomstenbronnen van de gemeente. Deze heffingen zijn de enige inkomstenbronnen waarop de gemeenteraad invloed kan uitoefenen. Vooral voor de zuivere belastingen, dit zijn de heffingen waar geen direct aanwijsbare tegenprestatie van de overheid tegenover staat, is er geen maximum bedrag of opbrengst aangegeven. Voor leges en andere betalingen voor overheidsdiensten is bepaald dat geen winst mag worden gemaakt. De opbrengst van de heffing mag in totaliteit niet hoger zijn dan de kosten die gemaakt moeten worden om de diensten te verlenen. De opbrengsten van de gemeentelijke heffingen zijn geraamd onder de verschillende taakvelden. Een overzicht van de inkomstenbronnen op de diverse taakvelden is in bijlage G terug te vinden.

Beleid

Het (meerjaren)beleid voor de lokale belastingen is opgenomen in de door de gemeenteraad vastgestelde verordeningen. Om een beter overzicht te krijgen in de actuele verordeningen stellen we jaarlijks een nieuwe verordening vast voor iedere belasting cq heffing.

Uitgangspunten voor onze leges, heffingen en tarieven

Voor de leges, heffingen en tarieven hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Voor 2027 stijgt het tarief OZB niet. De opbrengsten stijging OZB wordt veroorzaakt door de WOZ waardestijging van 6,5% voor woningen en 2,75% voor niet-woningen;
- De rioolheffing is maximaal 100% kostendekkend. Voor 2027 hanteren wij een daling van ruim 1%, oftewel ruim € 3,60 per huishouden. Hiermee komt de rioolheffing op € 288 per huishouden;
- De hoogte van de afvalstoffenheffing is afhankelijk van het aantal ledigingen per jaar. Het vastrecht is voor éénpersoons- en meerpersoonshuishoudens is gelijk aan 2026, € 199,80. Afhankelijk van de hoeveelheid afval wordt het variabel tarief in 2028 afgerekend. De variabele tarieven blijven gelijk aan 2026;
- Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten zijn maximaal 100% kostendekkend;
- De overige heffingen stijgen jaarlijks trendmatig met een indexering, met uitzondering van de reclamebelasting;
- Leges en rechten zijn maximaal 100% kostendekkend.

Belasting / heffing	Omschrijving
Marktgeden	Heffing voor het innemen standplaatsen op warenmarkt Silvolde, Terborg, Uift, Gendringen en Varsseveld.
Precariobelasting	Heffing voor het verlenen van een standplaats op gemeenteground
Lijkbezorgingsrechten	Heffing voor het gebruik van de algemene begraafplaatsen Varsseveld en Terborg. Eventuele overschotten of tekorten verrekenen we conform besluit met de reserve.
Leges	Dit zijn diverse gemeentelijke leges (omgevingsvergunningen, uittreksels etc.)
Toeristenbelasting	Belastingheffing van personen die niet in de basisregistratie personen zijn opgenomen, maar die tegen betaling/vergoeding wel verblijf houden door overnachtingen in bijv. hotels, pensions, vakantieonderkomens, mobiele kampeermiddelen. Belastingheffing van personen die niet in de basisregistratie personen zijn opgenomen, maar die tegen betaling/vergoeding wel verblijf houden door overnachtingen in bijv. hotels, pensions, vakantieonderkomens, mobiele kampeermiddelen.
OZB niet - woningen	Heffing van zowel eigenaren als gebruikers van niet-woningen.
Woonlasten	Dit zijn de onroerendezaakbelastingen zakelijk recht woningen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing tezamen. De opbrengsten OZB-woningen zijn conform besluit dit jaar gedaald. Voor de afvalstoffenheffing en rioolheffing hanteren we een kostendekkend tarief.
Reinigingsrechten	Reinigingsrecht voor bedrijven en instellingen die geringe (passend in de normale containers) hoeveelheden afval aanbieden. Deze bedrijven hebben de gemeente verzocht dit afval tijdens normale inzamelingsactiviteiten mee te willen nemen.
Reclamebelasting	Belasting voor openbare aankondigingen in het centrum van Varsseveld, Terborg en Uift en het bedrijventerrein Akkermansweide in Terborg, Bedrijventerreinen in Varsseveld en bedrijfsterrein de Rieze in Uift. Deze belasting wordt in feite geïnd als tussenpersoon. De inkomsten verrekenen we met de gemaakte kosten. Het restant betalen we rechtstreeks door aan initiatiefnemers. Per saldo is dit dus budgettair neutraal.

Tarieven diverse heffingen	2025	2026	2027
Onroerende-zaakbelastingen			
Eigenaren van woningen, in % van de waarde	0,11662%	0,11309%	0,11309%
Gebruikers van niet-woningen, in % van de waarde	0,13542%	0,13752%	0,13752%
Eigenaren van niet-woningen, in % van de waarde	0,17632%	0,18375%	0,18375%
Afvalstoffenheffing			
Meerpersoonshuishoudens vast tarief	219,60	199,80	199,80
Eénpersoonshuishoudens vast tarief	189,60	199,80	199,80
Per lediging grote container rest afval	14,75	14,75	14,75
Per lediging kleine container rest afval	8,50	8,50	8,50
Per storting ondergrondse container	2,50	2,50	2,50
Reinigingsrechten			
Vast tarief	219,60	199,80	199,80
Per lediging grote container rest afval	14,75	14,75	14,75
Per lediging kleine container rest afval	8,50	8,50	8,50
Rioolheffing			
Per aansluiting	297,00	291,60	288,00
Toeristenbelasting			
Per overnachting	1,49	1,53	1,57

* De tarieven voor de OZB zijn gelijk aan 2026.

Woonlasten

Opbrengsten Woonlasten (x1.000)	2025 (werkelijk)	2026 (begroot na wijziging)	2027 (begroot)
Afvalstoffenheffing	4.485	4.377	4.377
Rioolheffing	5.148	5.045	4.995
OZB woningen	6.918	7.318	7.795
Totaal	16.551	16.740	17.167

Ten opzichte van 2026 stijgen de totale woonlasten met 2,5%, exclusief areaaluitbreiding.

Lokale lastendruk/ontwikkeling van de woonlasten

Om een indruk te hebben wat de “lokale lastendruk” is, berekenen we wat huishoudens aan belasting moeten betalen. Daarbij gaan we uit van de voor huishoudens gebruikelijke heffingen. Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) stelt jaarlijks een atlas van de lokale lasten op. De tabel hieronder geeft de berekende belastingdruk voor Oude IJsselstreek in 2027. Het bedrag van de bruto woonlasten is opgebouwd uit de onroerendezaakbelasting, waarbij wordt uitgegaan van de gemiddelde woningwaarde (zowel landelijk als provinciaal als voor Oude IJsselstreek), de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

Uitgangspunten voor vergelijking van de belastingdruk oud en nieuw:

- de waarde van een woning is gemiddeld € 371.000 (waarderingskamer 2026, voor 2027 wordt 6,5% stijging verwacht).
- één- en meerpersoonshuishoudens.

De gemiddelde belastingdruk voor een eigenaar/bewoner in 2026 en 2027 ziet er in Oude IJsselstreek dan als volgt uit:

Jaar	Soort huishouden	OZB	Afval	Riool	Totaal
2026*	Eenpersoonshuishouden met kleine grijze container	419	246,55	291,60	957,15
2026*	Meerpersoonshuishouden met kleine grijze container	419	246,55	291,60	957,15
2026*	Eenpersoonshuishouden met grote grijze container	419	280,95	291,60	991,55
2026*	Meerpersoonshuishouden met grote grijze container	419	280,95	291,60	991,55
2026**	Eenpersoonshuishouden met ondergrondse container	419	242,30	291,60	952,90
2026**	Meerpersoonshuishouden met ondergrondse container	419	242,30	291,60	952,90
2027*	Eenpersoonshuishouden met kleine grijze container	446	246,55	288	980,55
2027*	Meerpersoonshuishouden met kleine grijze container	446	246,55	288	980,55
2027*	Eenpersoonshuishouden met grote grijze container	446	280,95	288	1.014,95
2027*	Meerpersoonshuishouden met grote grijze container	446	280,95	288	1.014,95
2027**	Eenpersoonshuishouden met ondergrondse container	446	242,30	288	976,30
2027**	Meerpersoonshuishouden met ondergrondse container	446	242,30	288	976,30

Uitgangspunten zijn:

* 5,5 ledigingen per jaar voor de rest (grijze) container

** 17 inworpen afvalzak in de ondergrondse containerbak

De afvalstoffenheffing en de rioolheffing zijn kostendekkend en er wordt een onttrekking uit de reserve afval en het bufferfonds riolering gedaan; de ozb tarieven stijgen ten opzichte van 2026 niet, alleen de WOZ waardestijging is in de opbrengsten meegenomen. De totale lastendruk in 2027 gemiddeld stijgt met 2,5%, overeenkomstig met de jaarlijkse inflatie en het uitgangspunt woonlasten.

Opbrengsten

Opbrengsten belastingen/heffingen (x 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Algemene dekkingsmiddelen			
Woonlasten (OZB eigenaren woningen + afvalstoffenheffing + rioolrechten)	16.550	16.674	17.167
Precariobelasting	8	8	8
Toeristenbelasting	270	210	210
Tariefsgebonden heffingen			
Leges	1.438	1.830	1.941
Lijkbezorgingrechten	152	162	167
Marktgelden	21	23	23
OZB niet-woningen	2.920	3.129	3.215
Reinigingsrechten	44	35	35
Rioolrecht bedrijven	275	280	280
Reclamebelasting	172	150	150
Totaal opbrengsten	21.850	22.501	23.196

Lasten- en batenoverzicht van de kostendeekkende tarieven

Hieronder hebben we inzichtelijk gemaakt, hoe bij de berekening van de tarieven wordt bewerkstelligd, dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden. Dit hebben we gedaan voor de tarieven van belastingen die ten hoogste kostendeekkend mogen zijn. In 2026 hebben wij een onderzoek gedaan naar de kostendeekkendheid van de tarieven. De eerste uitkomsten hiervan zijn, hieronder verwerkt. Dit levert een wijziging in percentage bij afval en riool op, doordat er minder salaris + overhead en btw aan deze producten werd toegerekend dan mogelijk. De uitkomsten van dit onderzoek zijn niet in de tarieven verwerkt. Wij voldoen hiermee aan het uitgangspunt maximaal 100% kostendeekkendheid.

Afvalstoffenheffing + reinigingsrecht		
Kosten Afval	4.661	
Opbrengsten afval excl. heffingen		930
Heffing bij bedrijven (Reinigingsrecht)		35
Netto kosten Afval	3.696	
Salaris + overhead	989	
BTW	838	
Rente	38	
Onttrekking reserve afval		250
Overige toerekening afval	1.615	
Totale kosten	5.311	
Opbrengst heffingen		4.377
Dekking		82%

Lijkbezorgingsrechten		
Kosten begraafplaatsen	71	
Opbrengsten begraafplaatsen		
Netto kosten Begraafplaatsen	71	
Salaris + overhead	179	
Rente	1	
Onttrekking reserve		4
Overige toerekening begraafplaatsen	176	
Totale kosten	247	
Opbrengst heffingen		167
Dekking		68%

Rioolheffing		
Kosten Riolerig	3.459	
Opbrengsten Riolerig excl. heffingen		3
Heffing bij bedrijven		280
Netto kosten Riolerig	3.176	
Salaris + overhead	630	
BTW	680	
Rente	825	
Bufferfonds	-7	
Overige toerekening riolerig	2.128	
Totale kosten	5.304	
Opbrengst heffingen		4.995
Dekking		94%

Algemene dienstverlening		
Kosten algemene dienstverlening	507	
Overige opbrengsten		0
Netto kosten algemene dienstverlening	507	
Salaris + overhead	582	
Overige toerekening algemene dienstverlening	582	
Totale kosten	1.089	
Opbrengst heffingen		1.037
Dekking		95%

Omgevingsvergunning bouwen		
Kosten omgevingsvergunning bouwen	127	
Overige opbrengsten		0
Netto kosten Omgevingsvergunning bouwen	127	
Salaris + overhead	560	
Overige toerekening omgevingsvergunning	560	
Totale kosten	687	
Opbrengst heffingen		667
Dekking		97%

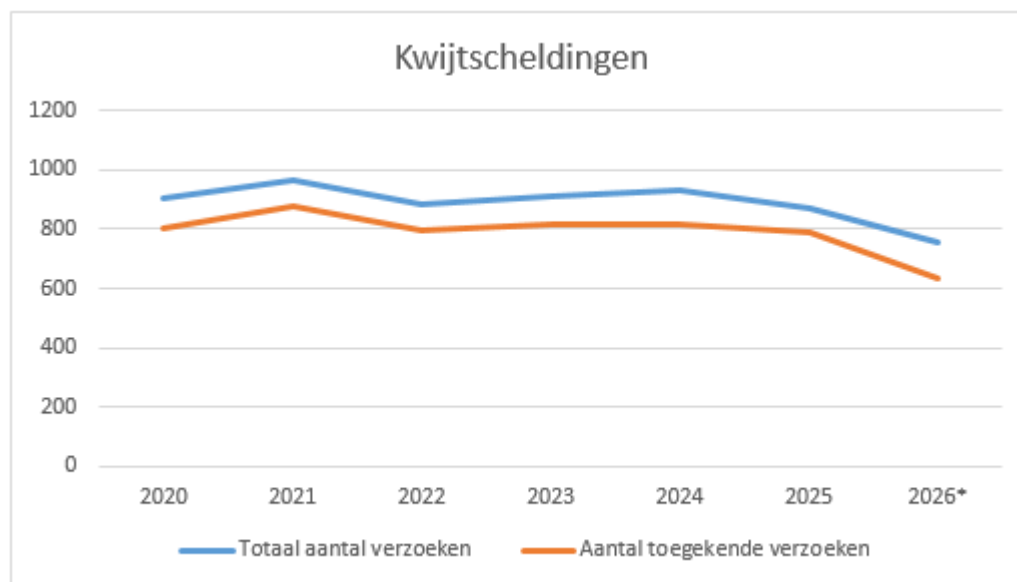
Markten		
Kosten markten	48	
Overige opbrengsten		0
Netto kosten markten	48	
Salaris + overhead	24	
Overige toerekening markten	24	
Totale kosten	72	
Opbrengst heffingen		23
Dekking		32%

Kwijtschelding

Inwoners met een laag inkomen kunnen kwijtschelding krijgen voor de aanslag van de afvalstoffenheffing en rioolheffing. Bij de beoordeling van het verzoek vindt er een toets plaats naar inkomen en vermogen. Er wordt alleen kwijtschelding verleend als het inkomen niet hoger ligt dan 100% van het bijstandsniveau.

Belastingjaar:	Totaal aantal verzoeken	Aantal toegekende verzoeken	Aantal afgewezen verzoeken	Aantal verzoeken in procenten	Afgeboekt t.g.v. toegekende kwijtschelding
2020	907	804	103	4,80%	302.318
2021	966	881	85	5,08%	352.757
2022	883	794	89	4,64%	352.414
2023	911	820	91	4,74%	383.318
2024	934	818	117	4,86%	330.109
2025	874	792	82	4,56%	374.226
2026*	753	691	122	3,92%	334.686

* De kwijtscheldingsgegevens voor 2026 zijn gebaseerd op basis van de gegevens zoals die op 14 juli 2026 bekend zijn.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

In deze paragraaf zijn conform de voorschriften in het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) het beleidskader en de daaruit voortvloeiende financiële consequenties met betrekking tot de kapitaalgoederen van de gemeente opgenomen.

De kapitaalgoederen zijn grofweg als volgt te rubriceren:

Infrastructuur:

- Wegen
- Civiel technische kunstwerken
- Kunstwerken
- Openbare verlichting
- Riolering
- Water

Voorzieningen:

- Openbaar groen
- Speelplaatsen
- Gebouwen

Het onderhoud van kapitaalgoederen legt beslag op een belangrijk deel van de middelen en komt in bijna alle programma's voor. De kapitaalgoederen zijn vaak van groot belang voor het realiseren van de programma's. In deze paragraaf geven we inzicht in het onderhoud en beheer, conform de financiële verordening (art. 212 Gemeentewet). Niet alleen vanuit het financiële belang, maar ook vanuit het belang van de inwoner.

Beleids- en beheerplannen

De beleidsplannen stellen we tenminste eens in de 10 jaar vast, conform de eisen van de provincie. Dit betreft de inrichting van de openbare ruimte en het beoogde onderhoudsniveau voor het openbaar groen, verlichting, straatmeubilair, sportfaciliteiten, water, wegen, riolering, kunstwerken. Eens in de vier jaar evalueren we de beheerplannen en zo nodig stellen we ze bij.

De volgende nota's zijn vastgesteld:

Beleidsstuk/ beheerplan	Planperiode	Inhoud/opmerking
Wegenbeleid	2027 - 2030	Het huidige Wegenbeleidsplan vervangen we in 2027 door een nieuw beleidsplan.
Beleidsnotitie openbare verlichting	2022 - 2026	De huidige Beleidsnotitie Openbare Verlichting wordt dit jaar (2027) vervangen door een nieuwe Beleidsnotitie.
Openbare verlichting vervangingsplan	2022 - 2026	Het huidige vervangingsplan is een onderdeel van de huidige beleidsnotitie en vervangen we dit jaar (2027) door een nieuw vervangingsplan (als onderdeel van de nieuwe beleidsnotitie).
Gemeentelijk Water- en rioleringsplan (WRP)	2024 - 2028	Goede riolering is nodig voor de bescherming van de volksgezondheid, het milieu en het tegengaan van wateroverlast. De gemeente heeft de taak om voor die riolering te zorgen. Hiervoor geldt de zorgplicht voor stedelijk afvalwater, voor afvloeiend hemelwater en voor grondwatermaatregelen.
Klimaatagenda	2022 - 2026	De Klimaatagenda is in juni 2022 vastgesteld. In 2027 stellen we als vervolg een programma Klimaatadaptatie op.
Civieltechnische kunstwerken	2023 - 2027	De gemeente is eigenaar, beheerder en onderhoudsplichtige van een groot aantal civieltechnische en aanverwante objecten zoals bruggen, duikers, beeldende kunst, steigers en uitzichtspunten. Deze objecten vertegenwoordigen een grote financiële en maatschappelijke waarde. Om maximaal profijt te kunnen hebben van die objecten, is assetmanagement noodzakelijk. Hiervoor hebben we in 2023 een beheerplan opgesteld.
Visie Landschap, Natuur en Groene Kernen	2021 - 2031	Integraal beleidskader gericht op vergroening, versterking van biodiversiteit en klimaatadaptatie binnen de openbare ruimte.
Biodiversiteitsplan	2023 - 2033	Het biodiversiteitsplan zet in op herstel en versterking van de biodiversiteit door middel van beheer en inrichting van de openbare ruimte.
Bomenbeheerplan	2022 - 2032	Beheerplan voor duurzaam en efficiënt bomenbeheer met aandacht voor ecologie, klimaatbestendigheid en doelmatige uitvoering.
Speelruimtebeleid	2022 - 2032	Beheer- en uitvoeringsplan gericht op het realiseren van een toekomstbestendig, gevarieerd en toegankelijk speel- en beweegaanbod.
Bosbeheerplan	2022 - 2032	Beheerplan gericht op het ontwikkelen en in stand houden van klimaatbestendige en structureel rijke bossen met versterking van biodiversiteit.
Meerjarenonderhoudsplan (MJOP)	2025 - 2028	Herinspectie uitgevoerd 2025.

Op basis van de vastgestelde plannen is per kapitaalgoed inzicht gegeven in het gemeentelijke beleid, de doelstellingen, de activiteiten die op stapel staan, de daarmee gemoeide financiële middelen en eventuele ontwikkelingen en risico's.

Wegen

Beleid

Het gemeentelijke beleid is gericht op efficiënt en effectief onderhoud aan de wegen. De uitgangspunten zijn beschreven in het "Beleidsplan wegen gemeente Oude IJsselstreek 2027-2030" (verder; wegenbeleidsplan). Het wegenbeleidsplan geeft, op basis van het (door de raad) vastgestelde kwaliteitsniveau en het aanwezige areaal, aan wat gemiddeld per jaar nodig is om de kwaliteit van de wegen op peil te krijgen en te houden. In het wegenbeleidsplan staat aangegeven dat de wegen in onze gemeente kwaliteitsniveau Basis moeten hebben (volgens de richtlijnen van de CROW-systematiek). Één keer per twee jaar worden alle wegen geïnspecteerd op schades en beoordeeld op kwaliteit. Deze gegevens vormen de basis voor het uit te voeren groot onderhoud. Vanuit het beheerpakket kunnen we een meerjarenplanning (3 jaar) opstellen voor het groot onderhoud aan de wegen.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat mag het kosten?
Hoofddoelstelling			
Schoon, heel, veilig Niveau Basis (kwaliteitscijfer 5,5-6,5)	Planmatig onderhoud en groot onderhoud van wegen Rapportage kwaliteitsniveau van de wegen op basis van de wegininspectie	jaarlijks iedere 2 jaar	Bestaand beleid Bestaande budgetten
Subdoelstelling			
Efficiënt en effectief onderhoud aan wegen	Uitvoering van het wegenbeleidsplan 2027-2030 Opstellen en bijhouden meerjarenplanning voor groot onderhoud van wegen Up to date houden meerjarenplanning projecten voor vervangingen (reconstructies van wegen waar mogelijk in combinatie met riolering)	Jaarlijks Jaarlijks Jaarlijks	 Bestaande budgetten en formatie Bestaande formatie

Kwaliteit

In het wegenbeleidsplan staat dat de wegen Basis (CROW kwalificering) moeten hebben. Kwaliteitsniveau Basis is een voldoende (kwaliteitscijfer tussen 5,5 en 6,5). Om te kunnen bepalen welk kwaliteitsniveau de wegen in onze gemeente hebben, vertaalt een onafhankelijk bureau structureel (eens per 2 jaar) de inspectiegegevens van de wegen naar een bijbehorend kwaliteitsniveau. De laatste in 2024 uitgevoerde wegininspectie toont aan dat de kwaliteit van de wegen, ten opzichte van 2022 gedaald is, van Basis naar kwaliteitsniveau Laag. Dit is het gemiddelde kwaliteitsniveau van alle (soorten) verharde wegen in onze gemeente. Oorzaak van de daling is de kwaliteit van de wegen met een asfaltverharding. Deze scoort nog steeds kwaliteitsniveau Laag met zelfs een daling ten opzichte van 2022 (cijfer 4,3). We besteden daarom de komende jaren, nog meer aandacht aan de asfaltverhardingen en minder aan de elementenverhardingen (die gemiddeld een 7,9 scoren).

Om extra inzet te kunnen plegen is het dringend noodzakelijk dat we de beschikbare middelen verhogen. Het areaal is niet op het gewenste niveau, Door de leeftijd van ons wegennet en door invloeden van het klimaat zien we dat het asfalt snel achteruitgaat. De kosten van materialen zijn de afgelopen jaren eveneens fors gestegen.

Financiën

In het nieuwe wegenbeleidsplan, die in de gemeenteraad in november 2026 behandelt, staat een aantal uitgangspunten voor de financiële berekening beschreven, zoals:

- Omvang van het areaal;
- Berekening alleen voor verharde wegen;
- In stand houden van de bestaande situatie (dezelfde materialen, dezelfde constructieopbouw, dezelfde wegbreedte, enz.);
- Alleen kosten voor groot onderhoud, geen kosten voor vervanging, geen kosten voor klein onderhoud, geen kosten voor verzorgend onderhoud zoals straatvegen of onkruidbeheersing;
- In stand houden van het areaal op het gewenste kwaliteitsniveau.

Met de hierboven genoemde uitgangspunten, het beheerareaal en de kwaliteitsambitie Basis is in het beleidsplan een berekening gemaakt voor de jaarlijkse onderhoudskosten. De berekening geeft aan dat er voor de nieuwe beleidsperiode 2027-2030 een extra bedrag nodig is van €625.000 per jaar. Dit komt neer op een nieuw totaalbedrag van € 2.550.000 per jaar voor het groot onderhoud aan de wegen. Deze kosten brengen we in het jaar van uitvoering ten laste van de exploitatie.

De BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) staat niet toe dat we de kosten voor vervangingen (reconstructies) mee ramen in het onderhoudsbudget Wegen. Voor reconstructies van wegen en fietspaden is investeringsbudget vereist. Voor nieuwe meerjarenplanning voor de projecten 2027 - 2030 blijft een jaarlijkse investering van €1.500.000 per jaar noodzakelijk.

Grootschalige areaaluitbreidingen (uitbreiding door bijvoorbeeld nieuwe woningbouwlocaties) leiden tot een toename van werkzaamheden en een capaciteitsvraag binnen team Civiele Ruimte.

Ontwikkelingen

Aandachtspunten voor de komende jaren zijn

- Innovatie: we volgen marktontwikkelingen en testen nieuwe methodieken via pilots.
- Circulair en duurzaam: hergebruik van materialen wordt uitgebreid; we stimuleren toepassing van warm asfalt en omvorming naar elementenverharding in verblijfsgebieden.
- Integraal: we versterken samenwerking met andere beleidsdomeinen om uitdagingen als energietransitie, klimaatverandering en mobiliteitsverandering aan te pakken.

Risico's

De wegen in onze gemeente zorgen letterlijk voor verbinding. Het goed onderhouden en beheren van de wegen is van wezenlijk belang voor de weggebruikers. We beheren in totaal een oppervlakte van ongeveer 3,2 miljoen m² aan wegen. Vanuit de Wegenwet heeft de gemeente de zorgplicht voor verhardingen. Dit betekent dat we als wegbeheerder altijd verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit (de onderhoudstoestand) van de verhardingen die het in beheer heeft. Het gebruik van de wegen moet veilig kunnen plaatsvinden. En we moeten schades/ongevallen door achterstallig onderhoud zoveel mogelijk voorkomen. Voldoende middelen om de wegen op een goede manier te kunnen onderhouden, is van essentieel belang.

Civieltechnische kunstwerken en kunst in openbare ruimte

Beleid

Onze visie op het beheer en onderhoud van de civieltechnische kunstwerken en kunst in de openbare ruimte is kernachtig te verwoorden als "veilig, heel, doelmatig en schoon". Deze visie is uitgewerkt in het beheerplan dat het college in 2023 heeft vastgesteld.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat mag het kosten?
Hoofddoelstelling			
Schoon, heel, veilig en duurzaam.	Opstellen uitvoeringsplan naar aanleiding van jaarlijks te houden (globale) inspecties.	jaarlijks	Bestaande formatie en budgetten

Kwaliteit

Volgens het vastgestelde beheerplan moet een gespecialiseerd bedrijf alle objecten in 2026 weer inspecteren. Aan de hand van de uitkomst van deze inspectie, stellen we een meerjaren vervangingsplan op. Tevens maken we een planning voor het klein- en grootonderhoud.

Uit voorgaande inspecties kwam naar voren dat de Bergerslagbeekbrug bij Silvolde de nodige gebreken vertoonde. Het advies destijds was om deze brug binnen afzienbare tijd te vervangen. De afgelopen jaren heeft de eigen dienst deze brug gemonitord. Inmiddels zijn de gebreken zover toegenomen dat vervanging binnen twee jaar aan de orde is.

Planning

Aan de hand van de jaarlijks uit te voeren schouw, plannen we de onderhouds- en herstelwerkzaamheden in. Afhankelijk van de resultaten van de uit uitgevoerde inspecties, maken we een meerjaren planning voor het herstellen van de geconstateerde gebreken.

Financieel

Aan de hand van de uitgevoerde inspecties, stellen we een meerjarenraming op, passend in de bestaande formatie en budgetten zoals opgenomen in het vastgestelde beheerplan.

Risico's

De risico's liggen vooral op het terrein van de wettelijke aansprakelijkheid. Hiervoor hebben we een verzekeringspolis afgesloten.

Openbare verlichting

Beleid

Openbare verlichting draagt bij aan een veilige en leefbare openbare ruimte. Het is daarom een beleidsterrein waarbij het van belang is dat de gemeente zelf een sturende rol vervult bij het definiëren van het beleid en het uitvoeren van het beheer en onderhoud. In de tweede helft van 2026 bieden we hiervoor een nieuwe beleidsnotitie 2027-2030 aan de gemeenteraad aan. Dit is een update van de huidige beleidsnotitie waarin ook de uitgangspunten uit de bestaande notitie geëvalueerd worden. Eén van de uitgangspunten in de nieuwe beleidsnotitie is dat we de openbare verlichting blijven onderhouden op kwaliteitsniveau Basis (kwaliteitscijfer 5,5-6,5).

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat mag het kosten?
Hoofddoelstelling			
Het openbare leven bij duisternis zo goed mogelijk te laten functioneren en bij te dragen aan een sociaal veilige, verkeersveilige en leefbare omgeving.	Uitvoeren beleidsplan Openbare verlichting 2027-2030	2027 - 2030 Jaarlijks	Bestaande budgetten en formatie
	Vervanging openbare verlichting (binnen de projecten)	Jaarlijks	Bestaande budgetten en formatie
	Uitvoeren regulier onderhoud	Jaarlijks	Bestaande budgetten en formatie
	Afhandelen storingen en klachten	Jaarlijks	Bestaande budgetten en formatie
	Uitvoeren Vervangingsplan 2027-2030	Jaarlijks 2027 - 2030	Bestaande budgetten en formatie
			Meerjaren investering 2027-2030
Subdoelstelling			
	Het toepassen van innovatieve ontwikkelingen op het gebied van de energieaanpak	Jaarlijks	Bestaande budgetten en formatie

Kwaliteit

In de periode 2022 t/m 2026 zijn alle armaturen van 25 jaar en ouder vervangen door LED-armaturen. In dezelfde periode zijn ook alle masten van 50 jaar en ouder vervangen. In de periode 2027-2030 gaan we door met het vervangen van masten van 50 jaar en ouder en armaturen van 25 jaar en ouder (door LED-armaturen). De verwachting is dat we na deze periode alle verlichting "verLED" hebben. Dit zorgt voor het verminderen van het energieverbruik, een daling van de veiligheidsrisico's en uniformiteit van masten en armaturen waardoor een rustig straatbeeld ontstaat.

Financieel

Wij gaan door met het investeren in de vervanging van armaturen die ouder zijn dan 25 jaar en het vervangen van masten ouder dan 50 jaar. Voor de periode 2027 tot en met 2030 moeten we hiervoor een nieuw investeringskrediet aanvragen. Dit nemen we mee met de nieuwe beleidsnotitie 2027-2030, die we in de tweede helft van 2026 aan de raad aanbieden.

Ontwikkelingen

We blijven gebiedsgericht en zo energiezuinig mogelijk verlichten. Verlichte reclame aan lantaarnpalen staan en passen we niet toe. Bij toepassing van displays en LCD-/led-schermen in de openbare ruimte zijn we kritisch om lichthinder te voorkomen. We houden aandacht voor sociale veiligheid, leefbaarheid en sfeer. We gaan het buitengebied niet meer verlichten dan nu het geval is.

We houden ons nog steeds aan de afspraken uit het SER-akkoord uit 2013. Dit houdt in dat we voor de openbare verlichting in 2030 50% energie hebben bespaard ten opzichte van 2013. Het SER-energieakkoord is in 2019 opgenomen in het klimaatakkoord. We investeren hiervoor in de vervanging van armaturen die ouder zijn dan 25 jaar door armaturen met ledverlichting. We gaan de komende jaren ook masten ouder dan 50 jaar vervangen.

Circulaire economie en Smart City heeft de komende jaren onze aandacht waarbij we niet vooroplopen maar wel kijken wat passend is voor onze gemeente.

Het dimmen van de openbare verlichting voeren we verder in. Dit scheelt ongeveer 10% energieverbruik op de totale installatie.

Risico's

De huidige beleidsperiode loopt tot 2026. Voor de nieuwe beleidsperiode vanaf 2027 is bekend dat de grootschalige vervanging van de openbare verlichting een vervolg moet krijgen. Zonder nieuw investeringskrediet vanaf 2027 stagneert de grootschalige vervanging van de conventionele verlichting door ledverlichting. Bij niet of te weinig vervangen, nemen de kosten in de toekomst toe. Dat is omdat oude armaturen steeds meer energie verbruiken en meer kans op storingen geven. Daarnaast halen we dan de doelstellingen uit het klimaatakkoord niet.

Op dit moment brengen we de kapitaallasten van het investeringsbudget ten laste van het reguliere onderhoudsbudget. Hierdoor is er minder beschikbaar voor het reguliere onderhoud. Maar door de langere levensduur van ledverlichting ten opzichte van de conventionele verlichting ontstaat er op termijn ruimte.

Riolering

Beleid

Met de komst van de Omgevingswet, op 1 januari 2024 zijn gemeenten niet meer verplicht een Gemeentelijk Rioleringsplan op te stellen. Wel blijven gemeenten verplicht invulling te geven aan hun gemeentelijke watertaken en het onderhouden van de benodigde rioolheffing. Wij hebben daarom gekozen een Water- en Rioleringsprogramma (WRP) op te stellen. Dit WRP beschrijft hoe we omgaan met de wettelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Ook anticiperen we binnen dit plan op raakvlakken met vakgebieden zoals klimaatadaptatie en landschap en groene ruimte.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat mag het kosten?
Hoofddoelstelling			
Zorgen voor inzameling van stedelijk afvalwater. Zorgen voor transport van stedelijk afvalwater. Zorgen voor inzameling van hemelwater (voor zover niet door de particulier). Zorgen voor verwerking van ingezameld hemelwater. Zorgen dat (voor zover mogelijk) het grondwater de bestemming van een gebied niet structureel belemmert.	Uitvoeren van het WRP 2024 - 2028	2024 - 2028	Bestaande formatie en budgetten
Subdoelstelling			
Efficiënt en effectief onderhoud aan riolering	Uitvoeren van het WRP 2024 - 2028	jaarlijks	Idem
Voorkomen van "water op straat"	Oplossen knelpunten Uitvoeren van het WRP 2024 - 2028	jaarlijks jaarlijks	p.m. Bestaande formatie en budgetten

Kwaliteit

Door middel van camera-inspecties bepalen we jaarlijks de kwaliteit van een deel van de vrijvervalriolering. Aan de hand van deze inspecties, en inspecties uit het verleden, stellen we met behulp van het rioolbeheersysteem een vervangingsplanning op.

De vrijvervalriolering maakt samen met de electro-mechanische riolering (drukriolering) het grootste onderdeel uit van het hele rioolsysteem. Om ook hier inzicht te krijgen in de kwaliteit is nog niet zo lang geleden besloten om dit onderdeel ook periodiek te inspecteren. De eerste inspecties bevestigen de verwachte levensduur van bepaalde onderdelen. Aan de hand van de uitgevoerde inspecties stellen we hier ook een vervangingsplan voor op.

Binnen het WRP is rekening gehouden met de hierboven genoemde vervangingsplannen.

Planning

Het Water- en Rioleringsprogramma heeft een looptijd van 5 jaar en herzien we in 2028.

Financieel

Voor de dekking van de kosten van aanleg en beheer van riolering zijn verschillende bronnen. De aanleg van riolering in nieuwe bestemmingsplannen bekostigen we uit de exploitatieopzet van die plannen en verdisconteren we in de verkoopprijs. De kosten van het beheer en de aanleg van riolering, hemel- en grondwatervoorzieningen bij bestaande panden, dekken we uit de rioolheffing. De hoogte van deze heffing herzien we jaarlijks en stellen we vast met behulp van een kostendekkingsplan.

De rioolheffing maakt samen met de afvalstoffenheffing en de onroerendezaakbelasting onderdeel uit van het woonlastenprincipe. Uitgangspunt hiervan is een maximale stijging van de woonlasten per jaar. Voor de rioolheffing geldt in principe een kostendekkendheid van 100%.

Om de kosten te kunnen blijven dekken, is in deze planperiode een verdere stijging van de riool- en waterzorgheffing noodzakelijk. Prijsstijgingen en planning van uit te voeren werkzaamheden kunnen van invloed zijn op de kosten. Jaarlijks beoordelen we of we de rioolheffing moeten bijstellen om kostendekkend te zijn.

Een bufferfonds van minimaal tussen de €300.000 en €500.000 is wenselijk om tegenvallers op te kunnen vangen.

Risico's

Met de jaarlijkse financiële actualisatie om de hoogte van de rioolheffing te bepalen beperken we eventuele risico's tot een aanvaardbaar niveau.

Water

Beleid

Het beleid rondom water is inmiddels opgenomen in de Klimaatagenda. De gemeenteraad heeft deze in juni 2022 vastgesteld.

Financieel

De financiële aspecten van het onderdeel water zijn opgenomen in het verbreed Gemeentelijk Water en Rioleringsprogramma 2024 - 2028.

Groen, natuur en landschap

Beleid

De Visie op landschap, natuur en groene kernen is het integraal beleidskader gericht op vergroening, versterking van biodiversiteit en klimaatadaptatie binnen de openbare ruimte. Voor de groenvoorzieningen werken we met beeldkwaliteitsniveaus. In de wijken hanteren we beeldkwaliteit Basis en in de centra beeldkwaliteit Hoog. Dit is conform het vastgestelde beeldkwaliteitsplan van 2016.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat mag het kosten?
Hoofddoelstelling			
Behoud van groenvoorzieningen op het vastgestelde kwaliteitsniveau voor een aantrekkelijke groene woon- en werkomgeving.	Uitvoeren planmatig onderhoud	Jaarlijks	Bestaande budgetten en formatie
Subdoelstelling			
Streven naar de vastgestelde kwaliteit en werken aan een meer biodiverse inrichting en beheer van het openbaar groen.	Uitvoeren planmatig onderhoud, diversifiëren huidige areaal groen en het wijzigen van de werkwijze voor onderhoud	Jaarlijks	Bestaande budgetten en formatie

Kwaliteit

Door middel van verschillende jaarlijkse inspecties op groenvoorziening en driejaarlijkse inspecties van bomen toetsen we of de vastgestelde beeldkwaliteit en veiligheid behaald wordt. Uit de laatste externe schouw blijkt dat de meeste groenonderdelen voldoen aan kwaliteitsniveau 'Basis', maar zich wel aan de ondergrens daarvan bevinden. In 2026 staat een nieuwe schouw gepland.

Financieel

De werkzaamheden in eigen beheer we uitvoeren binnen de huidige budgetten en formatie. Prijsstijgingen zorgen er echter voor dat de budgetten in toenemende mate niet meer toereikend zijn om alle onderhoud te kunnen bekostigen. Grootschalige areaaluitbreidingen leiden tot een toename van werkzaamheden en een capaciteitsvraag binnen team Groene Ruimte. We merken in het groen ook de effecten van klimaatverandering. Bij grootschalige uitval van beplanting door klimaat effecten is een incidenteel investeringsbudget noodzakelijk om de schade te kunnen herstellen.

Ontwikkeling

De Visie landschap, natuur en groene kernen is de basis. Vanuit deze visie werken we verder aan vergroening. Dit doen we onder andere door meer bomen te planten en de biodiversiteit in de openbare ruimte en bermen te vergroten. Er is een natuurkansenkaart opgesteld om de kansen ten aanzien van biodiversiteit in de openbare ruimte inzichtelijk te maken en verder te ontwikkelen volgens het biodiversiteitsplan. Daarnaast volgen we de ontwikkelingen rondom de Europese Natuurherstelverordening. En we benutten kansen om de doelstellingen hiervan, waar mogelijk, te integreren in de inrichting en het beheer van de openbare ruimte.

Risico's

Mogelijke risico's liggen vooral op het terrein van de wettelijke aansprakelijkheid. Hiervoor heeft de gemeente een verzekeringspolis afgesloten.

Speelplaatsen

Beleid

Voldoende en aantrekkelijke speelruimte draagt bij aan de positieve beleving en leefbaarheid van een wijk. Met een juiste inrichting kunnen speelplekken niet alleen een belangrijke ontmoetingsfunctie vervullen maar ook ontmoeting stimuleren. Om dit voor elkaar te krijgen, is het van belang dat de speelruimte toegankelijk is voor iedereen én ook een variatie aan speelaanleidingen biedt. Zodat veel verschillende bezoekers, van kinderen tot ouderen, verleid worden naar buiten te gaan, te bewegen en ontmoetingen aan te gaan.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat mag het kosten?
Hoofddoelstelling			
Een toekomstbestendig, gevarieerd en toegankelijk speel- en beweegaanbod.	Uitvoeren speelruimteplan Veiligheidscontroles van de speeltoestellen Vervangen verouderde toestellen	periodiek jaarlijks indien noodzakelijk	Bestaande formatie en budgetten

Kwaliteit

Het vastgestelde Speelruimteplan is de basis. De veiligheid van de speelvoorzieningen wordt gewaarborgd volgens de landelijke WAS (Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen). Uit de laatste externe inspectieronde van Speelplan in 2026 is gebleken dat de toestellen allemaal voldoen aan het WAS. Alle speeltoestellen voldoen daarmee aan de landelijke veiligheidsvereisten. Hier zorgen we voor door periodiek een veiligheidsinspectie uit te voeren en een digitaal logboek bij te houden in beheersysteem ABS.

Financieel

Vanaf het jaar 2023 en verder is er via het Speelruimteplan budget beschikbaar voor vervanging van verouderde toestellen en impulsen voor bestaande speelplekken.

Ontwikkeling

De komende jaren werken we verder aan de implementatie van de nieuwe beleidsambities volgens het Speelruimteplan.

Risico's

Door het consequent (laten) uitvoeren van een inspectie van de speeltoestellen voldoen we aan onze verplichtingen in het kader van het WAS.

De risico's ten aanzien van de veiligheid (ongelukken) en aansprakelijkheid (claims) zijn daarmee beheersbaar.

Beheer gebouwen

Beleid

Het bestaande Meerjarenonderhoudsplan (MJOP) is de leidraad voor de geplande investeringen in de komende jaren om de gemeentelijke gebouwen op een redelijk conditieniveau te houden.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat mag het kosten?
Hoofddoelstelling			
Behoud van de gemeentelijke gebouwen op een redelijk conditieniveau	Uitvoering Meerjarenonderhoudsplan (MJOP)	jaarlijks	Bestaande formatie en budgetten
Subdoelstelling			

Kwaliteit

De gemeentelijke gebouwen worden beoordeeld op basis van de norm NEN 2767. Hierin worden vijf verschillende conditiescores gehanteerd waarbij 1 een uitstekende conditie is en 5 een zeer slechte conditie. Afhankelijk van de groep waarin het gebouw is ingedeeld, dient het aan een minimaal conditieniveau te voldoen. Met de toepassing van deze condities wordt toegezien op de kwaliteit van de gebouwen. De gebouwen moeten op een redelijk niveau worden onderhouden om kapitaalvernietiging tegen te gaan. Voor het gemeentelijk vastgoed is momenteel nog geen vastgesteld beleidskader voor beheer en onderhoud beschikbaar. We werken aan de ontwikkeling van een integraal vastgoedbeleid waarin we uitgangspunten voor het beheer, onderhoud en de instandhouding van het gemeentelijk vastgoed vastleggen. In afwachting van dit beleidskader voeren we het onderhoud uit op basis van conditiescore 3. Hiermee houden we het vastgoed op een redelijk onderhoudsniveau en blijven functionaliteit, veiligheid en bruikbaarheid gewaarborgd.

Uit de inspecties is gebleken dat een overgroot deel van de gebouwen niveau 3 (redelijke conditie) of beter heeft. Alle onderhoudsniveaus en de daar bijbehorende budgetten zijn hiermee in beeld. Voor de gebouwen die op korte termijn in aanmerking komen voor verkoop/sloop zijn er geen onderhoudsinspecties uitgevoerd. Het onderhoudsniveau kan voor deze gebouwen wat lager liggen.

Financieel

In de reguliere begroting is structureel budget opgenomen voor klein en groot onderhoud van de gemeentelijke gebouwen.

Ontwikkeling

Alle gebouwen die de afgelopen jaren in beheer waren, zijn beoordeeld op hun onderhoudstoestand door middel van een NEN 2767 inspectie. Een externe partij heeft deze uitgevoerd. Deze inspectie heeft geleid tot een rapportage welke inzicht geeft in de onderhoudsstaat van deze gebouwen. Uit deze rapportage is een Meerjarenonderhoudsplan (MJOP) voortgekomen welke in kaart brengt waar onderhoud op uitgevoerd moet worden. De kosten van zowel het dagelijks als planmatig onderhoud nemen we op in het MJOP. Het saldo van al deze ramingen binnen het MJOP geeft het benodigde onderhoudsbudget weer voor de gemeentelijke gebouwen. Eens per vier jaar voert een externe partij een herinspectie uit op basis van NEN 2767. Tussentijdse mutaties in het MJOP houden we bij en verwerken we in het systeem O-prognose.

Risico's

Het onderhoud van de gemeentelijke objecten loopt via de bestemmingsreserve gemeentelijke objecten. Structureel hogere onttrekkingen dan dotaties zorgen voor uitputting van de reserve. Bij de recent uitgevoerde (2025) conditiemeting van het gemeentelijk vastgoed is gebleken dat het onderhoud voor diverse panden hoger uitvalt dan oorspronkelijk ingeschat. Dit heeft gevolgen voor de kostenraming in de begroting.

Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

Inleiding

Onder grondbeleid verstaan we alle instrumenten die we als gemeente ter beschikking hebben om ruimtelijke doelstellingen te realiseren. Het grondbeleid omvat alle strategieën van de gemeente rondom het verwerven, beheren, bewerken en uitgeven van gronden. Grondbeleid is een verzamelnaam van een aantal specifieke beleidsuitingen en kunnen we inzetten om doelstellingen van de andere beleidsaspecten binnen de gemeente mede mogelijk te maken. Het grondbeleid heeft grote invloed op en samenhang met de realisatie van de beleidstaken zoals: ruimtelijke ontwikkeling, volkshuisvesting, verkeer en vervoer, zorg en welzijn, cultuur, sport en recreatie en economische structuur. Daarnaast kan het grondbeleid grote financiële gevolgen hebben. Met name de (financiële) risico's zijn van belang voor de financiële positie van de gemeente.

In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (afgekort met BBV) staat in artikel 9.2 dat de paragraaf grondbeleid een verplicht onderdeel vormt van de begroting. De paragraaf grondbeleid moet ten minste ingaan op (artikel 16 van het BBV):

- Een visie op het grondbeleid in relatie tot de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
- Een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- Een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- Een onderbouwing van de geraamde winstneming;
- De beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondexploitaties.

Nota grondbeleid

Het gemeentelijk grondbeleid is een instrument om ruimtelijke doelstellingen te bereiken op het terrein van volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, economische ontwikkeling, openbare ruimte, infrastructuur, recreatie en natuur. Het grondbeleid is geen doel op zich, maar dienstbaar aan de hiervoor genoemde beleidsvelden. De wijze waarop we deze doelstellingen willen bereiken, is vastgelegd in de nota grondbeleid.

Het grondbeleid van de gemeente is verantwoord in de Nota grondbeleid gemeente Oude IJsselstreek 2016. De gemeenteraad geeft hierin de kaders aan waarbinnen we het grondbeleid moeten uitvoeren. We zetten primair in op faciliterend grondbeleid, maar sluiten actief grondbeleid niet uit. Zo kan actief grondbeleid een bijdrage leveren aan andere overkoepelende doelstellingen zoals het voorkomen van verpaupering, structurele leegstand of bij de realisatie van sociaal maatschappelijke doelstellingen in de zorg of op het gebied van welzijn.

De huidige nota grondbeleid (2016) is achterhaald als gevolg van bijvoorbeeld de invoering en implementatie van de Omgevingswet op 1 januari 2024. In de 2e helft van 2026 beginnen we met het actualiseren van de nota grondbeleid. In aansluiting op deze nota stellen we ook een nota kostenverhaal op.

Meerjaren Prognose Grondexploitaties

De lopende grondexploitaties zijn met het opstellen van de jaarrekening over 2025 geactualiseerd van peildatum 1 januari 2025 naar peildatum 1 januari 2026. De financiële consequenties voortvloeiend uit het actualiseren van de grondexploitaties, zijn in de jaarrekening over 2025 verwerkt. Naast de paragraaf grondbeleid werken we met een Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG). Het MPG geeft meer gedetailleerd inzicht in de lopende grondexploitaties en moet gezien worden als aanvulling op de paragraaf grondbeleid behorende bij de jaarrekening. De gemeenteraad heeft op 2 juli 2026 ingestemd met zowel de jaarrekening 2025 als met de MPG op peildatum 1 januari 2026. Met het vaststellen van het MPG zijn ook de financiële kaders voor de lopende grondexploitaties bepaald.

Winstneming

In de notitie "Grondbeleid in begroting en jaarstukken (2023)" van de commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is de aanbeveling opgenomen dat, volgens het realisatiebeginsel, wanneer voldoende zekerheid voor het nemen van winst bestaat, de winst dan ook dient te worden genomen. Binnen onze gemeente passen we het tussentijds nemen van winst actief toe. Bij het actualiseren van de grondexploitaties voor de jaarrekening over 2025 hebben we (tussentijds) geen winst genomen.

Op peildatum 1 januari 2026 kennen we vier grondexploitaties met een positief eindresultaat (op basis van actueel inzicht). Het gaat hier om de grondexploitaties voor de Slawijkseweg in Netterden, De Tuit in Varsseveld, Biezenakker in Ulft en De Rieze in Ulft. Voor De Tuit en Biezenakker geldt dat we nog geen opbrengsten met de verkoop van bouwrijpe grond gerealiseerd hebben en dat van winstneming dan ook nog geen sprake kan zijn. Voor de overige twee projecten geldt dat de berekende tussentijdse winstneming lager uitvalt dan de gehanteerde ondergrens van € 5.000 en dus is in 2025 geen (tussentijdse) winst genomen. Voor een groot deel is het niet nemen van tussentijdse winst voor beide projecten te verklaren vanuit het gegeven dat we in 2025 nagenoeg geen opbrengsten (in ieder geval geen grondverkoop) gerealiseerd hebben.

Beleidsuitgangspunten reserves, voorzieningen en risico's voor grondzaken

De gemeente kent geen reserve voor (nadelige) resultaten van de grondexploitaties. Voor de gronden in exploitatie met verwachte nadelige resultaten wordt voor deze nadelige resultaten een verliesvoorziening getroffen. We inventariseren risico's en deze zijn van invloed op het weerstandsvermogen van de gemeente. Deze moet groot genoeg zijn om de risico's af te dekken wanneer deze zich ook daadwerkelijk voordoen. Daarmee kan worden gesteld dat met verwachte nadelige resultaten en risico's binnen de grondexploitatie in voldoende mate rekening wordt gehouden.

Wijziging in wet- en regelgeving

Vennootschapsbelasting

Per 1 januari 2016 is de vennootschapsbelasting (vpb) voor publieke organisaties ingevoerd. Het heeft tot gevolg dat de gemeente belasting moet afdragen over de winst die we met "commerciële activiteiten" maken. Onder commerciële activiteiten verstaat de vpb-wetgeving activiteiten die zowel de gemeente als private partijen kunnen verrichten en waarmee overschotten worden behaald.

Op basis van de geactualiseerde grondexploitaties op peildatum 1 januari 2025 heeft een extern deskundige in 2025 een zogenaamde Quick Scan uitgevoerd. De uitkomst van de Quick Scan is dat op basis van de hiervoor benoemde actualisaties en een doorkijk naar de toekomst geen positieve resultaten verwacht worden. Er is geen sprake van een structureel winstgevendende activiteit. Dus is ook geen sprake van een onderneming voor de Vpb in het jaar 2025.

De uitkomst van de geactualiseerde grondexploitaties op peildatum 1 januari 2026 (vastgesteld door de gemeenteraad op 2 juli 2026) inclusief de vastgestelde grondexploitatie voor Biezenakker leggen we in de 2e helft van 2026 opnieuw aan de extern deskundige voor om opnieuw een Quick Scan te laten uitvoeren. De uitkomst van dit onderzoek verwachten we in de tweede helft van 2026 te ontvangen.

Winstneming

In de notitie "Grondbeleid in begroting en jaarstukken (2023)" van de commissie BBV is de aanbeveling opgenomen dat, volgens het realisatiebeginsel, wanneer voldoende zekerheid voor winst nemen bestaat, de winst dan ook dient te worden genomen. In de periode tot en met 31 december 2024 hebben we ook daadwerkelijk (tussentijds) winst genomen. Het tussentijds nemen van winst hebben we actief toegepast op de nu lopende grondexploitaties voor Slawijkseweg in Netterden (woningbouw) en De Rieze in Ulft (bedrijventerrein). Zoals al eerder toegelicht in deze paragraaf is in 2025 geen sprake van het nemen van tussentijdse winst.

Omgevingswet

De Omgevingswet is per 1 januari 2024 in werking getreden. De Omgevingswet bundelt en moderniseert de wetten voor de leefomgeving. Hierbij gaat het onder meer om wet- en regelgeving over bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening en natuur. De wet voorziet in de integratie van de regels over onteigening, het voorkeursrecht, landinrichting, stedelijke herverkaveling en het kostenverhaal.

Overheden zijn verplicht om de kosten te verhalen. Het afsluiten van een overeenkomst tussen de initiatiefnemer van de bouwactiviteit en het bevoegd gezag heeft daarbij de voorkeur. Als het niet mogelijk is een overeenkomst af te sluiten, is de publiekrechtelijke weg verplicht. Dan verhaalt het bevoegd gezag de kosten op basis van de regels in een omgevingsplan, een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit of een projectbesluit. Zolang de kostenverhaalbijdrage niet is betaald, is het verboden om de bouwwerkzaamheden uit te voeren.

De wet biedt twee mogelijkheden van publiekrechtelijk kostenverhaal: kostenverhaal voor integrale gebiedsontwikkeling (concreet eindbeeld en tijdsplanning van de ontwikkeling) en kostenverhaal voor organische ontwikkeling (dan ontbreken een tijdsplanning en een eindbeeld). Kostenverhaal met tijdvak is mogelijk bij een omgevingsplan, omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit of projectbesluit. Kostenverhaal zonder tijdvak kan alleen via het omgevingsplan plaatsvinden. Het exploitatieplan zoals we die vanuit de Wro kennen, verdwijnt en daarvoor in de plaats komt de kostenverhaalsbeschikking.

Didam arrest

De Hoge Raad heeft op 26 november 2021 geoordeeld dat een overheidslichaam dat een onroerende zaak wil verkopen, gelegenheid moet bieden aan (potentiële) gegadigden om mee te dingen naar deze onroerende zaak, indien er meerdere gegadigden zijn voor de aankoop van de desbetreffende onroerende zaak of redelijkerwijs te verwachten is dat er meerdere gegadigden zullen zijn. Dit houdt in dat het overheidslichaam de koper moet selecteren aan de hand van objectieve, toetsbare en redelijke criteria. Deze verplichting vloeit voort uit het gelijkheidsbeginsel, dat in deze context strekt tot het bieden van gelijke kansen. Een overheidslichaam dient dit beginsel in acht te nemen bij een beslissing met wie en onder welke voorwaarden het een overeenkomst sluit tot verkoop van een aan hem toebehorende onroerende zaak. Op dit punt verschilt de positie van een overheidslichaam met die van een private partij. Het gelijkheidsbeginsel brengt ook mee dat het overheidslichaam, teneinde gelijke kansen te creëren, een passende mate van openbaarheid moet verzekeren met betrekking tot (i) de beschikbaarheid van de onroerende zaak, (ii) de selectieprocedure, (iii) het tijdschema en (iv) de toe te passen selectiecriteria. Het overheidslichaam moet hierover tijdig voorafgaand aan de selectieprocedure duidelijkheid scheppen door informatie over deze aspecten bekend te maken en wel op een zodanige wijze dat (potentiële) gegadigden daarvan kennis kunnen nemen. Dit is een verstrekende uitspraak en het betekent in ieder geval dat de gemeente haar werkwijze hierop heeft moeten aanpassen en hier ook naar handelt.

Toelichting op het exploitatieresultaat van de grondexploitaties

Actuele prognose lopende grondexploitaties

Ten behoeve van de jaarrekening 2025 zijn alle lopende grondexploitaties van peildatum 1 januari 2025 naar peildatum 1 januari 2026 geactualiseerd. De lopende grondexploitaties zijn door de gemeenteraad op 2 juli 2026 vastgesteld als financieel kader voor de betreffende projecten. De actuele prognose van de te verwachten resultaten van de grondexploitaties voor de begroting 2027 - 2030 is hier dan ook grotendeels op gebaseerd. Er is sprake van één uitzondering: in onderstaande overzichten is het resultaat van de tussentijdse herziening van de grondexploitatie voor De Tuit opgenomen. Als gevolg van wijzigingen in de programmering, verkaveling en fasering is het kostenverhaal (exploitatieplan) voor De Tuit in de loop van 2026 herzien. Dit heeft ook financiële gevolgen voor de grondexploitatie van De Tuit. Vandaar dat sprake is van een tussentijdse herziening (dus los van de reguliere P&C cyclus) van de grondexploitatie voor De Tuit. Deze herziene grondexploitatie zal medio november 2026 gelijktijdig met het herziene kostenverhaal aan de raad voorgelegd worden. Gezien de financiële consequenties hebben we besloten om het resultaat van de tussentijdse herziene grondexploitatie voor De Tuit in de overzichten van de begroting 2027 - 2030 mee te nemen, zodat we daarmee aan één van de vereisten voldoen die aan de paragraaf grondbeleid gesteld wordt, te weten het afgeven van een actuele prognose van de lopende grondexploitaties. Tot slot heeft de gemeenteraad op 2 juli 2026 het gewijzigd TAM omgevingsplan voor Biezenakker, gelijktijdig met bijbehorende grondexploitatie, vastgesteld. De betreffende grondexploitatie voor Biezenakker is dan ook meegenomen in het overzicht met de verwachte eindresultaten van alle lopende grondexploitaties.

Resultaten van gronden in exploitatie

Het verwachte (eind)resultaat van alle gronden in exploitatie op peildatum 1 januari 2026 hebben we weergegeven in onderstaande tabel.

Project	Boekwaarde per 31.12.2025		Nog te realiseren (eindwaarde)			Resultaat op eindwaarde	Resultaat contant per 01.01.2026	Toelichting					
		Uitgaven	Inkomsten	Saldo									
Woningbouw													
Slawijkseweg	€	175	€	137	€	380	€	-243	€	-69	€	-66	positief
Kromkamp	€	117	€	75	€	115	€	-40	€	78	€	75	negatief
De Tuit	€	3.941	€	35.538	€	38.351	€	-2.813	€	1.129	€	890	negatief
Biezenakker	€	1.408	€	29.920	€	32.782	€	-2.863	€	-1.455	€	-1.193	positief
Subtotaal	€	5.641	€	65.670	€	71.629	€	-5.959	€	-317	€	-295	positief
Bedrijventerrein													
De Rieze V + VI	€	1.749	€	276	€	2.320	€	-2.044	€	-295	€	-278	positief
VIP	€	3.695	€	11.403	€	13.117	€	-1.715	€	1.980	€	1.561	negatief
Subtotaal	€	5.443	€	11.679	€	15.437	€	-3.758	€	1.685	€	1.283	negatief
TOTAAL	€	11.084	€	77.349	€	87.066	€	-9.717	€	1.367	€	988	negatief

Bedragen x 1.000

Uit het overzicht volgt dat de grondexploitaties per saldo in totaliteit een negatief resultaat laten zien. De grondexploitaties voor Kromkamp in Sinderen (woningbouw), De Tuit (woningbouw) en Het VIP in Varsseveld (bedrijventerrein) laten een tekort zien. Voor het tekort wordt een voorziening getroffen. De voorziening kent een omvang van € 3.186.045 op peildatum 1 januari 2026 en is daarmee gewijzigd ten opzichte van de getroffen voorziening zoals verwerkt in de jaarrekening 2025. De balanswaarde onderhanden werken komt daarmee, inclusief de herziene grondexploitatie voor De Tuit en de vastgestelde grondexploitatie voor Biezenakker, uit op een bedrag van € 7.898.202 per 1 januari 2026 (zie onderstaande tabel).

Project	Boekwaarde per 31.12.2025	Voorzieningen	Onderhanden werk
---------	------------------------------	---------------	---------------------

Woningbouw

Slawijkseweg	€ 175	€ -	€ 175
Kromkamp	€ 117	€ 78	€ 40
De Tuit	€ 3.941	€ 1.129	€ 2.813
Biezenakker	€ 1.408	€ -	€ 1.408
Subtotaal	€ 5.641	€ 1.206	€ 4.435

Bedrijventerrein

De Rieze V + VI	€ 1.749	€ -	€ 1.749
VIP	€ 3.695	€ 1.980	€ 1.715
Subtotaal	€ 5.443	€ 1.980	€ 3.463

TOTAAL	€ 11.084	€ 3.186	€ 7.898
---------------	-----------------	----------------	----------------

Faciliterend grondbeleid

Hiervoor is een toelichting gegeven op de lopende grondexploitaties van de gemeente. Dan hebben we het over actief grondbeleid. We kopen zelf de in exploitatie te nemen gronden aan, verzorgen de planvorming, maken het plangebied bouw - en woonrijp om vervolgens bouwrijpe grond te verkopen. In dat geval lopen we een financieel risico waarvoor we dan ook separaat een risico - analyse opstellen (uitkomst wordt meegenomen in het bepalen van het benodigde weerstandsvermogen). Daarnaast faciliteren we steeds meer ruimtelijke ontwikkelingen. In dat geval ligt het initiatief volledig bij anderen en daarmee ook het financieel risico. Wel zijn we verplicht om het kostenverhaal te verzekeren. Dat betekent dat we minimaal de ambtelijke kosten moeten verhalen bij de initiatiefnemers. Deze kosten begroten we voor het overgrote deel met behulp van de plankostenscan. De te betalen exploitatiebijdrage voor de dekking van de ambtelijke kosten nemen we mee in de anterieure overeenkomst. De bijdragen zijn op de balans verantwoord onder overlopende activa dan wel overlopende passiva.

Risico's

Inleiding

Grondexploitaties kenmerken zich (onder meer) door het feit dat in een vroeg stadium kosten worden gemaakt. Terwijl de opbrengsten (en dus de dekking van de exploitaties) veelal op een later moment worden geboekt. In dergelijke trajecten doen zich financiële risico's voor (marktontwikkeling, tegenvallende opbrengsten, et cetera). Omdat de risico's binnen de grondexploitaties zich waarschijnlijk nooit gelijktijdig en/of met een maximale omvang aandienen, kunnen we voor de bepaling van de weerstandscapaciteit niet volstaan met een optelling van de afzonderlijke projectrisico's. Sommige risico's doen zich nooit voor. Terwijl andere zich in hun maximale omvang aandienen. Met behulp van een statische methode wordt middels een groot aantal trekkingen (10.000 trekkingen) de kans op een bepaald resultaat bepaald (Monte Carlo simulatie). Op basis van een gekozen mate van zekerheid (in dit geval 90%) kan aldus worden bepaald wat het te verwachten minimum resultaat is. Deze waarde wordt gebruikt voor het bepalen van het benodigde weerstandsvermogen.

Het proces begint met het in beeld brengen van de kansen en bedreigingen (de risicovariabelen) inclusief een gekozen bandbreedte en type verdeling. Voor wat betreft de verdeling: meestal betreft het een driehoeksverdeling waarbij de meeste waarden in de buurt van de gekozen midden waarde liggen. Bij een uniforme verdeling is de kans op iedere waarde binnen de bandbreedte gelijk. Tot slot betekent een binomiale verdeling dat een kans (volledig) wel of niet kan optreden, waarbij kan worden aangegeven hoe groot de kans van optreden is. Vertrekpunt voor de risicoberekeningen zijn de geactualiseerde grondexploitaties op peildatum 1 januari 2026 zoals deze door de raad op donderdag 2 juli 2026 zijn vastgesteld (inclusief de door de raad op donderdag 2 juli 2026 vastgestelde (en geopende) grondexploitatie voor Biezenakker).

Binnen de risico - analyse is een onderscheid te maken in algemene en project specifieke risico's. De algemene risico's gelden in principe voor alle projecten binnen de gemeente en daarbij moet gedacht worden aan risico's ten aanzien van de kosten - en opbrengstenstijging, de renteontwikkeling, de fasering, maar ook aan risico's op de begrote uitgaven en inkomsten (spreiding). Project specifieke risico's zijn, zoals de naam al zegt, alleen geldend voor het specifieke project.

Naast risico's op grondexploitaties kent de gemeente meerdere risico's. Het totaal aan geïnventariseerde risico's vormt de benodigde weerstandscapaciteit. Daarnaast wordt de aanwezige weerstandscapaciteit in beeld gebracht. De verhouding tussen de beschikbare capaciteit en de vereiste capaciteit vormt het weerstandsvermogen en dat zegt iets over de mate waarin de gemeente in staat is eventuele tegenvallers op te vangen.

Resultaat risico - analyse

Zoals aangegeven in de inleiding voert het model simulaties uit waarbij een fysiek proces niet één keer maar vele malen wordt gesimuleerd, elke keer met andere startcondities. Het resultaat van deze verzameling simulaties is een verdeling die het hele gebied van mogelijke uitkomsten weergeeft. Dit betekent dat in percentages kan worden aangegeven hoe groot de kans is dat het resultaat zich binnen bepaalde waarden bevindt. Voor het bepalen van de vereiste weerstandscapaciteit is dit een belangrijk gegeven. De uitkomst van de risico - analyse per project resulteert in een grafiek waarbij het totaal oppervlak onder de grafiek 100% bedraagt. Voor het bepalen van de vereiste weerstandscapaciteit gaan we uit van een bandbreedte van 80% waarbinnen het resultaat van de grondexploitatie zich beweegt (de uiterste resultaten < 10% en > 90% worden buiten beschouwing gelaten). Een belangrijke waarde is het 10% percentiel. Deze waarde geeft de (statistische) ondergrens aan: 90% van de trekkingen geven een beter resultaat dan betreffende waarde en dit resultaat wordt dan ook als voldoende zeker beschouwd.

Onderstaande tabel laat een samenvatting van de analyse per complex zien. Behalve het risico (risico ten opzichte van resultaat) is ook de vereiste weerstandscapaciteit per complex aangeduid indien geen rekening wordt gehouden met verevening met resultaten en risico's van andere complexen. Wel wordt rekening gehouden met het resultaat van het betreffend complex zelf. De optelling van de aldus per complex bepaalde vereiste weerstandscapaciteit, is dus de totaal benodigde risicobuffer wanneer geen rekening wordt gehouden met verevening van positieve en negatieve risico's en resultaten tussen de grondexploitatiecomplexen.

Project	Resultaat grondexploitatie (a)	Resultaat plus voorziening (b)	Minimum resultaat 10% percentiel (c)	Risico t.o.v. resultaat (d = c - a)	Vereiste capaciteit (e = d + b)
---------	-----------------------------------	-----------------------------------	---	--	------------------------------------

Woningbouw

Slawijkseweg	€ -69	€ -69	€ -32	€ 37	€ -
Kromkamp	€ 78	€ -	€ 105	€ 28	€ 28
De Tuit	€ 1.129	€ -	€ 5.414	€ 4.286	€ 4.286
Biezenakker	€ -1.455	€ -1.455	€ 1.242	€ 2.697	€ 1.242
Subtotaal	€ -317	€ -1.524	€ 6.730	€ 7.048	€ 5.556

Bedrijventerrein

De Rieze V + VI	€ -295	€ -295	€ -187	€ 108	€ -
VIP	€ 1.980	€ -	€ 2.913	€ 933	€ 933
Subtotaal	€ 1.685	€ -295	€ 2.725	€ 1.040	€ 933

TOTAAL	€ 1.367	€ -1.819	€ 9.455	€ 8.088	€ 6.489
---------------	---------	----------	---------	---------	---------

x € 1.000 euro

Ter verduidelijking voor de leesbaarheid van het overzicht volgt hier een toelichting op de uitkomst van de risico - analyse voor **Kromkamp**: in de basis kent de grondexploitatie een tekort van € 77.565,- op eindwaarde. En dus is voor het project een voorziening getroffen. Het voorziene tekort is daarmee afgedekt. Uit de risico - analyse volgt dat met 90% zekerheid gesteld kan worden dat het resultaat van de grondexploitatie niet lager dan € 105.174,- negatief uitvalt. Daarmee bedraagt het risico ten opzichte van het basisresultaat € 27.609,- op peildatum 1 januari 2026. Het risico kan in dit geval niet binnen de grondexploitatie zelf opgevangen worden omdat sprake is van een tekort. De omvang van het risico moeten we dan ook meenemen in het bepalen van de vereiste weerstandscapaciteit.

Het totaal aan vereiste weerstandscapaciteit in relatie tot de lopende grondexploitaties komt daarmee uit op € 6.488.580,- op peildatum 1 januari 2026. Het bedrag nemen we mee in het bepalen van het weerstandsvermogen van de gemeente. Voor een nadere toelichting op het weerstandsvermogen verwijzen we naar de paragraaf weerstandsvermogen van de jaarrekening.

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre de gemeente middelen kan vrijmaken om grote tegenvallers op te vangen, zonder dat dit betekent dat het beleid direct veranderd moet worden. Hierbij wordt een relatie gelegd tussen de omvang van de financiële risico's en de middelen waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om deze risico's af te dekken (weerstandscapaciteit).

De benodigde omvang van het weerstandsvermogen is afhankelijk van de financiële risico's die de gemeente loopt en de kans dat de risico's daadwerkelijk effectief worden. Hiervan maken wij een inschatting per risicocategorie.

Om de ontwikkeling van onze financiële positie te monitoren en tijdig bij te kunnen sturen, indien nodig, wordt voorgesteld rekening te houden met een ratio beschikbaar/benodigd weerstandsvermogen van 2, met een acceptabel minimum van 1,5. Dat geeft een buffer om bij tegenvallers met langere termijn doorwerking, tijd te hebben om structureel bij te sturen.

Beleid

Het bestaande beleid is vastgelegd in de nota Weerstandsvermogen. Deze nota is verouderd en wordt in het eerste kwartaal van 2027 geactualiseerd. Daarnaast geldt de begrotingsdoctrine.

Beleidsuitgangspunten:

- Gemeente Oude IJsselstreek gebruikt incidentele weerstandscapaciteit om incidentele tegenvallers te dekken;
- De meerjarenbegroting moet in ieder geval in het eerste begrotingsjaar structureel sluitend zijn. Structurele tegenvallers moeten opgevangen worden door structurele middelen.
- Het weerstandsvermogen wordt zoveel mogelijk intact gelaten en er wordt terughoudend opgetreden bij beschikking over de algemene reserve. Dit omdat niet alle risico's volledig gekwantificeerd kunnen worden. Om een goed beeld te houden op de risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit worden deze minimaal tweemaal per jaar (bij de programmabegroting en de jaarrekening) geïnventariseerd en beoordeeld;
- De post onvoorzien wordt alleen gebruikt voor éénmalige tegenvallers; deze tegenvallers dienen te voldoen aan de criteria: onvoorzienbaar, onvermijdbaar en onuitstelbaar
- De algemene reserve wordt volledig meegerekend bij de bepaling van de weerstandscapaciteit.

Weerstandsvermogen

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de relatie weer tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en alle risico's waarvoor geen voorzieningen of bestemmingsreserves zijn gevormd of die niet zijn verzekerd. De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten te dekken. De risico's zijn alle voorzienbare risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie.

Weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit geeft de mate aan waarin de gemeente zelf in staat is om niet begrote kosten te dekken uit structurele middelen, zonder direct het bestaande beleid te moeten aanpassen dan wel bezuinigingen door te voeren. Hierbij kan gedacht worden aan de mogelijkheden die er zijn tot het verhogen van de inkomsten (bijvoorbeeld via belastingverhoging). Bij de incidentele weerstandscapaciteit gaat het om de aanwezigheid van vrij besteedbare middelen die éénmalig kunnen worden ingezet. De bestemmingsreserves en niet-benutte belastingcapaciteit nemen we uit oogpunt van behoedzaamheid niet in de weerstandscapaciteit mee.

Onderstaande tabel bevat het overzicht van de verwachte (incidentele) weerstandscapaciteit per begin van het boekjaar 2027.

Weerstandscapaciteit (x € 1.000)	Bedrag
a. Begrotingsruimte (post onvoorzien)	50
b. Algemene reserves (incl. resultaat)	31.890
c. Bestemmingsreserve SD	3.017
Totaal weerstandscapaciteit per 1-1-2027	34.957

Toelichting

A. Begrotingsruimte

Voor de dekking van niet voorziene uitgaven is in de begroting een structureel bedrag van € 50.000 opgenomen.

B. Algemene reserve

Algemene reserve (x 1.000)	Werkelijke stand 31-12-2025	Begrote stand 1-1-2027	Begrote stand 31-12-2027
Algemene reserve	29.519	31.890	35.371

C. Bestemmingsreserve SD

Bestemmingsreserves worden in principe niet meegenomen bij de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit, omdat deze middelen een specifieke bestemming hebben. Bij deze begroting wordt voorgesteld de bestemmingsreserve Sociaal Domein per 31 december 2026 op te heffen en het beschikbare saldo toe te voegen aan de algemene reserve. Het saldo wordt daarmee onderdeel van de vrij beschikbare middelen en wordt daarom meegenomen als beschikbare weerstandscapaciteit.

Risico's

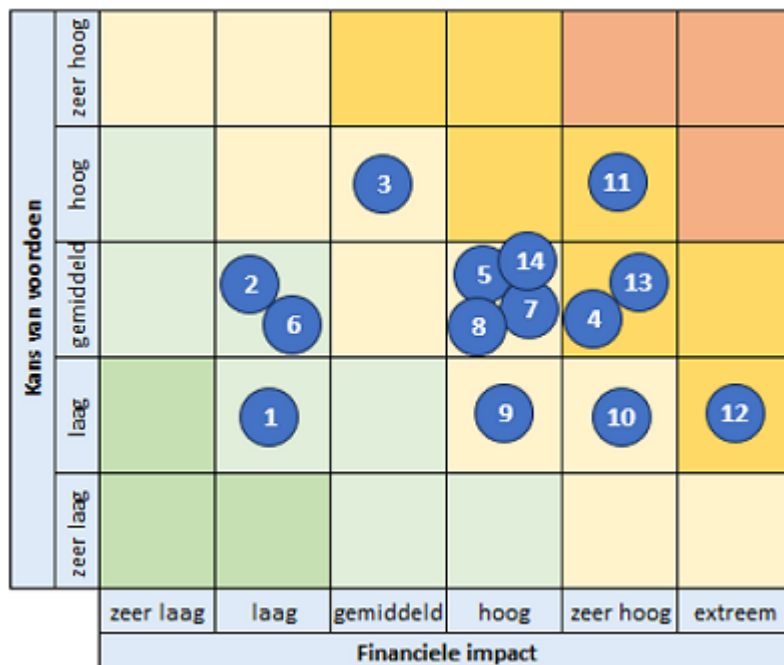
Door de risico's in beeld te brengen, kunnen we het benodigd weerstandsvermogen bepalen. Voor elk risico wordt beoordeeld of het risico kan worden vermeden, verminderd, overgedragen of geaccepteerd. Daarbij is een inschatting gemaakt van de kans dat het risico zich voordoet en de maximale financiële impact.

De komende jaren werken we aan het verbeteren van ons risicomanagement, als onderdeel van de versterking van de algehele interne beheersing. Dit kan leiden tot aanpassing van de in deze paragraaf genoemde risico's. Voor dit moment hebben we ervoor gekozen om de bestaande risico-inschatting grotendeels in stand te laten, gebaseerd op de inschatting bij de jaarrekening 2025. Daarop zijn enkele actualisaties toegepast.

De belangrijkste risico's voor Oude IJsselstreek over 2027 (x 1.000)

Risico's	Financiële impact	Kans van voordoen	Kans x impact (risico begroting 2027)
1. Schadeclaims	400	10%	40
2. Eigendommen	450	50%	225
3. Personeel/inhuur	1.000	60%	600
4. ICT	4.000	40%	1.600
5. Bedrijfsvoering overig	1.200	50%	600
6. Bestuursdwang / proceskosten	300	40%	120
7. Renterisico	1.000	40%	400
8. Algemene uitkering	1.500	50%	750
9. Grondexploitatie	6.489	-	6.489
10. Verbonden partijen	7.164	15%	1.075
11. Sociaal domein	4.000	50%	2.000
12. Garant- en borgstellingen	228.136	1%	2.281
13. Overige factoren	5.000	40%	2.000
14. Stichting DRU Industriepark	1.774	50%	887
Totaal	262.413		19.067

Hiervan kan de volgende risicografiek worden gemaakt, waardoor duidelijk wordt wat de belangrijkste risico's zijn.

Hierbij gaan we uit van de volgende classificaties:

Financiële impact (in euro)		Kans van voordoen	
zeer laag	< 0,1 mln	zeer laag	< 10%
laag	0,1 mln - 0,5 mln	laag	10%-30%
gemiddeld	0,5 mln - 1 mln	gemiddeld	30%-70%
hoog	1 mln - 3 mln	hoog	70%-90%
zeer hoog	3 mln - 10 mln	zeer hoog	> 90%
extreem	> 10 mln		

Algemeen beeld

In de jaarrekening 2025 is de hoogte van het risicobedrag toegenomen ten opzichte van de begroting 2026. Ook in de begroting 2027 is sprake van een verdere toename van het risicobedrag. Belangrijk hierbij blijft dat het inschatten van risico's een grote mate van subjectiviteit kent. Het gaat dan ook meer om welk beeld uit de risicoanalyse naar voren komt dan de exacte getallen. De komende jaren willen we het risicomanagement versterken en deze paragraaf verder ontwikkelen.

Onderstaand een toelichting op de verschillende risico's, waarbij de nummers verwijzen naar de nummering in bovenstaande risicotabel.

Toelichting risico's

1. Schadeclaims

Dit betreft onder andere aansprakelijkheid voor schadeclaims vanwege onzorgvuldig, onjuist of niet tijdig handelen.

2. Eigendommen

We hebben een beperkt risico op het gebied van brand- en stormschade op gemeentelijke gebouwen. Ook hebben we risico's op de eigen percelen ten aanzien van verontreiniging. Daarnaast is sprake van achterstallig onderhoud op het gemeentehuis: vervanging van het dak en technische installaties zijn niet opgenomen in het meerjarenonderhoudsplan.

3. Personeel/inhuur

Het wordt steeds moeilijker om bepaalde vacatures te vervullen. Er zijn niet/ zeer moeilijk mensen meer te vinden. Dat kan leiden tot hogere personeelslasten, omdat er meer extern moet worden ingehuurd/ingekocht. Op dit moment is de markt dusdanig, dat zelfs dit niet meer altijd lukt, wat ook maakt dat de tarieven zeer sterk zijn gestegen. Dit leidt, naast extra kosten, ook tot een nog hogere druk op de staande organisatie, wat vervolgens tot hoger ziekteverzuim kan leiden.

4. ICT

De risico's ten aanzien van ICT worden de komende jaren steeds groter met betrekking tot bijvoorbeeld hacks, ransomware, DDOS-aanvallen. Natuurlijk zijn er de nodige maatregelen genomen om hackers zoveel mogelijk te weren, en worden medewerkers regelmatig gewaarschuwd om de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen, maar hackers zijn inventief en bedenken telkens nieuwe wegen om de beveiliging te omzeilen. De financiële gevolgen van een hack kunnen groot zijn. Ook zien we dat de afhankelijkheid van Amerikaanse bedrijven groot is (bijvoorbeeld voor cloud-oplossingen), wat in het huidige geopolitieke klimaat extra risico's met zich meebrengt.

5. Bedrijfsvoering overig

De post bedrijfsvoering overig betreft tot slot een aantal specifieke risico's:

- Personeelslasten/inhuur; gemeente is eigen risicodragers voor de ww.
- Eigen risicodragers wachtgeldverplichtingen bestuurders.
- Gemeente is pensioenverzekeraar van bestuurders.
- Schadeclaim afgesloten bouwgrondexploitatie Centrumplan Uift. Deze claim loopt in 2027 af en er wordt actief ingezet op het beëindigen ervan.

6. Bestuursdwang

Bestuursdwang is een bestuursrechtelijk handhavingsmiddel waarbij we een overtreding ongedaan maken op kosten van de overtreder. We lopen een risico dat we bepaalde kosten niet kunnen verhalen op derden. Ook lopen we een risico als achteraf zou blijken dat een bestuursdwangbesluit onrechtmatig was, dan moeten we proceskosten en soms ook schadevergoeding betalen.

7. Renterisico

Met name door de situatie in Oekraïne zijn de rentetarieven voor langlopende leningen in 2022 en 2023 in korte tijd zeer sterk gestegen. In de begroting 2024 was dit risico fors verhoogd. Destijds werd gerekend met een gemiddeld rentetarief van 2%, terwijl de werkelijke rente ruim boven 3,5% lag. De rentetarieven zijn de afgelopen jaren gestabiliseerd, maar blijven onderhevig aan marktontwikkelingen. Voor de begroting 2027 blijft het risicobedrag ongewijzigd.

8. Algemene uitkering

Gezien de grilligheid en onvoorspelbaarheid van de uitkeringen vanuit het Rijk, bestaat het risico dat de hoogte van de algemene uitkering afwijkt van de bedragen die op basis van de circulaire in de begroting voor de komende jaren zijn opgenomen. Daarnaast bestaat onzekerheid over de ontwikkeling van het Rijksbeleid en de financiering van taken die bij gemeenten worden belegd. Dit kan bijvoorbeeld gevolgen hebben voor de beschikbaarheid en continuïteit van specifieke uitkeringen (SPUK's), terwijl de uitvoering van deze taken inzet van gemeentelijke capaciteit kan vragen. Wanneer de financiering vanuit het Rijk wijzigt of vervalt, kan dit financiële gevolgen hebben voor de gemeente. De onzekerheid rondom de algemene uitkering blijft bestaan, waardoor het risicobedrag hiervoor ongewijzigd blijft.

9. Grondexploitatie

We houden rekening met de uitkomst van de risicoanalyse van € 6,5 miljoen, zoals opgenomen in de paragraaf 'Grondbeleid'. Dit risicobedrag is hoger dan bij de jaarrekening 2025, met name doordat het risico voor De Tuit is verhoogd en Biezenakker aan de risicoanalyse is toegevoegd. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf 'Grondbeleid'.

10. Verbonden partijen

Het risicobedrag is opgenomen voor een deel van de bijdragen aan verbonden partijen. Vanaf 1 januari 2027 treedt de gemeente toe tot Tribuut voor de uitvoering van de gemeentelijke belastingtaken. Hierdoor stijgt de bijdrage aan verbonden partijen. Voor een toelichting op de verbonden partijen wordt verwezen naar de paragraaf 'Verbonden partijen'.

Het risico zit erin dat de bijdrage aan verbonden partijen sterker stijgt dan waarmee in de begroting rekening is gehouden. Daarnaast zijn we afhankelijk van de verbonden partij en mogelijk andere deelnemers om keuzes te maken over de ontwikkeling van de bijdrage. Met name bij de Omgevingsdienst Achterhoek (ODA) is dit een reëel risico. Om te voldoen aan de landelijke robuustheidscriteria (die gelden vanaf april 2026) is gekozen voor een geleidelijke groei van de gemeentelijke bijdrage en het toewerken naar een fusie met OD Veluwe in 2029. In de begroting 2026 zijn hiervoor voldoende middelen beschikbaar gesteld. De prognose voor de komende jaren is in de begroting 2027 meegenomen. De te verwachten extra kosten zijn daarmee in beeld en verwerkt in de begroting en worden daarom niet afzonderlijk meegenomen als risico voor het weerstandsvermogen.

11. Sociaal domein

De uitgaven die gemoeid zijn met diverse open-einderegelingen in het sociaal domein zijn, zoals de naam al aangeeft, moeilijk door de gemeente te beïnvloeden, omdat het beroep op deze regelingen en subsidies niet te maximeren is.

In het sociaal domein blijft sprake van belangrijke ontwikkelingen die kansen en onzekerheden met zich meebrengen. Belangrijke risico's zijn:

Indexering Sociaal Domein

Het risico betreft de indexering van tarieven van onze samenwerkingspartners. Deze is vooralsnog geschat op ruim € 1 miljoen. De inschatting is gebaseerd op bekende gegevens, zoals begrotingen van verbonden partijen en indexaties die contractueel zijn vastgelegd. Voor het overige deel is grotendeels uitgegaan van de voorlopige OVA-index voor 2027 van 3,74% ten opzichte van de huidige begroting. Hierbij is geen rekening gehouden met een groei of daling van de inzet van voorzieningen. In sommige gevallen kan worden gestuurd op de indexatie van tarieven, waardoor deze lager kunnen uitvallen.

Effect regionale inkoop jeugdhulp met verblijf

De regionale aanbesteding voor jeugdhulp met verblijf is afgerond en per 1 januari 2026 ingegaan. Het betreft pleegzorg, gezinshuiskinderzorg en wonen in een groep. De aanbesteding kent een andere financieringssysteem en gewijzigde producten. In de begroting 2027 is een bedrag opgenomen op basis van het gebruik in 2025, de beschikbare informatie over 2026 en de geïndexeerde nieuwe tarieven voor 2027. Door de gewijzigde producten is een aanname gedaan over de mix waarin deze tarieven in 2026 van toepassing zullen zijn. Bij het opstellen van de begroting was nog onvoldoende informatie over 2026 beschikbaar om de financiële effecten voor de komende jaren betrouwbaar te voorspellen. Naarmate meer gegevens over de daadwerkelijke inzet beschikbaar komen, kunnen wij de ontwikkeling beter voorspellen en de begroting realistischer opstellen.

Eigen bijdrage jeugdhulp

In de Hervormingsagenda Jeugd is het plan opgenomen om per 2028 een beperkte eigen bijdrage voor sommige vormen van jeugdhulp in te voeren. De opbrengst daarvan is vanaf 2028 al in mindering gebracht op onze uitkering en deels verwerkt in de begroting. Het huidige kabinet heeft deze plannen overgenomen, maar is nog niet met een concrete uitwerking gekomen. Het wetsvoorstel is nog in voorbereiding en het draagvlak in de Tweede en Eerste Kamer is onzeker. Wij volgen de ontwikkelingen met interesse, zodat wij op tijd kunnen beginnen met de uitwerking van het plan.

BUIG nadeelgemeente

De gemeente Oude IJsselstreek is al jaren een zogenaamde nadeelgemeente. Dit betekent dat de gemeente minder BUIG ontvangt dan nodig is om de uitkeringen te betalen. De verwachting is dat dit ook de komende jaren het geval zal zijn. Voor het ontvangen van een vangnetuitkering, om dit nadeel deels te compenseren, moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan. Op voorhand is niet zeker of de gemeente hieraan voldoet.

Opvang ontheemden Oekraïne

De Europese Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) loopt op basis van de huidige besluitvorming tot 4 maart 2028. Daarna is een overgang naar een andere verblijfsregeling noodzakelijk. De wijze waarop deze overgang wordt vormgegeven en de rechten en plichten die daaruit voortvloeien, zijn nog niet definitief vastgesteld.

Voor de gemeente Oude IJsselstreek, waar momenteel circa 300 Oekraïense ontheemden verblijven, kan dit leiden tot een gewijzigde ondersteuningsvraag binnen het sociaal domein, onder andere op het gebied van huisvesting, inkomensondersteuning, zorg, participatie en financiële bijdragen van inwoners. Hierdoor kunnen aanpassingen nodig zijn in gemeentelijke processen, dienstverlening en personele capaciteit. Er is nog onzekerheid over de landelijke regelgeving, de omvang van de gemeentelijke taken en de financiële compensatie.

Transformatieplan Mentaal Gezond Achterhoek - Liemers

Met steun van zorgverzekeraar Menzis en VWS werken gemeenten, huisartsen, ggz-instellingen, welzijnsorganisaties en inwoners samen aan het versterken van de mentale gezondheid in de regio. Het plan wordt gefinancierd vanuit transformatiemiddelen van Menzis (€ 7,87 miljoen) en de Specifieke Uitkering transformatiemiddelen van VWS (€ 7,77 miljoen). De financiering is gebaseerd op kritische prestatie-indicatoren (KPI's), waarvan vooraf niet duidelijk is of deze binnen de looptijd van het project haalbaar zijn, met name de resultaatgerichte KPI's.

Het maximale risico voor onze gemeente bedraagt € 768.023. Voor € 192.809 is sprake van een gemiddeld of hoog risico dat een KPI niet wordt behaald en een terugbetalingsverplichting ontstaat. Met de samenwerkingspartners worden afspraken gemaakt om de risico's te beperken en achterblijvende resultaten tijdig te onderbouwen en bij te sturen.

Rijksbeleid Wmo en hulp bij het huishouden

Het Rijk heeft het voornemen de aanspraak op huishoudelijke hulp binnen de Wmo te beperken en meer verantwoordelijkheid te leggen bij inwoners die de ondersteuning zelf kunnen bekostigen. De invoering van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage (IVB) in de Wmo is uitgesteld tot 1 januari 2028. Vanaf 2029 is een structurele korting op het gemeentefonds opgenomen die samenhangt met deze voorgenomen hervormingen.

De definitieve uitwerking en financiële gevolgen zijn nog onvoldoende duidelijk. Hierdoor bestaat het risico op een structureel financieel nadeel wanneer de korting op het gemeentefonds eerder of in grotere omvang wordt doorgevoerd dan de daadwerkelijke besparingen. Daarnaast kan het uitstel van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage leiden tot aanhoudende druk op de Wmo-uitgaven. De VNG heeft aandacht gevraagd voor een realistische financiering van de gemeentelijke taken. Zolang hierover geen duidelijkheid bestaat, blijft sprake van een financieel risico met mogelijk een substantieel effect op de meerjarenbegroting.

12. Garant/borgstellingen

Het overzicht van de borg-/garantstellingen die de gemeente heeft afgegeven is opgenomen in de jaarrekening 2025. Het totale bedrag bedraagt € 228 miljoen. De kans dat een beroep wordt gedaan is echter klein, maar 1%.

13. Overige (externe) factoren

Op tal van gebieden loopt de gemeente risico's die niet per post nader gespecificeerd zijn. Een deel hiervan bestaat uit:

- Algehele maatschappelijke en macro-economische (mondiale) ontwikkelingen
- Economische ontwikkelingen, die buiten de invloedssfeer van de gemeente vallen
- Planschade
- Schade ten gevolge van veranderend klimaat en of extreme weersomstandigheden
- Leges
- Hypotheken personeel
- Vennootschapsbelasting (VPB)

14. Stichting DRU Industriepark

Voor de Stichting DRU Industriepark staat de gemeente garant voor een kredietfaciliteit bij de BNG (zie het overzicht van borg- en garantstellingen in de jaarrekening 2025). Daarnaast is de Stichting nog steeds huur verschuldigd over 2024 en 2025. Daarom is voor deze 2 jaren bij de jaarrekening 2025 € 760.000 toegevoegd aan de voorziening dubieuze debiteuren. Einde 2025 is een langlopende lening verstrekt á € 100.000. Eind augustus 2026 is besloten om, gezien de liquiditeitspositie van de stichting, nog eens een kortlopende lening á € 250.000 te verstrekken alsmede de huur vanaf juni 2026 op te schorten. In totaal staat er, naar verwachting, einde 2026 een bedrag á € 1.774.000 uit aan lang en kortlopende vorderingen en de garantstelling waarvoor nog geen voorziening is getroffen.

Berekening prognose weerstandsvermogen (x 1.000)

De verhouding tussen de aanwezige weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit bepaalt of het weerstandsvermogen voldoende is. Een ratio >2 is uitstekend te noemen.

		beschikbare weerstandscapaciteit (x € 1.000)		34.957		
Weerstandsvermogen	=	————— —————	=	——— —	=	1,83
		benodigde weerstandscapaciteit (risico's) (x € 1.000)		19.067		

Kengetallen

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat in deze paragraaf een verplichte basisset van 5 kengetallen wordt opgenomen. Deze kengetallen zijn:

- Netto schuldquote
- Solvabiliteitsratio
- Grondexploitatie
- Structurele exploitatieruimte
- Belastingcapaciteit (woonlasten meerpersoonshuishouden)

Het is van belang deze kengetallen in breder perspectief te zien, aangezien deze op zichzelf staan maar een deel van het totale beeld van de gemeentelijke financiën weergeven.

Kengetallen (x 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027 (stand 31-12)	Begroting 2030 (stand 31-12)
1a Netto schuldquote	69,6 %	88,8 %	85,3 %	102,4 %
1b Netto schuldquote gecorrigeerd	62,3 %	80,9 %	79,6 %	96,8 %
2 Solvabiliteitsratio	25,8 %	22,1 %	24,2 %	17,6 %
3 Grondexploitatie	4,6 %	6,6 %	4,7 %	6,2 %
4 Structurele exploitatieruimte	5,01 %	1,4 %	0,15 %	-1,90 %
5 Belastingcapaciteit*	91,1 %	87,5 %	89,2 %	89,2 %

* Percentage 2027 is gebaseerd op totale kosten meerpersoonshuishouden met ondergrondse container (€ 976,30 zie paragraaf lokale heffingen) ten opzichte van het landelijk gemiddelde volgens het COELO van € 1.095 (Atlas 2026) voor meerpersoonshuishoudens met een koopwoning.

Signaleringswaarden (31-12-2027)	Waarde Oude IJsselstreek	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	85,30%	<90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote, gecorrigeerd	79,6%	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	24,2%	>50%	20-50%	<20%
Grondexploitatie	4,7%	<20%	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte Begroting	0,15%	Begr en MJR >0%	Begr of MJR >0%	Bgr en MJR <0%
Structurele exploitatieruimte MJR (jaarschijf 2030)	-1,90%			
Belastingcapaciteit	89,2%	<95%	95-105%	>105%
Weerstandsvermogen	183%	>100%	80-100%	<80%

Uit bovenstaande ratio's blijkt dat de financiële positie van de gemeente in de begroting 2026 goed is. Aandachtspunten zijn de solvabiliteitsratio en de structurele exploitatieruimte in de meerjarenraming (laatste jaarschijven).

Signaleringswaarden (31-12-2030)	Waarde Oude IJsselstreek	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	102,4%	<90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote, gecorrigeerd	96,8%	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	19,1%	>50%	20-50%	<20%
Grondexploitatie	3,5%	<20%	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte Begroting 2027	0,15%	Begr en MJR >0%	Begr of MJR >0%	Bgr en MJR <0%
Structurele exploitatieruimte MJR (jaarschijf 2030)	-1,90%			

Paragraaf Bedrijfsvoering

Inleiding

De paragraaf Bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens voor de bedrijfsvoering. Onder bedrijfsvoering verstaan we het scheppen van voorwaarden en het bieden van ondersteuning voor de uitvoering van de gemeentelijke taken. Dit gebeurt op vakgebieden zoals: Communicatie, Personeel & Organisatie, Financiën, Juridische Zaken en meer. De processen en diensten die de bedrijfsvoering levert, dragen bij aan de realisatie van de programma's in deze begroting. In programma 5 (Bedrijfsvoering) zijn specifieke doelen benoemd, die we niet herhalen in deze paragraaf. Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste opgaven per onderdeel.

Personeel en Organisatie

Onze organisatie blijft zich ontwikkelen om de maatschappelijke opgaven van de gemeente goed, zorgvuldig en toekomstgericht uit te voeren. De aanhoudende arbeidsmarktkrapte, vergrijzing en de geografische ligging van onze gemeente maken het steeds uitdagender om voldoende gekwalificeerd personeel aan te trekken. Dit vraagt om een duidelijke positionering als aantrekkelijke werkgever, met extra aandacht voor behoud, ontwikkeling en gerichte werving. Daarom investeren we nadrukkelijk in het ontwikkelen van eigen talent, het aantrekken van starters uit de regio en het versterken van loopbaanmogelijkheden binnen onze organisatie. Ook streven we naar een divers en inclusief personeelsbestand, waarin verschillende achtergronden, talenten en perspectieven vertegenwoordigd zijn. We versterken de samenwerking met de gemeenten in onze regio om in onze personele behoeften te voorzien.

We investeren in duurzame inzetbaarheid, zodat medewerkers gezond, gemotiveerd en met vakmanschap kunnen blijven bijdragen. Tegelijk werken we aan een wendbare organisatie die flexibel kan inspelen op veranderende bestuurlijke, maatschappelijke en wettelijke ontwikkelingen. We coachen medewerkers actief op privacy- en integriteitsbewustzijn, zodat zij zorgvuldig omgaan met informatie, belangen en verantwoordelijkheden in hun dagelijkse werk.

De administratieve kwaliteit versterken we door slimme digitalisering, efficiënte processen en betrouwbare rapportages. Daarbij houden we nadrukkelijk rekening met geldende privacyvereisten en informatiebeveiliging. Zo verbeteren we de sturing, verantwoording en dienstverlening.

Daarnaast zetten we in op het versterken van leiderschap. Leidinggevendens spelen een belangrijke rol in samenwerking, prioritering en ontwikkeling van medewerkers. We stimuleren daarbij organisatiebreed de maatschappelijke en bestuurlijke sensitiviteit, zodat medewerkers goed kunnen handelen in een complexe omgeving met inwoners, bestuur en partners.

Vacatures worden niet als vanzelfsprekend ingevuld, maar zijn aanleiding om nut en noodzaak te evalueren, zodat formatie eventueel ingezet kan worden om andere knelpunten op te lossen.

- We continueren de samenwerking met de gemeente Doetinchem voor de verwerking van de salarissen en implementeren een modern HR-systeem dat verdere sturing op managementinformatie mogelijk maakt.
- De huidige cao Gemeenten loopt in 2027 af. Als goed werkgever zorgen wij dat alle lagen in de organisatie van nieuwe rechten en plichten op de hoogte zijn en dat we de consequenties implementeren.

Datagericht werken en procesmanagement

Datagericht werken voeren we onder meer uit in samenwerking met DatalabGO, waarbij aansluiten bij een aantal thema's waaronder energietransitie en wonen. We stimuleren medewerkers om aan de slag te gaan met datagericht werken en bieden hiervoor opleidingsmogelijkheden aan. Een voorwaarde voor datagericht werken en datasturing is het grip hebben op procesmanagement.

Procesgericht werken is een belangrijke basis voor de uitvoering van onze taken en werkzaamheden. Het draagt bij aan consistentie, efficiëntie en continue verbetering in onze organisatie, waardoor doelen sneller en effectiever worden bereikt. We hebben stappen gezet door de governance vast te leggen en een procedure in te richten voor het beschrijven en vastleggen van werkprocessen.

- In 2027 gaan we verder met het uitvoeringsplan om onze kritieke werkprocessen vast te leggen volgens één gemeentelijke processtandaard.

Informatisering & Automatisering

De ICT-beheeromgeving is ondergebracht bij de regionale samenwerking, waarbij de gemeente Doetinchem fungeert als gastheer. We onderkennen dat deze manier van samenwerken ook een zekere kwetsbaarheid met zich meebrengt. Daarom onderzoeken we wat nodig is om risico's zoveel mogelijk te beperken. Het actualiseren van de governance van de samenwerking en het voortdurend ontwikkelen van cybersecuritymaatregelen zijn daarbij belangrijke speerpunten.

Het inrichten en beheren van applicaties gebeurt binnen de eigen organisatie, met een sterke focus op privacy (AVG) en zorgvuldig rechten- en autorisatiebeheer, zodat gegevens veilig en alleen toegankelijk voor bevoegde medewerkers zijn.

Bij inkoop van ICT-middelen hanteert onze gemeente actuele protocollen vanuit de VNG. Dit levert voordelen op omdat we aansluiten op wettelijke kaders en landelijke afspraken rondom inkoop- en ICT-recht, informatieveiligheid en standaardisatie. Tevens sorteren we daarmee voor op meer ICT-soevereiniteit, dat mede door geopolitieke spanningen de komende jaren steeds urgenter wordt.

Binnen de gemeentelijke organisatie staat informatieveiligheid hoog op de agenda in de vorm van bewustzijnsacties, trainingen en communicatie. Onderdeel hiervan is het vormgeven van (ICT-) Contract- en Leveranciersmanagement om een veilige en betrouwbare samenwerking met ICT-leveranciers te waarborgen. Daarbij zorgen we ervoor dat processen voldoen aan de eisen van BISO en Cyberbeveiligingswet/NIS2, zodat informatiebeveiliging en continuïteit gegarandeerd zijn.

De verwerking van de basisregistraties waarvoor de gemeente verantwoordelijk is, wordt procesmatig verbeterd. De onderlinge samenhang tussen beheer van de verschillende objecten (BGT, BAG, WOZ), het muteren en controleren van gegevens vergt tijd en aandacht en draagt bij aan de betrouwbaarheid van informatie die wij beschikbaar stellen.

Ook onderzoeken we als gemeente hoe we goed en zorgvuldig gebruik kunnen maken van AI, door middel van kennissessies, trainingen en pilots. Doel is om de kwaliteit van ons werk te verhogen en slimmer en efficiënter kunnen werken. We zijn ons hierbij bewust van de ethische implicaties en mogelijke gevolgen. Transparantie en verantwoording zijn hierbij belangrijke voorwaarden.

We zetten verdere stappen in de modernisering van ons applicatielandschap. De overstap van traditionele (lokale eigen beheerde) applicaties naar SaaS-varianten ((Software as a Service; rechtstreeks via internet aangeboden door de leverancier) blijven we voortzetten. Hiermee verminderen we de afhankelijkheid van eigen infrastructuur, beperken we interne beheerlasten en verbeteren we de continuïteit en veiligheid van onze digitale dienstverlening, omdat beveiligingsupdates sneller uitgevoerd kunnen worden.

- Alle nieuwe contracten voor ICT-middelen die we vanaf 2027 sluiten, zijn goed geborgd vanuit oogpunt van contract- en leveranciersmanagement. Voor bestaande contracten van ICT-middelen wordt de borging van contract- en leveranciersmanagement uitgevoerd.
- In 2027 actualiseren we de governance-afspraken binnen de regionale ICT-samenwerking en leggen we deze bestuurlijk vast.
- Alle medewerkers volgen in 2027 minimaal één bewustwordingsactiviteit op het gebied van informatieveiligheid en privacy.
- In 2027 voeren we voor de belangrijkste applicaties een controle uit op rechten- en autorisatiebeheer.
- In 2027 zijn we in productie met de nieuwe SaaS-applicatie voor Financiën en ronden wij het SaaS-onderzoek voor de applicaties binnen het Sociaal Domein af.

Facilitaire zaken

Facilitaire zaken ondersteunt de gemeentelijke organisatie met een veilige, duurzame en goed functionerende werkomgeving. In de komende periode ligt de focus op het efficiënt en duurzaam beheren van onze gebouwen en werkplekken passend bij hybride werken en de veranderende behoeften van medewerkers en inwoners. Met de ingebruikname van het Frank Daamenpand voor het sociaal domein, passen we ons dienstverleningsconcept aan voor onze drie werklocaties. Daarbij besteden we aandacht aan gastvrijheid, toegankelijkheid, kostenbewustzijn en continuïteit van de dienstverlening. Waar mogelijk laten we mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt participeren bij de facilitaire werkzaamheden.

- We monitoren jaarlijks het gebruik en de tevredenheid over werkplekken, vergaderruimten van alle gemeentelijke werklocaties.

Communicatie

Met communicatie en participatie slaan we een brug tussen overheid en inwoners, organisaties en bedrijven. We bieden gemeentelijke informatie aan via verschillende kanalen om de diverse doelgroepen goed te bereiken. Transparantie en duidelijkheid zijn essentieel in onze communicatie. Ons uitgangspunt daarbij is: van 'communiceren over', naar 'communiceren zodat'... Dit betekent dat we informatie delen die inwoners verder helpt.

Communicatie zetten we in als instrument om te ondersteunen bij het realiseren van gemeentelijke opgaven uit onder andere deze begroting en het coalitieprogramma en de gewenste maatschappelijke impact.

- We onderzoeken in 2027 of een AI-tool, bijvoorbeeld een chatbot, kan worden ingezet op de website om de zoekfunctie te verbeteren en daarmee de dienstverlening via onze website te verbeteren.
- We actualiseren de visie 'Oog en oor voor communicatie' mede op basis van de resultaten van eerder onderzoek onder inwoners, trends en maatschappelijke ontwikkelingen.
- We evalueren op gezette tijden of onze communicatiekanalen de belangrijkste doelgroepen voldoende bereiken.

Financiën

Beheer en advisering over onze geldstromen is een belangrijk taak van team Financiën. We ondersteunen de budgetbeheerders conform de budgethoudersregeling bij hun financiële opgaven en de verantwoording ervan. Met de livegang van een nieuw financieel pakket in 2027, kunnen we ook de rapportagemogelijkheden verbeteren en uitbreiden, zodat de budgethouders in control zijn en blijven en beter kunnen voorspellen en verantwoorden.

- In 2027 actualiseren we de Nota reserves en voorzieningen.
- De Nota afschrijving materiële vaste activa wordt herzien.
- We werken verder met de geactualiseerde financiële kaders en de doorontwikkelde planning- en controlcyclus, zodat de P&C-producten blijven aansluiten bij de informatiebehoefte van college en raad.

Interne beheersing

Een goede interne beheersing draagt bij aan een betrouwbare bedrijfsvoering, een rechtmatige besteding van middelen en het aantoonbaar in control zijn van de organisatie. In 2026 is gestart met het versterken van de interne beheersing naar aanleiding van de aanbevelingen uit de managementletter en het accountantsverslag 2025. Het interne controleplan, waarvan de verbijzonderde interne controle (VIC) onderdeel uitmaakt, vormt hiervoor de basis.

- We voeren risicogerichte interne controles uit op de belangrijkste financiële en rechtmatigheidsprocessen.
- We gebruiken de uitkomsten van de controles om processen verder te verbeteren en opvolging te geven aan aanbevelingen van de accountant.
- We versterken de kwaliteit van de rechtmatigheidsverantwoording en de financiële beheersing.

Inkoop

Ons Inkoopbeleid (2024 vastgesteld) ondersteunt bij rechtmatig, doelmatig en transparant inkopen van goederen, diensten en werken zodat publieke middelen efficiënt worden besteed en rekening wordt gehouden met wet- en regelgeving, zoals de Aanbestedingswet.

- We voeren periodiek steekproeven uit op de juistheid en volledigheid van inkoopdossiers.
- We gebruiken de uitkomst van deze controles om de kwaliteit van inkoopprocessen en de interne beheersing verder te verbeteren.

Juridische Zaken

We zien de afgelopen jaren een toename in bezwaarprocedures en aanvragen in het kader van de Wet open overheid. Dit vergt meer inzet van de juridische medewerkers. Sommige bezwaren kunnen we aan de voorkant afhandelen door in overleg te treden met bezwaarmakers, maar steeds meer inwoners zetten procedures door vanuit principiële beweegredenen vanuit wantrouwen naar de overheid. We monitoren op aantallen bezwaren en de kwaliteit van onze procedures. De opgedane inzichten delen we met beleidsmedewerkers om processen te verbeteren en om risico's te onderkennen. Waar nodig nemen we maatregelen om extra capaciteit in te zetten. Bij Woo-verzoeken zien we niet alleen een toename in aantallen, maar ook de omvang van de verzoeken is gestegen. Hierbij zien we dat overleg om verzoeken te preciseren, vaak op niets uitlophen. Hierdoor kost het behandelen van Woo-verzoeken steeds meer tijd.

- We monitoren elk kwartaal het aantal bezwaren, Woo-verzoeken, doorlooptijden en uitkomsten.

- In 2027 delen we minimaal twee keer per jaar juridische leerpunten met beleidsafdelingen om procedures en besluitvorming te verbeteren.

Paragraaf Openbaarheid

Inleiding

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. Deze wet heeft de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) vervangen. De Woo regelt de openbaarheid van informatie. Openbaarheid vormt een belangrijk uitgangspunt voor een transparante en betrouwbare overheid. Door informatie toegankelijk te maken, bieden wij inzicht in ons beleid, onze besluitvorming en de besteding van publieke middelen. Dit draagt bij aan de controleerbaarheid van het bestuur en versterkt het vertrouwen van inwoners, bedrijven en andere belanghebbenden. De Woo is opgebouwd uit drie hoofdlijnen die de overheid transparanter moeten maken:

- Actieve openbaarmaking
- Passieve openbaarmaking
- Informatiehuishouding op orde

Actieve openbaarmaking

Bij het actief openbaar maken, volgen wij de landelijk voorgestelde lijn. In 2027 gaan wij verder met het actief openbaar maken van de tweede tranche, zodra het koninklijk besluit is genomen. Daarnaast blijven wij ons inzetten voor het openbaar maken van onze Woo-verzoeken en -besluiten. Hierbij communiceren wij de inzet die het heeft gekost om een Woo-verzoek te behandelen

Passieve openbaarmaking

Wij constateren een stijging in zowel het aantal als de omvang van Woo-verzoeken. De afgelopen periode hebben wij daarom extra capaciteit ingezet voor de behandeling hiervan. In 2027 monitoren wij deze inzet om te beoordelen of de huidige capaciteit toereikend is.

Informatiehuishouding op orde

We zetten een belangrijke stap met het uitfasen van de netwerkschijven. Op de netwerkschijven staat veel informatie die we niet beheren waardoor de informatie ook niet toegankelijk is. In 2027 sluiten wij de toegang tot de netwerkschijven voor medewerkers af. We onderzoeken daarbij hoe we het beste de informatie op de schijven kunnen opruimen.

Financiële positie

Financiële begroting

Toelichting

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft voor, dat er naast de programmabegroting en de paragrafen ook een “financiële begroting” wordt gemaakt. Hierin wordt inzicht gegeven in:

- de meerjarenraming/ prognose meerjarenperspectief 2027 - 2030
- het overzicht van baten en lasten
- overzicht van incidentele baten en lasten
- de financiële uitgangspunten

Meerjarenraming

In de meerjarenraming wordt de ontwikkeling van het saldo aangegeven vanaf het uitgangspunt in de programmabegroting 2026 en vervolgens de autonome en structurele ontwikkelingen. Immers, we sturen op een structureel meerjarig sluitend resultaat.

NB. Alle positieve bedragen dragen bij aan een positieve ontwikkeling van het begrotingssaldo, negatieve bedragen verslechteren het resultaat.

De toelichting op de autonome ontwikkelingen en beleidsmatige ontwikkelingen 2027 zijn onder de betreffende programma's benoemd.

Meerjarenraming 2027- 2030 (x1000)		2027	2028	2029	2030
Resultaat programmabegroting 2026-2029		1.131	-715	-812	-812
Autonome ontwikkelingen					
1	Groot en klein onderhoud wegen	-720	-720	-720	-720
1	Voetbalcomplexen	-132	-100	-100	-100
1	MJOP	43	-824	-91	-225
1	Reserve MJOP	-287	1.029	72	205
1	CDOKE middelen	-1.262	-	-	-
1	Frank Daamenpand	39	39	39	39
1	Groenvoorzieningen	-28	-28	-28	-28
1	(Sport)accommodaties (contracten, onderhoud, huur)	-44	-44	-48	-48
1	Sportcomplex IJsselweide subsidie	-80	-50	-50	-50
1	Reserve Sportaccommodaties	50	50	50	50
1	Afval	-	-150	-150	-150
1	Reserve afval	-	150	150	150
1	Boombeheer	-20	-10	-	-
1	Flexwonen	21	21	21	21
1	Verkeersmaatregelen	-54	-14	-14	-
1	Reserve openbaar groen en recreatie	-	15	15	15
1	Diverse indexaties	-196	-196	-196	-196
2	Jeugdbudgetten	-520	-520	-520	-520
2	WMO	518	222	2.687	2.740
2	Volksgezondheid	-46	-29	-29	-29
2	Arbeidsparticipatie	-201	-201	-201	-201
2	Wet sociale werkvoorziening en beschut werk	-72	38	-308	-330
2	Inkomensregelingen	123	124	99	87
2	Samenkracht en burgerparticipatie	-204	-220	-257	-257
2	Reserve samenkracht en burgerparticipatie	102	-	-	-
2	Diverse indexaties	-321	-321	-321	-321
3	Buurtsportcoaches	-60	-60	-60	-60
3	Sportstimulering	35	-	-	-
3	Bijdrage Mediawet	19	-38	-38	-38
3	Informatiepunten digitale overheid	-40	-40	-40	-40
3	Leerlingenvervoer	-15	-14	-15	-15
3	Diverse indexaties	-145	-145	-145	-145
4	MJOP	2	-18	-22	-111
4	Reserve MJOP	92	113	147	235
4	Rampenbestrijding en veiligheidsbeleid	-15	-	-	-
4	Brandweerkazernes	13	13	13	13
4	Reisdocumenten en rijbewijzen	-	-	-	-91
4	Wet goed verhuurderschap / betaalbare huur	47	43	43	43

Meerjarenraming 2027- 2030 (x1000)		2027	2028	2029	2030
4	Milieu Belastende Activiteit	-50	-50	-50	-50
4	Reserve Begraafrechten	-2	4	4	4
4	Diverse indexaties	-514	-515	-516	-537
5	Periodieke verhogingen / personeel	-765	-745	-750	-398
5	Algemene personeelskosten	-38	-38	-38	-38
5	Frank Daamenpand (facilitaire kosten)	-41	-41	-41	-41
5	Portokosten	-20	-20	-20	-20
5	MJOP	-35	457	-2	-5
5	ICT	-304	-304	-304	-304
5	Tractiemiddelen	-28	-28	-28	-28
5	HR Pakket	-80	-	-	-
5	Reserve MJOP	176	-763	-110	-106
5	Diverse indexaties	-1.179	-1.346	-1.346	-1.346
99	Algemene uitkering	5.408	3.412	617	2.178
99	OZB	680	680	680	680
99	Dividend	-148	-148	-148	-148
div	Kleine bedragen	28	12	40	29
div	Kapitaallasten	910	555	-102	-156
Totaal autonome ontwikkelingen		640	-763	-2.131	-363
Subtotaal resultaat autonome ontwikkelingen		1.771	-1.478	-2.943	-1.175
Beleidsmatige ontwikkelingen					
1	Netcongestie	-150	-150	-150	-150
1	Hondenlosloopveld	-8	-8	-8	-8
2	Jongerenwerk	-97	-97	-97	-97
3	Aanjaanbudget Cultuur	-40	-40	-40	-40
3	Sportstimulering regionaal	-20	-20	-20	-20
3	Toegankelijke cultuur	-25	-5	-5	-5
3	Waterrecreatie	-35	-	-	-
3	Routestructuur voor wandelen en fietsen	-15	-10	-	-
3	Extra impuls economie	-65	-65	-65	-65
4	Veiligheidsbeleid	-150	-	-	-
5	Digitaliseren bouwdoossiers	-52	-52	-52	-52
5	Klantcontactsysteem	-50	-35	-35	-35
5	Uitnodigingskader recreatie en toerisme versnellen	-200	-200	-	-
div	Kapitaallasten nieuwe investeringen	-	-197	-286	-481
Totaal beleidsmatige ontwikkelingen		-907	-879	-758	-953
Totaal resultaat 2027-2030		864	-2.357	-3.701	-2.128

* Saldo resultaat wordt voor 2027 toegevoegd aan de algemene reserve en 2028 t/m 2030 worden onttrokken.

Overzicht van baten en lasten

Bij de afzonderlijke programma's is steeds een overzicht van de baten en lasten opgenomen. In de volgende tabel treft u een totaaloverzicht van alle programma's aan. Volgens het BBV mogen de mutaties in de reserves niet via de programma's lopen, maar moeten afzonderlijk zichtbaar zijn.

Daardoor ontstaan er twee exploitatiesaldo's, te weten een saldo vóór resultaatbepaling en een saldo na resultaatbepaling. Concreet betekent dit dat er eerst een telling wordt gemaakt van de begroting zonder de mutaties in de reserves (= vóór resultaatbepaling). Daarna volgt een telling rekening houdend met stortingen in- en onttrekkingen aan de reserves (= na resultaatbepaling).

Overzicht baten en lasten (x 1.000)	2027	2028	2029	2030
Lasten				
1. De gemeente waar het goed wonen is	47.954	48.168	50.998	51.450
2. Een gezonde en veerkrachtige gemeente	73.269	67.677	64.634	64.466
3. De werkende gemeente	10.737	11.142	12.187	12.146
4. De dienstverlenende gemeente	9.126	8.911	8.759	8.753
Bedrijfsvoering	20.898	20.431	20.338	20.331
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	-
Vennootschapsbelasting	3	3	3	3
Onvoorzien	50	50	50	50
Totaal lasten	162.038	156.382	156.969	157.199
Baten				
1. De gemeente waar het goed wonen is	25.669	26.872	29.215	29.540
2. Een gezonde en veerkrachtige gemeente	21.177	15.653	15.086	15.086
3. De werkende gemeente	1.866	1.866	1.866	1.866
4. De dienstverlenende gemeente	1.497	1.382	1.051	969
Bedrijfsvoering	142-	1.406-	481-	707-
Algemene dekkingsmiddelen	112.101	107.753	105.965	107.527
Totaal baten	162.168	152.120	152.702	154.281
Totaal saldo van baten en lasten (voor bestemming)	130	4.262-	4.267-	2.919-
Mutaties reserves				
Toevoegingen aan reserves	643	643	643	643
Onttrekkingen aan reserves	1.377	2.548	1.209	1.433
Totaal mutatie reserves	734	1.905	566	791
Totaal saldo lasten	162.681	157.025	157.611	157.842
Totaal saldo baten	163.545	154.668	153.910	155.714
Resultaat na bestemming	864	2.357-	3.701-	2.128-

Overzicht van incidentele baten en lasten

Overzicht van incidentele baten en lasten (x 1.000)		2027	2028	2029	2030	Toelichting
Bestaand beleid						
Lasten						
<i>3 De werkende gemeente</i>						
Sportstimulering Regionaal organisatie SIMAC Ladies Tour	-35	-	-	-	-	In de regio Achterhoek is een wielersstrategie opgesteld. Gemeente Oude IJsselstreek is eenmalig organisator van de SIMAC Ladies Tour in 2027.
<i>Reserve mutaties</i>						
Reserve accommodaties (MJOP)	-607	-607	-607	-607	-607	Dotatie aan bestemmingsreserve groot onderhoud (MJOP)
Reserve onderwijshuisvesting	-17	-17	-17	-17	-17	Dotatie aan bestemmingsreserve onderwijshuisvesting.
Baten						
<i>1 De gemeente waar het goed wonen is</i>						
Verkoop grond en groenstroken	60	60	60	60	60	Verkoop van groenstroken/bezit zijn maar 1 keer te verkopen, wat zorgt voor een incidentele opbrengst. Ook als er structureel (voor meer dan drie jaar) baten geraamd worden.
De Wesenthorst	-39	-39	-	-	-	Het voormalig schoolgebouw de Wesenthorst wordt tijdelijk gebruikt voor de opvang van Oekraïners en daarnaast leegstandsbeheer door AdHoc.
<i>Reserve mutaties</i>						
Reserve accommodaties (MJOP)	947	1.805	736	736	736	Onttrekking aan bestemmingsreserve groot onderhoud (MJOP).
Reserve Afval	250	100	100	100	100	Onttrekking aan bestemmingsreserve Afval
Reserve begraafplaatsen	6	5	5	5	5	Onttrekking aan bestemmingsreserve begraafplaatsen.
Totaal bestaand beleid incidenteel	565	1.307	277	277	277	
Ontwikkelingen						
Lasten						
<i>1 De gemeente waar het goed wonen is</i>						
Sportaccommodaties	-30	-	-	-	-	Eenmalige bijdrage van 30.000 voor het vormen van een egaliseringsreserve bij Stichting Sport- en Ontmoetingspark de IJsselweide.
<i>2 Een gezonde en veerkrachtige gemeente</i>						
Kleinschalige opvang	-102	-	-	-	-	De pilot kleinschalige opvang, welke is gestart in 2026, wordt in 2027 voortgezet. Doel is de realisatie van een woning waarin 3 inwoners tegelijkertijd gehuisvest kunnen worden. Dat ze zo zelfstandig mogelijk kunnen wonen, maar met begeleiding en zorg waar nodig. Dit plan sluit aan op de ontwikkelingen zoals geschetst bij Beschermd Wonen & Maatschappelijke Opvang.
<i>3 De werkende gemeente</i>						
Sportstimulering Regionaal organisatie SIMAC Ladies Tour	35	-	-	-	-	In de regio Achterhoek is een wielersstrategie opgesteld. Gemeente Oude IJsselstreek is eenmalig organisator van de SIMAC Ladies Tour in 2027. De Simac Ladies tour wordt niet georganiseerd in 2027 door Oude IJsselstreek, hierdoor zijn er geen incidentele lasten in 2027.
<i>Reserve Mutaties</i>						
Reserve accommodaties (MJOP)	-19	-19	-19	-19	-19	Dotatie aan bestemmingsreserve groot onderhoud (MJOP)
Baten						
<i>1 De gemeente waar het goed wonen is</i>						
De Wesenthorst	39	39	-	-	-	Het voormalig schoolgebouw de Wesenthorst wordt tijdelijk gebruikt voor de opvang van Oekraïners en daarnaast leegstandsbeheer door AdHoc. De opvang en het leegstandsbeheer is voor langere tijd geraamd en hiermee niet incidenteel.

Overzicht van incidentele baten en lasten (x 1.000)	2027	2028	2029	2030	Toelichting
<i>Reserve mutaties</i>					
<i>Reserve accommodaties (MJOP)</i>	-10	386	116	341	Onttrekking aan bestemmingsreserve groot onderhoud (MJOP).
<i>Reserve Afval</i>	-	150	150	150	Onttrekking aan bestemmingsreserve afval
<i>Reserve Begraafplaatsen</i>	-2	4	4	4	Onttrekking aan bestemmingsreserve begraafplaatsen.
<i>Reserve Kleinschalig project maatschappelijke opvang</i>	102	-	-	-	Onttrekking aan bestemmingsreserve plan van aanpak kleinschalig project maatschappelijke opvang. Doorontwikkeling pilot.
<i>Reserve sportcomplex IJsselweide</i>	50	50	50	50	Onttrekking aan bestemmingsreserve sportcomplex IJsselweide
Totaal ontwikkelingen incidenteel	63	610	300	526	
Totaal incidentele baten en lasten	628	1.917	577	803	

Het BBV schrijft voor dat we het begrotingssaldo tevens presenteren exclusief de bovenvermelde incidentele posten, dat geeft het structurele begrotingssaldo weer.

Voor de provincie vormt dat het toetsingskader en dat laat het volgende beeld zien:

Presentatie van het structureel begrotingssaldo(x 1.000)	2027	2028	2029	2030
Saldo van baten en lasten	130	-4.262	-4.267	-2.919
Toevoegingen aan reserves	-643	-643	-643	-643
Onttrekkingen aan reserves	1.377	2.548	1.209	1.433
Begrotingssaldo na bestemming	864	-2.357	-3.701	-2.128
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	628	1.917	577	803
Structureel begrotingssaldo	236	-4.274	-4.278	-2.931

Financiële uitgangspunten

Beleidsuitgangspunten

De basis voor het financiële beleid is opgenomen in het coalitieprogramma 2026-2030. Hierin is opgenomen dat we een enigszins behoudend financieel beleid voeren, waarbij we gericht keuzes maken waar we wel actief in investeren, ook in financieel moeilijke jaren. In deze coalitieperiode laten we de woonlasten (ozb, afval en riool: het woonlastenprincipe) niet harder stijgen dan de inflatie.

Technische uitgangspunten

De begroting is op de volgende punten als volgt doorgerekend:

- **Loonontwikkeling**
De huidige CAO loopt van 1 april 2025 t/m 31 maart 2027. Per 1 januari 2027 geldt 1,6% salarisverhoging. Voor de nieuw af te sluiten CAO is een inschatting gemaakt van de te verwachten salarisverhoging van 2% ingaande 1 april 2027.
T.a.v. de premies (waaronder pensioenen) gaan we uit van de informatie als bekend ten tijde van opstellen van de begroting.
- **Prijsontwikkeling**
De budgetten en subsidies zijn bijgesteld naar het daadwerkelijk verwachte prijsniveau 2027. Er wordt geen generieke prijscompensatie toegepast.
- **Geen meerjarige loon- en prijscompensatie**
Voor de begrotingsjaren 2028-2030 gaan we uit van het prijsniveau 2027. Er is dus zowel voor de inkomsten als de uitgaven geen rekening gehouden met verdere loon- en prijsstijging. Er wordt tegen constante prijzen geraamd.
- **Renteontwikkeling**
Voor de berekening van de kapitaallasten over 2027 (renteomslag) is uitgegaan van 1,56 %. Bij het opmaken van de jaarrekening wordt de renteomslag opnieuw berekend en tot de werkelijke omvang doorbelast aan de producten. In de meerjarenraming 2027-2030 is deze keer gerekend met een oplopende renteomslag per begrotingsjaar, op basis van de huidige rentetarieven. Zie ook de toelichting op het saldo financieringsmiddelen bij het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen
- **Rijksuitkeringen**
De meicirculaire 2026 van het Ministerie van Binnenlandse Zaken is bepalend voor de op te nemen raming in de begroting 2027-2030. Taakmutaties worden waar mogelijk specifiek toegerekend aan het betreffende programma.
- **Belastingen en tarieven**
Voor de rioolheffing en afvalstoffenheffing (voor beide netto na kwijtschelding) gaan we uit van maximaal 100% kostendekkendheid. De tarieven die gezamenlijk de woonlasten bepalen (riool, afval, OZB) bepalen we zodanig dat deze samen gemiddeld als woonlasten maximaal 2,5% stijgen. De leges en lijkbezorgingsrechten worden verhoogd met trendmatige indexaties. De paragraaf Lokale Heffingen geeft een verdere toelichting op de belastingen en leges.

Geprognotiseerde balans

BALANS (X 1.000)		
ACTIVA	31-12-2026	31-12-2027
Immateriële vaste activa		
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	6.932	7.108
Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	3.123	3.327
totaal immaterieel	10.055	10.435
Materiële vaste activa		
Investerings met economisch nut	59.701	68.334
Investerings economisch nut met heffing	54.666	55.920
Investerings met maatschappelijk nut	33.842	35.267
totaal materieel	148.209	159.521
Financiële vaste activa		
Kapitaalverstrekkingen aan:		
1. Deelnemingen	2.840	2.840
3. Overige verbonden partijen	4	4
Leningen aan:		
3. Deelnemingen	0	0
Overige langlopende leningen	9.467	9.218
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd > 1 jaar	131	131
totaal financieel	12.442	12.193
Voorraden		
Onderhanden werk	9.799	7.552
totaal voorraden	9.799	7.552
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	100	100
Overige vorderingen	3.300	3.300
totaal uitzettingen	3.400	3.400
Liquide middelen		
Kassaldi	8	8
Banksaldi	545	0
totaal liquide middelen	553	8
Overlopende activa		
Voorschotbedragen met een specifiek bestedingsdoel:		
Het Rijk	0	0
Overige nederlandse overheidslichamen	75	75
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	11.000	8.500
Totaal overlopende activa	11.075	8.575
Totaal generaal	195.533	201.684

BALANS (X 1.000)

PASSIVA	31-12-2026	31-12-2027
Eigen vermogen		
Algemene reserves	28.390	34.507
Bestemmingsreserves	17.566	13.435
Gerealiseerd resultaat	3.500	864
totaal eigen vermogen	49.456	48.806
Voorzieningen		
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	5.822	827
Door derden beklemde middelen met specifieke aanwendingsrichting	1.552	1.752
totaal voorzieningen	7.374	2.579
Vaste schulden		
Onderhandse leningen van:		
2. Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	101.000	114.000
Waarborgsommen	2	2
Totaal vaste schulden	101.002	114.002
Netto-vlottende schulden met rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Banksaldi en kasgeld	10.000	10.246
Overige schulden	6.000	6.000
totaal netto-vlottende schulden	16.000	16.246
Overlopende passiva		
Voorschotbedragen met een specifiek bestedingsdoel:		
Het Rijk	13.000	11.500
Overige nederlandse overheidslichamen	3.700	3.550
Overige nog te betalen en vooruit ontvangen bedragen	5.000	5.000
Totaal overlopende passiva	21.700	20.050
Totaal generaal	195.533	201.684
Gewaarborgde geldleningen	228.136	228.136

Geprognostiseerde meerjaren balans

BALANS (X 1.000)			
ACTIVA	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Immateriële vaste activa			
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	7.036	6.805	6.403
Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	3.430	3.470	3.455
totaal immaterieel	10.466	10.275	9.858
Materiële vaste activa			
Investeringen met economisch nut	73.473	70.685	69.848
Investeringen economisch nut met heffing	56.144	56.331	54.911
Investeringen met maatschappelijk nut	41.009	41.571	40.552
totaal materieel	170.626	168.587	165.311
Financiële vaste activa			
Kapitaalverstrekkingen aan:			
1. Deelnemingen	2.840	2.840	2.840
3. Overige verbonden partijen	4	4	4
Leningen aan:			
3. Deelnemingen	0	0	0
Overige langlopende leningen	8.988	8.758	8.528
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd > 1 jaar	131	131	131
totaal financieel	11.963	11.733	11.503
Voorraden			
Onderhanden werk	4.421	5.382	9.618
totaal voorraden	4.421	5.382	9.618
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar			
Vorderingen op openbare lichamen	100	100	100
Overige vorderingen	3.300	3.300	3.300
totaal uitzettingen	3.400	3.400	3.400
Liquide middelen			
Kassaldi	8	8	8
Banksaldi	0	0	0
totaal liquide middelen	8	8	8
Overlopende activa			
Voorschotbedragen met een specifiek bestedingsdoel:			
Het Rijk	0	0	0
Overige nederlandse overheidslichamen	75	75	75
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	7.000	6.500	6.000
Totaal overlopende activa	7.075	6.575	6.075
Totaal generaal	207.959	205.960	205.773

BALANS (X 1.000)

PASSIVA	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Eigen vermogen			
Algemene reserves	35.372	33.014	29.313
Bestemmingsreserves	10.983	10.070	8.932
Gerealiseerd resultaat	-2.357	-3.701	-2.128
totaal eigen vermogen	43.998	39.383	36.117
Voorzieningen			
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	713	713	713
Door derden beklemde middelen met specifieke aanwendingsrichting	1.756	1.697	1.626
totaal voorzieningen	2.469	2.410	2.339
Vaste schulden			
Onderhandse leningen van:			
2. Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	127.000	130.000	134.000
Waarborgsommen	2	2	2
Totaal vaste schulden	127.002	130.002	134.002
Netto-vlottende schulden met rentetypische looptijd korter dan één jaar			
Banksaldi en kasgeld	10.089	11.414	11.713
Overige schulden	6.000	6.000	6.000
totaal netto-vlottende schulden	16.089	17.414	17.713
Overlopende passiva			
Voorschotbedragen met een specifiek bestedingsdoel:			
Het Rijk	10.000	8.500	7.500
Overige nederlandse overheidslichamen	3.400	3.250	3.100
Overige nog te betalen en vooruit ontvangen bedragen	5.000	5.000	5.000
Totaal overlopende passiva	18.400	16.750	15.600
Totaal generaal	207.959	205.960	205.773
Gewaarborgde geldleningen	228.136	228.136	228.136

EMU saldo

Het EMU saldo van de gemeente Oude IJsselstreek draagt bij aan het totale EMU saldo van het Rijk en alle mede-overheden. De berekening van het EMU saldo gaat uit van ontvangsten en uitgaven en wijkt daarom af van het saldo van baten en lasten zoals dat in deze begroting is gepresenteerd. Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben. Onderstaande tabel toont de opbouw van het EMU saldo op basis van het hiervoor opgestelde CBS schema.

Het EMU-saldo kan gezien worden als een extra financieel kengetal, naast de andere vijf verplichte financiële kengetallen zoals de solvabiliteit en de (netto) schuldquote. Het EMU-saldo heeft een vergelijkbare functie als het kasstroomoverzicht in het bedrijfsleven. Een negatieve EMU-saldo geeft aan dat we als gemeente via reële transacties verwachten meer uit te uitgeven dan dat we hebben ontvangen.

Omschrijving	2027	2028	2029	2030
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	130	-4.262	-4.267	-2.919
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	11.692	11.136	-2.230	-3.693
3. Mutatie voorzieningen	-4.795	-110	-59	-71
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-2.247	-3.131	961	4.236
5. Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-14.110	-12.377	-3.057	-3.533

Bijlagen

Bijlage A: Kerngegevens

Kerngegevens per 1 januari 2026	Werkelijk 2025	Raming 2026	Raming 2027
Sociaal:			
Bijstandsontvangers: *	602	602	602
Leerlingen in het voortgezet onderwijs: *	1.573	1.600	1.600
Inwoners:			
Totaal	39.499	39.596	39.700
< 18 jaar	6.467	6.384	6.400
> 18 jaar	33.032	33.212	33.300
Fysiek:			
Oppervlaktes(ha):			
Oppervlakte *	13.590	13.590	13.590
waarvan - openbaar groen, zonder bermen	1.388	1.388	1.388
binnenwater *	205	206	206
Aantal m2 gazon:	812.500	812.500	821.000
Aantal bomen:	38.500	38.500	39.000
Aantal lichtpunten:	8.275	8.250	8.256
Wegen, fiets- en voetpaden:			
Aantal m2 wegen met een asfaltverharding	1.392.206	1.439.800	1.342.765
Aantal m2 wegen met een elementverharding	644.679	638.524	643.150
Aantal m² parkeren met asfaltverharding	8.068	8.088	5.223
Aantal m² parkeren met elementverharding	196.650	198.107	204.191
Aantal m² trottoir/voetpad met asfaltverharding	7.392	7.997	7.791
Aantal m² trottoir/voetpad elementverharding	387.733	405.308	401.114
Aantal m² fietspad met asfaltverharding	103.650	107.959	112.892
Aantal m² fietspad met elementverharding	18.679	16.615	26.632
Aantal m² semi-verharde paden + zandwegen	161.105	193.807	188.907
Kunstwerken:			
Aantal betonnen bruggen	31	31	31
Aantal houten bruggen	13	13	13
Aantal stalen bruggen	3	3	3
Aantal m1 stalen damwand	900	900	900
Aantal m1 aanlegsteiger	12	12	12
Fonteinen, waterelementen en vijvers (stuks)	5	5	5
Aantal m1 duikers	nvt	8.781	8.781
Kunst in de openbare ruimte:			
Reguliere kunst (stuks)	35	48	48
Herdenkingsmonumenten (stuks)	13	32	32
Riolering:			
Aantal km riolering -gemengd	144	142	140
Aantal km riolering -vuilwater	29	108	110
Aantal km riolering -hemelwater	40	69	71
Aantal vuilwateroverstorten	46	20	20
Aantal verbeterd gescheiden overstorten	13	13	13
Aantal bergbezinkbassins	19	19	19
Aantal rioolgemaal	37	42	42
Aantal km persleiding (gemalen)	21	21	21
Aantal pompunits buitengebied	987	1.017	1.020
Aantal km persleiding (pompunits)	177	294	294
Aantal IBA's	16	16	16
Aantal straatkolken	15.000	16.800	17.000

Kerngegevens per 1 januari 2026	Werkelijk	Raming	Raming
Aantal rioolaansluitingen	17.500	18.000	18.200
Aantal woonruimten: *	17.756	17.779	17.800
Aantal kernen: *	12	12	12
Waarvan groter dan 500 adressen	3	3	3

* kengetallen op basis van de specificatie van Rijk. Deze is voor 2025 definitief gemaakt, maar kunnen voor 2026 en 2027 afwijken van 2025.

Bijlage B: Investeringslijst (investeringen 2026-2029)

INVESTERINGEN 2027-2030
2027 2028 2029 2030

Investering x1.000						Toelichting
Pgr Investering						
1	Infrastructuur (wegen) en fietspaden	1.500	1.500	1.500	1.500	Reconstructies van wegen en fietspaden volgens het beleidsplan wegen 2027-2030.
1	Oude IJsselzone	50	50	50	50	De visie LPOIJ is in februari 2022 door de raad vastgesteld. Voor de uitvoering van onderdelen uit de visie is een meerjarig voorbereidingskrediet noodzakelijk en daarnaast ook budget voor concrete uitvoeringsmaatregelen en -projecten. De omvang hiervan is afhankelijk van de keuzes die worden gemaakt in welke maatregelen en projecten worden opgepakt. In de Voorjaarsnota 2026 is het krediet aangepast naar 50.000 per jaar.
1	Speelruimteplan	110	110	110	110	Investeringskrediet voor het vervangen van speeltoestellen. Onder deze investering ligt het speelruimteplan ‘Samen naar buiten in Oude IJsselstreek’ . Vanaf 2027 is het vervangingskrediet verhoogd van 90.000 verhoogd naar 110.000, ivm prijsstijgingen.
1	Vervanging ondergrondse containers	60	60	60	60	Dit betreft de vervanging van de bestaande 112 ondergrondse containers, gemiddeld zo'n 10 ondergrondse containers per jaar. Glascontainers zijn als eerste gepland door lekkende vloeistoffen, omdat de levensduur van dit type container korter is dan voor de overige typen. Dekking van de kapitaallasten vindt plaats via de afvalstoffenheffing.
1	Projecten verkeersveiligheid (SPV subsidie)	81				We hebben in 2022 een aantal locaties en wegvakken geselecteerd die verkeersonveilig zijn. Voor de aanpak van deze locaties was subsidie beschikbaar vanuit een Rijksprogramma (Strategisch Programma Verkeersveiligheid). De aanvraag is gehonoreerd en de gelden zijn uitgekeerd en beschikbaar tot en met 2027. We kunnen deze projecten uitvoeren door een 50% cofinanciering. De SPV subsidie ter hoogte van 256.000 is al ontvangen en moet terug als we niet investeren. Verantwoording vindt plaats via SISA.
1	Vervanging sportvelden			1.000		Het rapport periodieke keuring sportvelden Oude IJsselstreek is opgeleverd. Daarin is meerjarig opgenomen welke sportvelden aan vervanging toe zijn. Het betreft in de planning voor 2029 op dit moment vervanging van velden voor voetbal en tennis.
1	Mobiliteitsprojecten(onderzoek)	118	130	25		Verkeerskundige onderzoekskosten naar Mobiliteitsprojecten 2026-2029 met een hoge prioritering. Een gedetailleerde uitwerking kan bijvoorbeeld gaan over de verkeerseffecten, inzicht in grondverwerving, bodemonderzoek, een meer gedetailleerde uitwerking van kosten of het maken van afspraken met buurgemeentes.
1	Mobiliteitsprojecten (uitvoering)	100	100	100	100	Nieuw in begroting 2027. Uitvoeringskrediet voor "kleine" verkeersmaatregelen uit het mobiliteitsplan, zoals voor het creeren van veilige schoolomgevingen, sportomgevingen, aanpassing fietspaden, etc.
1	Openbare verlichting	362	362	362	362	Nieuw in begroting 2027. Investeringskrediet voor vervanging en verledning van de Openbare verlichting. Wordt opgenomen in het beleidsplan Openbare Verlichting 2027-2030, welke nog niet is vastgesteld. Dekking van de kapitaallasten uit lagere exploitatielasten doordat nieuwe verlichting minder onderhoud behoeft.
1	Brug Bergbeekslag		450			Nieuw in begroting 2027. Vervanging brug Bergbeekslag. Uit inspecties is gebleken dat deze brug zijn einde nadert en dat vervanging komende jaren noodzakelijk is.
1	Reconstructie DR Arrienstraat / Frank Daamenstraat		100	2.415		Nieuw in begroting 2027. Apart investeringskrediet voor de reconstructie van de Dr Arrienstraat/Frank Daamenstraat. Voor deze weg is een reconstructie noodzakelijk vanuit wegenkwaliteit en verkeersveiligheid. De weg is een GOW50 weg en zal naar een GOW30 weg toe moeten volgens het mobiliteitsplan. Vanwege de impact, lengte en bijbehorende kosten wordt deze weg buiten het krediet voor Reconstructies wegen opgevoerd.
1	Droogte aanpak		250	250	250	Nieuw in begroting 2027. Regionale bijdrage aan lokale projecten droogteaanpak. Samen met Provincie Gelderland, Waterschap Rijn IJssel en gemeenten ligt er een opgave voor de droogteaanpak komende jaren. 14 gemeenten brengen jaarlijks ruim 3 miljoen in, andere partijen zullen dit fors verhogen. Samen wordt dan de opgave droogteaanpak lokaal uitgevoerd.

INVESTERINGEN 2027-2030		2027	2028	2029	2030	
1	Hondenloosloopvelden	15				Nieuwe in begroting 2027. Nieuw voorstel obv raadvragen, om één hondenloosloopveld te realiseren in de gemeente (IJsselweg, Terborg).
1	Tennisvereniging LTC IJsselweide	70				Nieuw in de begroting 2027. De tennisvereniging vraagt een gemeentelijke subsidie voor realisatie van twee extra padelbanen op grond van de stichtingskostenaccommodatie subsidie.
1	Tennisvereniging VLTC Varsseveld	64				Nieuw in de begroting 2027. De tennisvereniging vraagt een gemeentelijke subsidie voor realisatie van twee padelbanen op grond van de stichtingskostenaccommodatie subsidie.
3	Binnensportaccommodatie (gymzaal) Etten	701				Nieuw in de begroting 2027. De gymzaal in Etten (bouwjaar 1973) is toe aan renovatie. De beheerstichting (eigenaar van de gymzalen) heeft een aanvraag ingediend bij de gemeente voor een substantiële financiële bijdrage. Door de renovatie kan de gymzaal weer 20 jaar mee.
3	Binnensportaccommodatie (gymzaal) Megchelen		409			Nieuw in de begroting 2027. De gymzaal in Megchelen (bouwjaar 1968) is toe aan renovatie. De beheerstichting (eigenaar van de gymzaal) heeft een aanvraag ingediend bij de gemeente voor een substantiële financiële bijdrage. Door de renovatie kan de gymzaal weer 20 jaar mee.
3	IKC Silvolde	3.478				De totale kosten voor de uitbreiding en aanpassing van het IKC Silvolde bedragen 10.916.000. De opgenomen budgetten zijn gebaseerd op de actuele marktprijzen en betreft de stichtingskosten van het IKC (onderwijs) inclusief de kosten van sloop en tijdelijke huisvesting. Hierbij worden de investeringskosten van de kinderopvang van 1,6 miljoen gedekt door huurinkomsten. Kosten voor de aanpassing van de verkeerssituatie etc. zijn nog niet inzichtelijk en dus nog niet meegenomen.
3	Stimuleringsfonds toekomstbestendige bedrijventerreinen	300				I.v.m. de oprichting van een stimuleringsfonds voor ondernemers op bedrijventerrein IJsselweide is een groter investeringsbudget noodzakelijk. Het fonds heeft als doel de ondernemers te stimuleren om investering te doen op private terreinen voor duurzaamheid en beeldkwaliteit.
3	Revitalisering bedrijventerreinen Hofskamp Zuid Varsseveld		1.200	1.200		Vanaf 2027 starten we met de planvorming en participatie voor Hofskamp Zuid, hetgeen zal leiden tot investeringen in 2028 en 2029.
3	Vervangende nieuwbouw Woelwaters (Uift)	3.650	3.650			De vervangende nieuwbouw van basisschool de Woelwaters in Uift nemen we mee bij de ontwikkeling van het plangebied De Wesenthorst. Het stedenbouwkundig kader en het omgevingsplan van dit gebied is in voorbereiding. Bij de vaststelling van het Integraal Huisvestingsplan 2023-2039 hebben we aangegeven financiële middelen nodig te hebben voor de vervangende nieuwbouw van de Woelwaters en de integratie met kinderopvang op dezelfde locatie. In 2026 werken we met de partners het Programma van Eisen uit. Ook bereiden we de aanbesteding voor de bouwactiviteiten voor. In het IHP is in 2023 uitgegaan van 7.420.000. Met de indexatie 2025 van 5,68% (VNG onderwijshuisvesting) gaan we nu uit van 7.842.000 (afgerond).
4	Brandweerkazerne Silvolde			2.200		In de Voorjaarsnota 2026 is gemeld dat uit onderzoek van de Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland (VNOG) blijkt dat de brandweerkazerne Silvolde verplaatst moet worden. Het bedrag was toen nog niet bekend. De VNOG heeft inmiddels een blauwdruk gegeven van wat een nieuwe kazerne kost. Dit zal circa 2,2 miljoen bedragen exclusief grond en parkeerplaatsen, en exclusief sloopkosten van de oude kazerne en eventuele opbrengsten uit de verkoop van grond (prijspeil 2025).
4	Brandweerkazerne Varsseveld	25				Voor de herinrichting van het terrein als oefenplaats (vloeiستofdichte vloer) is het noodzakelijk het terrein af te sluiten met hekwerk en afsluitbare toegangspoorten. Op het terrein worden autowrakken en overige oefenobjecten opgeslagen die ten behoeve van oefeningen beschikbaar moeten blijven en veilig moeten worden beheerd. Met de afsluiting wordt het terrein beveiligd tegen onbevoegde toegang en vandalisme.
5	Vervanging voertuigen buitendienst	350	350	350	350	Jaarlijks vervangingskrediet voor de voertuigen buitendienst. Er staat voor komende 4 jaar ruim 1,5 miljoen vervanging tractiemiddelen gepland, zoals een grote tractor, kraan en graafmachine. In 2027 zijn de prijsstijgingen ook verwerkt.
5	Voertuig Begraafplaatsen	40				Nieuw in de begroting 2027. Vervanging tractor op de begraafplaats. Oude was al afgeschreven en praktisch zijn er op dit moment betere machines die inzetbaar zijn. Dekking vanuit begraafrechten.
5	Gemeentehuis Gendringen, zonwerende screens	75				Nieuw in de begroting 2027. Om het binnenklimaat van het gemeentehuis in Gendringen te verbeteren en de gevolgen van toenemende hitte door klimaatverandering te beperken worden elektrisch bediende zonwerende screens aan de zuidzijde van het gemeentehuis geplaatst. Deze maatregel draagt bij aan een comfortabel en gezond binnenklimaat. Deze investering is gekoppeld aan de investering voor het aanbrengen van een koelinstallatie. Combinatie van beide klimaatverbeterende maatregelen levert een beter resultaat op en is energiezuiniger.

INVESTERINGEN 2027-2030		2027	2028	2029	2030	
5	Gemeentehuis Gendringen, koelinstallatie (airco) ombouw	1.200				Nieuw in de begroting 2027. Om het binnenklimaat van het gemeentehuis in Gendringen te verbeteren en de gevolgen van toenemende hitte door klimaatverandering te beperken wordt er een koelingsinstallatie (airconditioning) in het ombouwgedeelte gerealiseerd. Deze maatregel draagt bij aan een comfortabel en gezond binnenklimaat. Deze investering is gekoppeld aan de investering voor het aanbrengen van zonwerende screens. Combinatie van beide klimaatverbeterende maatregelen levert een beter resultaat op en is energiezuiniger.
5	Bouwkundige aanpassingen Gemeentehuis	25				Interventies om hybride samenwerken beter te faciliteren.
Totaal investeringen*		12.374	8.721	9.622	2.782	

Riolering* x1.000		2027	2028	2029	2030	Toelichting
Pgr Investering						
1	Pompunits, gemalen en randvoorzieningen	489	489	489	489	Conform nieuwe gemeentelijke Water en RioleringsPlan (WRP) 2024-2028.
1	Klimaatadaptatie	250	250	250	250	Conform nieuwe gemeentelijke Water en RioleringsPlan (WRP) 2024-2028.
1	Vrijvervalriolering vervangen / relinen	2.004	2.004	2.004	2.004	Conform nieuwe gemeentelijke Water en RioleringsPlan (WRP) 2024-2028.
Totaal investeringen*		2.743	2.743	2.743	2.743	

* De hieruit voortvloeiende kapitaallasten zijn verwerkt in de begroting.

* Bovenstaande investeringslijst is exclusief restantkredieten die per 31 december 2026 nog open staan.

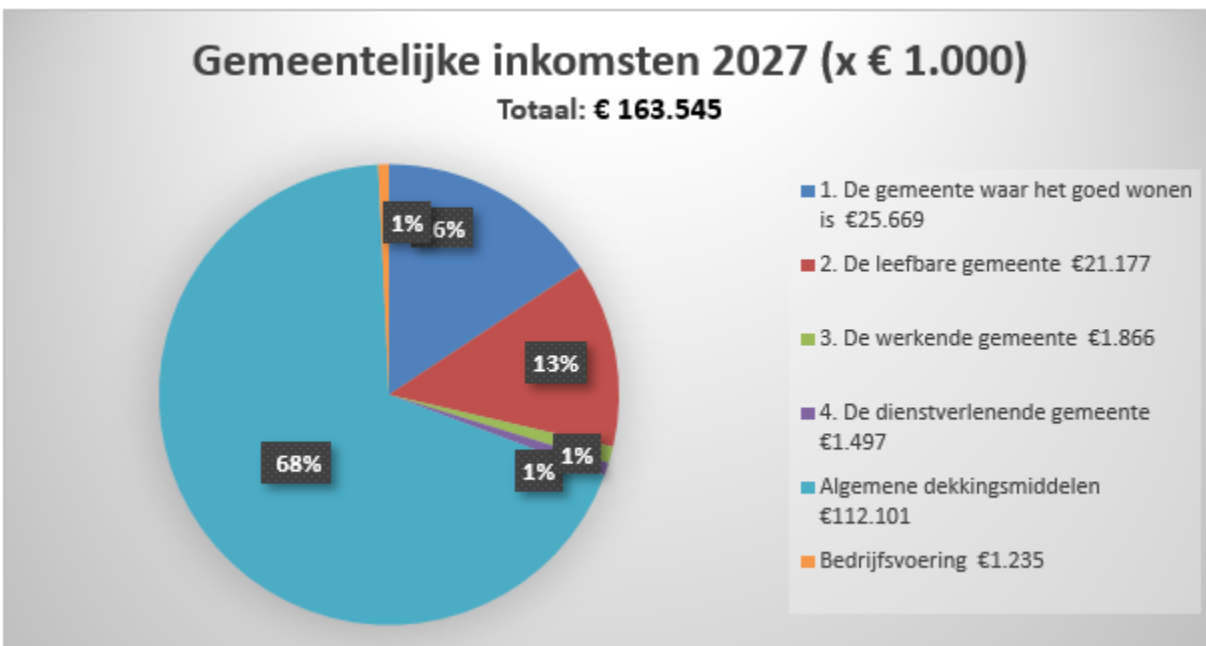
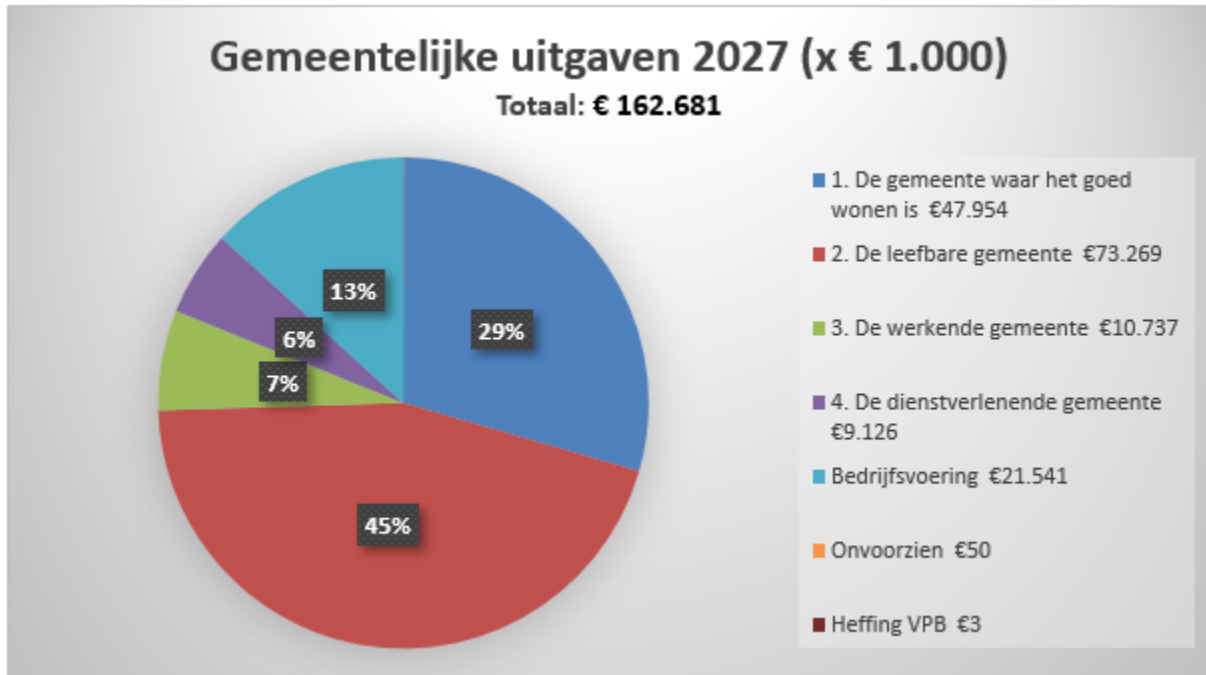
Bijlage C: Reserves en voorzieningen 2026-2029

Omschrijving	Saldo 31-12-2026	perc. rente	mutaties in 2027 toevoegingen	mutaties in 2027 onttrekkingen	Saldo 31-12-2027	perc. rente	mutaties in 2028 toevoegingen	mutaties in 2028 onttrekkingen	Saldo 31-12-2028
Reserves									
A. Algemene reserve									
Algemene reserve *	28.390.044	0%	6.117.180		34.507.224	0%	864.352		35.371.576
B. Overige bestemmingsreserves									
<i>Incidenteel</i>									
Reserve Begraafrechten	157.037	0%		4.142	152.895	0%		8.589	144.306
Reserve Gemeentelijke objecten	3.014.161	0%	626.000	938.062	2.702.099	0%	626.000	2.190.735	1.137.364
Reserve Sociaal Domein #	3.017.250	0%		3.017.250	0	0%			0
Reserve Huisvesting onderwijsgebouwen	216.048	0%	16.643		232.691	0%	16.643		249.334
Reserve Klimaatmiddelen	183.429	0%			183.429	0%			183.429
Reserve Omgevingswet	1.205.664	0%		200.000	1.005.664	0%		200.000	805.664
Reserve Toekomstbestendigheid verenigingen	48.331	0%		48.331	0	0%			0
Reserve Afval	1.326.939	0%		250.000	1.076.939	0%		250.000	826.939
Reserve Recreatie en Toerisme	135.135	0%			135.135	0%			135.135
Reserve Vluchtelingen	1.470.732	0%			1.470.732	0%			1.470.732
Reserve Asiel	168.000	0%			168.000	0%			168.000
Reserve IZA gelden	210.380	0%		210.380	0	0%			0
Reserve Plan van aanpak kleinschalig project maatschappelijke opvang	590.400	0%		147.600	442.800	0%		147.600	295.200
Reserve ICT	50.000	0%		50.000	0	0%			0
Reserve Sportcomplex IJsselweide	350.000	0%		50.000	300.000	0%		50.000	250.000
Reserve Onderwijshuisvesting	160.000	0%		160.000	0	0%			0
Reserve Investeringsfonds	3.837.000	0%			3.837.000	0%			3.837.000
Reserve Civieltechnische kunstwerken #	0	0%	175.000	175.000	0	0%			0
Reserve gebiedsontwikkeling Zwarte Veen #	0	0%	475.000	475.000	0	0%			0
Reserve verduurzaamings gemeentelijke gebouwen #	0	0%	500.000	500.000	0	0%			0
Reserve personeel woningbouw en vastgoedbedrijf #	0	0%	400.000	200.000	200.000	0%		200.000	0
<i>Structureel (dekking kapitaallasten)</i>									
Reserve Oekraïne aankoop pand *	805.600	0%		21.200	784.400	0%		21.200	763.200
Reserve huisvesting statushouders Leeuwerikstraat Varsseveld	455.325	0%		11.675	443.650	0%		11.675	431.975
Reserve Herontwikkeling wijk Essenkamp	165.000	0%	135.000		300.000	0%		15.000	285.000
Totaal overige bestemmingsreserves	17.566.429	-	2.327.643	6.458.640	13.435.432	-	642.643	3.094.799	10.983.276
# geformaliseerd na instemming gemeenteraad									
Totaal reserves	45.956.473	-	8.444.823	6.458.640	47.942.656	-	1.506.995	3.094.799	46.354.852
Omschrijving	31-12-2026	perc. rente	mutaties in 2027 toevoegingen	mutaties in 2027 onttrekkingen	31-12-2027	perc. rente	mutaties in 2028 toevoegingen	mutaties in 2028 onttrekkingen	31-12-2028
Voorzieningen									
<i>Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's</i>									
Voorziening wachtgeldverplichting vm personeel	89.282	0%		52.581	36.701	0%		36.701	0
Voorziening pensioenverplichting vm wethouders	4.803.000	0%		4.803.000	0	0%			0
Voorziening wachtgeldverplichting vm bestuur	112.913	0%		84.683	28.230	0%		28.230	0
Voorziening Verlof sparen	495.468	0%			495.468	0%			495.468
Voorziening RVU regeling	103.676	0%		55.358	48.318	0%		48.318	0
Voorziening RVU regeling WSW medewerkers	159.716	0%			159.716	0%			159.716
Voorziening Verlof sparen WSW medewerkers	58.239	0%			58.239	0%			58.239
Totaal	5.822.293		0	4.995.622	826.671		0	113.248	713.422
<i>Door derden beklemde middelen</i>									
Bufferfonds riolering	1.552.172	0%	5.275.000	5.075.038	1.752.134	0%	5.475.000	5.471.046	1.756.088
Totaal voorzieningen	7.374.464		5.275.000	10.070.660	2.578.804		5.475.000	5.584.294	2.469.510

Omschrijving	Saldo 31-12-2028	perc. rente	mutaties in 2029 toevoegingen	mutaties in 2029 onttrekkingen	Saldo 31-12-2029	perc. rente	mutaties in 2030 toevoegingen	mutaties in 2030 onttrekkingen	Saldo 31-12-2030
Reserves									
A. Algemene reserve									
Algemene reserve *	35.371.576	0%		2.357.404	33.014.172	0%		3.701.392	29.312.780
B. Overige bestemmingsreserves									
<i>Incidenteel</i>									
Reserve Begraafrechten	144.306	0%		8.595	135.711	0%		8.597	127.114
Reserve Gemeentelijke objecten	1.137.364	0%	626.000	851.665	911.699	0%	626.000	1.077.048	460.651
Reserve Sociaal Domein #	0	0%			0	0%			0
Reserve Huisvesting onderwijsgebouwen	249.334	0%	16.643		265.977	0%	16.643		282.620
Reserve Klimaatmiddelen	183.429	0%			183.429	0%			183.429
Reserve Omgevingswet	805.664	0%		200.000	605.664	0%		200.000	405.664
Reserve Toekomstbestendigheid verenigingen	0	0%			0	0%			0
Reserve Afval	826.939	0%		250.000	576.939	0%		250.000	326.939
Reserve Recreatie en Toerisme	135.135	0%			135.135	0%			135.135
Reserve Vluchtelingen	1.470.732	0%			1.470.732	0%			1.470.732
Reserve Asiel	168.000	0%			168.000	0%			168.000
Reserve IZA gelden	0	0%			0	0%			0
Reserve Plan van aanpak kleinschalig project maatschappelijke opvang	295.200	0%		147.600	147.600	0%		147.600	0
Reserve ICT	0	0%			0	0%			0
Reserve Sportcomplex IJsselweide	250.000	0%		50.000	200.000	0%		50.000	150.000
Reserve Onderwijshuisvesting	0	0%			0	0%			0
Reserve Investeringsfonds	3.837.000	0%			3.837.000	0%			3.837.000
Reserve Civieltechnische kunstwerken #	0	0%			0	0%			0
Reserve gebiedsontwikkeling Zwarte Veen #	0	0%			0	0%			0
Reserve verduurzaamings gemeentelijke gebouwen #	0	0%			0	0%			0
Reserve personeel woningbouw en vastgoedbedrijf #	0	0%			0	0%			0
<i>Structureel (dekking kapitaallasten)</i>									
Reserve Oekraïne aankoop pand *	763.200	0%		21.200	742.000	0%		21.200	720.800
Reserve huisvesting statushouders Leeuwerikstraat Varsseveld	431.975	0%		11.675	420.300	0%		11.675	408.625
Reserve Herontwikkeling wijk Essenkamp	285.000	0%		15.000	270.000	0%		15.000	255.000
Totaal overige bestemmingsreserves	10.983.276	-	642.643	1.555.735	10.070.184	-	642.643	1.781.120	8.931.707
# geformaliseerd na instemming gemeenteraad									
Totaal reserves	46.354.852		642.643	3.913.139	43.084.356		642.643	5.482.512	38.244.487

Omschrijving	31-12-2028	perc. rente	mutaties in 2029 toevoegingen	mutaties in 2029 onttrekkingen	31-12-2029	perc. rente	mutaties in 2030 toevoegingen	mutaties in 2030 onttrekkingen	31-12-2030
Voorzieningen									
<i>Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's</i>									
Voorziening wachtgeldverplichting vm personeel	0	0%			0	0%			0
Voorziening pensioenverplichting vm wethouders	0	0%			0	0%			0
Voorziening wachtgeldverplichting vm bestuur	0	0%			0	0%			0
Voorziening Verlof sparen	495.468	0%			495.468	0%			495.468
Voorziening RVU regeling	0	0%			0	0%			0
Voorziening RVU regeling WSW medewerkers	159.716	0%			159.716	0%			159.716
Voorziening Verlof sparen WSW medewerkers	58.239	0%			58.239	0%			58.239
Totaal	713.422		0	0	713.422		0	0	308.055
<i>Door derden beklemde middelen</i>									
Bufferfonds riolering	1.756.088	0%	5.560.000	5.618.718	1.697.370	0%	5.650.000	5.721.058	1.626.312
Totaal voorzieningen	2.469.510		5.560.000	5.618.718	2.410.792		5.650.000	5.721.058	2.339.734

Bijlage D: Overzicht in beeld

Bijlage E: Staat van personeelslasten

Personeel en taakstelling: de uitdaging

Het realiseren van ambities vraagt tijd, geld en ambtelijke deskundigheid. Bij beperkte middelen en expertise, zowel intern als extern, is dit een uitdaging. Extra lastig is het gebrek aan continuïteit in de Rijksbijdrage; een terugkerend dilemma. Bij de begroting 2025 was er sprake van een ravijnjaar in 2027. Bij de begroting 2026 was er sprake van een verschuiving naar 2028.

In 2025 zijn met het vaststellen van de begroting personele bezuinigingen op de personele begroting doorgevoerd. 300.000 euro in 2026 en 2027 en met ingang van 2028 en verdere jaren 650.000. Er waren ook andere, niet personele besparingsopties en mogelijkheden om meer inkomsten te genereren. Daar is bestuurlijk niet voor gekozen. De taakstelling op personeel is met ingang van begroting 2026 wel doorgevoerd.

Ontwikkelingen

Er is gekozen voor een taakstelling op personeel om het financieel meerjarenperspectief sluitend te krijgen, terwijl de druk op de ambtelijke organisatie toeneemt. De juridisering van de samenleving vraagt om meer deskundigheid. De VNOG heeft taken rondom brandveiligheidstoetsing bij vergunningen teruggegeven aan gemeenten, zonder extra budget. Daarnaast groeit de druk op capaciteit voor inburgering en opvang van vluchtelingen, terwijl financiering via tijdelijke uitkeringen onzeker is. Het mogelijk wegvallen van SPUK-financiering roept de vraag op of deze taken in de toekomst nog uitgevoerd kunnen worden.

De rekenkamer en accountant adviseren verbeteringen in digitale dienstverlening, interne beheersing, ICT-Samenwerking, sturing en verantwoording, wat extra capaciteit vergt. Hoewel de raad deze aanbevelingen heeft omarmd, is er geen aanvullende ambtelijke capaciteit toegewezen, ondanks een groeiend aantal opdrachten.

Uitvoering van de opgelegde taakstelling

De taakstelling op het personele budget zou als volgt ingevuld worden:

Verminderde bestuurlijke capaciteit:

- o 1 wethouder minder.

Verminderde ambtelijke capaciteit:

- o 0,5 fte minder voor een ondersteuner.
- o 0,5 fte minder voor een communicatieadviseur.
- o 2 fte minder voor beleidsmedewerkers.

Deze maatregelen zouden gelden voor de jaren 2026 en 2027. Vanaf 2028 wordt een aanvullende besparing van 3-4 fte nagestreefd door: meer gebruik van slimme technologie, verdere optimalisering van processen en integraal werken. De totale taakstelling van 650.000 euro oplopend naar 2028 zou hiermee worden gerealiseerd.

Wat zien we nu?

De belasting van de gemeentelijke organisatie blijft onverminderd hoog door diverse uitdagingen zoals de voortgang van woningbouw, investeringen in verkeer en infrastructuur en actualisatie van beheersplannen. Daarnaast is er behoefte aan uitbreiding van rapportages en interne controles. Ook nemen de eisen rondom informatiebeveiliging, privacy, ondermijning, weerbaarheid en de druk op handhaving toe. Het coalitieakkoord geeft woningbouw en economische ontwikkeling de hoogste prioriteit, naast andere nieuwe ambities.

Reflectie op behandeling van stukken met betrekking tot grondexploitatie, jaarrekening 2025 en eerste Berap 2026 in de raad van 2 juli 2026

Tijdens de eerste termijn van de raad hebben de individuele fracties interessante opgaven voor onze gemeente geformuleerd. Zonder uitpuittend te willen zijn en los van specifieke fracties, zijn de volgende onderwerpen genoemd: versnelling van woningbouw, meer inzet op economie, extra aandacht voor jeugd en WMO, vervoer, meerjarig onderhouds- en beheerplannen, interne beheersing (adviezen accountant), integratie en inclusiviteit, veiligheid, investeringen en onderhoud, gemeenschapsfaciliteiten, extra aandacht voor schulddienstverlening en vitaliteit van kernen en meer middelen voor lokale voorzieningen zoals gymzalen en andere faciliteiten.

Geen van deze onderwerpen is onbelangrijk; alles moet worden opgepakt. De vraag is echter: hoe doen we dit, en met welke aanvullende middelen? Hoe plannen we deze opgaven over tijd? Hoe zorgen we voor voldoende capaciteit op het juiste moment? En hoe behouden we kostenflexibiliteit bij tegenvallende rijksbijdragen?

Daarnaast staan we voor de uitdaging om prioriteiten te stellen. Hoe wegen we bijvoorbeeld de inzet van handhaving en schuldenaangepak af tegen de noodzakelijke interne beheersing, oplopende wachtlijsten in de zorg of het verstrekken van omgevingsvergunningen? Dit is de opgave waarvoor we ons geplaatst zien.

Advies

Bij ongewijzigd beleid en zonder prioritering is uitbreiding van de formatie noodzakelijk. Er kunnen echter keuzes worden gemaakt en nieuwe instrumenten worden ingezet. Denk daarbij aan de inzet van AI en standaardisatie via modelverordeningen of beleidsdocumenten van andere gemeenten. Minder maatwerk en meer uniformiteit passen we inmiddels toe, net als het delen van schaarse expertise via samenwerking met buurgemeenten. Daarnaast zetten we capaciteit gericht in. Vacatures worden niet automatisch ingevuld, maar eerst geëvalueerd op nut en noodzaak, zodat formatie flexibel kan worden ingezet bij knelpunten. In het ruimtelijk domein worden beleid en uitvoering beter geïntegreerd, terwijl dienstverlening en bedrijfsvoering efficiënter werken om binnen personele budgetten te blijven. Bij (tijdelijke) uitbreiding van personeel moeten ook indirecte kosten, zoals huisvesting, ICT en (P&O)ondersteuning, worden meegenomen, wat in het verleden vaak is vergeten.

We doen enkele voorstellen die de impact op de begroting zoveel mogelijk beperken.

1. Ongedaan maken van het deel van de taakstelling die bedacht was ingevuld te worden met een wethouder minder (inclusief ambtelijke ondersteuning): 350.000 euro.
2. Verminderde opdrachten aan de Rekenkamer vanuit de raad. Hierdoor kan uitbreiding van ambtelijke capaciteit achterwege blijven.
3. De inzet van extra juridische capaciteit vanwege toenemende druk op afhandeling Woo verzoeken en bezwaren niet honoreren: 75.000 euro. Dit kan leiden tot vertraging van procedures.
4. De structurele dekking voor het vraagstuk van asiel en vluchtelingen voorlopig niet toekennen en afwachten wat het Rijk in deze gaat doen in de compensatie van de Algemene Uitkering. De structurele capaciteit voorlopig dekken met tijdelijke middelen. Het risico hiervan accepteren.
5. Geen extra middelen beschikbaar stellen voor informatiebeveiliging en privacy. Hiermee een verhoogd risico accepteren.
6. Extra investeren op economie: deze investering niet doen maar capaciteit vrijspelen (nader te bepalen) in de huidige organisatie.
7. Uitbreiding met extra handhaver niet honoreren. In de praktijk zien we veel verloop in deze beroepsgroep, dit leidt tot verminderde inzet. Dit betekent dat we scherper moeten prioriteren waarop inzet nodig is.
8. Inzet voor woningbouw (diverse specialismen) deels honoreren. Voor de gehele planperiode capaciteitsuitbreiding toekennen, waarbij de dekking voor 50% wordt gevonden buiten de loonsom (via leges en de grondexploitatie).
9. Extra capaciteit voor taken van ons vastgoedbedrijf honoreren. Dit betreft de uitvoering van de , verhuurderstaken voor gemeentelijke accommodaties waaronder de DRU en het Frank Daamenpand.
10. Bij de 2^e bestuursrapportage 2026 een bestemmingsreserve vormen van 400.000 middels resultaatbestemming. Deze bestemmingsreserve dient ter dekking van de kosten voor woningbouw 125.000 voor 2027 en 2028 en voor de kosten vastgoedbedrijf voor 2027 en 2028 voor 75.000.

Bovenstaande ambtelijke extra inzet is gewenst om de bestuurlijke ambities te kunnen realiseren. De middelen zijn beperkt. Dit dwingt tot keuzes en prioriteitsstelling. Daarom is uiteindelijk de onderstaande cijferreeks in de begroting verwerkt. De onderbouwing van de keuze is hierboven onder de punten 1 t/m 9 gegeven . Punt 10 is verwerkt in de 2^e bestuursrapportage 2026.

Dit ziet er dan als volgt uit:

	2027	2028	2029	2030
Taakstelling	-300	-650	-650	-650
Knelpunten				
5e wethouder en ambtelijke ondersteuning	350	350	350	p.m.
ambtelijke inzet onderzoeken rekenkamer	50	50	50	50
extra inzet voor Woo en bezwaren	75	75	75	75
structurele capaciteit rond asiel en vluchtelingen	200	200	200	200
Bestuurlijke ambities				
Informatiebeveiliging en privacy	75	75	75	75
Economie	75	75	75	p.m.
Handhaving	75	75	75	75
Woningbouw (diverse disciplines)	500	250	250	p.m.
Vastgoedbedrijf	75	75	75	75
Totaal knelpunten en ambities	1475	1225	1225	550
Opgenomen in begroting:				
5e wethouder en ambtelijke ondersteuning	350	350	350	p.m.
Uitnodigingskader uitvoeren en recreatieve ontwikkelingen versnellen (zie hoofdstuk nieuw beleid)	200	200		
Totaal	550	550	350	
Dekken uit de te vormen bestemmingsreserve:				
Woningbouw	125	125	p.m.	p.m.
Vastgoedbedrijf	75	75	p.m.	p.m.
Totaal	200	200		

Staat van personeelslasten (x 1.000)	2027	2028	2029	2030
Gemeenteraad	550	550	550	550
College	813	813	813	813
Griffie	391	391	391	391
Directie	171	171	171	171
	1.925	1.925	1.925	1.925
Management	965	970	970	970
Bedrijfsvoering	6.912	6.938	6.938	6.938
BUOR	6.571	6.606	6.606	6.606
Concernstaf	1.136	1.142	1.142	1.142
Fysieke ontwikkeling	4.184	4.206	4.206	4.206
Publiekszaken, economie & maatschappij	3.880	3.901	3.901	3.901
Sociaal Domein	7.561	7.603	7.603	7.603
	31.209	31.366	31.366	31.366
Bezuiniging personeel	-300	-650	-650	-650
Uitnodigingskader uitvoeren en recreatieve ontwikkelingen versnellen	200	200		
Herstel bezuinigingen	350	350	350	
	31.459	31.266	31.066	30.716
Verv. Personeel bij ziekte	250	250	250	250
Verv. Personeel OR	30	30	30	30
Verkoop / aankoop verlof	13	13	13	13
Opleidingen	454	454	454	454
Flexibele schil	190	190	190	190
Overwerk buitendienst	30	30	30	30
	967	967	967	967
	34.351	34.158	33.958	33.608

	2027	2028	2029	2030
Salaris uit progr begr 2026-2029	30.322	29.972	29.972	29.972
Cao indexering	953	1.120	1.120	1.120
Periodieken	319	309	309	309
HR 21 verwerking	96	96	96	96
Taakmutatie algemene uitkering schulddienstverlening SD	91	91	91	91
Correctie formatie naar DVO inburgering SD	-184	-184	-184	-184
Correctie formatie naar Tribuut ivm overgang	-688	-688	-688	-688
Uitnodigingskader uitvoeren en recreatieve ontwikkelingen versnellen	200	200		
Herstel bezuinigingen	350	350	350	
Totaal	31.459	31.266	31.066	30.716

Bijlage F: Indicatoren

Wij nemen conform de richtlijnen uit het BBV een uniforme basisset beleidsindicatoren op in onze begroting en jaarverslag. De set behandelt een breed spectrum van onderwerpen, van misdrijven en afval tot bijstandsuitkeringen en nieuwbouwwoningen.

Sport, cultuur en recreatie

Niet-sporters

48,1%
Oude IJsselstreek

42,5%
Nederland

Gezondheidsmonitor | 2024

Sociaal domein

Banen per 1.000 inwoners van 15-64 jaar

817,3
Oude IJsselstreek

858,8
Nederland

Meerdere bronnen | 2025

Volksgezondheid en Milieu

Omvang huishoudelijk restafval kg per inwoner

Oude IJsselstreek

Nederland

CBS | 2024

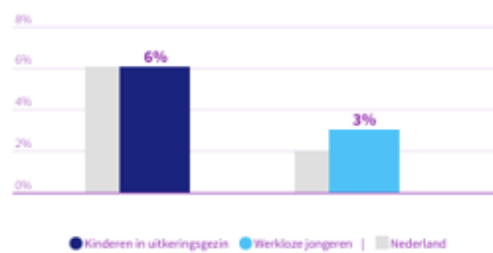
Jongeren met een delict voor de rechter

1%
Oude IJsselstreek

1%
Nederland

CBS | 2023

Achterstand onder jeugd Oude IJsselstreek

CBS | 2024

Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit

90,7%
Oude IJsselstreek

42,8%
Nederland

Klimaatmonitor | 2024

Netto arbeidsparticipatie

72,1%
Oude IJsselstreek

73,2%
Nederland

CBS | 2025

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Gemiddelde WOZ-waarde
x €1.000

CBS | 2022 - 2026

Personen met een bijstandsuitkering
per 10.000 inwoners

Oude IJsselstreek

Nederland

CBS | 2025

Nieuw gebouwde woningen
per 1.000 woningen

3,9

Oude IJsselstreek

8,4

Nederland

BAGIABF | 2024

Lopende re-integratievoorzieningen
per 10.000 inwoners van 15-64 jaar

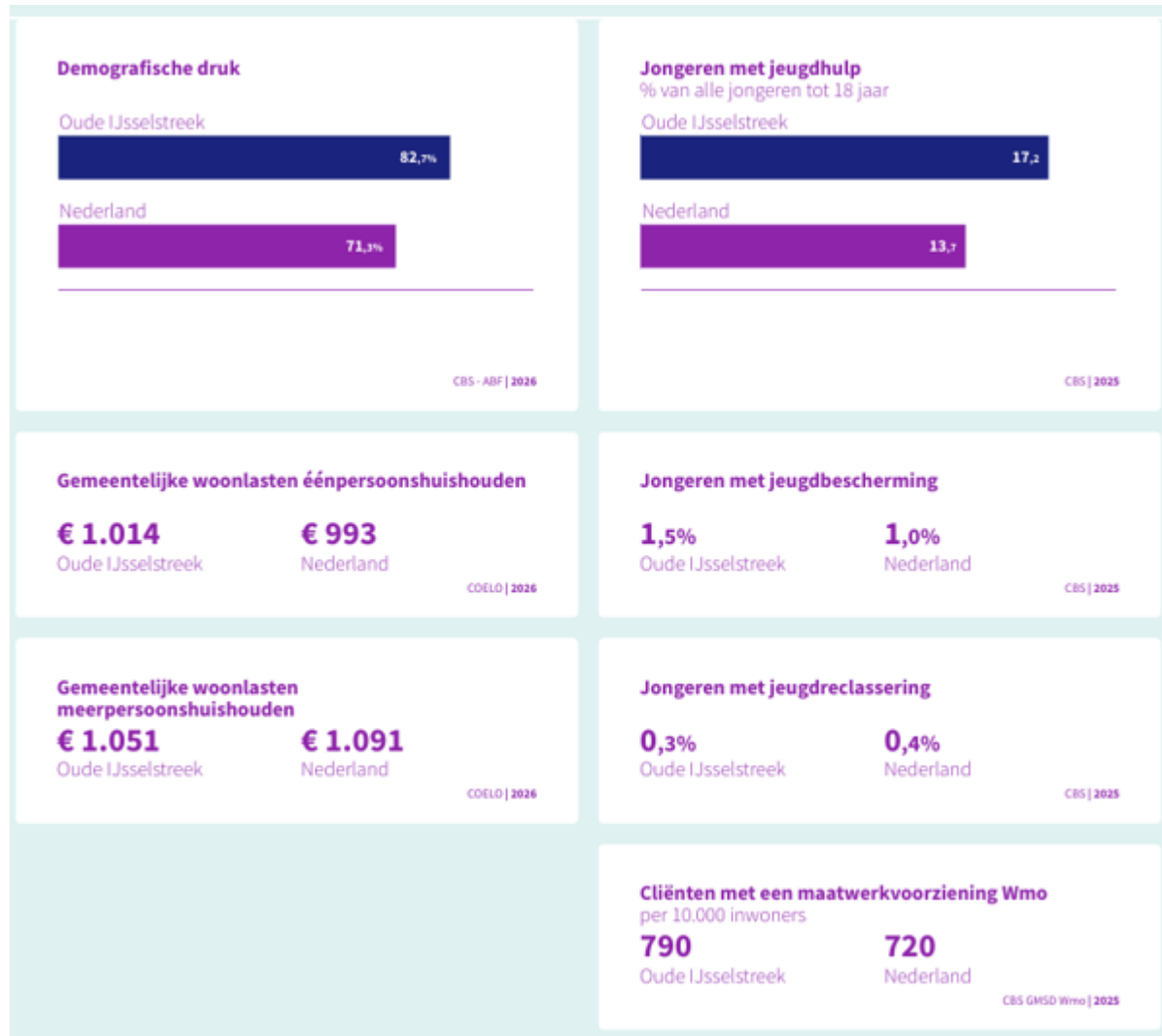
534,6

Oude IJsselstreek

217,8

Nederland

CBS | 2025

<https://www.waarstaatjegemeente.nl/>

Bijlage G: Overzicht geraamde baten en lasten taakvelden

Overzicht baten en lasten per taakveld (x 1.000)	2026		2027		2028		2029		2030	
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
Programma 1										
0.10 Mutaties reserves	-	-	626	640	626	1.970	626	1.013	626	1.146
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	1.623	1.209	1.551	1.398	2.608	1.398	2.114	1.381	2.083	1.381
2.1 Verkeer en vervoer	8.610	159	8.571	337	8.687	337	9.301	337	9.488	337
2.2 Parkeren	266	-	91	-	37	-	37	-	36	-
2.5 Openbaar vervoer	189	-	2	-	2	-	2	-	2	-
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.940	1.887	1.814	1.775	474	325	380	227	407	227
5.2 Sportaccommodaties	4.054	1.354	4.163	1.348	4.484	1.380	4.087	1.380	4.290	1.380
5.4 Musea	214	-	225	-	225	-	225	-	225	-
5.5 Cultureel erfgoed	123	11	223	55	180	55	180	55	167	55
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	7.048	87	5.598	89	5.569	50	5.471	86	5.422	86
7.2 Riolering	10.106	10.581	9.878	10.353	10.474	10.949	10.707	11.182	10.899	11.374
7.3 Afval	4.884	5.258	4.888	5.262	4.911	5.285	4.911	5.285	4.911	5.285
8.1 Ruimte en leefomgeving	1.249	130	1.869	170	1.833	170	1.815	170	1.790	170
8.2 Grondexploitatie(niet-bedrijventerreinen)	4.417	4.328	3.702	3.616	3.161	3.065	6.316	6.212	6.318	6.212
8.3 Wonen en bouwen	2.825	1.323	4.754	626	4.896	1.888	4.826	1.888	4.787	1.888
Totaal Programma 1	47.549	26.325	47.954	25.669	48.168	26.872	50.998	29.215	51.450	29.540
Programma 2										
0.10 Mutaties reserves	-	-	-	102	-	-	-	-	-	-
5.1 Sportbeleid en activering	972	262	-	-	-	-	-	-	-	-
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	2.768	481	-	-	-	-	-	-	-	-
5.6 Media	1.346	40	-	-	-	-	-	-	-	-
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	4.295	436	11.894	5.302	7.911	1.277	7.306	708	7.262	708
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	85	-	121	-	121	-	121	-	121	-
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	2.282	-	2.348	-	2.348	-	2.348	-	2.348	-
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.3 Inkomensregelingen	16.861	11.750	15.623	13.251	15.644	13.251	15.616	13.251	15.606	13.251
6.4 WSW en beschut werk	6.099	40	7.107	205	6.687	350	6.807	350	6.803	350
6.5 Arbeidsparticipatie	2.292	-	2.493	-	2.493	-	2.493	-	2.492	-
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	2.398	447	2.372	465	2.405	467	2.416	470	2.405	470
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	6.495	-	6.547	-	6.552	-	4.068	-	4.004	-
6.712 Begeleiding (WMO)	2.858	-	2.989	-	2.989	-	2.989	-	2.989	-
6.713 Dagbesteding (WMO)	809	-	847	-	847	-	847	-	847	-
6.714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)	50	-	50	-	50	-	50	-	50	-

Overzicht baten en lasten per taakveld (x 1.000)	2026		2027		2028		2029		2030	
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	6.932	-	6.757	-	6.763	-	6.745	-	6.734	-
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	320	-	564	-	564	-	564	-	564	-
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	556	-	577	-	577	-	577	-	577	-
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	740	-	2.397	1.144	1.253	-	1.253	-	1.253	-
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	4.917	-	5.474	-	5.474	-	5.474	-	5.474	-
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	187	-	75	-	75	-	75	-	75	-
6.791 PGB WMO	618	-	465	-	465	-	465	-	465	-
6.792 PGB Jeugd	57	-	57	-	57	-	57	-	57	-
6.811 Beschermd wonen (WMO)	585	650	637	650	641	250	622	250	611	250
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	25	-	107	-	5	-	5	-	5	-
6.821 Jeugdbescherming	2.077	-	1.933	-	1.938	-	1.919	-	1.908	-
6.822 Jeugdreclassering	83	-	168	-	168	-	168	-	168	-
6.91 Coördinatie en beleid WMO	478	-	508	-	508	-	508	-	508	-
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.1 Volksgezondheid	1.472	243	1.158	57	1.141	57	1.139	57	1.138	57
Totaal Programma 2	68.662	14.350	73.269	21.177	67.677	15.653	64.634	15.086	64.466	15.086
Programma 3										
0.10 Mutaties reserves	-	-	17	1	17	-	17	-	17	-
3.1 Economische ontwikkeling	1.496	-	813	-	824	-	821	-	818	-
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	254	25	80	25	106	25	134	25	157	25
3.4 Economische promotie	513	150	640	150	600	150	590	150	590	150
4.1 Openbaar basisonderwijs	474	-	277	-	278	-	275	-	273	-
4.2 Onderwijshuisvesting	1.796	65	1.732	70	2.022	70	2.996	70	2.947	70
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.706	1.010	2.863	1.140	2.918	1.140	2.964	1.140	2.959	1.140
5.1 Sportbeleid en activering	-	-	699	-	700	-	697	-	695	-
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-	-	2.405	481	2.410	481	2.426	481	2.424	481
5.6 Media	-	-	1.210	-	1.267	-	1.267	-	1.267	-
Totaal Programma 3	7.238	1.250	10.737	1.867	11.142	1.866	12.187	1.866	12.146	1.866
Programma 4										
0.10 Mutaties reserves	-	-	-	97	-	122	-	155	-	244
0.2 Burgerzaken	2.017	1.005	2.029	1.122	1.862	982	1.702	617	1.605	447
0.61 OZB woningen	326	-	853	-	853	-	853	-	853	-
0.62 OZB niet-woningen	206	-	-	-	-	-	-	-	-	-
0.64 Belastingen overig	-	8	-	8	-	8	-	8	-	8
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	2.832	11	3.109	11	3.200	11	3.235	11	3.343	11

Overzicht baten en lasten per taakveld (x 1.000)	2026		2027		2028		2029		2030	
1.2 Openbare orde en veiligheid	474	23	1.293	39	1.150	39	1.123	39	1.107	39
7.4 Milieubeheer	2.310	102	1.557	52	1.557	52	1.557	52	1.557	52
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	277	163	285	168	289	168	289	168	289	168
Totaal Programma 4	8.443	1.312	9.126	1.497	8.911	1.382	8.759	1.051	8.753	969
Bedrijfsvoering / Overhead / Algemene dekkingsmiddelen										
0.1 Bestuur	3.131	-	2.716	-	2.716	-	2.716	-	2.716	-
0.4 Overhead	13.725	280	18.570	280	18.105	280	18.015	280	18.012	280
0.5 Treasury	107	903	88	765	86	755	82	755	78	750
0.61 OZB woningen		7.302		7.795		7.795		7.795		7.795
0.62 OZB niet-woningen		3.078		3.215		3.215		3.215		3.215
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-	94.510	-	100.093	-	95.745	-	93.958	-	95.519
0.8 Overige baten en lasten	218	355	218	355	218	355	218	355	218	355
0.9 Vennootschapsbelasting(VpB)	3	-	3	-	3	-	3	-	3	-
0.10 Mutaties reserves	2.258	1.376	-	538	-	455	-	40	-	44
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	864	-	-	2.357	-	3.701	-	2.128
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur		84		84		84		84		84
3.4 Economische promotie		210		210		210		210		210
Totaal Bedrijfsvoering / Overhead / Algemene dekkingsmiddelen	19.443	108.098	22.458	113.336	21.127	111.251	21.034	110.394	21.027	110.380
Saldo van baten en lasten	151.335	151.335	163.545	163.545	157.025	157.025	157.611	157.611	157.842	157.842

Bijlage H: Verdeling taakvelden over de programma's

Prg	Programma	Tkvid	Omschrijving taakveld
1	De gemeente waar het goed wonen is	0.10	Mutaties reserve
		0.3	Beheer overige gebouwen en gronden
		2.1	Verkeer en vervoer
		2.2	Parkeren
		2.5	Openbaar vervoer
		3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur
		5.2	Sportaccommodaties
		5.4	Musea
		5.5	Cultureel erfgoed
		5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie
		7.2	Riolering
		7.3	Afval
		8.1	Ruimte en leefomgeving
		8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)
		8.3	Wonen en bouwen
2	Een gezonde en veerkrachtige gemeente	0.10	Mutaties reserve
		6.1	Samenkracht en burgerparticipatie
		6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO
		6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd
		6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal
		6.3	Inkomensregelingen
		6.4	WSW en beschut werk
		6.5	Arbeidsparticipatie
		6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)
		6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)
		6.712	Begeleiding (WMO)
		6.713	Dagbesteding (WMO)
		6.714	Overige maatwerkarrangementen (WMO)
		6.791	PGB WMO
		6.91	Coördinatie en beleid WMO
		6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal
		6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal
		6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk
		6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal
		6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal
		6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk
		6.792	PGB Jeugd
		6.92	Coördinatie en beleid Jeugd
		6.811	Beschermde wonen (WMO)
		6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)
		6.821	Jeugdbescherming
		6.822	Jeugdreclassering
		7.1	Volksgezondheid
3	De werkende gemeente	0.10	Mutaties reserve
		3.1	Economische ontwikkeling
		3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
		3.4	Economische promotie
		4.1	Openbaar basisonderwijs
		4.2	Onderhuisvesting
		4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken
		5.1	Sportbeleid en activering
		5.3	Cultuur-presentatie, productie en participatie
		5.6	Media
4	De dienstverlenende gemeente	0.10	Mutaties reserve
		0.2	Burgerzaken
		0.61	OZB woningen
		0.62	OZB niet woningen
		0.64	Belastingen overig
		1.1	Crisisbeheersing en brandweer
		1.2	Openbare orde en veiligheid
		7.4	Milieubeheer
		7.5	Begraafplaatsen en crematoria
Bedrijfsvoering		0.1	Bestuur
		0.4	Overhead
		0.5	Treasury
		0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds
		0.8	Overige baten en lasten
		0.9	Venootschapsbelasting
		0.10	Mutaties reserve
		0.11	Resultaat vd rekening baten en lasten

De taakvelden 5.1, 5.3 en 5.6 zijn van programma 2 naar 3 gegaan zodat de budgetten en doelen aansluiten. Het taakveld 0.10 mutaties reserve is opgenomen per programma daarmee is aansluiting met de systematiek van de jaarrekening gerealiseerd.

Bijlage I: Afschrijvingstabel

Investerings met een economisch nut		termijn
Duurzame bedrijfsmiddelen		
• ICT hard en software		3
• ICT telecommunicatieapparatuur en infrastructuur		5
• Kantoorinrichting en meubilair		10
• Kantoormachines		5
• Gereedschappen, instrumenten en kleine werktuigen		5
Riolering (op basis van gemiddelde levensduur conform gemeentelijke rioleringsplan)		
• Riolering, bergbezinkvoorzieningen en IBA's (individuele behandeling afvalwater)		40
• Herbestrating na rioleringswerken, waarbij het afzonderlijke en dus geen gemengde investering betreft		20
Terreinen en gronden		
• Verwerving gronden		NIET
Tractiemiddelen (op basis van gemiddelde economische levensduur tractiemiddelen)		
• Tractoren, vrachtwagens, bestelauto's, pick-up, zoutstrooiers en overige machines en werktuigen		8
Afvalinzameling		
• Ondergrondse containers		20
• Plastic inzamelingcontainers (mini)		15
Gebouwen en (sport) accommodaties		
• Nieuwbouw, bouwkundige aanpassingen en uitbreidingen		40
• Nieuwbouw van tijdelijke gebouwen (niet woning)		10
• Nieuwbouw van tijdelijke gebouwen (wooneenheden)		20
• Renovatie en restauratie		20
• Technische installaties		15
• Hekwerken en terreinafstering		10
• Slopen van (tijdelijke) gebouwen		1
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut		termijn
Openbaar groen		
• Duurzame recreatieve voorzieningen (uitkijktoren, rondvaartboot)		20
• Herstructurering buitengebied en bossen		20
• Plantsoenen, parken en groenstroken, aanleg en renovatie		15
• Plantsoenen, parken en groenstroken, meubilair		10
Speelplaatsen		
• Aanleg en speelvoorzieningen		15
Openbare ruimte		
• Herstructurering omgeving naar aanleiding van (centrum) plannen		25
• Bodemsanering		1
Sportparken en terreinen		
• Atletiekbanen		15
• Sportvelden (gras) aanleg en renovatie		20
• Sportveld (kunstgras) aanleg en renovatie		20
Verkeer		
• Wegen, straten, pleinen en parkeerplaatsen, aanleg en renovatie		20
• Recreatieve fietspaden en zandwegen, aanleg en renovatie		15
• Verkeersinstallaties, straatmeubilair en overige fysieke maatregelen		15
• Bewegwijzering en verkeersborden		10
• Openbare verlichting (gemiddelde economische levensduur diverse elementen)		25
Immateriële activa		termijn
• Kosten van onderzoek, planvorming en ontwikkeling		5
• Bijdragen in activa van derden: deze schrijven we af als ware het ons eigen actief.		divers